

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY
743 NUMARALI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) İNCELENMESİ,
ÇEVİRİ YAZILI METNİ VE ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK
TASNİFİ PROJESİ'NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ**

BÜŞRA AKYOL

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ YILMAZ TOP

BARTIN-2023

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743
NUMARALI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) İNCELENMESİ, ÇEVİRİ YAZILI
METNİ VE ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE
(MESTAP) GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra AKYOL

BARTIN-2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi YILMAZ TOP danışmanlığında hazırlamış olduğum “İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARALI ŞİİR MECMUASI’NIN (1b-44b) İNCELENMESİ, ÇEVİRİ YAZILI METNİ VE ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ’NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

02.02.2023

Büşra AKYOL

ÖNSÖZ

Klasik Türk edebiyatının en mühim kaynaklarından birisi mecmualardır. Mecmua, klasik şiirimizde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren yazılı kaynaklarımızın en mühimlerindendir. Mecmualar bir veya birkaç şaire ait dinî, ladinî, mensur yahut manzum eserlerdir. Mecmualar edebî bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihî belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır.

Bu çalışmamda her aşamada kılavuzluğu ve yoldaşlığı için lisans eğitimimden bu yana tanıdığım kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz Top'a, lisans ve lisansüstü derslerimden bu yana engin bilgilerini bize sunup sadece ders değil hayattan da kesitler sunan hocam Doç. Dr. Gülay KARAMAN'a, tezime katkılarından dolayı jüri üyesi hocam Doç. Dr. Muhittin TURAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmamın sonucunu büyük bir heyecanla beklese de ömrü vefa etmeyen babam Osman AKYOL'a, bu süreçte her türlü fedâkarlığı gösterip her anımda yanımda olan annem Hatice AKYOL'a, en yakın arkadaşlarım olan ablalarım İlknur KİBAR, Zinnur KABAN ve Kübra ŞENADLI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Büşra AKYOL

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743
NUMARALI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) İNCELENMESİ, ÇEVİRİ YAZILI
METNİ VE ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE
(MESTAP) GÖRE TASNİFİ**

Büşra AKYOL

**Bartın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi YILMAZ TOP

Bartın-2023, sayfa: 316

Mecmua geleneği, klasik şiirimizde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren yazılı kaynaklarımızın en mühimlerindendir. Mecmualar edebi bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihi belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır. Çalışmamıza konu olan eser de bir şiir mecmuası olup İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 743 numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Eserin tamamı 186 varaktan oluşmaktadır. Mecmuada şiirleri derlenen şairler ağırlıklı olarak 16. yüzyıl şairleridir.

Çalışmamızda öncelikle nüsha tavsifi yapılmıştır. Ardından mecmuanın 1b-44b varakları arasındaki şiirler okunarak bu aşamada gerekli notlar titizlikle alınmıştır. Sonra bu şiir birikiminin çeviri yazılı bir metin hâlinde tanıtımı yapılmıştır. Çeviri yazılı metin sunumunda, mecmuadaki şiirlerin şairlerin yayına hazırlanmış divanlarındaki şiirleriyle karşılaştırılmasına dayalı bir edisyon kritik çalışması da yer almaktadır. Çeviri yazılı metinde bir araya getirilen şiirlerin şairleri, şiirlerin nazım şekli ve nazım türleri, vezinleri

ve içerikleri incelenmiştir. Bu sayede mecmuada en çok hangi şairin, nazım türünün ve nazım şeklinin, hangi veznin bulunduğu rahatlıkla tespit edilebilmiştir. Toplanan malzemelerden inceleme yazısı kaleme alınmıştır. Mecmuada ele alınan şiirler, MESTAP kapsamında hazırlanmış tablolarda bir araya getirilerek mecmuadaki şiir ve şair birikimine araştırmacıların dijital ortamda kolayca ulaşabilmesi temin edilmiştir.

Tezimiz; henüz herhangi bir eserine rastlanmamış, hakkında tezkirelerde yalnızca birkaç kelimelik bilgi bulunan şahsiyetlerin çalışmalarını ilim âlemine tanıtmak açısından önemli katkılar sunacaktır. Böylece şairler hakkında daha fazla bilgilere ulaşılabilecektir. Ayrıca bu çalışma sayesinde günümüzde kaynaklarda haklarında oldukça fazla malumat bulunan ve hacimli eserleri olan şairlerin daha önce rastlanmamış şiirlerinin klasik Türk şiir birikimine kazandırılması da sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir mecmuası, klasik Türk şiiri, MESTAP.

ABSTRACT

Master Thesis

ANALYSIS OF İSTANBUL UNIVERSITY RARE WORKS LIBRARY POETRY MECHANIC NO. TY 743 (1b-44b), TRANSLATION WRITTEN TEXT AND POETRY MECMUAS ACCORDING TO THE SYSTEMATIC CLASSIFICATION PROJECT (MASTAP)

Busra AKYOL

**Bartın University
Graduate School
Department of Turkish Language and Literature**

Thesis Advisor: Asst. Prof. Yilmaz TOP

Bartın-2023, page: 316

Mecmua tradition is one of the most important of our written sources that contain the poems of various poets in our classical poetry. Journals are historical documents that shed light on the history, understanding of art, lifestyle and social life of the period in which they were written, as well as literary information. There are new information and documents waiting for us on behalf of the history of literature in the journals. The work that is the subject of our study is also a poetry magazine and is registered in the Istanbul University Rare Works Library with the number TY 743. The entire work consists of 186 leaves. The poets whose poems are compiled in the journal are mainly 16th century poets.

In our study, first of all, the copy was described. Then, the poems between the pages 1b-44b of the journal were read and the necessary notes were taken meticulously at this stage. Then, this collection of poems was introduced as a translated text. In the translated text presentation, there is also an edition critical study based on the comparison of the poems in the journal with the poems in the poets' divans prepared for publication. The poets of the poems brought together in the translated text, the verse form and verse types of the poems, their meter and content were examined. In this way, it could be easily determined which poet, verse type and verse form, and which meter was the most in the journal. A review article was written from the collected materials. The poems discussed in the journal were

brought together in the tables prepared within the scope of MESTAP, so that researchers could easily access the collection of poems and poets in the journal in digital environment.

Our thesis; It will provide important contributions to the world of science in terms of introducing the works of individuals whose works have not been found yet and only a few words of information are available in biographies. Thus, more information about the poets will be reached. In addition, thanks to this study, it will be ensured that the previously unseen poems of the poets, who have a lot of information in the sources and have voluminous works, will be brought to the classical Turkish poetry accumulation.

Keywords: Journal, poetry journal, classical Turkish poetry, MESTAP.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR DİZİNİ.....	x
EKLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Mecmuanın Tanımı.....	1
1.2. Mecmuaların Tasnifi.....	2
1.3. Şiir Mecmualarının Önemi.....	3
1.4. Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP).....	4
2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) ÜZERİNE BAZI TESPİTLER.....	6
2.1 Mecmuanın Nüsha Tavsifi.....	6
2.2 Mecmuada (1b-44b) Tespit Edilen Şiirler ve Şairleri.....	7
2.2.1 Divanlarda ve Diğer Yayınlarda (Makale, Bildiri, ...) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri.....	11
2.2.2 Divanı Henüz Tespit Edilememiş Olan veya Şiirleri Üzerinde Herhangi Bir Çalışma Bulunmayan Şairler ve Şiirleri.....	12
2.2.3 Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları.....	13
3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) KARŞILAŞTIRMALI ÇEVİRİ YAZILI METNİ.....	15
3.1 Metin Tesisi Esasları.....	15
3.1.1 Metin Tertibi ile İlgili Hususiyetler.....	15
3.1.2 İmla ile İlgili Hususiyetler.....	16
3.1.3 Vezin ile İlgili Hususiyetler.....	18
3.2 Metin.....	19

4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ.....	207
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	271
KAYNAKLAR.....	273
EKLER.....	278

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
1.1: 1b-44b Varakları Arasında Yer Alan Şiirler, Nazım Şekilleri ve Şairlerin Tasnifi.....	8
1.2: Divanlarda ve Diğer Yayınlarında Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri.....	11
1.3: Divanı Henüz Tespit Edilememiş Olan veya Şiirleri Üzerinde Herhangi Bir Çalışma Bulunmayan Şairler ve Şiirleri.....	12
1.4: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları.....	13
2.1 Çeviri Yazı Alfabetesi.....	18
3.1: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası'nın (1b-44b) MESTAP'a Göre Sınıflandırılması.....	208

EKLER DİZİNİ

Ek **Sayfa**

No **No**

EK 1. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 Numaralı Şiir
Mecmuası'nın (1b-44b) Tıpkıbasımı.....278

KISALTMALAR

ABD	: Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı (Kaynakçada bk. Bedestani, 2018).
AV	: (Kaynakçada bk. Savatlı, 2021).
b.	: Beyit
bk.	: Bakınız
BD	: Bâkî Dîvânı (Kaynakçada bk. Küçük, 1994).
BHD	: Bahtî Dîvânı (Kaynakçada bk. Kayaalp, 2019).
BRD	: Bursalı Rahmî Dîvânı (Kaynakçada bk. Erdoğan, 2017).
CD	: Cinânî Dîvânı (Kaynakçada bk. Okuyucu, 1994).
ED	: Emrî Dîvânı (Kaynakçada bk. Saraç, 2004).
EMA	: Eski Mecmualar Arasında (Kaynakçada bk. Tarlan, 2012).
FD	: Fuzûlî Dîvânı (Kaynakçada bk. Gölpınarlı, 2016).
FGD1	: Figânî Dîvânı (Kaynakçada bk. Cankurt, 2015).
FGD2	: Figânî Dîvânı (Kaynakçada bk. Karahan, 1966)
GND	: Ganizâde Nâdirî Dîvânı (Kaynakçada bk. Külekçi, 1985).
HD	: Hilâlî Dîvânı (Kaynakçada bk. Yağmur, 1998).
HBD	: Hayâlî Bey Dîvânı (Kaynakçada bk. Tarlan, 1992a).
HLD	: Halîmî Dîvânı (Kaynakçada bk. Sungurhan, 2009).
KD	: Kabûlî Dîvânı (Kaynakçada bk. Erdoğan, 2008).
KND	: Karamanlı Nizâmî Dîvânı (Kaynakçada bk. İpekten, 2020).
MD	: Mesîhî Dîvânı (Kaynakçada bk. Mengi, 2014).
MESTAP	: Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
mm	: Milimetre
ND	: Nefî Dîvânı (Kaynakçada bk. Akkuş, 1993).
NAD	: Nevizâde Atâyî Dîvânı (Kaynakçada bk. Karaköse, 2017).
NBD	: Necâtî Bey Dîvânı (Kaynakçada bk. Tarlan, 1992b).
Nu.	: numara
Ör.	: Örnek
RD	: Revânî Dîvânı (Kaynakçada bk. Avşar, 2017).
RHD	: Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Kaynakçada bk. Erten, 2018).
s.a.v	: Sallallâhu ʿaleyhi ve sellem
SD	: Sebzî Dîvânı (Kaynakçada bk. Yekbaş, 2016).

SMİH	: Söz Meydanında İki Hükümdar (Kaynakçada bk. Çınarcı, 2015).
ŞD	: Şemî Dîvânı (Kaynakçada bk. Karavelioğlu, 2014).
trsz.	: tarihsiz
UD	: Ulvî Dîvânı (Kaynakçada bk. Çetin, 1993).
USD	: Usûlî Dîvânı (Kaynakçada bk. İsen, 2020).
VD	: Veysî Dîvânı (Kaynakçada bk. Toska, 1985).
vd.	: Ve diğerleri
vr.	: Varak
yy.	: Yüzyıl

1. GİRİŞ

1.1. Mecmuanın Tanımı

Arapça cem' kökünden türeyen mecmua, “toplanılan yer, mahall-i ictimâ” (Gündoğdu, Adıgüzel ve Önal, 2018: 999) anlamlarındadır; “toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi”, “seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap” ve “dergi” (Devellioğlu, 2013: 689) olarak yer almaktadır. Edebiyatımızdan bağımsız olarak “eşyanın/insanların toplandığı yer, kavuşma yeri” (Tulum, 2013: 519) şeklinde kullanılmıştır. Edebiyatımızda “defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri” (Aydemir, 2007: 122) şeklinde tanımlanmıştır. Kütüphanecilikte ise mecmuanın karşılığı “derleme” şeklindedir. Günümüz Türkçesinde dergi niteliğinde olan mecmualar, yakın zamana kadar da günlük olmayan belirli periyotlarla yayınlanan süreli yayınlar” (Köksal, 2012: 409) şeklinde ifade edilmektedir. Bununla beraber “içinde seçme yazıların bulunduğu elyazması eser” (Pala, 2004: 300) anlamında kullanılmıştır.

Klasik Türk edebiyatında önemli bir yer işgal eden mecmualar, engin bir içeriğe sahiptir. Mecmuaları tarihe aktarılmakta yazılı bir belge olarak ele alıp çok yönlü irdelemek gerekmektedir. Mecmualar derlendikleri dönemin edebî birikimini, zevkini ve sanat anlayışını ortaya koymaktadır. Mecmuaların sağladığı imkânlardan bir diğeri de yaşadığı dönemde dîvân tertip edemeyen veya tertip ettiği hâlde bu eserleri günümüze ulaşmayan şairlerin şiirlerini barındırmasıdır (Kaplan, 2020: 45).

Mecmuaların konusu çoğunlukla edebîdir. Mecmualarda gazel, kaside, musammat vd. nazım şekilleri en çok tercih edilenlerdir. Mecmua, klasik şiirimizde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren yazılı kaynaklarımızın en mühimlerindendir. Mecmualar bir veya birkaç şaire ait dinî, ladinî mensur yahut manzum eserlerdir. Mecmualar edebî bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihî belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır.

1.2. Mecmuaların Tasnifi

Mecmuaların sınıflandırılması konusunda henüz bir müştereklik bulunmamaktadır. Mecmuaların her birinin şekil ve içeriklerinin birbirinden farklılık göstermesi çeşitli tasniflerin ortaya çıkmasının başlıca nedenidir. Agâh Sırrı Levend, Günay Kut ve Atabey Kılıç gibi edebiyat araştırmacıları belli başlı tasnifler yapmışlardır. Üzerinde çalışma yapılan mecmualar arttıkça sınıflandırmaların da genişlediği görülmektedir.

Agâh Sırrı Levend *Türk Edebiyatı Tarihi* isimli eserinde mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

“1. Nazire Mecmuaları

2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları

3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar” (Levend, 2008: 166-167).

Günay Kut mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

“1. Nazire mecmuaları

2. Seçme şiir mecmuaları

3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar

4. Karışık mecmualar

5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar” (Kut, 1986: 170).

Mecmualar hakkında en geniş kapsamlı sınıflamayı yapan Atabey Kılıç ise mecmuaları; “cilt ve tertip hususiyetleri, şekil, dil, muhteva, şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar” şeklinde beş başlık altında bir tasnife tabi tutmuştur (Kılıç, 2012: 81- 96).

Alanın araştırmacıları bu mecmuların salt şiir mecmuası denilip geçilmesini uygun görmeyerek birbirinden farklı tasniflerde bulunmuşlardır. Bu tasniflerde elbette mecmua çalışmaları yapıldıkça farklı malzemelerin ele geçmesi ile zamanla sınıflandırmalar genişlemiş, yenileri yapılmaya devam etmiştir.

1.3. Şiir Mecmualarının Önemi

Mecmular yaşanan dönemin ve coğrafyanın ayna misali yansımasıdır. Çalışmamız özelinde şiir mecmuaları daha önce adına pek rastlanılmamış şairlerden, şiirlerden ya da herkesçe kabul görmüş şahsiyetlerin yeni şiirleri ile mevcutta var olan şiirlerinin farklı varyantlarına ulaşılmasını sağlamaktadır. Yazıldığı dönemin edebî zevki hakkında fikir veren mecmuaların, şüphesiz kendi dönemleri göz önünde bulundurularak ele alınması gerekmektedir.

Mecmuaların edebiyatımızdaki öneminden ilk olarak Ali Cânib Yöntem bahsetmektedir. Yöntem, tezkirelerde yüksek perdeden övülen bazı şahsiyetler hakkında sağlam fikir sahibi olunacak yer olarak mecmuaları işaret etmektedir. Mecmualarda bir eserin en eski metnine ulaşılabileceğine değinmiştir (Sevgi ve Özcan, 1996: 487-488).

Farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, farklı nazım şekillerinde değişik dillerde kaleme alınmış eserlerini içeren şiir mecmualarında; kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Ayrıca bilinen şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirleri de şiir mecmualarında karşımıza çıkabilmektedir. Bugün pek çoğumuzun adını duymuş olduğumuz ya da şiirlerine aşina olduğumuz şairlerin daha önce rastlanmamış türde eserlerine şiir mecmualarında denk gelinip bu şairlerin haklarında yeni malumatlar edinilebilmektedir. Bazen de daha önce ismine kaynaklarda rastlanmamış olan şahsiyetlerle karşılaşılabilir. Böylelikle mecmuanın tertip edilmiş olduğu devrin koşulları ve edebî zevkine mecmualar vasıtasıyla ulaşmak mümkün olabilmektedir.

Şiir mecmuaları sadece şiirleri ihtiva etmemektedir. Mecmuaların boş sayfalarında ve derkenarlarda çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç tarifleri, yemek tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, mecmua sahibi tarafından eklenen doğum ve ölüm tarihleri gibi bazı bilgi notları ve

kayıtları da yer almaktadır. Bir şiir mecmuası üzerinde yapılacak bu çalışmada da yukarıda belirtildiği üzere şiir, şair, tanınmış şairlerle ilgili yeni malumatlar ve çeşitli bilgilerle karşılaşılmaktadır.

Şiir mecmuaları, şairlerin divanlarına konu olmamış, divanlarında yer almayan ya da tespit edilmeyen şiirlerine ulaşmamızı mümkün kılmaktadır. Bu şiirlere ulaşmamız açısından da çok önemlidir. Bahsi geçen duruma örnek olarak; Edirneli Misâlî'nin 197 şiiri mecmuaların taranması neticesinde gün yüzüne çıkarılmıştır. Şairin hayattayken bir dîvân teşkil ettiği ancak eserin günümüze ulaşmadığı bilinir, Yunus Kaplan “Mecmualardan Hareketle Bir Dîvânçe Teşkil Denemesi: Edirneli Misâlî (Hasan Çelebi) ve Dîvânçesi” isimli yazısında şairin şiirlerini mecmualardan hareketle bir araya getirmiş ve bir dîvânçe oluşturmuştur.

Mecmualarda bir şairin şiirinin nüsha farklılıklarına rastlanmaktadır. Şiir mecmualarında dönemin edebî zevki, hayat telakkisi, yer yer şairin hayatına dair fikir sahibi olunmaktadır. Birbirinden farklı nazım şekillerine, bu nazım şekillerinin farklı bend ya da kafiye türleriyle birlikte kullanımına rastlamadığımız ya da az rastladığımız aruz kalıplarına rastlanmaktadır. Mecmualarda farklı şairlerin şiirlerine yer verilmekle beraber özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu da görülür (Köksal, 2012: 417-421).

1.4. Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)¹

MESTAP, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayelerinde Ankara’da “Osmanlı Şiirinin Hazinei: Mecmualar ve Cönkler” başlıklı bir çalıştay düzenlenmiş ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP), Fatih Köksal’ın öncülüğünde başlatılmıştır. MESTAP’ın amacı edebiyat sahasında karşımıza çıkan bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır. Böylelikle edebiyatımızda karşımıza çıkan tüm mecmuaların bir çatı altında derli toplu olarak belli kurallar dâhilinde irdelenmesi amaçlanmış ve bitirilmiş olan projelerin de ortak yöntemlerle ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmaların neticesinde; bir şairin dîvânında yer almayan şiirleri dijital ortamda kolaylıkla

¹ Detaylı bilgi için bk. <https://mestap.com/mestap/>. (Erişim Tarihi: 25.02.2022).

ulaşılır hâle gelmiştir. Böylece alanın meraklıları yapılan çalışmalardan kolaylıkla istifade etme imkânı bulmuşlardır.

Bu projenin sonucunda bütün şiir mecmuaları bilim âlemine tanıtılmış olacak ve bu alanda çalışma yapan araştırmacılar ihtiyacı olan bilgileri hiçbir yere gitmeden rahatlıkla bilgisayarından bulabilecektir. TY 743 numaralı mecmua üzerinde yaptığımız çalışmamızın da yukarıda bahsedilen amaçlar etrafında şekillenerek klasik edebiyat sahasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) ÜZERİNE BAZI TESPİTLER

2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi

İncelediğimiz mecmua, *Mecmû'a-i Eş'âr* nüshası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Mecmua; miklebli ve dış kapak yüzeyleri desenli kâğıtla kaplanmış siyah deri cilt içerisinde 186 varaktan müteşekkildir. Mecmua nüshasının dış ölçüleri 197x129 mm iç ölçüleri değişkenlik göstermektedir. Şiirlerin ta'lik hatla kaydedildiği mecmuada şiir başlıkları kırmızı (sürh) mürekkeple, mecmuada yer alan manzumeler siyah mürekkeple yazılı hâldedir. Varakların "a" kısmının sol üst köşesinde Arap alfabesiyle varak numarası verilmiştir. Nüshanın önemli bölümünde rakabe kaydının tutulmamış olduğu, var olan bazı bölümlerde kayda uyulmadığı dikkat çekmektedir. Özellikle kasidelerin ve muhammes, tahmis ve müseddes gibi musammatların düz; gazel ve kıt'a gibi şiirlerin ise genellikle yatık vaziyette varaklara yerleştirildiği mecmuada yer yer derkenar hâlinde alıntılanan gazeller de görülmektedir. Mecmuanın mürettibi, müstensihî ve istinsah tarihi belli değildir. Bununla birlikte, şiirleri derlenen şairler bakımından mecmuanın, 17. yüzyılın ortalarında veya ikinci yarısı içerisinde hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Kütüphane kataloğunda 186 varaklık bir mecmua şeklinde tanıtılan nüshanın varaklarının numaralarında yer yer atlamalar; 6'dan 8. varağa, 11'den 13. varağa, 26'dan 30. varağa, 32'den 34. varağa, 36'dan 38. Varağa atlanması gibi dikkat çekmektedir. Bu atlamalar göz önünde bulundurulduğunda mecmuanın, mevcut hâliyle yaklaşık 160 varak olduğunu söylemek gerekir. Buna ilaveten mecmuada; varakların düzensiz toplanmalarından kaynaklandığını düşündüğümüz kaymalarla ve yer yer varak kopukluklarıyla karşılaşmaktadır. Mecmuanın başlangıç varağı olan 1^a yüzünde bir fevaid kapsamında bir yazıya yer verildiği görülmektedir.

Mecmuada beyit ve bent birimleriyle kurulan nazım şekillerinin örneklerine rastlamak mümkündür. Gazel, kaside, muhammes, tahmis, müseddes ve tercî-bend mecmuada örnekleriyle en fazla karşılaşılan nazım şekilleri konumundadır. Yer yer iki üç beyitlik kıt'alar, matla' ve müfred gibi beyitlerle mecmuanın zenginleştirildiği de görülmektedir. Mecmuada yer alan 112 şiirden yalnızca 1 tanesinin ölçüsüz yazıldığı dikkat çekmektedir. Mecmuada hâkim olan klasik dönem şairleridir, yalnızca bir şair halk şairidir. Halk şairi olan Öksüz Ali'nin, "Tekerleme" başlığı altında verilen şiiri ölçüsüz kaleme aldığı saptanmıştır.

Mürettip, bazı şiir başlıklarında kendince tasarrufta bulunmuştur. Mecmuada, Veysî'ye ait bir şiirde başlık "Tercî-Bend" olsa da şiir yapısı "Terkîb-Bend" olduğunu göstermiştir. Bu durum Emrî'ye ait olan 53 numaralı şiirde de karşımıza çıkar. Mürettibin mecmuada benzer durumu farklı nazım şekillerinde de yaptığını görmekteyiz.

Mecmuanın önemini artıran hususlardan biri, nazire zincirlerini ortaya koymak üzere bir zemin şiir ve bu şiire yazılmış nazirelerin art arda dizilerek sunulmuş olmasıdır. Mecmuada 39^b'de bir zemin şiir ve bu şiirin devamında 2 nazireye yer verilmektedir. Bu şiir mecmuasında ağırlıklı olarak, 16. yy.'ın birinci ve ikinci yarısı ile 17. yy.'ın ilk yarısında klasik Türk şiiri sahasında görülen şairlerin ürettikleri şiirlerin derlenmiş olduğu dikkat çekmektedir.

2.2. Mecmuada (1b-44b) Tespit Edilen Şiirler ve Şairleri

Mecmuada incelediğimiz 1^b-44^b varakları arasında genel itibariyle 16. yy. şairlerinin şiirlerinden derlendiği görülür. Mecmuada, bu yüzyılın tanınan isimlerinden olan Bâkî, Cinânî, Hayâlî yanı sıra Fehmî, Muhyî, Hilâlî gibi tezkirelerde karşımıza çıkan şairler de yer almaktadır. Mecmuada toplamda 65 şair yer almakta olup toplam sayıya dâhil olan 3 şairin ismine mecmuada rastlanamamıştır. Toplam 65 şairin 112 şiiri incelememizde yer almaktadır. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllar için *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*¹'nden, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*'nden yararlanılmıştır.

¹ Detaylı bilgi için bk. <http://teis.yesevi.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 20.09.2022).

Bahsi geçen bölümde toplamda 112 şiir mevcuttur. Şiirlerde 8 farklı nazım şeklinin varlığı söz konusudur. Nazım şekillerinden en yaygın kullanıma sahip gazele 60 defa yer verildiği, sonrasında kaside nazım şekline ise 22 şiirde yer verildiği görülmüştür. Diğer nazım şekilleri kullanım sıklığına göre gazel ve kasideyi şu şekilde takip etmektedir: müseddes, tercî-bend, tahmis, terkib-bend, kıt'a ve müfred.

Mecmualarda farklı şairlerin şiirleri yer almakla beraber belli şairlerin şiirlerinin yoğunluğu da göze çarpmaktadır. İncelemeye dâhil olan kısımda Nûşî mahlaslı şairin şiirlerinin yoğun olduğu dikkat çekicidir, şairi 16. yüzyılın önemli isimlerinden Bâkî'nin takip ettiği görülür. Mecmuanın incelemeye dâhil olan kısmında yer alan şairler, yaşadıkları yüzyıl, bu şairlerin şiir sayıları ve şiirlerin nazım şekilleri tabloda verilmiştir.

Tablo 1.1: 1^b-44^b Varakları arasında yer alan şiirler, nazım şekilleri ve şairlerin tasnifi

Şairin Mahlası	Yaşadığı Yüzyıl	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli
Ahdî	16. yy.	1 tahmis
Âlî	16. yy.	1 müseddes
Atâyî	17. yy.	1 gazel
Avnî		1 gazel
Âzerî	16. yy.	1 kaside
Azmî	17. yy.	1 müseddes
Bahtî	17. yy.	1 gazel
Bâkî	16. yy.	3 kaside, 5 gazel, 1 terkib-i bend, 1 tahmis
Berkî	16. yy.	1 gazel
Cinânî	16. yy.	1 kaside, 2 gazel, 1 müseddes
Emrî	16. yy.	1 gazel, 1 terkib-i bend
Fehmî		1 gazel

Ferîdî		2 gazel
Feyzî		2 gazel
Figânî	16. yy.	1 kaside, 1 gazel
Firdevsî	15. yy.	1 kaside
Fünûnî	16. yy.	1 gazel
Fuzûlî	16. yy.	1 gazel
Gaybî		1 kaside
Gazâlî	16. yy.	1 terci-i bend, 1 gazel
Gubârî	16. yy.	1 terci-i bend
Halîmî	16. yy.	1 gazel
Hasan		1 gazel
Hayâlî	16. yy.	1 kaside
Hilâlî	16. yy.	1 gazel
İlmî		1 müseddes
Kabûlî	16. yy.	2 gazel
Kâsım		1 kaside
Mesîhî	15. yy.	1 kaside
Muhyî	16. yy.	1 gazel
Murâdî	16. yy.	4 gazel
Müdâmî		1 gazel
Nâdirî	17. yy.	1 gazel
Nâmî	16 yy.	1 müseddes
Necâtî	15. yy.	1 kaside, 1 gazel
Nef'î	17. yy.	1 gazel
Nesîmî	15. yy.	1 gazel

Nizâmî	15. yy.	1 kaside
Nûşî		2 terci-i bend, 4 müseddes, 4 tahmis, 6 gazel, 3 kaside
Öksüz Ali	17. yy.	1 gazel ¹
Rahmî	16. yy.	1 kaside
Revânî	16. yy.	1 gazel
Rindî		1 terci-i bend
Rûhî	16. yy.	1 gazel
Sabrî		2 gazel
Sadî		1 gazel
Sebzî	17. yy.	1 gazel
Sıdkî		1 terci-i bend (son iki bend)
Sipâhî		1 gazel
Suûdî	15. yy.	2 müseddes
Şâh Tahmâs	16. yy.	1 gazel
Şânî		1 gazel
Şehîdî		1 gazel
Şem'î	16. yy.	1 gazel
Şems-i Tebrîzî	13. yy.	2 kaside
Ulvî	16. yy.	2 kaside, 2 gazel
Usûlî	16. yy.	1 kaside
Vahdetî		1 gazel
Vahîdî		1 terci-i bend
Veysî	17. yy.	1 terkib-i bend

¹ Bu şiir, mecmuada “Tekerleme-i Tiryâkîler” ismiyle başlıklandırılmıştır.

Zâtî	16. yy.	1 gazel
Zekâtî		1 gazel
?		1 gazel
?		kıt'a
?		1 müfred

2.2.1 Divanlarda ve Diğer Yayınlarda (Makale, Bildiri, ...) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri

Mecmuanın 1^b-44^b aralığında derlenen şiirler arasında bu şiirlerin şairlerine ve şiirlerine dair yapılan akademik çalışmalarda rastlanamamış şiirler mevcuttur. Bu şairler arasında 16. yy.ın tanınmış şahsiyetlerinden Zâtî, Nâmî, Âlî bulunmaktadır. Bu şairlere ait şiirler, söz konusu şairlerin divanları üzerine yapılan çalışmalarda tespit edilememiştir. Cînânî'ye ait 17. ve 18. varâğın derkenâr kısmında yer alan şiire, *Cînânî Dîvânı*'nda rastlanamamıştır. Aynı şekilde Zâtî'nin 38^a varâğında yer alan mecmuadaki tek şiiri olan gazeli de şairin dîvânında tespit edilememiştir.

Tablo 1.2: Divanlarda ve diğer yayınlarda tespit edilemeyen şiirler ve şairleri

Mahlas	Şiir Numarası	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli
Âlî	18	1 müseddes
Azmî	46	1 müseddes
Cînânî	36	1 gazel
Murâdî	21, 23, 49, 104	4 gazel
Nâmî	63	1 müseddes
Nesîmî	106	1 gazel
Şems-i Tebrîzî	109	1 kaside
Zâtî	76	1 gazel

2.2.2 Divanı Henüz Tespit Edilememiş Olan veya Şiirleri Üzerinde Herhangi Bir Çalışma Bulunmayan Şairler ve Şiirleri

Mecmuada 1^b-44^b aralığında şiirleri üzerinde ilmî çalışma bulunmayan şairler mevcuttur. Bunlar tezkirelerde hakkında malumat bulunmayan, dîvânı henüz tespit edilememiş ve şiirleri üzerine henüz ilmî çalışma yapılmamış olan şairlerdir. Bu şairlerin yanı sıra mahlası mevcut olmayan 3 şiir yer almaktadır, bu nedenle şairleri tespit edilememiştir.

Mecmuada ilgili bölümde şiirlerine sıklıkla rastladığımız isim Nûşî'dir. Nûşî, hakkında bilgilerimiz tezkireler ve Yılmaz Top'a ait *Bir Şiir Mecmuası Vasıtasıyla Şiirlerinden ve Şairliğinden Haberdar Olduğumuz Şeyh Nûşî Efendi* adlı bildiri yazısı ve *Şeyh Nûşî Efendi ve Şiirleri* isimli kitapta sunulan bilgilere dayanmaktadır. Şairin şiirleri üzerinde şu ana kadar Yılmaz Top'un eserlerinde gördüğümüz 68 şiirin dışında ilmî bir çalışma yapılmamış olduğu görülmektedir. Mecmuada 19 şiiri tespit edilen şair hakkında tezkirelerden tespit edebildiğimiz kadarıyla 3 Nûşî isimli şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada yer alan şiirlerin Alî Nûşî Efendi ya da Ahmed Nûşî Efendi isimli şahsiyetlerden birisine ait olduğu düşünülmektedir. Şair Nûşî, incelemeye dâhil olan kısımda 19 şiirle en fazla şiire sahiptir.

Mecmuada dikkat çeken bir diğer ayrıntı şairler arasında, bir halk şairinin varlığıdır. Öksüz Ali'nin ölçsüz şekilde kaleme aldığı şiir, "Tekerleme" başlığı altında yazılı hâldedir. Şairin şiirinin tasavvufî yönde yazıldığı görülmüştür. Bir diğer şair olan Fünûnî hakkında ve şiirleri üzerinde herhangi bir çalışma bulunmadığı dikkat çekmektedir. Kaynaklarda şairin bir esere sahip olup olmadığı hususunda bilgi verilmemektedir. Şair Zekâtî'nin ismine ise hiçbir kaynakta erişilememiş ve şair hakkında çalışma bulunamamıştır. Mecmuada 3 şiirde de şairinin mahlasına yer verilmediği gözlemlenmiş ve şairi belirlenememiştir. Bu şiirlerin şekilleriyle beraber şiir numarası ile yerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.3: Divanı Henüz Tespit Edilememiş Olan veya Şiirleri Üzerinde Herhangi Bir Çalışma Bulunmayan Şairler ve Şiirleri

Mahlas	Şiir Numarası	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli

Fünûnî	48	1 gazel
Nûşî	5, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 69, 75, 87	2 terci-i bend, 4 müseddes, 4 tahmis, 6 gazel, 3 kaside
Öksüz Ali	40	1 gazel
Zekâtî	85	1 gazel
?	66	1 kıt'a
?	70	1 müfred
?	74	1 gazel

2.2.3 Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmuada ilgili kısımda toplamda 112 şiir mevcuttur. Yer alan şiirlerde kullanılan aruz kalıpları çoğunlukla remel bahrinde kaleme alınmış olup devamında heceze bahri kullanıldığı görülür. Akabinde daha nadir kullanılan bahirler yer almaktadır. Mecmuada yalnızca bir şiirin ölçüsüz kaleme alındığı görülmüştür. Tabloda aruz kalıpları kullanım sıklığına göre sıralanmıştır.

Tablo 1.4: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Kullanılan Aruz Kalıbı	Kullanım Sayısı
<i>fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün</i>	37
<i>mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün</i>	27
<i>fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün</i>	25
<i>mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün</i>	8
<i>mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün</i>	6
<i>mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün</i>	2
<i>mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün</i>	1
<i>müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün</i>	1

<i>fa ‘ülün fa ‘ülün fa ‘ülün fa ‘ülün</i>	1
<i>fe ‘ilâtün mefâ ‘ilün fe ‘ilün</i>	1
<i>mef‘ülü mefâ ‘ilün mef‘ülü mefâ ‘ilün</i>	1
<i>müfte ‘ilün mefâ ‘ilün müfte ‘ilün mefâ ‘ilün</i>	1
<i>Ölçüsüz</i>	1

3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN (1b-44b) KARŞILAŞTIRMALI ÇEVİRİ YAZILI METNİ

3.1 Metin Tesisi Esasları

3.1.1 Metin Tertibi ile İlgili Hususiyetler

1. Mecmuada numaralandırılmış olan varakların numara sırasına uyulmuştur.
2. Mecmuada bulunan manzum kısımların sıralanmasında mecmuadaki düzen esas alınmıştır.
3. Metin tesisinde bilimsel metin neşri çalışmalarında kabul gören transkripsiyon (çeviri yazı) alfabesi esas alınmıştır.
4. Mecmuada yer alan şiirlerin yer aldıkları sayfa numaraları transkripsiyon metninde sayfanın sol tarafında gösterilmiştir. Derkenar kısımları ise ana metinden hemen sonra sayfaların sonunda yer almaktadır.
5. Mecmuadaki sıraya uyularak her bir şiire sıra numarası verilmiştir. Beyitler Latin rakamlarıyla bentler Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır.
6. Şiirlerde kullanılan aruz kalıpları belirlenerek başlıkların altına yazılmıştır.
7. Mecmuada yer alan Arapça ayet ve hadis iktibasları metinde transkribe edilerek italik olarak yazılı hâldedir. Bu alıntıların anlamları dipnotlarda izah edilmiştir.
8. Mürettip, bazen mecmuada daha önce yazmış olduğu bir kelimenin üzerini çizip yerine başka bir kelime yazmıştır. Kimi zaman ise yazdığı bir kelimenin, beytin ve mısraın üstüne/altına/başına/sonuna farklı bir kelime yazmıştır. Bu tür durumlar, şairin şiirde yaptığı tasarrufları göstermesi için dipnotta belirtilmiş ve metinde sonradan yazmış olduğu kelime esas alınmıştır.
9. Mecmuada bulunan şiirler, ulaşabildiğimiz divanlarla ve ilmî çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görülen farklılıklar dipnotta gösterilmiştir. Mecmua nüshası ile divanlar arasındaki farklar dipnotta gösterilirken kelimenin önce mecmuada bulunan hâli yazılmış; sonrasında iki nokta (:) konularak divandaki şekli gösterilmiştir. Ancak bu çalışmada yanlış yazılmış olduğu aşikâr olunan kelimelerde gelenek ve vezin

gereği yer yer müdahaleye gidilse de asıl hedef, mecmuanın metninin ortaya konması olduğundan söz konusu farklılıklarda metnin aslının öncelikli olduğu yadsınmamıştır.

10. Metne yapılan bütün eklemeler ve metin tamirleri “[]” işareti içinde gösterilmiştir.
11. Metinde kopukluk, tahrip gibi sebeplerle okunamayan kısımlar “[...]” ile gösterilmiştir.
12. Metinde yer alan ancak vezin hususiyetiyle çıkarılması icap eden kelimeler “()” içinde yazılmıştır.
13. Kelimelerin doğru okunuşunun şüpheli olduğu yerlerde “?” konulmuştur.
14. Mecmuada yer alan ancak divanlarda ya da herhangi bir kaynakta bulunamayan şiirler ve şairleri ilgili tablolarda gösterilmiştir.
15. Şairlerin mahlasları koyu işaretlenerek gösterilmiştir.
16. Mecmuanın transkripsiyonlu metni oluşturulurken “Okta New Transkripsiyon” yazı tipi kullanılmıştır.
17. Metnimiz karşılaştırmaya dayalı bir metindir. Karşılaştırma yaparken mecmua ve karşılaştırma yapılan metindeki farklılıklar dipnotlarda belli bir yöntemle gösterilmiştir. Dipnotta öncelikle mecmuadaki yazım verilmiştir. Araya “:” koyularak farklı olan hece/kelime/kelime grubunun karşılaştırma yapılan hâli verilmiştir. Musammat yapılı şiirlerin karşılaştırmasında kullanılan ilk rakam bendi, ikinci rakam mısra numarasını göstermektedir. Ör. VI/1: VI/2 (vr. 13b.).

Gazel ve kasidelerde mecmuadaki beyit numarası verilip “b.” yazılmıştır. Sonrasında karşılaştırma yapılan metindeki beyit numarası ile farklılığa işaret edilmiştir. Mecmua ve karşılaştırma yapılan metindeki hece/kelime/kelime grubu farklılıkları dipnotlarda verilmiştir. Beyitlerle yapılan karşılaştırmada yerlerinde farklılıklar olduğunda aşağıdaki şekilde gösterilmiştir: Ör. 6.b.: 7.b. (vr. 24a).

3.1.2 İmla ile İlgili Hususiyetler

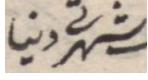
1. Farsça kelimelerin yazımında “vâv-ı madûle”, “v” işaretiyle gösterilmiştir. Ör. h^vâb, h^vâh vd.
2. Şiirde geçen özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılıp ek almaları durumunda kesme işaretiyle ayrılmamıştır.
3. Türkçe gerundium eklerinden olan “-ıp, -ip, -up, -üp” metinde b ile değil, p ile yazılmıştır.

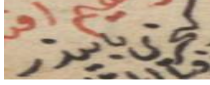
4. Mürettip, metnin genelinde “ha” ve “hı” harflerini karıştırmıştır. Bu hatalar tarafımızca dipnotlarda gösterilmeye çalışılmıştır.

5. İki kelimenin kaynaşması neticesinde ulamayı işaret etmek için alt çizgi “_” ile gösterilmiştir.

6. Geçmiş zaman kip eklerinin dar vokalli kullanımları tercih edilmiştir.

7. Mürettip, Farsça terkipleri “ye” harfi ile gösterebilmektedir, böyle durumlarda yapılan

terkiplerde ayrıca bir hatırlatmaya gidilmemiştir. Ör. “şöhret-i dünyâ”,

“Gencer-i Bâyındır” vd.

8. Arapça veya Farsça kelime ve tamlamaların yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (Ünver, 1993) adlı makalesindeki tekliflerine uyulmaya çalışılmıştır.

a. Arapça terkipler, “Ebu’l-Kâsım, tenâlü’l-birre, yekûlü’z-zâlimûn” örneklerinde görüldüğü şekilde yazılmıştır. Lafza-i Celâl ile birleşen isimler ya da harf-i cerler ise günümüzdeki apostrof ve tiresiz yaygın şekilleri tercih edildi: “Hamdülillâh, Resûlallâh, Sellemallâh” vd.

b. Farsça isim ve hâl köküyle oluşturulan birleşik kelimeler genel olarak tireli yazıldı: “dest-gır, hûn-feşân, siyâh-fâm” vd.

c. Ön ekler, edatlar ve Farsça ikili tekrarlar eklendikleri kelimedenden tire ile ayrıldı: “bî-dil, bî-cân, lâ-mekân, nâ-tuvân, bed-gû, kıssa-h’ân, ber-karâr, bî-vefâ, pür-hûn” vd. Ancak bitişik şekilleri günümüzde yaygınlaşmış olan örnekler bitişik yazıldı ve tire kullanılmadı: “şehvâr, ezber, şehinşâh” vd.

d. Arapça ve Farsça kelimelerin köklerindeki ünlüler korundu: “mahabbet, mümkün, müşkil” vd. Ancak günümüzdeki şekilleri yaygınlaşmış olan “aşk” vd. bazı örnekler hariç, kalıplaşmış okunuşları ile yazıldı.

9. Mecmuada çift ünsüzle biten kelimelere ünsüzle başlayan bir ek geldiğinde sondaki hecenin tek sese dönüştüğü durumlar mevcuttur. Ör. sırdan, hakdan vd.

10. Metin çeviri yazıya aktarılırken Tablo 2.1’de yer alan “Çeviri Yazı Alfabeti” kullanılmıştır.

3.1.3 Vezin ile İlgili Hususiyetler

1. Vezin gereği kısa okunması gerektiği durumlarda harfler (zihaf) italik olarak yazılmıştır.
2. Vasıta eki ve edat olan “ile” vezin gereği “ile” ya da “le” şeklinde okunmuştur. Ayrıca “ile” eki kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldıysa işaret ile ayrılmamıştır, bitişik yazılmadığı durumda da ayrı yazılmıştır. Ör. yir ile gök, gafletle vd.
3. N’ola, n’ide, n’eyleyeyin, n’eylerin, k’ola, gibi büzülmeler, metinde kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.
4. Vezin kusuru bulunan mısralar dipnotlarda işaret edilmiştir.

Tablo 2.1: Çeviri yazı alfabesi

ا (İ)	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
ء	’	ص	Ş, ş
ب	B, b, P, p	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Ẓ, ẓ
ث	Ṣ, ṣ	ع	‘
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	K, k
خ	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v; o, ö, u, ü; ū, ō
ژ	J, j	ه	H, h; a, e
س	S, s	ی	Y, y; ı, i; ī
		ء	’

3.2 METİN

1.

Tercî' -i Bend-i Ġazālî Fermāyed**mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün****I**

Vefā meyini içem diyü cām-ı ' âlemden
İñende mest-i ġurūr olma ' ibret al Cemden
Hevā-yı āb-ı vişāl itme teşne-dil geçüben
Kül itmeden ten-i ħākini āteş-i ġamdan
Beriyye issilerin çekmeyince ħacīlar
İçer mi Ka' bedde bir kaçre āb-ı zemzemden
Rumūz-ı ħāl-i Süleymāna vāķıf olduñ ise
Gel imdi adını maķv it nigīn-i ħātemden
Nesin yāħud nicesin dime kimseye hergiz
Münezzeh olmaġa sa' y eyle keyf ile kemden

Ķo rāh-ı kibri sülūk it fenā memālikine
Bu yol durur seni ilten beķā memālikine

II

Çıķar ħayāl-i muĥālî cerīde-i dilden
Beķā taşavvurun itme bu fānî menzilden
Ĥarāb olur esicek bād-ı āteşīn-i ecel
Şu ħāne kim ola bünyādı āb ile gilden
Ne görseñ ilden eyü yatlu kendü vaşfuñdur
Ki bağlanur şuver āyinede muķābilden
Kimi görürseñ aña secde-i tevazzu' kı
Tekebbür ehli olur zümre-i ' Azāzilden

Şularla şūr nişīn oldu bezm-i ma‘ nīde⁴

Tecāvüz itmedi şūretde şaff-ı sāfilden

Қо рāh-ı kibri sülūk it fenā memālikine

Bu yol durur seni ilten beқā memālikine

III

Ne deñlü var ise ‘ālemde muhtelif eşyā

Merātib üzre olupdur mezāhir-i esmā

Cenāb-ı ‘izzete her şey sücūd ider⁵

Lisān-ı hāl ile *Sübḥāne Rabbiye’l-a‘lā*⁶

Bu sırra maḥrem olanlar ḥarīm-i қurba irüp

Mekān olur aña andan maқām-ı *ev-ednā*⁷

Ḥaқīқat ehli ile hem-dem ol ki tā bilesin

Nedür daқāyıқ-ı esrā bi‘ abdihi leylen⁸

‘Ulüvv-i himmet ile ‘arşa çıқmaғa sa‘y it

Degül dürür saña menzil bu şuffe-i süfelā

Қо рāh-ı kibri sülūk it fenā memālikine

Bu yol durur seni ilten beқā memālikine

⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁵ Mısrada kelime eksikliğinden kaynaklı vezin problemi bulunmaktadır.

⁶ Sübḥāne Rabbiye’l-a‘lā: “*En yüce olan rabbim her türlü kusurdan uzaktır*” (Boynukalın, 2002: 529).

⁷ Bu kelime, *Kur’an-ı Kerim*, Necm Suresi 9. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ*”. Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “Derken iki yay kadar veya daha yakın oldu” (Yazır, 2011: 527).

⁸ Bu kelime, *Kur’an-ı Kerim*, İsra Suresi 1. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Sübḥânellezî esrâ bi abdiḥi leylen minel mescidil harâmi ilel mescmidil aksallezî bâreknâ havlehu li nuriyehu min âyâtinâ innehu heves semûl basîr*”. Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “Kulunu ayetlerimizden bir bölümünü kendisine gösterelim diye bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini kutsal kıldığımız Mescid-i Aksa’ya götüren (Allah) her türlü eksiklikten uzaktır. Şüphesiz O, her şeyi işiten, her şeyi görendir” (Yazır, 2011: 283).

IV

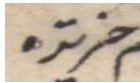
Cihānda her ne ki varsa mezāhir-i Hāḳdur
 İçinde birini bāṭıl diyenler aḥmaḳdur
 Sür esb-i himmeti naṭ^ç -ı tecerrüde ir kim
 Zamāne şehleri anda mişāl-i beydaḳdur
 Ta^ç alluḳuñ kese gör kim vücūd-ı cüz^ʾiden
 Ḳamuya maṭlab-ı küllī Vücūd-ı muṭlaḳdur
 Şebātı olmayıcağız saña ne aşşı ider
 Vücūd ḥil^ç ati çünkim libās-ı mü[te]ferriḳdür
 Zamāne çü bilürsin cihān şaḥīfesinüñ
 Bu ḥaṭṭ-ı dil-keşi saḥḥ olması muḥaḳḳaḳdur

 Ḳo rāh-ı kibri sülūk it fenā memālikine
 Bu yol durur seni ilten beḳā memālikine

V

Zamāne rif^ç ati olur çü ^ç āḳıbet zā^ʾil
 Ne vecḥi var aña ^ç āḳil olan ola mā^ʾil
 Bugünkü rif^ç atin iy ḥ^vāce zilletin göresin
 Çü yarın ola berāber senünle her sā^ʾil
 Cihāna cān gözi ile inen nazar ḳılma
 Ki baḳıcaḳ ruḥ-ı cānāna olmaya ḥā^ʾil
Ġazālī dār-ı fenādan beḳā sarāyına göç
 Bu köhne ḥānede olma iḳāmete mā^ʾil
 Şarāb-ı ḡaflet içüp ḳalma bezm-i ḥayretde⁹

⁹ Mecmuada kelime

şeklinde yazılıdır.

İñende mest-i ğurūr olma gözüñ aç ayıl

Ƙo rāh-ı kibri sülūk it fenā memālikiñe

Bu yol durur seni ilten beķā maķāline

2.

Tercī' -i Bend-i Rindī Fermāyed

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

I

Maķdemünden şahn-ı gülşende şabā çün urdı dem

Gülşen oldu bülbul-i destān-serā itdi naĝam

Bu şafādan şahn-ı gülzāra irişdi dem-ķadem

Ħaydariler gibi servī çekdi ' Abbās-ı ' alem

Çıķdı istikbāl idüp erbāb-ı gülşen bī-şikem

Her taraıdan ğoncalar aĝız açup der dem-be-dem

Ħayra maķdem merķabā hoş geldüñ iy şāh-ı kerem

İy gül-i gülzār-ı devlet gülbin-i bāĝ-ı İrem

2b

II

Zeyn olup rengm şükūf ile ŧonandı sebzazār

Rūz-ı nevrūz oldu şādī ŧoldı ' ālem her diyār

Açdı zanbaķ hokķasın gülşende oldu müşg-bār

İtdi sünbül bu şafādan ŧurresini tār-mār

Her dimāĝı eyledi pür nükhet-i zūlf-i nigār

Ƙarşu varup ķolların açdı didi serv [ü] çenār

Hayra maḳdem merḥabā hoş geldin iy şāh-ı kerem
İy gül-i bāğ-ı leṭāfet vāl-ı vālā-himem

III

Na‘l-i esbūn māh-ı nūrden çünki gösterdi nişān
‘İyd-ı ekber oldu diyü güller oldu şādmān
Giydi gül-gūn cāmeler tonandı şāh¹⁰-ı erguvān
Lāleler rengūn ṭabaḳla oldu hep gevher-feşān
Bağladı gül-desteler şunmağa her bir nev-cuvān
Cūylar her sū aḳup ayağūna dirler revān

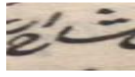
Hayra maḳdem merḥabā hoş geldin iy şāh-ı kerem
İy emīr-i Cem-şalābet şāhib-i seyf ü ḳalem

IV

Şubḥ-dem şahn-ı çemende ‘andelīb-i nağme-zen
Gülşen-i ‘irfānuñı medḥ itdi iy ḥulḳ-ı ḥasen
Ağzın açup ḳaldı her bir gonce-i nāzik-dehen
‘Āşıḳıñ oldu ḳulaḳdan şāhid-i gül-pīrehen
Gūş idüp ḥayretde¹¹ ḳaldı serv gibi nārven
El açup ider du‘ā-yı devletūñ dir yāsemen

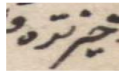
Hayra maḳdem merḥabā hoş geldin iy şāh-ı kerem
Āfitāb-ı evc-i devlet dār-ı Dārā-yı ḥaşem

¹⁰ Mecmuada kelime

şeklinde yazılıdır.

¹¹ Mecmuada kelime

şeklinde yazılıdır.

V

Sensün ol burc-ı şerefde gün gibi rüşen-zamîr
Müşterî-tedbîr Keyvân-rif'at u gerdân-serîr
Şâhid-i re'yüñe bulunmaz cihân içre nazîr
Yazamaz evşâfuñı bir yire gelse biñde bir
Eyledi mihr-i maḥabbetle cihân ḥalkın esîr
Ḥalk-ı 'âlem cân u dilden çağırup dir yâ emîr

Ḥayra maḥdem merḥabâ ḥoş geldin iy şâh-ı kerem
Dâr-ı dünyâda sa'âdet birle ol sağ u selem

3a

3.

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

I

Zamânuñda olursañ devlet ile ger şeh-i 'âlem
İneñde ğırra olma bir iki gün olup ḥurrem¹²
Beḳâsı yok bilürsin 'âkıbet var âḥirinde ğam
Şunup cām güm oldu 'ibret algıl niçe biñ Cem¹³
Ṭayanma lezzet-i dehre soñunda şunusardur sem
Kimini güldürür birkaç gün ider çeşmüñ yine pür-nem¹⁴
Yaturlar bî-nişân ḥâk içre niçe Ḥüsrev ü Rüstem
Cihânda bir iki gün şâd olursuñ âḥir mâtem
Fenâsını añup ağlar cihânuñ her seḥer şebnem
Göñül virmez aña meyl eylemez 'âķil olan âdem

¹² Mısrada vezin aksamaktadır.

¹³ Mısrada hece eksikliğinden kaynaklı vezin problemi bulunmaktadır.

¹⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

Tekebbürlük Hudāya yaraşur sen ademīdensün
Vücūdñ añla iy ğāfil ki bir kıatre menīdensin

II

Şoñunda zehr-i ğam nūş itdirir āhır ecel müşkil
Libāsñ bir kefen şāhım saña tābūt olur maħmil
Gider benlik hevāsın cān u dilden eylegil zā'ıl
Sürseñ şöhret-i dünyāyı gerçi kim eyā ğāfil
Hevā-yı nefis terk it olma dünyā semtine mā'ıl
Bu remzi fehm ider añlar cihān içre olan 'āķil
Bilürsin kıurtuluş yok zīr-i hāk olur saña menzil
Nidersin mañsıb-ı dehri sözüm tüt olma lā-ya' kııl
Bu dünyā-yı denīye aldanur mu **Şıdkıyā** kāmıl
Baña va'z¹⁵ u naşīhat kııldı ğūş itdüm bir ehl-i dil

Tekebbürlük Hudāya yaraşur sen ademīdensün
Vücūdñ añla iy ğāfil ki bir kıatre menīdensin

4.

Tercī' -i Bend-i Veysī Der Hāķķ-ı Hāsıb-i Hāl Ol¹⁶

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fa' lün)

I

Yiter iy dil heves-i zülf-i siyehkār yiter

¹⁵ Mecmuada kelimenin altında “pend” yazmaktadır.

¹⁶ Şiirde başlık “Tercī-bend” olarak verilmiş olsa da yapı özelliği sebebiyle şiirin “Tekīb-bend” olduğu kanaatine varılmıştır.

Yiter iy cān u belā-dīde¹⁷ bu efkār yiter
Ceyb-i endīşeye çek başıñ[ı] fikr eyle¹⁸ hālūñ
Halk ile eyledüğün bī-hūde güftār yiter
Rište-i fikr[e] dūr-i eşk-i nedāmet nazm it¹⁹
Ārzū-yı dil için didigün eş‘ār yiter
Murğ-ı ‘anķā-per-i ‘azmūñ yitür ol yirlere kim
Şāh-bāz-ı nazar-ı himmet-i ebrār yiter
Der-i Mevlāya yüzün sür yiter itdün kendün
Bende-i halka-be-gūş-ı der-i esrār yiter

Yiter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm
Yönelüp Hakkā rāh-ı²⁰ [şıdķ-ı]²¹ sedāda gidelüm²²

3b

II

Evvelā ‘azm idelüm bārgēh-i²³ iclāle
Ravza-yi şāh-ı rūsul merķad-i şāhb u āle²⁴
Ol şehūñ gāşiye-berdūş olalım maħmiline
Yüz sürüp hāk-ı reh-i nāķa-i zer halhāle
Yollaruñ hār-ı muğaylānına yüzler sürelüm
Lāleveş ğark idelüm çehreyi hūn-ı ala
Eşk-i hasret saçalum reh-i güzēr hūccāca
Şūr[e]zārında Hicāzuñ bite sūnbül lāle

¹⁷ cān u belā-dīde: cān-ı belā-dīde VD.

¹⁸ eyle: it VD.

¹⁹ nedāmet nazm it: nedāmet-i nazm it VD.

²⁰ rāh: reh VD.

²¹ Bu kelimeler *Veysî Dîvânı*’ndan yararlanılarak vezin aksaklığını gidermek amacıyla eklenmiştir (Toska, 1985: 163-168).

²² Mısrada vezin aksamaktadır.

²³ Mecmuada “idelüm” ve “bārgēh” kelimelerinin arasında üst tarafta “ol” kelimesi yazılıdır. Ancak kelime vezni aksatmaktadır.

²⁴ şāhb u āle: şāhb-ı āle VD.

Sünbülü âteş-i dilden saçılan dūd-ı kebūd
Lâleleri²⁵ hūn-ı cigerden dökülen pergāle

Gel senūñle varalum yüz sürelüm dergāha
Ya‘ nī dergāh-ı mu‘ allā-yı Resūlullāha

III

Ravzası hākine fersūde kılup pīşanı
Lâle-gūn eyleyelüm dīde-i hūn-efşanı
Diyelüm aña eyā ümmetinūñ ğam-h‘arı
Hasteler çāresi bī-çārelerūñ dermānı
Enbiyā mefharı Hāllāk-ı cihān maḥbūbı
Halk-ı ‘ālem²⁶ güneşi iki cihān sulṭanı
Feyz ü²⁷ luṭf u keremūñden bizi maḥrūm itme
Raḥmet-i ‘ālem iken devletiñūñ ‘unvānı
Yüz sürerken o şafāgāh-ı bülend-eyvāna
Būs iderken aḳdem-i cāy-ı Hālilü’ş-şanı²⁸

Qaldurup dest-i du‘ ā kıblegeh-i a‘ lāya
Yalvaralum bizi yoḳdan yaradan Mevlāya

IV

Diyelüm iy bizi yoḳdan getürüp var iden
Cevher-i ‘aḳl ile bu dili²⁹ huşyār iden³⁰

²⁵ Lâleleri: Lâlesi VD. Mısra başında vezin aksamaktadır.

²⁶ Halk-ı ‘ālem: İki ‘ālem VD.

²⁷ Feyz ü: Feyz-i VD.

²⁸ Mısrada vezin aksamaktadır. aḳdem-i cāy-ı Hālilü’ş-şanı: o ḳadem-i cāy-ı celilü’ş-şanı VD.

²⁹ bu dili: tıfl-ı dili VD.

³⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

Tâc u îmân³¹ u itâ‘atle ser-efrâz iden³²
Dîn-i İslâma kemer-beste-i ısrâr iden
Kalbimiz ğonce-i ser-beste-i taşdîk idüp
Dilimiz bülbül-i destân-zen-i ikrâr iden
Kimimiz devlet ile³³ şâh-ı cihândâr kılup³⁴
Kimimiz genc-i kanâ‘atde³⁵ sebûkbâr iden³⁶
İy bizi maḥz-ı kemâl-i kerem ü luṭfîndan
Dâr-ı dünyâda bu elṭâfa sezâvâr iden

Şöñra lâyıḳ mı bizi ḥaste-i hicrân itmek
Mübtelâ-yı elem-i âteş-i sūzân itmek

4a

V

Geçdi ‘ömrüm heves-i zülf-i mu‘anberde benüm
Kaldı ‘aḳlüm girih-i kâkûl-i dilberde benüm
Tîġine ḥancerine mâ‘il olup dildârũ
Çekdigüm derd ü belâ söylene dillerde benüm
Şâh-bâz-ı nazarum niçe[ye] dek beste ḳala
Dâm-ı dilgîr-i³⁷ ḥaṭ-ı yâr-ı semenberde benüm
Seyyi ‘âtum yazan ol kâtib-i a‘mâl[i] nûvîs
Vay eger itdigümi hep yaza defterde benüm
Şaḳalum aḳ yüzüm ḳara sözüüm ‘ayn-ı ḥaṭâ

³¹ Tâc u îmân: Tâc-ı îmân VD.

³² iden: kılup VD.

³³ devlet ile: devletle VD.

³⁴ kılup: idüp VD.

³⁵ genc-i kanâ‘atde: künc-i kanâ‘atde VD.

³⁶ Kimimiz genc-i kanâ‘atde sebûkbâr iden: Kimini zillet ile nekbetî vü hâr iden VD.

³⁷ dilgîr-i: dilgâr-i VD.

Baňa ağlañ baňa kim ‘arşa-i maḥşerde benüm

Ne yüzüm var nazar-ı Ḥazret-i Ḥaḳḳa varıcaḳ

Ne sözüm var varıcaḳ Ḥazretine³⁸ yalvarıcaḳ

VI

Şadme-i ḳaḥr ile bir gün yıkılır ṭāḳ-be-ṭāḳ

Bu [bir]-efrāşte-i³⁹ eyvān-ı zer-endūd[e] revāk

Vaḳtidür āhuñı tır it ḳadūñi⁴⁰ eyle kemān

Sefer-i āḫirete saña gerekmez mi burāk⁴¹

Āḥ kim fışḳ ile geḳdi giceler gündüzler

Ne ‘ibādāt-ı teheccüd⁴² ne şalāt-ı işrāk

İtdigüm cürme benüm yir ile gök şāhiddür

Bende⁴³ yirden göge dekdür ġazaba istihḳāk

Virme dāmānımı dest-i ḥuşamāya yā Rab

Varıcaḳ ḥazretüñe başı⁴⁴ ḳaba yalın ayak

Virmek olursa eger ḥaşma benüm dāmānum

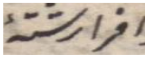
Yine iḥsān u kerem senden olur sultānum

VII

Mest olup bāde-i ġafletle yitürdük özümüz

Bilmedük düş gibi geḳdi gicemiz gündüzümüz

³⁸ ḥazretine: ḥazrete VD.

³⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁰ tır it ḳadūñi: tır ü ḳaddūñi VD.

⁴¹ mi burāk: yaraḳ VD.

⁴² ‘ibādāt-ı teheccüd: ‘ibādet ne teheccüd VD.

⁴³ Bende: Bize VD.

⁴⁴ başı: baş VD.

Zıkr ü tesbîhine şarf eylemedik⁴⁵ ‘ömrümüzü
Hâzret-i Hakk’a niyâz itmege yokdur yüzümüz⁴⁶
Çehre-fersûde-i ebvâb-ı erâzîl olduk
Kalmadı hâzretine varmağa hergiz yüzümüz
Ten-i hâkimüzi bir gün götüre şarşar-ı merg
Şöyle bir bād ola⁴⁷ kim görmeye kimse tozumuz
Görseñ iy dil⁴⁸ neler gelse gerek başımuza⁴⁹
Bilseñ iy dil⁵⁰ ki neler görse gerek gözimüz⁵¹

Zü’l-celâlâ baña ol demleri âsân eyle
İşimüz zıkr-i Cemîlün işim⁵² imân eyle

4b

VIII

Tevbe yâ Rabb[i] giriftâr-ı hevâ olduğuma
Tevbe yâ Rabb[i] talebkâr-ı belâ olduğuma
Tevbe yâ Rabb[i] esîr-i mey-i gül-reng olup
Bende-i muğbeçe-i ‘ışk-nümâ⁵³ olduğuma
Ârzû-yı şanem-i mâhlikâ itdügime
Mübtelâ-yı heves-i mihr ü vefâ⁵⁴ olduğuma
Tevbe yâ Rabb[i] ‘ibâdet şanup itdüklerime
Dâmen-âlûde-i çirkâb-ı riya olduğuma

⁴⁵ tesbîhine şarf eylemedik: tesbihe şarf eyledük VD.

⁴⁶ yüzümüz: sözümüz VD.

⁴⁷ bir bād ola: berbād ide VD.

⁴⁸ Görseñ iy dil: Göresün ey dide VD.

⁴⁹ Mısra da vezin aksamaktadır.

⁵⁰ Bilseñ iy dil: Bilesün el dil VD.

⁵¹ gözimüz: özümüz VD.

⁵² işim: işmüm VD.

⁵³ ‘ışk-nümâ: ‘ışve-nümâ VD.

⁵⁴ mihr ü vefâ: mihr-i vefâ VD.

Peyrev oldum o suhen-perve[re]⁵⁵ itdim tevbe

Dā 'imā rehber-i cehd ü haṭā⁵⁶ olduğuma⁵⁷

Tevbe yā Rabb[i] haṭā yolına gitdüklerime

Bilüp itdüklerüme bilmeyüp itdüklerime

IX

Yā İlāhī şeref-i Hazret-i Peygamber için

Siper-i⁵⁸ mähı iki pāre iden Server için

Şeb-i İsrāda⁵⁹ olan sırr-ı muḳaddes⁶⁰ haḳḳı

Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i şafā-güster için

Ḥande-i ḥüsn-i cihān-sūzı için Şiddīḳuñ⁶¹

Girye-i⁶² Hazret-i Ya' ḳūb-ı⁶³ belā-perver için

Nūr-ı Şiddīḳ-ı Nebī⁶⁴ ma' delet-i Fārūḳī

Ḥilm-i ' Oşmān u kerem-güsteri-i Ḥayder için

Ol iki dürr-i dil-efrūz-ı benāgūş-ı felek

Ya' nī ol ḳurretü'l- ayn-i şeh-i Ḥayber için

⁵⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Anlam gereği gerekli düzeltme *Veysî Dîvânı*'dan yararlanılarak yapılmıştır.

⁵⁶ cehd ü haṭā: ' amd ü haṭā VD.

⁵⁷ Mısrada vezin aksamaktadır.

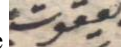
⁵⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁹ Şeb-i İsrāda: Şeb-i esrāra VD.

⁶⁰ muḳaddes: muḳaddesi VD.

⁶¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁴ nebī: beni VD.

Luṭf idüp itdügi cürm-i fesādāta⁶⁵ bakma⁶⁶

Veys̄-i rū-siyehi⁶⁷ nār-ı ceḥīme yakma

5.

Tercī' -i Bend-i Münācāt-ı Nūṣī Rahmetullāhi ' Aleyh

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fa' lün)

I

Ḥad mi var bādiye-i ḡaflete gitdüklerime

Fısk ile menzil-i maḡşūduma yitdüklerime

Var mı ḡāyet bu beyābānda yitdüklerime

Cānı vādī-i sehimmāke iletdüklerime

Tevbe yā Rabb[i] ḡaṭā yoluna gitdüklerime

Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

5a

II

Beni yoldan çıkarup āl ile nefs-i güm-rāh

İtdi a' mālūmi vādī-i ḡalāletde tebāh

Oldı şeyṭān ile hāmūn-ı hevāda hem-rāh

Nice _ olur ḡālüm o mel' ūn ile Allāh Allāh

Tevbe yā Rabb[i] ḡaṭā yoluna gitdüklerime

Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

⁶⁵ itdügi cürm-i fesādāta: eyledügi cürm ü fesāda VD.

⁶⁶ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁶⁷ rū-siyehi: rūbehiyi VD.

III

Baňa ađlañ ki ma‘ āşīye giriftār oldum
Ġazabullāh[a] kıyāmetde sezāvār oldum
Rāh-ı nekbetde ħaṭā ħayline serdār oldum
Cümle fısk ehline ben kâfile-sālār oldum

Tevbe yâ Rabb[i] ħaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

IV

Mekr-i telbīs ile iblīse olaldan hem-rāh
Dil ü cān oldu beyābān-ı belāda güm-rāh
İtdi şeyṭāna uyup nefis o kadar cürm [ü] günāh
Varıcağ belk[i] caḥm benden ide istikrāh

Tevbe yâ Rabb[i] ħaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

V

Beni idlāl ideli mekr ile şeyṭān-ı la‘ ĩn
Gice gündüz dil ü cān itmededür āh [u] enĭn
Eyleyüp cānumı gencĭne-i ĩmāna emĭn
Şoñ nefesde baňa kıl ħazret-i Qur’ān qarĭn

Tevbe yâ Rabb[i] ħaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

VI

Cān-ı maḥzūnum olup āteş-i ħırmāna ħarḳ
Nefs-i dūn oldu dilā baḥr-ı belā içre ġarḳ

Çünkü ‘uqbāya ‘azīmet kıla cānum taḥḳḳ
Dile telḳīn-i ḳarīn it daḥı tevḳīḳ-i refḳ

Tevbe yā Rabb[i] ḥaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

5b

VII

Uyalı nefse hevā yolları zār itdi beni
Pāy-māl eyledi endīşe-i ğam cān u teni
Şarf idüp rāh-ı fesādāta elümden geleni
Cānumı fitne zebūn itdi ma‘ āşī bedeni

Tevbe yā Rabb[i] ḥaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

VIII

Cānına mesken idüp fısk ile zindān-ı hevā
Nūşī-i zārı zebūn eyledi zencīr-i belā
Pāy-māl-i ğam olup derd ile gönlüm derdā
Nice olur ḥīle-i şeyṭān ile ḥālüm ‘acabā

Tevbe yā Rabb[i] ḥaṭā yoluna gitdüklerime
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

6.

Ḳaṣīde-i Ğaybī Sellemallāhu Te‘ālā Der Ḥaḳḳ-ı Seyyid-i Kā’ināt Muḥammed Muṣṭafā
[s.a.v]

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Eşigün Mescid-i Aķşā ķapuñdur Ka‘be-i ‘ulyā
Saña hep bende [vü] efgendedür dünyā vü māfihā
2. Ser-i kūyuñdadur cevlāngehi řāvūs-ı ķudsīnūñ
Riyāz-ı Ravzīnuñ reşk-i řarīm cennet-i a‘lā
3. Zülāl-i la‘lūññ dil-teşnesidür çeşme-i Kevşer
Nihāl-i ķaddīññ efgendesidür Sidre-i Tūbā
4. Cenāb-ı Hāzretūñ Cibrīle muķīř-i vaķiy řaķķiķūñ⁶⁸
Řarīm-i kūyuññ zā‘irleridür zümre-i havrā
5. Risālet dürrine zāt-ı řerīfūñ baķr-ı bī-pāyān
Nübüvvet gevherine kām-ı zātuñ⁶⁹ *kenz-i lā-yefnā*⁷⁰
6. Baña kendümden oldı diyü aĝlardı zehī ādem
Řabūl olmasa zāt-ı pākūñ iķün tevbe-i Řavvā
7. Cemālūñ nūrına ‘āşık olup Yūsufı İsmā‘īl
Řuluñ ķurbānuñ olmaĝa cihāna geldiler maķzā
8. El almışdur meger kim ‘ālem-i ervāķda senden
Anuñķün Hāzret-i Mūsāya mu‘ciz vir didi beyzā
9. Hızır nūruñla irdi zulmeř iķre āb-ı řayvāna

⁶⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁶⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁰ kenz-i lā-yefnā: “(Kanā‘at), tükenmez bir hazinedir” (Yılmaz, 1992: 91).

Yüziñ şuyuna geçdi berr ü baħr-i ‘ asker-i Mūsā

10. Dem-i ‘ İṣī dehānuñdur eger feyz olmasa bir dem
Ne cānı var idi cānā ideydi mürde[y]i ihyā

6a

11. Ḥālilullāh saña cedd oldıgıçün iy Ḥabībullāh
Ki itdi aña me’vā nār içinde gülşen[i] Mevlā
12. Ğubār-ı maḵdemüñ olmağa başt itdi zemīn-i Ḥaḵ
Cemālūñ mihrinüñ sergeştesidür t̄arem-i a‘ lā
13. Senüñ zāt-ı şerīfüñdür ḥaḵīḵat iy Resūl-i Ḥaḵ
Vücūda gelmege bā’ iş ‘ ademden cümle-i eşyā’
14. Bu iki ḥüccet-i sāṭı‘ senüñ ḥaḵḵuñdadur nāzil
Ḥiṭāb-ı sūre-i Yās m beyān-ı āyet-i Ṭāhā
15. İmām-ı mürsel m-i pīşvā-yı enbiyāsun sen
Ḥaḵīḵat zāhir ü bāṭın vücūdun cümleden ūlā
16. Nübüvvet sende ḥatm oldı risālet buldı mi‘ rācın
Saña ‘ arz itdi bī-pervā Cemālin Ḥazret-i Mevlā
17. ‘ Aceb mi sāye şalmasa nihāl-i ḵadd-i mevzūnı
O serv-i bāğa raḥmet nūrıdur var ise ser-tā-pā

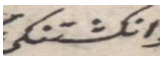
18. Şu engüştünüñi⁷¹ nice hilâle beñzedür Allâh
İşâretle iki şakķ itdi bedr-iken [mehi] cānā
19. İki mışrā‘ -ı ḥaṭṭ-ı la‘ l-i nābuñ dil-keş [ü] mevzūn
Hilāl ebrūlaruñdur dilgüşā bir maṭla‘ -ı ğarrā
20. Senūñ iy māh-rū ebrū siyāhuñ sāyebānuñdur
Noķṭadur şīn-ı şems üstinde iy Faḥr-ı cihānārā
21. Ne mümkündür ide vaşfuñ senūñ Ğaybī-i bīçāre
Ğarāz ‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür iy kān-ı kerem maḥzā

7.

Kaşide-i ‘Ulvī Der Ḥaķķ-ı Seyyid-i Kā’ināt-ı Muḥammed Muşṭafā Şallalāhu ‘Aleyhi Vesellem⁷²

mef‘ ūlū / mefā‘ ilū / mefā‘ ilū / fe‘ ūlūn

1. İy zāt-ı şerīfūñ şeh-i şāhān-ı risālet
Nāmuñla ṭolu defter [ü] dīvān-ı risālet
2. İy mertebesi küngüre-i ‘arş ile hem-ser
İy şems-i ruḥı şemse⁷³-i eyvān-ı risālet
3. Ser-nāme-i ḥüsnūñdeki şāhā iki ebrū
Ṭuġrā-yı nübüvvī⁷⁴ mi ya ‘unvān-ı risālet⁷⁵

⁷¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷² *Ulvī Dīvānı*’nda bu kaside 23 beyitten müteşekkildir (Çetin, 1993: 54-55).

⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁴ nübüvvī: nübüvveti UD.

⁷⁵ 3.b.: 5.b. UD.

4. İy hâtem-i cumhûr-ı rûsûl şâhib-i hâtem
İy fâhr-ı cihân zübde-i erkân-ı risâlet
5. İy Ka‘be-i ‘uşşâk miyânuñda olan taş
Göz merdümîdür yâ güher-i kân-ı risâlet⁷⁶
6. Ya Ka‘beye konmuş Hacerü’l-esved olupdur
Muhkemdur[ur] ol taş ile bünyân-ı risâlet⁷⁷
- 6b
7. Yâ dâne-i tesbîh durur rişteye geçmiş
Yâ dürr-i girân-mâye-i ‘ummân-ı risâlet⁷⁸
8. Yâkût-ı dil ü cân ya yâkût u ya elmâs
Yâ la‘l-i muşaffâ [ya] Bedeşşân-ı risâlet⁷⁹
9. Geçt eyleyerek ‘âlem-i lâhûtı bırakuñ
İrgürdi seni Hâzrete dîvân-ı risâlet⁸⁰
10. İy gehûñ⁸¹ sâht iklîm-i teḡarrüb⁸²
İy vâşıl-ı gencîne-i ‘irfân-ı risâlet⁸³

⁷⁶ 5.b.: 7.b. UD.

⁷⁷ 6.b.: 8.b. UD.

⁷⁸ 7.b.: 10.b. UD.

⁷⁹ 8.b.: 11.b. UD.

⁸⁰ 9.b.: 12.b. UD. hâzrete dîvân-ı risâlet: hâzret-i seyrân-ı risâlet UD.

⁸¹ İy gehûñ: Ey cilve-gehûñ UD.

⁸² Mısradâ vezin aksamaktadır.

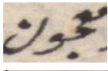
⁸³ 10.b.: 13.b. UD.

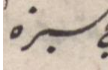
11. Takrîr-i ehâdîs idüp aşhâb[a] dehānuñ
Açıldı şabâdan gül-i handân-ı risâlet⁸⁴
12. Mühr urdı Yed-i kudret ile Hâlik-i bî-çün
Hatm olduğu dem nâme-i ‘unvân-ı risâlet⁸⁵
13. Da‘ vâ-yı nübüvvetde eyâ server-i ‘âlem
Furkân-ı Hudâdur saña bürhân-ı risâlet⁸⁶
14. Bu mu‘cize⁸⁷ yitmez mi ki Mi‘râc-ı şebinde⁸⁸
Bir lahızada tayy olana meydân-ı risâlet⁸⁹
15. Açduķca⁹⁰ serâ-perde-i ğaybı⁹¹ Yed-i kudret
Keşf oldu tılısmât-ı firâvân-ı risâlet⁹²
16. Elfâz[a] şafâ-bahş ile ervâha ğıdâdur
İy cümle hadîsiñ şekeristân-ı risâlet⁹³
17. Haddünde haţuñ sebze-i bârân-ı şefâ‘ at⁹⁴

⁸⁴ 11.b.: 3.b. UD.

⁸⁵ 12.b.: 9.b. UD.

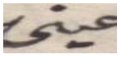
⁸⁶ 13.b.: 14.b. UD.

⁸⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸⁹ 14.b.: 15.b. UD.

⁹⁰ Açduķca: Açduķda UD.

⁹¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹² 15.b.: 16.b. UD.

⁹³ 16.b.: 17.b. UD.

⁹⁴ bârân-ı şefâ‘ at: yârân-ı şefâ‘ at UD.

Cebheñde olan kaçre-i nīsān-ı risālet⁹⁵

18. İy Mefhār-ı kevneyn ü şeh-i Yeşrib ü Baḥḥā⁹⁶

İy ḥayl-ı kabā⁹⁷ ‘ asker ü sen ḥān-ı risālet⁹⁸

19. Şānuñda şalābet şu kadar var [ki] Ḥabībüm

Ḥatm-ı rüsül itdi seni mizān-ı risālet⁹⁹

20. ‘ Ālem saña hep ‘ aşık u sen ‘ āleme ma‘ şūḳ

‘ Ālem saña bir kaleb ü sen cān-ı risālet¹⁰⁰

21. Ḥaḳḳ[ā] bu ki sulṭān-ı selāṭīn-i zamānsun¹⁰¹

Şānuñ gibi ‘ ālemde ḳanı şān-ı risālet¹⁰²

22. İy ‘ Ulvī-i miḥnetzede Ḥaḳdan umarum¹⁰³ kim

Maḥşerde şefī‘ üñ ola Sulṭān-ı risālet¹⁰⁴

8a

8.

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün¹⁰⁵

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

⁹⁵ 17.b.: 18.b. UD.

⁹⁶ İy mefḥār-ı kevneyn ü şeh-i Yeşrib ü Baḥḥā: Ey mefḥār-ı kūyının şeh-i Yeşrib ü Baḥḥā UD.

⁹⁷ İy ḥayl-ı kabā: İy ḥayl-ı nebī UD.

⁹⁸ 18.b.: 19.b. UD.

⁹⁹ 19.b.: 20.b. UD.

¹⁰⁰ 20.b.: 21.b. UD.

¹⁰¹ sulṭān-ı selāṭīn-i zamānsun: sulṭān-ı selāṭīn-i cihānsun UD.

¹⁰² 21.b.: 22.b. UD.

¹⁰³ umarum: dilerüm UD.

¹⁰⁴ 22.b.: 23.b. UD.

¹⁰⁵ *Mesîhî Dîvânı*’nda bu kaside 54 beyitten müteşekkildir. Şiirin mecmuada, şairin divanındaki 27. beytinden itibaren başlandığı görülmektedir (Mengi, 2014: 38-41).

1. Medhûñ okuduğıçün kürsi-i eşcâr üzre
Muḳrî[']-i ḳumrî[y]ı el üzre tutar serv [ü] çenâr¹⁰⁶
2. Ḳarşu ger ḥilm [ü] vaḳârından edeb öğrense
Söyledükce ḳişi[y]i yañşılamazdı kühsâr¹⁰⁷
3. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcuñ kim anuñ
Yüzini göricek îmana gelür çok küffâr¹⁰⁸
4. Jâleden âbileler dutdı zebânın yoḥsa
Sûsen-i bâğ senüñ medhûñ okırdı her bâr¹⁰⁹
5. Tâs-ı pür-naḳş-ı felek pâdişeh-i rif' atüñüñ
Eli altında durur niteki taşt-ı zer-kâr¹¹⁰
6. Baḥr keffûnde n'ola la' lden itse tâcın
Ḥâtemüñ çünki olupdur melik-i deryâ-bâr¹¹¹
7. Çârmîḥ itmek içün dest-i ḳazâ düşmenüñ[üñ]
Her ser-i müyü olupdur bedeninde mismâr¹¹²
8. Ḥavf-i nîzeñden eger ḳaçā ' adü kühsâra

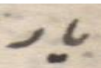
¹⁰⁶ 1.b.: 27.b. MD.

¹⁰⁷ 2.b.: 28.b. MD.

¹⁰⁸ 3.b.: 29.b. MD.

¹⁰⁹ 4.b.: 30.b. MD.

¹¹⁰ 5.b.: 31.b. MD.

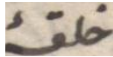
¹¹¹ 6.b.: 32.b. MD. Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹² 7.b.: 36.b. MD.

Ṭağlar içre kemend ata aña¹¹³ ḥalka¹¹⁴-i mār¹¹⁵

9. Nüşa-ı nazmını¹¹⁶ alduḳca eline şu^c arā
Dilde tesbīḥi olur her birinūn istiğfār¹¹⁷
10. Her seḥergāḥ cihān bāğını seyr eylemege
Nühket-i ḥulḳuñ olur esb üzerinde cū-süvār¹¹⁸
11. Himmeti¹¹⁹ olmağ ile ni^c met [ü] iḥsānuñdan
Az[1] ḳaldı ki ṭama^c ¹²⁰ gözini kör ide buḥār¹²¹
12. Ḥişt-i sīm ü zer ile yapmağa gönölüm yıḳuğın
Gelmeye ^c āleme luṭfuñ gibi hergiz mi^c mār¹²²
13. Vaşfuñ altun ile taḥrīr ider idüm hele ben
Fākadan vüs^c atüm olaydı eger bir miḳdār¹²³
14. Midḥatuñ göklere irgürse **Mesīḥī** n'ola çün
Nerdübān oldu aña işbu sūtūr-ı eş^c ār¹²⁴

¹¹³ aña: ṭuta MD.

¹¹⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹⁵ 8.b.: 37.b. MD.

¹¹⁶ Nüşa-ı nazmını: Sübhā-ı nazmını MD.

¹¹⁷ 9.b.: 23.b. MD.

¹¹⁸ 10.b.: 38.b. MD. olur esb üzerinde cū-süvār: olup esb-i şabā üzre süvār MD.

¹¹⁹ Himmeti: Mümtelī MD.

¹²⁰ ṭama^c: felek MD.

¹²¹ 11.b.: 39.b. MD.

¹²² 12.b.: 40.b. MD.

¹²³ 13.b.: 41.b. MD.

¹²⁴ 14.b.: 42.b. MD.

15. Gülşen-i midḥatüñ içre utanup fazluñdan
Bıkr-i fikrüm görünür gül gibi reng̃ ruḥsār¹²⁵
16. Dilegüm bu ki ‘ azîz olmaya şol şaḥş k’ anuñ
İşbu gül gibi ma‘ ānī gözine görine ḥār¹²⁶
17. Almazam aḡzuma ben ma‘ nî-i ḥāyide hiç
Degülem tıfl ki ḥāyide idinem iftār¹²⁷
18. Tenüm içindeki cān ‘ āriyetî olduḡıçün
Dirliğümden iderem ikide bir ḡayret ü ‘ ār¹²⁸
19. Serverā gerçi ba‘ îdem şeref-i ḥidmetden
Lîk dem yok ki du‘ āñ olmaya dilde tekrār¹²⁹
20. Ğam u endüh u belā¹³⁰ ile ḥayāl olduḡum
Saña ‘ arz itmege geldi bu muḥayyel güftār¹³¹
21. Ben senüñ bendelerüñ defteriñe geçmiş iken
Ne revādur baña pā-bend ola cüz ’î tîmār¹³²
22. Bu kadar zillet ile ben ayaḡuñ topraḡına

¹²⁵ 15.b.: 43.b. MD.

¹²⁶ 16.b.: 44.b. MD.

¹²⁷ 17.b.: 45.b. MD.

¹²⁸ 18.b.: 46.b. MD.

¹²⁹ 19.b.: 47.b. MD.

¹³⁰ belā: melāl MD.

¹³¹ 20.b.: 48.b. MD.

¹³² 21.b.: 49.b. MD.

Şadef-i şab‘dan itdüm nice gevher işār¹³³

23. Baḥr-ı ‘ilmüñ çü muḥīṭ oldu bu ben kaṭreleyin¹³⁴

Terbiyetle anı kılsañ n’ola¹³⁵ dürr-i şehvār¹³⁶

24. Ğarḳa-ı baḥr-ı ḥayāl oldu du‘ā eyleyelüm

Bulmağa sağ u esen keşt-i endīşe kenār¹³⁷

25. Nice bir¹³⁸ terbiyetin miḥr ile her faşl-ı bahār

Bezene¹³⁹ neşv ü nemā ile ḥarīm-i gülzār¹⁴⁰

26. Devḥa-i ‘ömrüñi ser-be-ser ser-firāz¹⁴¹ idüben¹⁴²

Eyleye körpe budaklarını Ḥaḳ berḥūrdār¹⁴³

8b

9.

Nazīre-i Bākī Efendi Der-Ḥaḳḳ-ı Mesīhī Berā-yı Nişāncı Pāşā¹⁴⁴

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

1. Rūḥ-baḥş oldu Mesīhā-şifat enfās-ı bahār

Açdılar dīdelerin h‘āb-ı ‘ademden ezhār

¹³³ 22.b.: 50.b. MD.

¹³⁴ bu ben kaṭreleyin: bu kaṭre ḥālin MD.

¹³⁵ anı kılsañ n’ola: n’ola kılsa anı MD.

¹³⁶ 23.b.: 51.b. MD.

¹³⁷ 24.b.: 52.b. MD.

¹³⁸ Nice bir: Nice kim MD.

¹³⁹ Bezene: Bezeye MD.

¹⁴⁰ 25.b.: 53.b. MD.

¹⁴¹ ser-be-ser ser-firāz: ser-sebz ü ser-firāz MD.

¹⁴² Mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁴³ 26.b.: 54.b. MD.

¹⁴⁴ *Bâkî Dîvânı*’nda bu kaside 55 beyitten müteşekkildir (Küçük, 1994: 39-43).

2. Tāze cān buldı cihān irdi nebātāta hayāt
Ellerinde harekāt eyleseler serv ü çenār
3. Döşedi yine çemen naṭ¹⁴⁵ -ı zümürüdfāmın
Sīm-i hām olmuş [iken]¹⁴⁵ ferş-i harīm-i gülzār
4. Yine ferrāş-ı [şabā]¹⁴⁶ şahın-ı ribāṭ-ı¹⁴⁷ çemene
Geldi bir kâfile kondurdu yüki cümle bahār
5. Leşker-i ebr çemen mülkine aķın şaldı
Turma yağmada yine nite ki yağı Tātār
6. Başına¹⁴⁸ bir niçe per taķınur altun tellü
Hayl-i ezhāra yine¹⁴⁹ zanbaķ olupdur serdār
7. Dikdi leşkergeh-i ezhāra şanavber tūğın
Haymeler kurdı yine şahın-ı çemende eşcār
8. Döşedi yolları dībālar ile bād-ı hazān¹⁵⁰
İtdi teşrīf çemen mülkini sulṭān-ı bahār
9. Şubḥ-dem velvele-i nevbet-i şāhī mi degül

¹⁴⁵ Bu kelimenin vezin gereği eklenmesi uygun olup *Bâkî Dîvânı*'ndan yararlanılarak eklenmiştir.

¹⁴⁶ Bu kelimenin vezin gereği eklenmesi uygun olup *Bâkî Dîvânı*'ndan yararlanılarak eklenmiştir.

¹⁴⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁴⁸ Başına: Farkına BD.

¹⁴⁹ yine: meger BD.

¹⁵⁰ Döşedi yolları dībālar ile bād-ı hazān: Döşedi mihr-i felek yolları dībālar ile BD.

Şavt-ı mürgân-ı hōş-elhân [u] şadâ-yı kûhsâr

10. Çemen eţfâlinüñ uyğuların uçurdı yine
Şubh-dem ğulgûle-i fâhte gül-bāng-i hezâr
11. Dāye-i ebr yine ğoncaların şeb-nemden
Başına akçe dizer niteki eţfâl-i şığâr
12. Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm irdi diyü
Sūsenüñ hañçerini tutdı ser-ā-pā jengâr
13. Semenüñ sine-i sīmīnin açup bād-ı seher
Çözdi ğülşende ğülüñ düğmelerin nāhun u ğâr¹⁵¹
14. Pirehen berg-i semen ğüy-ı ğirībān şeb-nem
Ġülsitān oldu bugün bir şanem-i lāle-‘ izār
15. Zīb ü fer virmek içün rüy-ı ‘arūs-ı çemene
Yāsemen şāne tarağ¹⁵² māşıta āb āyinedār
16. Dür ü yāķūt ile bir naħl-i muraşşa‘ şandum
Ergavān üzre dökilmiş kaţerāt-ı emţâr
17. Şişe-i çarħda ğör bunca muraşşa‘ naħli
Nice ārāste kılmış yine şun‘-ı Cebbār

¹⁵¹ nāhun u ğâr: nāhun-ı ğâr BD.

¹⁵² tarağ: sabā BD.

18. Berg-i ezhār[1] hevā şöyle çıkardı felege
Pür-kevākib görünür günbed-i çarḥ-ı devvār
19. Dem-i ‘İsī dirilür bŭy-ı buḥūr-ı Meryem
Açdı zanbaḡ Yed-i Beyzāyı kef-i Mūsāvār
20. Zanbaḡuñ goncasıdur bāḡa gümüş bāzū-bend
Za‘ ferān ile yazılmış aña ḥaṭṭ-ı ṭumār
21. Cām-ı zerrīni ṭolu bāde-i gül-reng itmiş
Gül-i ra‘ nā seḡerī kıлмаḡ içün def‘ -i ḡumār
22. Dehen-i ḡonca-i ter dürlü leṭā’if söyler
Gülüp açılsa ‘aceb mi gül-i reng-ruḡsār
23. Güher-i furşatı aldurma şaḡın devr-i felek
Sīm ü zerle gözüñi boyamasun nergisvār
24. Cām-ı mey ḡatreleri sübhā-i mercān olsun
Gelünüz zerḡ u riyādan idelüm istiḡfār
25. Lāle şaḡrāy[1] bugün kān-ı Bedaḡşān itdi
Şāh gülzār u nişār¹⁵³ eyledi dürr-i şehvār
26. Dāmenin dürr [ü] cevāhirle pür itdi gül-i ter

¹⁵³ Şāh gülzār u nişār: Jāle gülzāra nişār BD.

Ki ide hāk-i der-i Ḥazret-i Pāšāya nişār

27. Şāhib-i tīg u qālem mālīk-i cām u ḥātem
Āşaf-ı Cem-‘ aẓamet dāver-i Cemşīd-veķār

28. Āsmān-pāye hümā-sāye ‘ Alī Pāşā kim
İremez tāk-i celāline kemend-i efkār

29. Şāḥ-ı gül neşv ü nemā bulsa nem-i luṭfindan
Ola her ḡonca-i ter bülbul-i şīr m-güftār

30. Āb [u] gil müşg ü gül-āb ola çemen şaḥnında
Būy-ı ḥulkıyla güzār itse nesīm-i eşcār¹⁵⁴

31. Ṭab‘ -ı veķķādın eger āteş-i raḥşān görse
Kızarur¹⁵⁵ aḥker-i sūzān nitekim dāne-i nār

32. Güneşi keff -i dıraḥşānına¹⁵⁶ beñzer dir idüm
Almasa māha ‘ aṭā eyledügin āḥir-i kār

33. Şöyledür keff-i güher-pāşı yemīn itmek olur
Ki ‘ aṭāsından irer baḥre ḡinā kāne yesār

34. Manẓar-ı қаşr-ı sa‘ ādetden anuñ re ‘yi gibi
Rūy göstermedi bir şāhid-i ḥurrem¹⁵⁷-dīdār

¹⁵⁴ eşcār: eshār BD.

¹⁵⁵ Kızarur: Kızara BD.

¹⁵⁶ keff -i dıraḥşānına: keff -i zer-efşānına BD.

¹⁵⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

35. Bâğ-ı cūdında nihâl-i kereminden derilür
Luţf-ı bî-minnetinüñ mîvesin andan her-bâr¹⁵⁸
36. Manzar-ı himmetinüñ küngüre-i rif atine
İremez şarşar-ı tûfân birle her laḥẓa¹⁵⁹ ğubâr¹⁶⁰
37. İşigi ḥâki¹⁶¹ imiş yüz sürececek ḥayf diyü
Taşdan taşā döger başını şimdi enhâr
38. Serverâ cānı mı var devletüñ eyyâmında
Sünbülüñ tırrasına el uzada şāḥ-ı çenâr
39. Gül gibi gülşene kılsañ n'ola 'arz-ı dîzâr¹⁶²
Ḥayli dökildi şaçıldı yoluña faşl-ı bahâr¹⁶³
40. Reşk-i dendānuñ ile ḥaṇçere düşdi jāle
Berg-i sūsende gören [itdi] şanur anı¹⁶⁴ qarâr¹⁶⁵
41. Geçemez çenber-i gîsûy-ı girih-gîrinden
Gerçi [kim]¹⁶⁶ za' f ile bir kılca qalupdur dil-i zâr¹⁶⁷

¹⁵⁸ mîvesin andan her-bâr: mîvelerinden her-bâr BD.

¹⁵⁹ şarşar-ı tûfân birle her laḥẓa: şarşar-ı tûfân-ı fenâ birle BD.

¹⁶⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁶¹ ḥâki: taşı BD.

¹⁶² dîzâr: dîdâr BD.

¹⁶³ 39.b.: 42.b. BD.

¹⁶⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

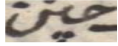
¹⁶⁵ 40.b.: 43.b. BD.

¹⁶⁶ Bu kelimenin vezin gereği eklenmesi uygun olup *Bâkî Dîvânı*'ndan yararlanılarak eklenmiştir.

¹⁶⁷ 41.b.: 44.b. BD.

42. Geşt iderken emen-i medḥ ü řenāñı ḥātır
Ola her onca-i ter blbl-i şırın-gftār¹⁶⁸
43. Trralar milket-i m¹⁶⁹ nāfe-i mşgın ol ḥāl
Gzi¹⁷⁰ āḥ-yı Ḥuten amzeleridr¹⁷¹ Tātār¹⁷²
44. Dil-i mecrḥa řafā-baḥř¹⁷³ ruḥ u la^c lndr
Gl-be-şekkerle bulur ḳuvveti şab^c -ı bımār¹⁷⁴
45. Degme bir gevheri kirpgine şalındurmaz
Greli la^c l-i revān-baḥřuñı eřm-i ḥım-bār¹⁷⁵
46. Koma Bākı¹⁷⁶ ḳuluñı cr^c a-şıfat ayakda
Dest-gır ol aña iy dāver-i ^cālī-miḳdār¹⁷⁶
47. Bāğ-ı ḥsnnde¹⁷⁷ olur cmleye ālīb tenḥā
Baḥř iın gelse eger blbl-i ḥoř-nağme hezār¹⁷⁸
48. Puhtedr ayrılar eş^c ārı velı puḥte piyāz

¹⁶⁸ 42.b.: 41.b. BD. Ola her onca-i ter blbl-i şırın-gftār: Lāyih oldu dile nā-gāḥ bu řı-r-i hemvār BD.

¹⁶⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁷⁰ Gzi: Gzñ BD.

¹⁷¹ amzeleridr: amzelerndr BD.

¹⁷² 43.b.: 45.b. BD.

¹⁷³ řafā-baḥř: řıfā-baḥř BD.

¹⁷⁴ 44.b.: 46.b. BD.

¹⁷⁵ 45.b.: 47.b. BD.

¹⁷⁶ 46.b.: 48.b. BD.

¹⁷⁷ Bāğ-ı ḥsnnde: Bāğ-ı medḥnde BD.

¹⁷⁸ 47.b.: 49.b. BD.

Hām ‘anberdür eger hām ise de bu eş‘ār¹⁷⁹

49. Hām var ise eger micmere-i nazmumda
Dāmen-i luṭfuñ anı setr ider iy faḥr-ı kibār¹⁸⁰
50. Lālelerle bezene niteki dest ü şahrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār¹⁸¹
51. Nitekim lālelere şeb-nem ola üftāde
Güllere ‘āşık-ı şeydā¹⁸² geçine bülbül-i zār¹⁸³
52. Gül gibi ḥurrem [ü] ḥandān ola rûy-ı baḥtuñ
Sâgar-ı ‘ayşuñ¹⁸⁴ ola lāle-şıfat cevherdār¹⁸⁵

9b

10.

Ḳaşıde-i Figānî Berā-yı Maḳtûl İbrāhîm Pāşā¹⁸⁶

mef‘ûlû / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün

1. Bir dün ki cünd-i şām ile ceng itdi āsumān
Oldı burûc-ı ḳal‘a-i gerdānda çok kıran
2. Aldı eline ṭıgını Behrām-ı dār [ü] gîr

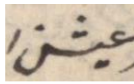
¹⁷⁹ 48.b.: 50.b. BD.

¹⁸⁰ 49.b.: 51.b. BD.

¹⁸¹ 50.b.: 53.b. BD.

¹⁸² ‘āşık-ı şeydā: bülbül-i şeydā BD.

¹⁸³ 51.b.: 54.b. BD.

¹⁸⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁸⁵ 52.b.: 55.b. BD.

¹⁸⁶ Bu kaside, *Figânî Dîvânı*’nda 32 beyitten müteşekkildir (Karahân, 1966: 11-14).

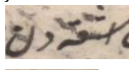
Bā[r]û-yı çarḥa çıkdı neberd itmege hemān

3. Hıfz itmege kılā‘ ını kat kat felekler[üñ]
Ol gice bām-ı çarḥa Zuḥal oldı pās-bān
4. Eṭrāf-ı kâ’ināta ḥāber kılmağa güneş
Od yakdı evc-i kal‘ a-i gerdūnda¹⁸⁷ nāgehān
5. Top añmış¹⁸⁸ idi kal‘ a-i gerdūnu ḥayl-i şām¹⁸⁹
Oldı livā-yı ḥüsrev-i ḥāver hemān ‘ıyān
6. Bindi tekāver-i felege ‘azm-i rezm idüp
Aldı eşi‘ adan¹⁹⁰ eline tığ-ı zer-nişān
7. Kalb [ü] cenāḥ-ı meymenesi tarmār¹⁹¹ olup
Oldı ‘adem memālikine şeb-revān revān
8. Sultān-ı şubḥ böyle yüz ağardımaz idi
Ger olmasa penāhı vezīr-i şeh-i cihān
9. Fihrist-i kār-nāme-i tekvin-i nüh sipihr
Maḳşūd-ı kārḥāne-i ibdā‘ -ı *kün fe-kān*¹⁹²¹⁹³

¹⁸⁷ kal‘ a-i gerdūnda: kulle-i gerdūnda FGD1.

¹⁸⁸ añmış: almış FGD1.

¹⁸⁹ ḥayl-i şām: cünd-i şām FGD1.

¹⁹⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁹¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁹² Bu beyit, *Figānî Dîvânî*’nda bulunmamaktadır.

¹⁹³ kün fe-kān: “Mutasavvıflar, ilāhî fiillerin tecellilerine dair edebî metinlerde meseleleri kün yanında ‘kün fe-yekûn, kün fe-kān’ gibi ibarelerle anlatmışlardır” (Pala, 2002: 552-553).

10. Āşaf-şaf-ı zamān u¹⁹⁴ Süleymān-ı şark u ġarb

Ser-‘ asker-i müdebbir [ü] pāşā-yı kāmran¹⁹⁵

11. Bu ‘ izz ü şevketi ki saña virdi zıll-ı Hāk

Lāyık öñüñce yürür¹⁹⁶ ise Erdevān devān¹⁹⁷

12. Görse mehābetüñi eyā Rüstem ü Zāl¹⁹⁸

Qahruñdan ister idi [senün]¹⁹⁹ Qahramān emān²⁰⁰

13. Haşmuñ²⁰¹ kafası kulle-i Qāf olsa fi’l-meşel

Hurd ide darb-i destüñ ile şimşir-i girān²⁰²²⁰³

14. Hindü-yı muqbil olmağa kapuñda dem-be-dem

Çalışdı cān u baş ile şemşir-i hūm-feşān²⁰⁴

15. Eflāke irse zemzeme-i kebkebūñ²⁰⁵ n’ola

Bir kethudā durur saña İskender-i zamān²⁰⁶

¹⁹⁴ Āşaf-şaf-ı zamān u: Āşaf-şaf-ı zamān-ı FGD1.

¹⁹⁵ 10.b.: 9.b. FGD1.

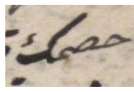
¹⁹⁶ yürür: olur FGD1.

¹⁹⁷ 11.b.: 10.b. FGD1.

¹⁹⁸ Mısra da vezin aksamaktadır. Rüstem-i Zāl: Rüstem-i veğā FGD1.

¹⁹⁹ Bu kelimenin vezin gereği eklenmesi uygun olup *Figānî Dîvânı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir.

²⁰⁰ 12.b.: 11.b. FGD1.

²⁰¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁰² şimşir-i girān: şeş-per-i girān FGD1.

²⁰³ 13.b.: 12.b. FGD1.

²⁰⁴ 14.b.: 13.b. FGD1.

²⁰⁵ zemzeme-i kebkebūñ: kebkebe-i ‘ izzetüñ FGD1.

²⁰⁶ 15.b.: 14.b. FGD1.

16. Aldı kıanadı altına gerdüni beyza-vâr
Şâh-bâz-i himmetüñ ki_aña ‘Arş oldu âşiyân²⁰⁷
17. Beñzetdi beñzer işigüñe kendüyi senüñ²⁰⁸
Gerdün-i dünuñ üstine yol sürdi Kehkeşân²⁰⁹
18. İbrâhîm oldu nâmuñ eyâ kân-ı ma‘delet
Bu fakr âteşini baña eyle gülsitân²¹⁰
19. Gülzâr-ı medhûñde²¹¹ uçarken gönül kuş²¹²
Cân bülbülü bu şi‘r-i terümi²¹³ okıdı revân²¹⁴
20. Ağzuñ hadîşine açamaz zerrece dehân
Esrâr-ı ğaybe vâkıf olan tab‘-ı hurredân²¹⁵
21. Bildi kıara başına ne gün toğacağını
Ayak kıarada kıodı hemân şâh-ı Alaman²¹⁶
22. ‘Unvân-ı nâmiñ ile kıaçan bir ola senüñ²¹⁷
Adını gerçi bân kıodı bir iki kıaltabân²¹⁸

²⁰⁷ 16.b.: 15.b. FGD1.

²⁰⁸ Beñzetdi beñzer işigüñe kendüyi senüñ: Beñzetdi kendüyi var ise işigüñe kim FGD1.

²⁰⁹ 17.b.: 19.b. FGD1.

²¹⁰ 18.b.: 20.b. FGD1.

²¹¹ medhûñde: midhatüñde FGD1.

²¹² Mısırada vezin aksamaktadır.

²¹³ Mısırada vezin aksamaktadır ve divandaki yazım vezni sağlamaktadır. şi‘r-i terümi: şi‘r-i teri FGD1.

²¹⁴ 19.b.: 21.b. FGD1.

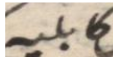
²¹⁵ 20.b.: 22.b. FGD1.

²¹⁶ 21.b.: 18.b. FGD1.

²¹⁷ ‘Unvân-ı nâmiñ ile kıaçan bir ola senüñ: Kıaç başı var ki ‘arşa-i peykârûña gele FGD1.

²¹⁸ 22.b.: 16.b. FGD. bir iki kıaltabân: şâh-ı Alaman FGD1.

23. İy serv-i hoş-hırām şaķın yoluña gelür
Her şuya şu gibi gel aķıtma yaşum revān
24. Gözden çıkāl gelmedi hīç ‘aynuma yaşum
Merdüm gibi ki eyleye²¹⁹ kendüye n’ide ķan²²⁰
25. Cām-ı şafāy[ı] şun ıolu iy pīr-i deyr kim
Bir laħza devrũn acılığın unuttum²²¹ hemān²²²
26. Kaldum ayakda ‘arşa-i miħnetde al elüm
İy şeh-süvār-i ma‘reke-i āħirü’z-zamān²²³
27. Medħ²²⁴ olalı saña eyā Müşterī-çīn²²⁵
Oldı **Figānī** ‘arşa-i naẓm içre pehlevān²²⁶
28. Rūmuñ Kemālidür²²⁷ dirdi²²⁸ baña şüphesiz [eger]²²⁹
İrse²³⁰ kemāl-i ķudretümi ehl-i İşfahān²³¹

²¹⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²²⁰ 24.b.: 25.b. FGD1. kendüye n’ide ķan: kendü yirinde ķan FGD1.

²²¹ unuttum: unudam FGD1.

²²² 25.b.: 27.b. FGD1. Mısrada vezin aksamaktadır.

²²³ 26.b.: 24.b. FGD1.

²²⁴ Medħ: Meddāħ FGD1.

²²⁵ Mısrada vezin aksamaktadır. Müşterī-çīn: Müşterī-cenāb FGD1.

²²⁶ 27.b.: 28.b. FGD1.

²²⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²²⁸ Kemālidür dirdi: Kemāli dirdi FGD1.

²²⁹ Bu kelimenin vezin gereğİ eklenmesi uygun olup *Figānī Divānı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dāhil edilmiştir.

²³⁰ İrse: Görse FGD1.

²³¹ 28.b.: 29.b. FGD1.

29. Hatm eyle dāsītānı şürū²³² it şenāsına²³²
Uzatmağıl hikāyeti mānend-i kışşa-h^vān²³³
30. Tā kulle-i sipihre nücūm eyleye hücūm²³⁴
Tā kim niyām-ı şebde ola tīg-i h^ur nihān²³⁵
31. Taḡup kemendi gerdenine ḡarb-i dest ile
Devlet ḡapuña ḡaşmı getüre keşān keşān²³⁶

10a

11.

Naẓīre-i Bākī Efendi Berā-yı ‘Alī Pāšā Raḡmetullāh²³⁷

mef^ulū / fā^uilātū / mefā^uilū / fā^uilūn

1. Hengām-ı şeb [ki] küngüre-i ḡaşr-ı āsmān
Zeyn olmış idi şu^ulelenüp şem^u-i aḡterān²³⁸
2. ḡayl-i kevākib içre yanup meş^ual-i ḡamer
Şaḡn-ı semāda rūşen idi rāh-ı keh-keşān
3. Dest urmuş idi kilik-i şihāba debīr-i ḡarḡ²³⁹
Tuḡrā-nüvīs-i ḡukm-i ḡudāvend-i ins ü cān

²³² şenāsına: du^uāsına FGD1.

²³³ 29.b.: 30.b. FGD1.

²³⁴ Tā kulle-i sipihre nücūm eyleye hücūm: Tā ḡal^ua-i sipihre hücūm eyleye nücūm FGD1.

²³⁵ 30.b.: 31.b. FGD1.

²³⁶ 31.b.: 32.b. FGD1.

²³⁷ Bu kaside, *Bākī Dīvānı*’nda 42 beyitten müteşekkildir (Küçük, 1994: 3-6).

²³⁸ Bu mısrada son kelimenin kenarında kelimenin Türkçe anlamı olan “yıldızlar” kelimesi yazılıdır.

²³⁹ Mısrada son iki kelimenin üzerinde “debīr” kelimesinin anlamı olan “yazıcı” kelimesi yazılıdır.

4. Bezm-i çemende²⁴⁰ urmuş idi Zühre sâz[a] çeng

‘Ayš u şafâda ħurrem ü ħandân u şâdmân

5. Bu çarĥ-ı çenberîd[e] tûdupdur²⁴¹ uşûlini

Deffâf-ı mihr kılmış idi çihresin nihân

6. Bir tîğ-i zer-nişân ile girmişdi ‘arşaya

Şemşîr-bâz-ı ma‘ reke-i şaĥn-ı âsumân

7. Tedbîr-i mu‘zamât-ı umûr-ı cihân içün

Yakmışdı şem‘-i fikreti Bircîs-i nûkte-dân

8. Bâlâ-yı çarĥ-ı heftüme Keyvân-ı kühne-sâl

Oturmuş idi niteki Hindû-yı pîl-bân²⁴²

9. Âyâ bu zîb ü zînet-i ‘âlem nedür diyü

‘İbret göziyle nâzır iken Zühre nâgehân

10. Etrâfa şaldı şa‘ şa‘ asın gûşe gûşe mihr

Oldı ufukda mühr-i Süleymân gibi ‘ayân

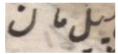
11. Kıldı bu ĥâlî dîde-i ‘ibret müşâhade

‘Tuydı bu sırrı ‘âkıbetü’l-emr gûş-ı cân

12. Kim bu niẓâmı virmedi ‘âlem sarâyına

²⁴⁰ Bezm-i çemende: Bezm-i felekde BD.

²⁴¹ tûdupdur: tûdup devr BD.

²⁴² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

İllâ ki ‘ayn-i devlet²⁴³-i Şâh-ı cihân-sitân

13. Bâlâ-nişîn-i mesned-i şâhân-ı tâcdâr

Vâlâ-nişîn²⁴⁴-i ma‘reke-i ‘arşa-i Keyân²⁴⁵

14. Cemşîd-i ‘ayş ü ‘işret ü Dârâ-yı dâd²⁴⁶ [u] gîr

Kisrî-i ‘adl ü re‘fet²⁴⁷ [ü] İskender-i zamân

15. Sulţân-ı şarḡ u ğarb şehenşâh-ı berr ü baḥr²⁴⁸

Dârâ-yı dehr Şâh Süleymân-ı kâmrân

16. Ol şeh-süvâr-ı memleket-i ‘adl ü dâd o²⁴⁹ kim

Atı önince olsa revâ Erdevân²⁵⁰ revân

17. Serkeşlik itdi emrine beñzer peleng ü çarḡ²⁵¹

Zencîr ile getürdi yine keh-keşân keşân

18. Şâhib-vücûd-ı memleket-i [luṭf u]²⁵² cûd o kim

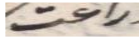
Mebzûl²⁵³ ḡvân-ı luṭfına maḥşûl-i baḥr u kân

²⁴³ ‘ayn-i: yümn-i BD.

²⁴⁴ Vâlâ-nişîn: Vâlâ-nişân BD.

²⁴⁵ Bu mısraın kenarında “İy pâşâ dehân” kelimeleri bulunmaktadır.

²⁴⁶ dâd: dâr BD.

²⁴⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Bu kelime, *Bâkî Dîvânı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir. Muhteva gereği de bu şekilde yazılması uygun görülmüştür.

²⁴⁸ berr ü baḥr: baḥr u ber BD.

²⁴⁹ o: - BD.

²⁵⁰ Erdevân: ḡsrevân BD.

²⁵¹ peleng ü çarḡ: peleng-i çarḡ BD.

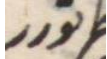
²⁵² Bu kelime, *Bâkî Dîvânı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir.

²⁵³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

19. Müştâk bûy-ı hulkına ‘atfâr-ı nev-bahâr
Muhtâc dest-i himmetine h^vâce-i hazân
20. Devründe kimse cevri-i sitemgerden inlemez
Bî-şer‘ [ider]²⁵⁴ iderse eger çeng ü ney figân
21. Adluñ katında cevri ü sitem dâd-ı Keykubâd
Hışmuñ yanında lutf u kerem kahr-ı Kahramân
22. Âzâde görse tutar şanur²⁵⁵
Bağlar şihâb gerden-i gerdûna rîsmân
23. Tîguñ ‘adem diyârına rûşen tarîk²⁵⁶
A‘dâ-yı dîni tırma kılıçdan geçür hemân
24. Deryâ-mişâl ‘askerüñ içre ‘alemlerüñ
Feth ü zafer sefînesine açdı bâdbân
25. Minķârına dilerse alur çarhı beyzavâr²⁵⁷
‘Anķâ-yı Kâf-ı kadrüne bir tu‘ medür cihân
26. Çevgân urupdur aña [ezel]²⁵⁸ dest-i himmetüñ

²⁵⁴ Bu kelime, *Bâkî Dîvânî*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir.

²⁵⁵ Âzâde görse tutar şanur: Lerzende görse havfuñ ile teb tutar şanur BD.

²⁵⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁵⁷ beyzavâr: dânevâr BD.

²⁵⁸ Bu kelime, *Bâkî Dîvânî*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir.

Ol dem bu dem durur ki döner gūy-ı²⁵⁹ āsmān

27. Bāğ-ı şenā vü gülşen-i medhūñde murğ-i dil

Bu nazm-ı rūḡ-baḡş[ı] oğur şu gibi revān

28. Cān olmayaydı ol dehen iy şūḡ-ı dilsitān

Niçün olurdı cān gibi [ya] dīdeden nihān

29. Ruḡsāruñ üzre ṭurralar olmış giri[h] girih

Gūyā Hicāza bağladılar Şāmiyān miyān

30. Görsün nihāl-i serv-i şānavber ḡirāmuñı

Ayruḡ çemende beslemeyüp²⁶⁰ bāğbān bān

31. La‘ lūñ ḡayāli ḡoḡḡa-i ḡāṭırda var iken

Yāḡūt-ı nāba olmamış idi mekān mekān²⁶¹

32. Ḳıldı sücūd ḡaddūñe²⁶² ḡarşu gül ü semen

İtdi ḡıyām ḡāmetūñe serv-i būstān²⁶³

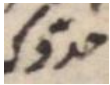
33. Ṭutdı cihānı pertev-i ḡüsnūñ ḡüneş gibi

Ṭoldı şadā-yı ‘aşḡuñ ile kāḡ-ı kün fe-kān²⁶⁴

²⁵⁹Nüşhada bu kelimenin altında “ṭop” kelimesi bulunmaktadır.

²⁶⁰ beslemeyüp: beslemesün BD.

²⁶¹ Mürettip, kelimeyi mükerrer olarak yazmıştır, mana gereği divandaki şekli uygundur. mekān: kāñ BD.

²⁶² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁶³ 32.b.: 34.b. BD.

²⁶⁴ 33.b.: 35.b. BD. kün fe-kān: “Mutasavvıflar, ilāhî fiillerin tecellilerine dair edebî metinlerde meseleleri kün yanında ‘kün fe-yekûn, kün fe-kān’ gibi ibarelerle anlatmışlardır” (Pala, 2002: 552-553).

34. Eflāke çıkdı velvele-i ‘arşa-i zemīn
İndi zemīne ğulğule-i āsmāniyān²⁶⁵
35. **Bākī**-şıfat ne bülbul-i rengīn-edā gele
Ne ola tal‘ atun gibi ferhunde gülsitān²⁶⁶
36. Hüsnuñ güliyle bāğ-ı cihān gülşen-i İrem
Her söz²⁶⁷ hezār bülbul ü şad gūne dāstān²⁶⁸
37. Dergāh-ı Hakkā yüz tūtalum ber-mezīd ola
Cān u celāl ü saltanat u baht u cāvidān²⁶⁹
38. Tā şem‘-i āfitāb-ı cihān-tāba şubh-dem
Devr[ān] ufukda vaz‘ ide bir sīm şem‘ dān²⁷⁰
39. Şem‘-i beķāñı bād-ı fenādan penāh²⁷¹ ide
Dāmān-ı ‘avn u ‘işmet-i dārende-i cihān²⁷²
40. Bezmünde baht sākī vü iķbāl hem-nişīn
Cām-ı sipihr sāğar-ı pūlād-ı zer-nişān²⁷³

²⁶⁵ 34.b.: 36.b. BD.

²⁶⁶ 35.b.: 37.b. BD.

²⁶⁷ söz: sū BD.

²⁶⁸ 36.b.: 38.b. BD.

²⁶⁹ 37.b.: 39.b. BD. Cān u celāl ü saltanat u baht u cāvidān: Cāh u celāl-i saltanat u baht-ı cāvidān BD.

²⁷⁰ 38.b.: 40.b. BD.

²⁷¹ penāh: nigāh BD.

²⁷² 39.b.: 41.b. BD.

²⁷³ 40.b.: 42.b. BD.

12.

Kaşîde-i Bâkî Efendi Berâ-yı Dîvân-ı Süleymân Hân²⁷⁴

fa'ûlün / fa'ûlün / fa'ûlün / fa'ûlün

1. Hâ-ı müşğfâmuñla iy gonca-i ter
Şekerdür o lebler mümessek mükerrer
2. Ne zîbâ yaraşmış o leblerle dendân
Ne hûb imtizâc eylemiş şîr ü şekker
3. Gönül naqdini aldı 'ayyâr-ı gamzeñ
Gamuñdan virüp câna dârû-yı hüş-ber
4. Egerçi ser-âmed geçer şâh-ı sünbül
Mu' anber saçuñla kaçan ola hem-ser
5. Tolar bûy-ı müşgîn-i zülfüñle 'âlem
Döner nâfe-i miske çarh-ı müdevver
6. Meger çîn-i zülfüñle²⁷⁵ pinhân olupdur
Ğubâr-ı der-i şehryâr-ı muzaffer
7. Cihân-ı kerem Hân Süleymân-ı Ğâzî
Şeh-i âsmân-taht [u] hurşîd-efser
8. Hudâvend-i kâmil şehenşâh-ı 'âdil

²⁷⁴ Bu kaside, *Bâkî Dîvânı*'nda 33 beyitten müteşekkildir (Küçük, 1994: 12-14).

²⁷⁵ zülfüñle: zülfüñde BD.

Cihāndār-ı muḳbil şeh-i dād-güster

9. Vücūd-ı şerīfūñle²⁷⁶ dünyā müşerref

Ẓamīr-i münīriyle ʿālem münevver

10. Aña bende²⁷⁷ kürsī gerek tāt-ı Kistrā

Ola şol zamān kim süvār-ı tek-āver²⁷⁸

11. Mülūk-i zamāne öñince revāne

Rikāb-ı hümāyūnda²⁷⁹ Hāḳān²⁸⁰ Ḳayşer²⁸¹

12. Ne yaña buyursa revādur getürmek

Devātın Aristū silāhın²⁸² Sikender²⁸³

13. Eger peyk olur[lar]sa lāyık öñince

Uyup²⁸⁴ tāt-ı zerrīn ile heft aḥter²⁸⁵

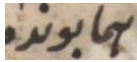
14. Şaçar bezme nūrı döker rezme nārı

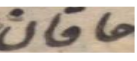
O tāt-ı muraşşaʿ o tīg-i mücevher²⁸⁶

²⁷⁶ şerīfūñle: şerīfiyle BD.

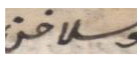
²⁷⁷ Aña bende: Rikābında BD.

²⁷⁸ 10.b.: 11.b. BD.

²⁷⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁸⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁸¹ 11.b.: 12.b. BD.

²⁸² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁸³ 12.b.: 13.b. BD.

²⁸⁴ Uyup: İnüp BD.

²⁸⁵ 13.b.: 14.b. BD.

²⁸⁶ 14.b.: 15.b. BD.

15. Haṭ-ı nazm-ı pāki çemenzār-ı cennet
Elinde kalem çeşme-i āb-ı Kevser²⁸⁷
16. Buḥārıyla baḥūrıyla²⁸⁸ ‘ālem dimāğın²⁸⁹
Kılupdur mu‘ aṭṭar o kilik-i mu‘ anber²⁹⁰
17. Zamān-ı kitābetde kilik ü mürekkeb
Elinde olur var ise ‘ūd [u] ‘anber²⁹¹
18. Naẓar ehline mīl-i kuḥlū’l-cevāhir
Reg-i cān-ı bed-ḥ^vāhına²⁹² nebtiz²⁹³ nişter²⁹⁴
19. Nesīm-i revān-baḥş-ı şubḥ-ı şafādan
Suḥan gülşeninde ḥurāmān şanavber²⁹⁵
20. O güftār-ı mevzūn u refṭār-ı dilkeş
O sīmā-yı maṭbu‘ u bālā-yı ḥoşter²⁹⁶
21. Selāṭine dīvān olur çünki lāzım
N’ola kılsa tertīb-i dīvān u defter²⁹⁷

²⁸⁷ 15.b.: 16.b. BD.

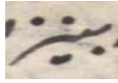
²⁸⁸ Buḥārıyla baḥūrıyla: Buḥār-ı baḥūrıyla BD.

²⁸⁹ Mısra da vezin aksamaktadır.

²⁹⁰ 16.b.: 17.b. BD.

²⁹¹ 17.b.: 18.b. BD.

²⁹² bed-ḥ^vāhına: bed-ḥ^vāha BD.

²⁹³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

²⁹⁴ 18.b.: 19.b. BD. nebtiz nişter: nebtiz ü nişter BD.

²⁹⁵ 19.b.: 20.b. BD.

²⁹⁶ 20.b.: 21.b. BD.

²⁹⁷ 21.b.: 22.b. BD.

22. Debîr-i felek yazmağa vâridâtın
Eşî‘‘a getürmişdür altun qalemler²⁹⁸
23. Yazınmağa mânend-i nazm-ı Süreyyâ
Varaqlar zer-efşân ider çarh-ı ahdar²⁹⁹
24. Yanar şem‘-i Nâhid(üñ) öninde şihâbîñ
Çeker her gice şubha dek cedvel-i zer³⁰⁰
25. Aña cild-i ğarrâ müzehheb muṭallâ
Meh-i ‘âlem-ârâ vü ħurşîd-i enver³⁰¹
26. Suḥan muṭlaḳdan³⁰² güneş gibi toğsun
Ḳosunlar şerîf adını genc ü gevher³⁰³
27. Feşâḥat gülistân[ı] içre dem-â-dem
Şu gibi revân ide bûlbûller ezber³⁰⁴
28. Şenâsında Bâkî-şıfat ola ‘âciz
Hezârân [ola]³⁰⁵ ‘andelîb-i suḥanver³⁰⁶

²⁹⁸ 22.b.: 23.b. BD.

²⁹⁹ 23.b.: 24.b. BD.

³⁰⁰ 24.b.: 25.b. BD.

³⁰¹ 25.b.: 26.b. BD.

³⁰² muṭlaḳdan: maṭla‘ından BD. Bu kelimenin anlam gereği divandaki haliyle yazılması icap eder. Ayrıca mevcut hâliyle bu kelimeye vezin aksamaktadır.

³⁰³ 26.b.: 27.b. BD. genc ü gevher: genc-i gevher BD.

³⁰⁴ 27.b.: 28.b. BD.

³⁰⁵ Bu kelime, *Bâkî Dîvânı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir.

³⁰⁶ 28.b.: 29.b. BD.

29. Du‘ā idelüm rûy-ı iqbāl [u] bahtı
Dem-â-dem ola gül gibi tâze vü ter³⁰⁷

30. İlâhî be-âb-ı ruḥ-ı âl-i Aḥmed
Be-nûr-ı cebîn-i mübîn-i Peyem-ber³⁰⁸

31. Be-dîn-i güzîn-i Nebiyy-i mükerrem
Be-rûḥ-ı revân-ı Rasûl-i muṭahhar³⁰⁹

32. Ümîdin revâ eyleye³¹⁰ ‘ömrin ziyâd[e]
Mühimmin müheyyâ murâdın müyesser³¹¹

11a

13.

Ḳaṣîde-i Cinânî Berâ-yı Sultân Meḥammed³¹²

müstef‘ ilün / müstef‘ ilün / müstef‘ ilün / müstef‘ ilün

1. Ol sîm-ber virmez ḥaber tenhâ gezer kılmaz ḥader
Ḳıl bir nazâr dirsem eger biñ nâz ider bakmaz baḥr³¹³

2. Zülfün siyeh ruḥsâr[e] meh sen bî-siyeh³¹⁴ bir pâdişâh³¹⁵
Ben bî-güneḥ ḥâlüm tebeh dil pür-veleh cân muḥtaşar

³⁰⁷ 29.b.: 30.b. BD.

³⁰⁸ 30.b.: 31.b. BD.

³⁰⁹ 31.b.: 32.b. BD.

³¹⁰ eyleye: eyle BD. Bu kelime sebebiyle vezin aksamaktadır.

³¹¹ 32.b.: 33.b. BD.

³¹² Şiir, şairin divanında 21 beyitten müteşekkildir. Başlıkta Sultan Mehmet anılsa da bu şiir Sultan III. Murat için yazılmıştır. Şiirin içinde de memduh olarak Sultan III. Murad’ın adı zikredilmektedir (Okuyucu, 1994: 67-69).

³¹³ baḥr: geçer CD. Mısrada vezin aksamaktadır.

³¹⁴ bî-siyeh: bî-şübeh CD.

³¹⁵ pâdişâh: pâdişeh CD.

3. Hāk oldı ten iy pür-fiten bu fikr ü fen³¹⁶ her dem neden
Devletle sen al ağ esen hicrũnle ben ıldum sefer
4. Virdũm seri ben serseri ol ruqları verd-i arı
Açmaz deri eyler beri ben akeri ām [u] seher³¹⁷
5. İden bulur anma alur bir gün olur vatı gelür
Hālũm bilür efat ılır aum alur dirsem eger³¹⁸
6. Bar-ı ‘aa kân-ı sea ır-i vea seyf-i Hudā
ehler aa nisbet gedā Sultān Murād-ı nāmver³¹⁹
7. āh-ı felek bĩ-müşterek utar dilek virür yelek
Bĩ-reyb [ü] ek alb-i miek rek-i melek ub-ı beer³²⁰
8. ad nārven ru nesteren a yāsemen yāhud semen
ırĩn-suan nāzũk-beden serv-i emen nal-i hũner³²¹
9. āhib-kerem ‘ālĩ-himem rũzunda³²² ğam maz-ı ‘adem
Dārā-aem Sencer-‘alem makũmı hem bar ile ber³²³
10. Vālā-neseb nĩgũ-aseb avr-ı ‘aceb alāı hep

³¹⁶ fikr ü fen: mekr ü fen CD.

³¹⁷ 4.b.: 5.b. CD.

³¹⁸ 5.b.: 6.b. CD.

³¹⁹ 6.b.: 7.b. CD.

³²⁰ 7.b.: 8.b. CD. ub-ı beer: nev-i beer CD.

³²¹ 8.b.: 9.b. CD.

³²² rũzunda: devrinde CD.

³²³ 9.b.: 10.b. CD.

Her rûz-ı şeb³²⁴ şormaz sebeb sîm ü zeheb ihsân ider³²⁵

11. Tebrîz ü Rey³²⁶ mülkinde key ser cümle şey ‘adliyle hay

Kim içse mey gûş itse ney bağrında key kanı heder³²⁷

12. Bâkî³²⁸ sened bî-dâda sed yir dîv [ü] ded³²⁹ andan leked

Tâ ced-be-ced nesl-i esed bilmez ebed havf u haţar³³⁰

13. Güftâr[ı] haķ fikri adaķ şehler sebaķ alsa ehaķ

Mâh-ı ğasaķ mihr-i falaķ zîbâ nesaķ nîġû-siyer³³¹

14. ‘Âlî-meniş bî-serzeniş dâd u dihiş aña reviş

Altun gümüş virmekdür³³² iş yad u biliş³³³ kim kılsa cer³³⁴

15. Çarġuñ mehi dehrüñ şehi mülk-i zehî³³⁵ ğamdan tehî

Şehler gehî güyâ rehi ol dergehi eyler maķar³³⁶

16. Zâtı velî güyâ ‘Alî ‘ahdı melî naşş-ı celî³³⁷

³²⁴ rûz-ı şeb: rûz u şeb CD.

³²⁵ 10.b.: 12.b. CD.

³²⁶ Tebrîz ü Rey: Tîr nîrû-rey CD.

³²⁷ 11.b.: 16.b. CD.

³²⁸ Bâkî: Bâbı CD.

³²⁹ dîv [ü] ded: ħasm-ı bed CD.

³³⁰ 12.b.: 15.b. CD.

³³¹ 13.b.: 17.b. CD.

³³² virmekdür: almakdur CD.

³³³ yad u biliş: dâd u dihiş CD.

³³⁴ 14.b.: 18.b. CD.

³³⁵ Mecmuâda kelime şeklinde yazılıdır. mülk-i zehî: ‘aşruñ zihî CD.

³³⁶ 15.b.: 13.b. CD.

³³⁷ ‘ahdı melî naşş-ı celî: naşş-ı celî ‘ahdı melî CD.

Şîr-i belî³³⁸ söyler velî şîrîm dili şehd ü şeker³³⁹

17. Vaşfinda³⁴⁰ kes bî-dest ü res³⁴¹ ıtnāba pes kılma heves

Bu deñlü bes iy hõş-nefes gel sözi kes kıl muhtaşar³⁴²

18. Hâk yeksere nuşret³⁴³ vire luţfi³⁴⁴ ire ol servere

Haşmı kıra tığ[i] ura dā'im göre feth ü zafer³⁴⁵

19. Rengîn edā olur³⁴⁶ şehā rūḥa ğidā cāna şafā

Dirsem revā bu hõş-nevā kılsun **Cinānī**den eşer³⁴⁷

12b

14.

Ġazel-i Şehīdī Raḥmetullāh 'Aleyh

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Kākül-i yāre dil-i dīvāne bend olmuş yine

Bağlamalu oldu bîçāre levend olmuş yine

2. Cān virüp şevk ile gönlüm niçe ber-dār olmasun

Şaçlarıñ meydān-ı hüsnünde kemend olmuş yine

³³⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³³⁹ 16.b.: 14.b. CD.

³⁴⁰ Vaşfinda: Vaşfina CD.

³⁴¹ bî-dest ü res: bî-dest-res CD.

³⁴² 17.b.: 19.b. CD.

³⁴³ nuşret: furşat CD.

³⁴⁴ luţfi: 'avni CD.

³⁴⁵ 18.b.: 20.b. CD.

³⁴⁶ olur: oldur CD.

³⁴⁷ 19.b.: 21.b. CD.

3. Bōstān-ı dehr içinde iy nihāl-i erguvān
El erişmez kâmetüñ serv-i bülend olmuş yine
4. Şām-ı ğamda şubḥ olunca ağlar isem tañ midur
Haste göñül hecrüñ ile derdmend olmuş yine
5. Tıtuşup yer yer yanarken nār-ı hecr-i yâr ile
Cân virüp dâğ-ı **Şehîdî** müstmend olmuş yine

15.

Ġazel-i Şem‘î Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mefā‘îlün / mefā‘îlün / mefā‘îlün / mefā‘îlün

1. Kāmer devrinde her fettān ‘acāyib şīvekār olmuş
Kimine nāz fenn olmuş kimine şīve kār olmuş
2. Güzellik gülsitānında nigārum ğonce-leb olmuş
Cemālî gül gibi gülmiş açılmış gül-‘izār³⁴⁸ olmuş
3. Güle karşı yaqasın çāk idüp ‘arz eylemiş dāğın
Mey-i gül-reng içün³⁴⁹ lāle açılmış āşikār olmuş
4. Nesīm-i şubḥ āşüfte gezer tağlarda ser-gerdān
Hevā-yi zülf-i dilberle delürmiş bî-ķarār olmuş
5. Kimüñ āhına meyl itmiş gözi yaşın görüp yâ Rab

³⁴⁸ gül-‘izār: lālezār ŞD.

³⁴⁹ içün: içüp ŞD.

Benüm serv-i hırāmānum gice³⁵⁰ varup kinār olmış

6. Görinmez nice günlerdür ‘aceb ol gözleri āhū
Kimūñ āhı kemendi bendine düşmiş şikār olmış
7. Nice bir künc-i ğamda **Şem‘iyā** beñzūñ ħazān itmek
Göziñ aç gül gibi mey iç cihān bāğ u bahār olmış

16.

Ġazel-i Müdāmī Raḥmetullāhi ‘Aleyh

fe‘ ilātūn / fe‘ ilātūn / fe‘ ilātūn / fe‘ ilūn

(fā‘ ilātūn)

(fā‘ lūn)

1. Cāme-i sürḥ ile dildār görünsün yürüsün
Pertev-i şems ayağına sürünsün yürüsün
2. Kūy-ı dilberde raķīb ile kıtāl itdükce
Tırmasun çarḥ-ı felek üstüme dönsün yürüsün
3. Dāne-i ḥāl ‘izārına bulursa nevbet
Āsiyābı gözümüñ varsın ögünsün yürüsün
4. Dāğlarla tenini zeyn iden ‘aşķ ehli müdām
Gün gibi ḥil‘at-i zerrīne bürünsün yürüsün
5. Bu **Müdāmī** gibi³⁵¹ her ‘aşķ-ı dīdār olan

³⁵⁰ gice: kime ŞD.

³⁵¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Taşlarla şu gibi durma döğünsün yürüsün

17.

Ġazel-i Berkī Raḥmetullāhi ‘Aleyh

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Serv [ü] ‘ar‘ ar kıamet-i dil-cūña beñzer beñzemez
Sünbül-i ter kākül-i hoş-būña beñzer beñzemez
2. Nāfe zülfünden eşerdür kand la‘ lünden bedel
Şem‘ -i kāfurī senün pehlūña beñzer beñzemez
3. Lebleründen dem urımaz gonce-i bāğ-ı na‘ im
Şāh-ı tūbī müntehī kıaddüne beñzer beñzemez
4. Alnuña ḥurşid-i ‘ālem-tāb bī-vech öykinür
İy yüzi māhum hilāl ebrūña beñzer beñzemez
5. Ḥaṭṭuña ‘anber dimiş **Berkī** ḥaṭālar söylemiş
Meh cebinün pertev-i ḥurşide beñzer beñzemez

13a

18.

Müseddes-i ‘Ālī Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilün

I

İy dil esir-i şevk-i³⁵² ruḥ-ı yār olam gibi

³⁵² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Aķar şu gibi m  il-i d  d  r olam gibi
Fırķat şebinde hecr ile b  d  r olam gibi
Bend-i bel  ya yine girift  r olam gibi

Bir ğonce gördüm anu   i   n z  r olam gibi
Bir serv sevdüm a  a hev  d  r olam gibi

II

B  r-ı bel  [y]ı   ekmege dil b  -mec  l iken
Sevd  -yı   aş  a s  ye gibi p  y-m  l iken
Dil   andel  b-i g  lş  n-i   uzletde l  l iken
C  y-ı şaf  da g  l gibi   s  de-   l iken

Bir ğonce gördüm anu   i   n z  r olam gibi
Bir serv sevdüm a  a hev  d  r olam gibi

III

  rdi bah  r buldı   emen r   -ı c  vid  n
G  ller açıldı geldi yine r  y-ı g  lsit  n
Seyr  na gitdi c  lar olup her ya  a rev  n
  Ayş u şaf  ya varmış   rem b  ġa n  geh  n

Bir ğonce gördüm anu   i   n z  r olam gibi
Bir serv sevdüm a  a hev  d  r olam gibi

IV

Ḳaddi nihāl tūt̤-maḳāl ü melek-ḥıṣāl³⁵³
Ruḥsārı şems ü alnı ḳamer ḳaşları hilāl
Zülfi berāt-i ḥüsnine tuḡrā-yı bī-miṣāl
Bāḡ-ı cihānda miṣāl bulunmaḳ anuñ muḥāl³⁵⁴

Bir ḡonce gördüm anuñ içün zār olam gibi
Bir serv sevdüm aña hevā-[dā]r olam gibi

V

İrmiş degül dāmen-i pākine çün dest-i ḥār³⁵⁵
Gören olurdu şu gibi ol serv[i] bī-ḳarār
‘Ālī şādef ṭolu dürr-i şāhvār
Bāḡ-ı cihānda bülbul-i şūrīdesi hezār

Bir ḡonce gördüm anuñ içün zār olam gibi
Bir serv sevdüm aña hevādār olam gibi

13b

19.

Gazel-i Selīmī Tahmīs-i Muḥammed Bākī Efendi

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

I

İy cemālün pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem-yezel
Berter olsa menzilün ḥūrşīd-i enverden maḥal

³⁵³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁵⁴ Mısra da vezin aksamaktadır. Mısra da bulunan “miṣāl” kelimesi “miṣli” olarak okunduğunda vezin sağlanmaktadır.

³⁵⁵ Mısra da vezin aksamaktadır.

Sende göstermiş kemâl-i şun' ın Üstâd-ı ezel
Kudretin izhâr idüp Hâk Hâzreti ' azze ve cel
Cümle hûbân içre sen cānānı [kılmış]³⁵⁶ bî-bedel

II

Yüzüññün³⁵⁷ üftâdesi kemter gedâ mihr-i münîr
Pence-i hürşîd-i ' âlem-tâba hüsñün dest-gîr
Her gedâ-yı âsitānuñ bir şeh-i şâhib-serîr
Mısr-ı dilde şâh olur yüzüñ görüp olur³⁵⁸ esîr
Hüsni iy Yūsufdan ahsen iy güzellerden güzel

III

' Âşıka yâd-ı lebün cām-ı şarâb-ı dil-güşâ
Cāna ol la' l-i muşaffâdur mey-i bezm-i şafâ
Rûh-bahş olmuş Mesîhâveş o la' l-i cān-fezâ
La' l-i mey-günüñ görüp cān virmeyen kimdür şehâ
Pes meger âdem degül ' aqlında vardur ya hâlel

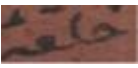
IV

Halka-i³⁵⁹ zülf -i siyāhuñ iy saçı müşg-i Huten
Na' l-i şeb-dîz-i haţuñdur dirler erbâb-ı suhan
Kimdür ol ruhsâre-i gü[l]-gün ile senden geçen
Hüsñüñi bir dem gören iy Husrev-i şîrîn-suhan³⁶⁰

³⁵⁶ Bu kelime, *Bâkî Dîvânı*'ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir. Anlam gereği yardımcı eyleme ihtiyaç olması sebebiyle eklenmesi icap etmiştir (Küçük, 1994: 92-93).

³⁵⁷ Yüzüññün: İşigün BD.

³⁵⁸ olur: olan BD.

³⁵⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁶⁰ şîrîn-suhan: şîrîn-dehen BD.

‘ Aşkuña Ferhād olup yoluña³⁶¹ cān virse maḥal

V

Ḳaddūne ḥıl‘ at biçelden ḥüsni ḥayyātı³⁶² saña³⁶³

Gün gibi yaqdı cihānı iy meh-i zerr̄m-ḳabā

Çāk idüpdür gerçi kim şabrum girībānın cefā

Dāmenüñ cevır ile elden ḳoya şanma dilberā

Ol olacaḳ iş degül yaḳam tūtinca tā ecel

VI

Güller üzre çeşm-i pā-mālüm³⁶⁴ görüp raḥm itmedün³⁶⁵

Dermend ‘ āşkuñam³⁶⁶ ḥālüm görüp raḥm itmedün³⁶⁷

Gözde³⁶⁸ ḥv̄n-ābe-i ālüm görüp raḥm itmedün³⁶⁹

Bu perīşān olmış aḥvālüm görüp raḥm itmedün³⁷⁰

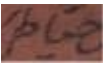
Yol olur dilden dile dirler idi³⁷¹ ḥod vardur meşel³⁷²

VII

Bāḳiyā kūy-ı ḥarābātı nişimen ḳılduḡum

Bezm-i ‘ aşḳı şem‘ -i āhumla müzeyyen ḳılduḡum

³⁶¹ yoluña: yoluñda BD.

³⁶² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁶³ ḥayyātı saña: ḥayyāt-ı ḳazā BD.

³⁶⁴ Güller üzre çeşm-i pā-mālüm: Yollar üzre cism-i pā-mālüm BD.

³⁶⁵ VI/1: VI/2 BD.

³⁶⁶ Dermend ‘ āşkuñam: Dermend-i ‘ aşkuñam BD.

³⁶⁷ VI/2: VI/4 BD.

³⁶⁸ Gözde: Gözdeki BD.

³⁶⁹ VI/3: VI/1 BD.

³⁷⁰ VI/4: VI/3 BD.

³⁷¹ dirler idi: dirlerdi BD.

³⁷² Mısrada vezni aksamaktadır.

Ser-nüviştüm hâlidür³⁷³ âfâka rûşen kılduğum

İy Selimî³⁷⁴ ebrû diyü³⁷⁵ çeşm üzre mesken kılduğum³⁷⁶

Alnuma ʿ aşk ile yazılan yazulardur ezel

14a

20.

Nazîre-i Hilâlî

feʿ ilâtün / feʿ ilâtün / feʿ ilâtün / feʿ ilün

(fâʿ ilâtün)

(faʿ lün)

1. Çāk iden sînemi tîğ-i ğam-ı cānānumdur
Fāş iden rāzımı āh-ı dil-i nālānumdur³⁷⁷
2. Gün degüldür görinen deyr-i felekde her gün
ʿ Aks-i taşvîr-i cemāl-i³⁷⁸ meh-i tābānumdur
3. Ne kadar var ise meh-pāre kulağı küpelü
Bende-i halkā³⁷⁹ be-güş-ı der-i sultānumdur³⁸⁰
4. Dāğlar güller elifler şanemā serv-i sehî
Cism-i şad pāre benüm tāze gülistānumdur³⁸¹

³⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁷⁴ Selimî: Selîm BD.

³⁷⁵ diyü: diyüp BD.

³⁷⁶ Mısrada vezin aksamaktadır.

³⁷⁷ rāzımı āh-ı dil-i nālānumdur: sırrımı sūz-ı dil-i pinhānumdur HD.

³⁷⁸ cemāl-i: cemāle HD.

³⁷⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁸⁰ 3.b.: 4.b. HD.

³⁸¹ 4.b.: 3.b. HD.

5. Sāyeveş hāk ile yeksān iden üftādelerin³⁸²
İy **Hilālī** benüm ol serv-i hırāmānumdur

21.

Ġazel-i Murādī

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün) (fa‘ lün)

1. ‘Āşıkā lutf ile raḥm idici yāri severin
Ḥüsnine ḥulḳ-ı muvāfiḳca nigāri severin
2. Beng-i göncesi berg-i gül-i terden nāzik³⁸³
Böyle bir gül-ruḥ[a] bülbul gibi zārı severin³⁸⁴
3. Göñüller alıcı vü çeşm-i ḥarāmī ḳattāl³⁸⁵
Şöyle bir gözleri şāhīn-şikārı severin
4. Sīneye dāğ ura ‘aşkı vü dile ḳan içüre
Şāhid-i gönce-leb [ü] lāle-‘ izār[ı] severin
5. Serv-ḳaddın ḳoşa sen incinegör dildāruñ
İy **Murādī** dime kim buse kenārı severin

22.

Naẓīre-i Bākī

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

³⁸² üftādelerin: üftādeleri HD.

³⁸³ Mısrada vezin aksamaktadır.

³⁸⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

³⁸⁵ Mısrada vezin aksamaktadır.

(fā' ilātün)

(fā' lün)

1. Bâğ pür-naķş [u] nigār oldı bahārı severin
Mā 'ilem naķşına ğāyet de nigārı severin
2. Dāğlarla bedenüm bulsa³⁸⁶ n'ola naķş-ı peleng
Ben ol āhū-beçe-i şır-şıkārı severin
3. Yaķma dāğum göricek sen de beni iy şūfı
Ne küdürer götürür dil ne ğubārı severin³⁸⁷
4. Bāde-i şāf u şafā-bahşda³⁸⁸ hayrānem³⁸⁹ ben
Severin n'eyleyeyin ol lāle-^ç izārı severin³⁹⁰
5. 'Āşıķuñ raķşda hem-pālarıdur dest-efşān
Bāķiyā anuñ içün serv [ü] çenārı severin

14b

23.

Ġazel-i Murādī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Acuyup şabr itdügüm ol yāre ğāyet hoş gelür
Yār elinden ger ola ol yāre ğāyet hoş gelür

³⁸⁶ bulsa: olsa BD.

³⁸⁷ 3.b.: 4.b. BD.

³⁸⁸ şāf u şafā-bahşda: sāf-ı safā-bahşda BD.

³⁸⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁹⁰ 4.b.: 3.b.; n'eyleyeyin: n'eyleyin BD. Bu okuma vezni aksatmaktadır. Bu sebeple, *Bâkî Dîvânı*'ndan haliyle okumak daha uygundur (Küçük, 1994: 338).

2. Dāğ-ı sīnemde gelür çün kanlu yaşum ‘aynuma
Şu sepilse âteş-i bīmāre ġāyet hoş gelür
3. Her ne cevır itse kayurmazdum o şūh [u] şīvekār
Baña oldur güç gelen ağıyāra ġāyet hoş gelür
4. Ağladuğum rüy-ı yāre karşı şādīdür baña
Hānde ile kılduğum bu zār ġāyet hoş gelür
5. ‘Ālemün kaydında olmağdan **Murādī** bu dīle
Zūlf-i yār ile ola āvāre ġāyet hoş gelür

24.

Ġazel-i Bākī

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Zağm-ı sīnem ol gözi mekkāre ġāyet hoş gelür
Yāreler çeksem³⁹¹ revādur yāre ġāyet hoş gelür
2. Tūtiyānuñ minnetin keḥḥāl ḳahrın çekmeden
Ḥāk-i pāyuñ dīde-i ḥūm-bāra ġāyet hoş gelür
3. Eylese cevır [ü] cefā mihr [ü] vefādur ġāyeti
Ḥaḳ budur kim ‘āşık-ı ġam-ḥ‘ āra ġāyet hoş gelür
4. Bir ‘aceb dārü’ş-şifādur kūyı derd ehline kim
Anda hep nā-ḥōş varan bī-çāre ġāyet hoş gelür

³⁹¹ Yāreler çeksem: Yare açarsam BD.

5. Cāna rāḥatdur ser-i kūyuñda āh itdükleri
Ol hevālar **Bākī**-i bīmāra ġāyet hoş gelür

25.

Ġazel-i Emrī

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

1. Şi' rüm ki anda vaşf-ı ruḥ-ı dil-güşāsı³⁹² var
Beñzer şu yār-ı nev-ḥaṭa rengīn edāsı var
2. Luṭf eyle iy ecel gözümün ḥoḳḳasın³⁹³ ḳapa
Žāyi' olur içinde anuñ ḥāk-i pāsı var
3. Ḳaddüñden ayru serv ile eglendüğüm bu kim
Bencileyin başında³⁹⁴ anuñ da hevāsı var
4. Gül 'ārīzuña olsa mu'ārız 'aceb degül
Bir berg yüzlü ne edebi ne ḥayāsı var
5. Misk-i Ḥoten³⁹⁵ dimiş şu'arā çīn-i zülfüñe
Emrī işitdi didi ki bunuñ ḥaṭāsı var

15a

26.

Müseddes-i Nūşī Efendi

³⁹² dil-güşāsı: dil-rübāsı ED.

³⁹³ ḥoḳḳasın: ḳapusın ED.

³⁹⁴ Bencileyin başında: Başında bencileyin ED.

³⁹⁵ Misk-i Ḥoten: Senüñ Hıṭā ED.

mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün

I

Ne feyz eyler ‘azîzün hâtır-ı meyyâle bilmezsin
Sözin tut ırgürür³⁹⁶ ol gevher-i âmâle bilmezsin
Tecerrüd itmeseñ ‘ummân-ı dilde alabilmezsin
Göñül avvâşını deryâ-yı şeve alabilmezsin

Seri pây itmeyince bar-i ‘ıa alabilmezsin
Nefes utmaz iseñ dürr-i³⁹⁷ murâdı alabilmezsin

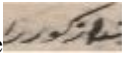
II

Vücûduñ pâyımâl it apusında pîr-i dānānuñ
Ser-efrāz ol yanında ‘ākıbet ol āh-ı ‘irfānuñ
Dehānı bir adefdür kim yiridür dürr-i yek-dānuñ
abûl it sözlerin bil ıymetin lü’lû’-i lālānuñ³⁹⁸

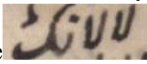
Seri pây itmeyince bar-ı ‘ıa alabilmezsin
Nefes utmaz iseñ dürr-i murâdı alabilmezsin

III

Kelāmı pîr-i ‘ıuñ nu-ı Hādur i‘tiād eyle
Anuñla ‘ālem-i ma‘nide her kez ittihād eyle
Sözi bir gevher-i pākizedür gel i‘timād eyle
Sözüm tut hā-pây ol emr-i Hāa inıyād eyle

³⁹⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁹⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

³⁹⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Seri pây itmeyince baħr-ı ‘ ıřķa ıalabilmezsin
Nefes ıtıtmaz iseñ dürr-i murâdı alabilmezsin

IV

Eger maķşûduñ iy ‘ âşık şafâ dürrini bulmaķsa
Ĥaķikatle derûnuñ tâlib-i Feyyâz-ı Muılaķsa
Murâduñ iy gönül mâhî-şifat ‘ ummâna ıalmaķsa
Ĥaķikat lüccesinden gevher-i maķşûdı almaķsa

Seri pây itmeyince baħr-ı ‘ ıřķa ıalabilmezsin
Nefes ıtıtmaz iseñ dürr-i murâdı alabilmezsin

V

Yitişmek menzil-i maķşûda iy **Nûşî** degül âsân
Meger elîâf-ı Yezdân eyleye iĥsân-ı bî-pâyân
Olursañ pîr-i taĥķikûñ yolında bî-ser ü samân
Bulursın ĥâksâr-ı dilde bir gencîne-i ‘ irfân

Seri pây itmeyince baħr-ı ‘ ıřķa ıalabilmezsin
Nefes ıtıtmaz iseñ dürr-i murâdı alabilmezsin

15b

27.

Müseddes-i Nûşî Efendi³⁹⁹

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

³⁹⁹ Şiir başlıkta “müseddes” olarak zikredilmesine rağmen vezin ve kafiye düzeni itibariyle Haluk İpekten’in “Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz” isimli çalışmasından faydalanılarak “tesdis” olduğu kanaatine varılmıştır.

I

Var mı bir rûz-ı şafâ kim derdle şâm olmaya
Bezm-i miḥnetde dil-i şeydâ ğam-âşâm olmaya
Var mı bir vuşlat ki hicrân ile encâm olmaya
Cân-ı ‘uşşâk anda âlâm ile nâ-kâm⁴⁰⁰ olmaya

Var mı bir ruḥsâre kim ḥaṭṭ-ı siyehfâm olmaya
Devr içinde ḳanḳı gün gördük ki aḥşam olmaya

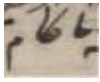
II

Dil-berüñ bir gün ‘izâr-ı gülbüni pür-ḥâr olur
İller andan rûz [u] şeb biñ cân ile bîzâr olur
Gülşen-i dûşîze-i ruḥsâresi pür-mâr olur
Şu‘ le-i ‘âlem-fürûz-ı ‘ârızı pür-târ olur

Var mı bir ruḥsâre kim ḥaṭṭ-ı⁴⁰¹ siyehfâm olmaya
Devr içinde ḳanḳı gün gördük ki aḥşam olmaya

III

Ḥaṭṭ-ı dildâruñ siyeh-püş olduğın fehm it dilâ
Nev-‘arûs-ı ḥüsnine mâtem tutar şubḥ u mesâ⁴⁰²
Bâğ-ı ‘âlem şarşar-ı ğamla bulup bir gün fenâ
‘Âḳıbet ḥurşîd-i çarḥ-efrûz olur zulmet-nümâ

⁴⁰⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁰¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Kelime bu şiirde tekrar ettiği her nakaratta aynı şekilde yazılıdır.

⁴⁰² Mısrada “tutar” ve “subḥ” kelimelerinin hemen üzerinde “ol” kelimesi yazılıdır. Ancak bu kelimenin mısraya eklenmesi vezni bozacağından eklenmemiştir.

Var mı bir ruhsāre kim haṭṭ-ı siyehfām olmaya
Devr içinde kankı gün gördük ki aḥşam olmaya

IV

Ol kadar ‘uṣṣāka dil-ber bakmadan dūr olmasun
Aña dirler hāne-i iqbāli ma‘ mūr olmasun
Hüsne gırrālanmasun çokluḡ da mesrūr olmasun
Āfitāb-ı ṭal‘ ata ol deñlü maḡrūr olmasun

Var mı bir ruhsāre kim haṭṭ-ı siyehfām olmaya
Devr içinde kankı gün gördük ki aḥşam olmaya

V

Nūṣṣā kalmaz güzellik yāre çün her şubḡ u şām
İltifāt itsün dil-i şeydāya bākī ve’s-selām
Kıymetin bilsün cemāl-i ‘ālem-efrūzuñ tamām
Zıll-ı zā’ildür bu ‘ālem mihri olmaz ber-devām

Var mı bir ruhsāre kim haṭṭ-ı siyehfām olmaya
Devr içinde kankı gün gördük ki aḥşam olmaya

15b-16a

28.

Fuzūlī

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Beni cāndan uşandurdu cefādan yār uşanmaz mı
Felekler yandı āhumdan murādum şem‘i yanmaz mı

2. Kāmu bīmārına cānān devā-yi derd eder ihsān
Niçün kılmaz baña dermān beni bīmār şanmaz mı
3. Şeb-i fırkat⁴⁰³ yanar cānum döker kıan çeşm-i giryānum
Uyarır halkı efgānum kıara bahtum uyanmaz mı⁴⁰⁴
4. Gül-i ruhsārına kıarşı gözümnden kıan aķar her sū⁴⁰⁵
Ĥabībüm faşl-ı güldür bu aķar şular bulanmaz mı⁴⁰⁶
5. Ėamum pinhān tutardım ben didiler⁴⁰⁷ yāre kıl rūşen
Desem ol bī-vefā bilmem inanur mı inanmaz mı⁴⁰⁸
6. Degüldim ben saña mā ’il sen itdiñ ‘ aķlumu zā ’il
Baña ta’ n⁴⁰⁹ eyleyen ġāfil⁴¹⁰ seni görse⁴¹¹ utanmaz mı
7. **Fuzūlī** rind-i şeydādur hemīşe halkā rüs vādur
Şoruñ kim bu ne sevdādur⁴¹² o sevdādan⁴¹³ uşanmaz mı

16a

29.

⁴⁰³ Şeb-i fırkat: Şeb-i hicrān FD. Mecmuada “şeb” kelimesi şeklinde yazılıdır.

⁴⁰⁴ 3.b.: 4.b. FD.

⁴⁰⁵ kıan aķar her sū: kıanlı aķar sū FD.

⁴⁰⁶ 4.b.: 5.b. FD.

⁴⁰⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁰⁸ 5.b.: 3.b. FD.

⁴⁰⁹ Baña ta’ n: Beni men FD.

⁴¹⁰ ġāfil: cāhil FD.

⁴¹¹ görse: görgeç FD.

⁴¹² sevdādur: ġavgādır FD.

⁴¹³ o sevdādan: bu ġavgādan FD.

Ġazel-i Bâķi Tahmīs-i Nūķi Efendi Raĥmetullāhi   Aleyh

mefā il n / mefā il n / mefā il n / mefā il n

I

Ne r z-ı  ıyŗ   n ŗa duŗter-i rez gibi maŗrem var
Ne faŗl-ı mevsim-i   iŗret gibi ferŗunde bir dem var
Ne m nend-i şaf -yı bezm-i mey bir  ıyŗ     lem var
Ne c m-ı b de-i gül-g na beŗzer y r-ı hem-dem var
Ne şadr-ı şuffa-i mey-ŗ ne⁴¹⁴ gibi c y-ı ŗurrem⁴¹⁵ var

II

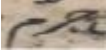
Dil-i b -ŗ re m  il vuŗlat-ı c n n ise m ŗkil
  Ad lar vaŗla ŗ  il g lŗen-i  mm d b -ŗ ŗıl
Dem- -dem s ŗ r-ı hicr n idüpdür   aŗlumı z  il
Beni   ayb eylemeŗ d  im olursam mest   l -ya   il⁴¹⁶
Ki b -ŗ ŗ olmuŗum⁴¹⁷  s de  ılmaz bende bir  am var

III

Olur pehl  olursa t  seŗer bir serv-i s m s 
Neŗ t-eng z   řevŗ- m z    am-fers  v  r ŗ-efz 
Ne z b  s ylemiŗ bu beyti g r ol ş  ir-i d n 
 am-ı hicr nda ŗ let var dimiŗler ehl-i derd amm 
M l yim dil-ber-i ř ŗuŗ dem-i vaŗlında   lem var

IV

⁴¹⁴ şuffa-i mey-ŗ ne: g ŗe-i mey-ŗ ne BD.

⁴¹⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴¹⁶ mest   l -ya   il: mest-i l -ya   il BD.

⁴¹⁷ olmuŗum: olmasam BD.

‘Adū-yı kâfir ikdām idüp iy hūrî-naẓar her gün
Cemālūñ cennetin seyr itmege eyler sefer her gün
Senūñ gibi melek-sīmāyı seyrāna gider her gün
Ruḥuñ bāğın raḳīb-i dīv-siret seyr ider her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

V

Olur bezm-i belāğatde ṭabī‘ at **Nūṣṣā** sākī
Pey-ā-pey sāğar-ı ‘irfān ider mestāne ‘uṣṣākı
Ne ḥācet ğayra ğüftāruñ hoş egler cān-ı müştākı
Şafā-yı şafvet-i ṭab‘uñ yiter eglence iy **Bākī**
Bi-ḥamdillāh ne ğam yirsin elüñde sāğar-ı Cem var

30.

Ġazel-i Nūṣī

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. La‘ l-i şīrīnūñdür el-ḥaḳ ṣehd-i ṣekkerden lezīz⁴¹⁸
Ağzuñ olmışdur senūñ senbūse-i terden lezīz
2. ‘Arīzuñdur gülşen-i firdevs-i a‘ lādan laṭīf
Nuṭḳ-ı nūṣīnūñ olupdur āb-ı kevşerden lezīz
3. Sözlerūñdür cān-ı şīrīnūñ ğıdāsı Hüsrevā
Leblerūñdür dil-berā ḳand-i mükerrerden lezīz
4. Selsebīli zāhid-i ḥuṣḳ añdı la‘ lūñ var iken

⁴¹⁸ Bu gazeldeki redif kelimesi olan “lezīz”, mecmuuda gazel boyunca şeklinde yazılıdır.

Var mıdur dünyāda hīç ol çeşme-i terden lezīz

5. Gerçi telh itmiş dimāğın şūfī-i nā-puhtenūñ

Var mıdur Nūşī ‘aceb ‘ālemde sāğardan lezīz

16b

31.

Ġazel-i Bākī Tahmīs-i Nūşī Efendi Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

I

Göñül bir kuldur anı dergeh-i sulṭāna tapşurdum

Yāḥud bir mübtelā dil-ḥastedür Loḳmāna tapşurdum

Revān-ı nā-tüvānı şāh-ı mülk-i cāna tapşurdum

Dil-i pür-derd-i mecrūḥı der-i cānāna tapşurdum

Varup dārü’ş-şifāya yine bir dīvāne tapşurdum

II

Yanağı büstānın seyr idüp maḳşūduma irdüm

Gülistān-ı cemālinden gül-i ümmīdimi dirdüm

Maḳām-ı ‘arza irdüm ravza-i iḳbāline girdüm

Ruḥ-ı gül-gūnına ol ḡoncenūñ dil murḡını virdüm

Yine bir bülbül-i gūyā gül-i ḥandāna tapşurdum

III

Bu dil gencīnesin zabṭ itdi tā kim ṭurre-i dil-ber

Güzeller göñlümi almağa andan çok zamān ister

‘Aceb müşkil ṭılısm itdüm ki fetḥ itmez dil-āverler

Nıgehbān eyledüm genc-i ḡama bir heft-ser ejder

Ḥayāl-i zūlfini çün bu dil-i vîrâna tapşurdum

IV

Bu Zāl-i köhne-sālūñ siḥri bî-pâyân-imiş bildüm

Hilâli cümle ḥalka ḥancer-i hicrân-imiş bildüm

Nişân-ı tîr-i mekri sîne-i insân-imiş bildüm

‘Acûz-ı kaḥbe-zen⁴¹⁹ dehrüñ çü kaşdı cân imiş bildüm

Erenler himmetinde ben anı⁴²⁰ merdâne tapşurdum

V

Bu meydân-ı maḥabbetde semend-i himmeti sürdüm

Vücûdum Nûşîyâ ser-menzil-i maḥşûda irgürdüm

Bu sevdâ-y-ile çıkmak[lık] başa mümkün degül gördüm

Ser-i zülfi ucundan⁴²¹ ‘âkıbet cân⁴²² terki[ni] urdum

Girüp meydâna Bâkî⁴²³ tûpumu çevgâna tapşurdum

32.

Ġazel-i Nûşî Efendi

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

1. Kaçan yollarda illerle o tıfl-ı dilsitân oynar

Göñül lertzân olur mekr-i ‘adûdan belki cân oynar

2. Şehâ ḥışmuñla ğamzeñ devr-i ‘adlûñde alışmışlar

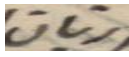
‘Acebdür buña âhû-y-ile bir şîr-i jiyân⁴²³ oynar

⁴¹⁹ kaḥbe-zen: pîr-zen BD.

⁴²⁰ ben anı: anı ben BD.

⁴²¹ ucundan: ucunda BD.

⁴²² cân: ser BD.

⁴²³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

3. O Yūsuf ʔalʿ atuñ destinde var bir nīze⁴²⁴-i ser-tīz
Niçe cān oynamaz kim ol sinān-ı cānsitāñ oynar
4. Ciger ʔan olmasun mı ʔorʔusından o cefākāruñ
Elinde nīze-i cān-dūz u tīg-i ḥūm-feşān oynar
5. ʔılıç çekse semendin depredüp ol bī-vefā **Nūṣī**
Ciger pür-ḥūn olur dil āh ider rūḥ-ı revān oynar

17a

33.

Taḥmīs-i Nūṣī Efendi Rahmetullāhi ʿ Aleyh

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

I

Cümle luṭfı Ḥaḫdan aña iy dil-i nāzük-şinās
Zātınuñ müstaḡraḫ-ı elṭāfidur hep cinn ü nās
Çünki vācibdür aña her dem sipās-ı bī-ḫıyās
Ḥazret-i Mevlāya olsun bī-nihāyet kim sipās
Virdi maḫşūdum ne deñlü eyledümse iltimās

II

Ben libās-ı ʿışḫ ile dehre ser-ā-ser fāʿiḫam
Çarḫ-ı atlasla fer-i Dārāyı terke lāyıḫam
Ḳāniʿ-i peşmīne olmış bir muḫibb-i şadıḫam
Nʿeylerin ben atlas [u] dībāyı çün kim ʿaşıḫam

⁴²⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

İy şeh-i mülk-i melâhat baña besdür bir pelâs

III

Dil-rübâ derd ehlinûn hâlin görüp rahm eylese
İnkisâr-ı hâtırından ‘ âşıkun vehm eylese
Hâk nezâketden dilin dârende-i sehm eylese
Bağduğumdan bilse ol âşüftesin fehm eylese
Bir cüvân ister tabî‘ at kim ola ‘ âşık-şinâs

IV

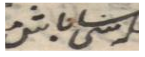
Var kıyâs it dil-berâ n’olmak gerekdür âhumı
Kim gamuñla yile virdi kevnî bir kemter demi
Ġarķ idüp derdünle dehri dîdemün ednâ nemi
Fırķatünle seyle virdi eşk-i çeşmüm ‘ âlemi
Gözlerüm yaşına cânâ Nil ü Şaṭṭ olmaz kıyâs

V

Rahş-ı medḥi gerçi erbâb-ı suḥan çok yordılar
Şanma kim ser-menzil-i maḳşûda ammâ irdiler
Cümlesi şâbâş⁴²⁵ meydânında Nûşî turdılar
Ol perîveş yâr ḥaḳķında bu şi‘ rûn gördiler
Saña taḥsîn itdiler iy dil cemî‘ an cinn ü nâs

34.

Ġazel-i Nûşî Efendi Rahmetullâhi ‘ Aleyh
mef‘ ûlü / mefâ‘ ilü / mefâ‘ ilü / fe‘ ûlün

⁴²⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

1. Ol dil-ber-i nev-reste cüvānān arasında
Bir ğonceye beñzer gül-i ħandān arasında
2. Ruḥsāresi gülzārını seyr itmek olur mı
Bir şīr yatur bīşe-i müjgān arasında
3. Ḥūn-ı dil-i mecrūḥa şaḫın girme dem-ā-dem
Bulınma benüm iki gözüm ḫan arasında
4. Tā sīnemi deldi şanemā tīr-i firāḫuñ
Peykān-ı⁴²⁶ ğamuñ ḫaldı dil [ü] cān arasında
5. Nūşīyi zebūn itdi iki düşmen-i mel'ūn
Ḳaldı yalıñuz nefis ile şeyṭān arasında

17b

35.

Müseddes-i Nūşī Efendi Rahmetullāhi 'Aleyh

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fā' lün)

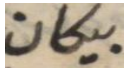
I

Tāzelendi bu cihānuñ yüzi bih-rüz oldı

Şanasın devlet-i devr-i Cem ü Şeh-rüz oldı

'Ālemüñ ṭālī' -i ber-geştesi firüz oldı

'Andelībüñ yine şīvenleri dil-süz oldı

⁴²⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Köhne ‘ âlem yeñilendi yine nev-rûz oldu
Gül gibi sāğar-ı mey encümen-efrûz oldu

II

Nev-bahâr oldu güzellendi gülistân u çemen
Lâle zerrîn kadehi almış ele sîmi semen
Yer olup leşker-i ezhârla şehr-i gülşen
İtdi Cemşîd-i şafâ ‘ arz ‘ izâr-ı rûşen

Köhne ‘ âlem yeñilendi yine nev-rûz oldu
Gül gibi sāğar-ı mey encümen-efrûz oldu

III

Geldi ol dem ki güzellerle riyâz-ı ‘ âlem
Ola mahsûd-ı gülistân u mülistân [u] İrem
Sen de kâm almağ-ıçün devr-i felekden bir dem
Koma peymâneyi elden ki_ola cânûñ hurrem

Köhne ‘ âlem yeñilendi yine nev-rûz oldu
Gül gibi sāğar-ı mey encümen-efrûz oldu

IV

Şâh-ı nev-rûz çeküp ‘ asker-i hayl-i ezhâr
Aldı bir şehr-i mu‘ azzam ki adı sebze bahâr
İtdi fermân tonanma-yı hümâyûn-âşâr
Toldı âyîn-i şükûfeyle anuñçün gülzâr

Köhne ‘ âlem yeñilendi yine nev-rûz oldu
Gül gibi sâgar-ı mey encümen-efrûz oldu

V

Tâze cāñ buldı cihân eyle hurûş iy Nûşî
Saña şâyeste mi endîşe ile hāmûşî
Naḥl-i dildârı kenâr eyle pür it âğûşî
Düşmesün bir dem elüñden ḳadeḥ-i bî-hûşî

Köhne ‘ âlem yeñilendi yine nev-rûz oldu
Gül gibi sâgar-ı mey encümen-efrûz oldu

17b-18a

36.

Cinânî Efendî⁴²⁷

fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilün

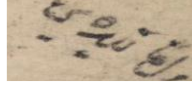
(fâ‘ ilâtün)

(fâ‘ lün)

1. Baña bir sâde zehîr eyledi bu çarḥ-ı felek
Görmedi ancılayın sâde zehîr ins ü melek
2. Farḳ olunmaz etegiyle yaḳası çâkinden
Ne yaḳa ḳaldı fenâ bulmadık anda ne etek
3. Ağdur rengi anuñ gövdesi hep göz gözdür
Dām-ı mâhî dir idim ṭursa derûnında semek

⁴²⁷ Bu şiir, *Cinânî Dîvânı*’nda bulunamamıştır (Okuyucu, 1994: 770).

4. Pîşgîr eyleridüm şufrede

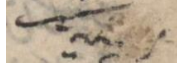

Şufre yok hücrede gām-ḥāne yinmeye

428

5. Çürüsün elleri anı toḳuyup

Ki çürük de toḳumış eylememiş tārını pek

6. Her kaçan arḳama aldıkça gönülsüz giderin

Nice idem çün edinmez belki gönüllü köpek⁴²⁹

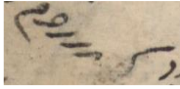
7. Var iken dāmeni

ḥācın ammā

Değişürdüm anı çingāne eger virse elek

8. Elem-i faḳr ile bir özge buluddur çeke dem

etegi çıkṣa eger bārī yelek

9. İy **Cinānī** niçe bir geşt ü güzār eyleyesün

Ṭaşra çıkma küpe gir tā bulunınca giyecek

18a

37.

Tahmīs-i Nūṣī Efendi Rahmetullāhi ‘Aleyh

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fā‘ lün)

⁴²⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁴²⁹ Mısrada vezin aksamaktadır.

I

Saňa şâyeste mi şāhum beni giryān idesin
Düşmeni luţfuñ ile ħurrem ü ħandān idesin
Ne revādur bizi hicrān ile nālān idesin
Pādişāhā ile iĥsānuñı her ān idesin
Saňa lāyık mı baňa cevri-i firāvān idesin

II

Beñzümi ğamla şarardup yüregüm ħūn itdūñ
Şûret-i ħālūmi derdūñle d/ger-gūn itdūñ
İtmedūñ zerre kadar luţf ili memnūn itdūñ
Dem-be-dem miĥnet ü derdüm daĥı efzūn itdūñ
Ben umardum ki benüm derdüme dermāñ idesin

III

Çatı yüksekde uçardı dil-i ser-gerdānum
Anı ṭẓ kapdı şaçūñ iy şeh-i ‘ālī-şānum
Zār iken silsile-i ğamda dil-i eġānum
Ṭṭalum dām-ı ser-i zūlfūñe murġ-ı cānum
Düşdi ammā ki düşer mi anı nālān idesin

IV

El çeküp cānuma luţf ile vefādan her kez
İtmedūñ göñlümi āsūde belādan her kez
Çekmez olduñ elüñi cevri ü cefādan her kez
Hāzer itmez misin ol bār-ı Ĥudādan her kez
Bu kadar cevri niçün iy şeh-i ħūbān idesin

V

Var iken sencileyin şāh-ı kerīmü’ş-şānum
Bende olmak ile **Nūṣī** niçe kâbil hānum
El çeküp cümle güzellerden efendi cānum
Cān u dilden saña kul oldu gönül sulṭānum
Ya cefā eylesesin ya aña iḥsān idesin

38.

Ġazel-i Nūṣī Efendi

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Cānumı dil-ḥaste itdi hecr-i cānānum meded
Gelsün ol bīmāra tīmār eylesün cānum meded
2. Yārelendi tīr-i cevruñden gönül bir çāre kıl
Deldi cānum ḥancer-i hicrān sulṭānum meded
3. Öldürür zūlfuñ gamı pūr-ḥūn idüp bağrum benüm
Düşmesün iy bī-vefā gel boynuña⁴³⁰ kanum meded
4. Şerbet-i vaşluñdan özge bir ‘ ilāc olmaz baña
Eyle derd-i firḳate dermān Loḳmānum meded
5. Bāde-i la‘ lūñ şifā-sāz eyle bezm-i cānda
Ḥastedür **Nūṣī** kuluñ iy şāh-ı devrānum meded

⁴³⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

39.

Müseddes-i Nûşî Efendi Sellemehullâhu ‘Aleyh

mef‘ûlû / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün

I

Luţf olsa bendesine o şâh-ı celâlden
İtsem ħabîr ħâl-i dil-i pür-melâlden
İnşâf olaydı belki o kaşı hilâlden
Dâ’im geçerci böyle fikirler ħayâlden

Yâri görince kaldı gönül ‘arz-ı ħâlden
El degmedi şikâyete şükr-i vişâlden

II

Şükrâne-i vişâle yiter ancak iktidâr
Mümkün degül ki ‘arz olma yâre ħâl-i zâr
Bir kerre dahı görmek olur ise dil-figâr
Eylerdi şevk-i vaşl ile endişeler hezâr

Yâri görince kaldı gönül ‘arz-ı ħâlden
El degmedi şikâyete şükr-i vişâlden

III

Dîvâne dil ki ‘aqlı ‘ıķâline döymedi
Ümmîd-i vaşl iderdi celâline döymedi
Maĥv eyledi vücûdı vişâline döymedi
Kendin yitürdi tâb-ı cemâline döymedi

Yâri görince kaldı gönül ‘arz-ı ħâlden

El degmedi şikāyete şükr-i vişālden

IV

Tenhāda ḥasb-i ḥālī ḥikāyetler eyleyem

Bulduḡda yāri gizlū şikāyetler eyleyem

Maḡşūdum ol ki vaşlına himmetler eyleyem

Ser-beste rāz keşfine ḡayretler eyleyem

Yāri görünce ḡaldı ḡöñül ‘arz-ı ḡālden

El degmedi şikāyete şükr-i vişālden

V

‘Azm eyledüm ki görsem şāh-ı mürüvvetüm⁴³¹

‘Arz eyleyem cenābına **Nūşī** şikāyetüm

Nuṡḡı tūtıldı dil ṡolaşup gitdi ṡāḡatüm

ḡalmadı tende tāb u revānumda ḡuvvetüm

Yāri görünce ḡaldı ḡöñül ‘arz-ı ḡālden

El degmedi şikāyete şükr-i vişālden

18b-19a

40.

Tekerleme-i Tiryākiler⁴³²

1. Ādemī insān iken ḡayvān olur tiryākiler

Zehr-i zaḡḡūm yimeḡi olur tiryākiler

⁴³¹ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁴³² Bu şiir, başlıkta “tekerleme” nazım şekli adıyla yer almakta olup ölçüsüz kaleme alınmıştır.

2. Örter işini dā'im şarıkdur başını

 bağlar gibi başını pek zebūn olur tiryākīler⁴³³

3. Qahvehānedür hānları cebinde olur cānları
İnsān mı şanduñ anları nekbetīdür tiryākīler

4. Qahve qanın qurudur afyōn beñzin şarardur
Ādeme gözün belerdür ne millet olur tiryākīler

5. Eger yitişdürmezseñ otunu kırar kehle ile bitini
Afyōna değışür götini ne puşt olur tiryākīler

6. Şabāh evinde kalkar bir qurbağa görse qorqar
Babasıñ hātırın yıkar hayvān olur tiryākīler

7. Öksüz 'Alīm dil-keş olur afyōn ile başı hoş olur
Qaçan hoşqası boş olur şeytān olur tiryākīler

19a

41.

Ġazel-i Nūşī Efendi

mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlūn

1. Dil zār olur ol naḥl-i semen-sānuñ ucından
Cān nāle kılr sūnbül-i cānānuñ ucından

⁴³³ Mısrada vezin aksamaktadır.

2. Ruhsârına öykünmek ile göklere çıktı
Âhum tütünü şem‘ -i fûrûzânun ucından
3. Ağyârı ser-i zülfüne ber-dâr ider isen
‘Uşşâk aşılur rişte-i hicrânun ucından
4. Yaşlar dökilür almağ için nâme-i luţfuñ
Gevher saçılur hâme-i ihsânun ucından
5. İy şâh-ı ser-âmed göresin kelle-i ‘uşşâk
Ġaltân ola bu ‘arşada çevgânun ucından
6. Dilden güzër itdikce dem-â-dem bu gözümden
Kânlar saçılur neşter-i müjgânun ucından
7. Şâhâ ser-i zülfünçün idüp ‘arbede şehler
Çok baş keser ol tûğ-ı perîşân[un] ucından
8. Kılsañ elüni ħûn-ı ‘adû-y-ile muĥannâ
Kânlar dökilür pençe-i mercânun ucından
9. Şancıldı ġamuñ câna beyâbân-ı belâda
Dil-ĥasteyüz ol ĥâr-ı muġaylânun ucından
10. Dil virse ‘adû ĥâke düşer kellesi **Nûşî**
Başdan çıkar ol turre-i cânânun ucından

42.

Ġazel-i Nūşī Efendi Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

1. Beni ḥāk itmesün hecr ile ḥavf itsün ğubārumdan
Şımasun şîşe-i ṭab‘um şaḳınsun inkisārumdan
2. Vücūdum eyledi ber-bād idüp ben ḥāke çok bī-dād
Ayırdı kūy-ı yārūmden şikāyet rûzgārumdan
3. Şalup şeh-bāz-ı cānum ‘ālem-i hicrāna iy gerdün
Beni āvāre kılduñ ol tezerv-i şivekārūmdan
4. Daḥı ol āfitāb-ı dil-fürūza eylemez te’sîr
Yanar mihr ile inler ra‘dla çarḥ āh u zārūmdan
5. Ne yollardan gelürsin iy nesīm-i ḥoş-nefes bilsem
Eşer bilmez misin ol şivekār-ı gül-‘izārūmdan
6. Yitişdür bülbül-i cāna hevā-yı zülfini şād it
O naḥl-i nāzenīnūmden o(l) gül yüzlü nigārūmdan
7. Ölürsem bunca ālām ile ol ḥoş ḥaṭ firāḳında
Okınsun bār-ı geştüm Nūşîyâ seng-i mezārūmdan

19b

43.

Ġazel-i Fevrî Taḥmīs-i ‘Ahdī Sellemehullāhu ‘Aleyh

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

I

Bu cihānuñ kıl ü kālın⁴³⁴ iy gönül gavgā gözet
İşbu keşret ‘āleminden⁴³⁵ kıl hāzer tenhā gözet
Hem özüñ her zerre-i nā-çizden ednā gözet
Kendü miḳdāruñdan iy dil herkesi a‘ lā gözet
Zerreyi mihr-i münevver ḳaṭreyi deryā gözet

II

Gel bu fānī ‘āleme kılğıl ferāğatle nazar
Her ne şey’e nāzır olsañ kıl firāsetle nazar
Pāk-bāz ol itme eşyāya kerāhetle⁴³⁶ nazar
‘Ākıl iseñ kimseye kılma ḥaḳāretle nazar
Şırça[y]ı gevher bil iy dil serçe[y]i ‘anḳā gözet

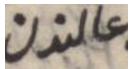
III

Cehd idüp ‘ālemde kesb-i ma‘ rifet kıl iy gönül
Düş diyār-ı ‘ışḳa terk-i memleket kıl iy gönül
Ḳande kim görseñ zebūnı⁴³⁷ merḥamet kıl iy gönül
Meskenüñ sa‘ y ile kūy-ı meskenet kıl iy gönül
Mertebeñ eflākden biñ mertebe a‘ lā gözet

IV

Eyleme⁴³⁸ ednāya nazar her şahşı⁴³⁹ nādān añlayup

⁴³⁴ kıl ü kālün: kāl ü kılın ABD.

⁴³⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. ‘āleminden: ‘āleminde ABD.

⁴³⁶ itme eşyāya kerāhetle: hīç kese etme ihānetle ABD.

⁴³⁷ zebūnı: zebūna ABD.

⁴³⁸ Eyleme: Etme ABD. Mısra da vezin aksamaktadır ve divandaki kullanım vezni sağlamaktadır.

⁴³⁹ şahşı: şahşa ABD.

Ꞑıl nazar her nātuvān-ı dehre sułtān añlayup
Kendözün ħōr⁴⁴⁰ [u] ħaḫīr gör ħāke⁴⁴¹ yeksān añlayup⁴⁴²
Merd iseñ merdāne baḫ mūr-ı Süleymān⁴⁴³ añlayup
‘ Ārif iseñ her gedā-yı bī-kesi Dārā gözet

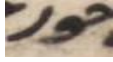
V

‘ Āḫıl olan kimse añlar ‘ ālemi künc-i fenā
Pes⁴⁴⁴ nesine yetmeye örtü döşek bir būriyā
Ḥusrev-i naẓm-ı cihān-ārā demişdür ‘ **Ah**diyā
‘ Işık içinde *kenz-i lā-yefnā*⁴⁴⁵ dilerseñ **Fev**riyā
Her neye olsa ḫanā‘ at eyle istiḡnā gözet

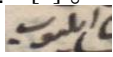
44.

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Tezevvüc⁴⁴⁶ ḫaşdın itdüm iy⁴⁴⁷ dirīḡā telḡ-kām oldum
Daḫıldı boynuma ṭoz torbası rüsvā-yı ‘ ām oldum
2. Tecerrüd ‘ āleminde başum āzāde⁴⁴⁸ iken şimdi

⁴⁴⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁴¹ ħaḫīr gör ħāke: ħaḫīr [ū] ħāke ABD.

⁴⁴² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁴³ mūr-ı Süleymān: mūra Süleymān ABD.

⁴⁴⁴ Pes: Ya ABD.

⁴⁴⁵ kenz-i lā-yefnā: genc-i lā-yefnā ABD. kenz-i lā-yefnā: “(Kanā’at), tükenmez bir hazinedir”(Yılmaz,1992: 91).

⁴⁴⁶ Tezevvüc: Te’ehhül AV.

⁴⁴⁷ iy: - AV.

⁴⁴⁸ başum āzāde: başuma āzād AV.

Hevā-yı kibrime⁴⁴⁹ uydum esīr-i bend-i⁴⁵⁰ ‘ām⁴⁵¹ oldum⁴⁵²

3. Te’ehhül nısf-ı dīn⁴⁵³ olduğına⁴⁵⁴ kıldum heves ammā

Zebūn oldum zen-i dehre dilā⁴⁵⁵ şimdi tamām oldum⁴⁵⁶

4. Kanı ol zevk [ü] şevk-i⁴⁵⁷ sohbet-i yārān terk itdüm

Dirīgā bir fulusun denī⁴⁵⁸ mühmel cüdām oldum⁴⁵⁹

5. Cenābetden kaçup gamlar çekerdüm ihtilām olsam

Cünübler zümresine⁴⁶⁰ ‘Avniyā şimdi imām oldum

20a

45.

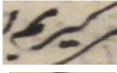
Kaşide-i Merşiyye-i Nüşī Efendi Der-Hakḳ-ı ‘Ayşī Efendi Eş-Şirvī? Raḥmetullāhi
‘Aleyh⁴⁶¹

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

I

N’eyledün iy rüzgār-ı zūr-kār [u] cān-şikār

Naḥl-i ‘Ayşuñ eyledün berg-i vücūdın ḥaḳsār

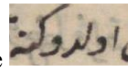
⁴⁴⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Hevā-yı kibrime: Hevā-yı germe AV.

⁴⁵⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁵¹ bend-i ‘ām: bend ü bāğ AV.

⁴⁵² 2.b.: 3.b. AV.

⁴⁵³ nısf-ı dīn: nısf u dīn AV.

⁴⁵⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁵⁵ dilā: daḥı AV.

⁴⁵⁶ 3.b.: 2.b. AV.

⁴⁵⁷ şevk-i: şevk u AV.

⁴⁵⁸ fulusun denī: mülevveş ām bitti AV.

⁴⁵⁹ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁴⁶⁰ zümresine: zümresinde AV.

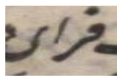
⁴⁶¹ Bu şiirin başlığı “Kaside” olarak yazılsa da şekil özelliği itibarıyla “Tercī‘-bend” olduğu kanaatine varılmıştır.

Zehr-i mār-ı şadme-i tayş-ı ecelle âh kim
Eyledüñ tār-ı şafā-yı cān-ı dehri tār-mār
Tünd-bād-ı şavlet-i miḥnet-fezā⁴⁶²-yı derd ile
Şarşar olduñ ‘ālemüñ maḳşūresin hey rūzgār
Hāke şalduñ ‘āḳıbet ol gevher-i pākīzeyi
Her zamān efser-nişān iken o dürr-i ābdār
Zā ‘il itdüñ cismin ammā defter-i eyyāmdan
Şafḥa-i ‘ālemde ḳalmışdur kemālī yādigār
Gülşen içre lāleler yansun yaḳılsun derd ile
Aḡlasun cū-bār tā rūz-ı ḳıyāmet zār zār
İñlesün bülbüller itsün sīnesin şad-çāk gül
Şaçların bozsun giyüp mātem ṭonın zülf-i nigār

Ḥazret-i ‘Ayşī ki olmışdı ‘aceb şāḥib-hüner
Ḥaḳ te‘ālā rūḥını şād eylesün şām u seḥer

II

Gitdi ol Yūsuf-liḳā iḥvān u ḥullān aḡlasun
Ol ‘azīz-i menḳabet-perdāza yārān aḡlasun
Gerçi icrā eyledi āb-ı ḥayātuñ ḥükmini
Gıtdüğinden soñra iy dil çeşmeler ḳan aḡlasun
Ḳana dāmān-ı felek her dem şafaḳla ḡarḳ olup
Nāleler ḳılsun ra‘adla ebr-i bārān aḡlasun
Rūz şeb dünyāda pend eylerdi iy dil gitdi çün
Mātemin ṭutsun anuñ kāfir (ü) Müselmān aḡlasun
Eylesün her laḥza ḥūn-ālūde dāmānın şafaḳ

⁴⁶² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Dīde-gerdūn ādeme sīmā-y-içün ƙan aƒlasun
Hāk-pāy-ı pākine yüzler sürerdi her biri
Cūlar ol serv-i çemān-ı hūsne her ān aƒlasun
Cümle ʿālem sözlerinden eylemiřdūr intifaʿ
Nīk ü bed yas eylesün dānā vü nādān aƒlasun

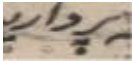
Hāzret-i ʿAyşī ki olmıřdı ʿaceb šāhib-hüner
Hāk teʿālā rūhını šād eylesün šām u seher

III

İy felek feryād elüñden dehri nālān eyledüñ
Kārumuz šām [u] seher feryād ü efgān eyledüñ

20b

Bahtumuz itdüñ siyāh endīše-i hicrān ile
Hālümüz sevdā-yı hicr ile perīšan eyledüñ
Şuʿle-i hūrīd ānā yüz yirde ƙalmıřken tamām
Hāk ile ol gevher[i] pāyān yeksān eyledüñ
Āteř-i hicrāna řalduñ dest-i ƙahruñla bizi
Sīne ʿuryān u ciger biryān u sūzān eyledüñ
Çeřmümüz pūr-hūn idüp hicr ile öldürdüñ bizi
N'eyledüñ iy çarh-ı zālīm n'eyledüñ ƙan eyledüñ
Bir çerāĒ-ı şuʿle-perdāz⁴⁶³-idi bezm-i ʿāleme
Ol ʿazīzi tekye-i hicrān[a] mihmān eyledüñ
Alduñ ol maħbūb-ı ʿālem ol müselleme ƙāz-ıy

⁴⁶³Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Dīde-i dünyāyı⁴⁶⁴ hicrān ile giryān eyledūñ

Hāzret-i ‘Ayşī ki olmışdı⁴⁶⁵ ‘aceb şāhib-hüner

Hāḡ te‘ālā rūhını şād eylesün şām u seher

IV

Rūhına virsün şafā selsāl cūy-ı selsebīl

Göñlini kılsun muşaffā feyz-i Yezdān-ı celīl

Hāḡ te‘ālā virsün a‘māl-i hūlūş-āmīzine

Ġāyet-i luṭfindan ihsān eyleyüp ecr-i cemīl

Hurrem⁴⁶⁶ itsün göñlini elṭāf-ı bī-hem-tā ile

Ol fāzıl [u] dānāya ihsān-ı cezīl⁴⁶⁷

Olmış-idi menzil-i iḡbāle fevz ü vuşlata

Şu‘le-i mihr-i cemāl-i ‘āleme rūşen delīl

Devlet-i dīdārı itmişdi mu‘azzez bir zamān

Sen bizi hicr ile iy gerdūñ zelīl itdūñ zelīl

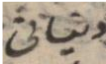
Çünkü şabr oldı sebeb şādān u ḡandān olmaḡa

Lāyık oldı iy göñül itmek gerek şabr-ı cemīl

Göz yumup açınca[ya] geçmek muḡarrerdür tamām

İtmesün ḡırra⁴⁶⁸ cihāñ ḡalḡını bu ‘ömr-i ḡalīl

Hāzret-i ‘Ayşī ki olmışdı ‘aceb şāhib-hüner

⁴⁶⁴Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

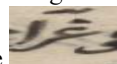
⁴⁶⁵ Bu kelime, mecmuada şiir boyunca nakarat beyitlerinde “olmuşdı” şeklinde okunmuştur.

şeklinde yazılmasına rağmen vezin gereği

⁴⁶⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁶⁷ Mısrada, kelime eksikliği sebebiyle vezin aksamaktadır.

⁴⁶⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Hak te'ālā rūhını şād eylesün şām u seher

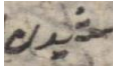
V

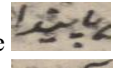
İctināb it rûzgāruñ şiddetinden her nefes
Luṭfına dil-beste olma rişte-i peyvendi kes
Şoldurup gül gibi beñzüñ bād-ı miḥnet 'āķıbet
Toldurur gülzār-ı cānuñ sīnesine hār u ḥas

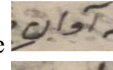
21a

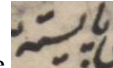
Ḳapsa cellād-ı felek tavḳ-ı girībānuñ eger
Şīven⁴⁶⁹ itseñ biñ yıl olmaz kimse hāḫ feryād-res
Menzil-i maḳşūda ir dünyā hevāsın terk idüp
Olmasun pāy-bend⁴⁷⁰ efendi cānuña dām-ı heves
Toldurur dünyāy[ı] ammā sende gūş-ı hūş yok
Kārbān-ı rahlden geldükce āvāz-ı⁴⁷¹ ceres
Sen bu deñlü cān ile beslersin ammā kim olur
'Āķıbet cism-i laṭīfūñ tu' me-i mūr u meges
Ḳanı ol server ki bāğ-ı 'āleme bir serv iken
Oldı cāmı bülbüli pāy-beste⁴⁷²-i bend-i ḳafes

Hāzret-i 'Ayşī ki olmışdı 'aceb şāhib-hüner
Hak te'ālā rūhını şād eylesün şām u seher

⁴⁶⁹Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷⁰Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷¹Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷²Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

VI

Gülşen içre hâtırın güller perîşân eylesün
Miñnet-i hicrân ile bûlbûller efgân eylesün
Dûd-ı âh ile siyâh itsün tenin zûlf-i nigâr
Nâr-ı gamla lâleler bağrını sûzân eylesün
Eşk-i gülgün ile surh itsün cemâlin gonceler
Lâle-i Nu‘mân dem-â-dem bağrını kan eylesün
Kaddini dâl eyleyüp derd ile şâh-ı yâsemen
Kara giysün gönlini sünbül perîşân eylesün
Hâke düşdi çünki ol mâh-pâre tayş-ı rûzgâr
Târem-i firûzeyi hâk ile yeksân eylesün
‘Azmini cezm eyleyüp gitdi çün ol rûh-ı revân
Hâk te‘âlâ menzil-i maşûdî âsân eylesün
Rûh-ı pâkin her zamân ol serv-i bâğ-ı rif‘atûn
‘Arşa-i gülzâr-ı ‘adne verd-i handân eylesün

Hâzret-i ‘Ayşî ki olmışdı ‘aceb şâhib-hüner
Hâk te‘âlâ rûhını şâd eylesün şâm [u] seher

VII

Hâk te‘âlâ kabrini dünyâya manzûr eylesün
Hâne-i iqbâlini hem-vâre ma‘mûr eylesün
Hürrem⁴⁷³ itsün hâtırın rûh-ı revânın şâd idüp
Gönlünü iy Nûşî-i bî-çâre mesrûr eylesün
Hem-nişinin ‘m diyârın fırka-i gilmân idüp

⁴⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Ġam-güsārın zümre-i vildān⁴⁷⁴ ile hūr⁴⁷⁵ eylesün

21b

Müstaḥakḍur luṭfa çün ol pīre iḥsān-ı Hudā
Şuçların ‘afv eyleyüp peyveste maġfūr eylesün
Yazuġı⁴⁷⁶ gitsün dilinden şu‘ le-i luṭf-ı Hudā
Kaşr-ı iḳbālın anuñ her laḥza pūr-nūr eylesün
Kim iderse ḳabrine çeşm-i ḥaḳāretle naẓar
Sīnesin⁴⁷⁷ miḥnet gözin şām [u] seḥer kūr eylesün
Sebzezār-ı ḥaṭırın ḥurrem⁴⁷⁸ bahār itsün tamām
Ḥaḳ te‘ālā göñlini hem-vāre mesrūr eylesün

Ḥazret-i ‘Ayşī ki olmışdı ‘aceb şāḥib-naẓar
Ḥaḳ te‘ālā rûḥını şād eylesün şām u seḥer

46.

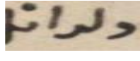
Müseddes-i ‘Azmī Efendi Sellemehullāhu Te‘ālā

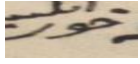
mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

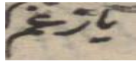
I

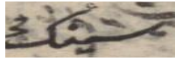
Biḥamdillāh ne bed şuġlüm ne emvāl-i medīdüm var

Ne imr[ū]zındayum dehrüñ ne ferdinde ba‘idüm var

⁴⁷⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılı olmasına rağmen anlam gereği “Yazuġı” yazılması daha uygun görülmüştür.

⁴⁷⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁷⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Ne ta' mîr-i der-i köhne ne bünyâd-ı cedîdüm var

Ne fikr-i manşib-ı 'âlî ne ğavġâdan ba' idüm var

Harîf-i fariġ-i bâlem ne şeyhüm ne mürîdüm var

Ne big⁴⁷⁹ yanında maşşudum ne pâşâdan ümîdim var

II

İdindüm küşe-i kūy-ı ferâġat içre me'vâyı

Bırakdım başdan şavdum kodum ehline dünyâyı

Deġişdüm hırka-i tecrîdle tâ şeyh-i dîbâyı

Çopardum gülşen-i dilden nihâl-i şâh-ı sevdâyı

Harîf-i fariġ-i bâlem ne şeyhüm ne mürîdüm var

Ne beg yanında maşşudum ne pâşâdan ümîdüm var

III

Tevekkül kapusın açdım tama' bâbın kılup mesdûd⁴⁸⁰

Pesend-i gebri yakdım micmer-i tende mişâl-i 'ûd

Vücûdum ravzasında dîv-i nefsi eyledim merdûd

Neme yitmez benüm tenhâ bu tāk-ı lâciverd-endûd

Harîf-i fariġ-i bâlem ne şeyhüm ne mürîdüm var

Ne beg yanında maşşudum ne pâşâdan ümîdüm var

22a

⁴⁷⁹ Mecmuada kelime

şeklinde yazılıdır. Şiir boyunca bu kelime nakaratlarda aynı yazımla tekrar edilmiştir.

⁴⁸⁰ Mürettip, “mesdûd” kelimesinde hareke kullanmıştır.

IV

Rızâ dāmânına çekdim taḥammülünden kazâ yayın

Nişâne irgürüp tîr[i] velî yaşadım ‘amel yayın

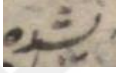
Murâ’î şûfmiñ hîçe degışdim hûy ile hâyın

‘Adem şahrâsına şaldım hevâ-yı nefsüñ âlâyın

Ḥarîf-i fâriğ-i bâlem ne şeyḥüm ne mürîdüm var

Ne beg yanında maḳşûdum ne pâşâdan ümîdüm var

V

Dimeñ şevḳ ile şem‘ âsâ derûnum⁴⁸¹ yok

Sarây-ı maḥrem[e] ḥurrem-serîrem keşf-i râzum yok

Naşîbe râzıyam mâl ehline nâz [u] niyâzum yok

Kimesne pâyesine (bil) ‘Azmiyâ hırş ile âzum yok

Ḥarîf-i fâriğ-i bâlem ne şeyḥüm ne mürîdüm var

Ne beg yanında maḳşûdum ne pâşâdan ümîdüm var

47.

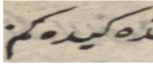
Ġazel-i Şâh Ṭahmâs

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Şâh-ı merdân devletinde geydügüm⁴⁸² nârencidür

Nâra karşı ṭurmaz[uz]⁴⁸³ zîrâ beni nâr incidür

⁴⁸¹ Bu kelime kafiyei bozmaktadır.

⁴⁸² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁸³ ṭurmaz[uz]: varmazam SMİH.

2. Hân Süleymân geldi şimdi il vilâyet almağa⁴⁸⁴

Biz anı bir yola qoruz yol⁴⁸⁵ anı zâr incidür

3. Kim ki gelse bu cihâna yol ile⁴⁸⁶ gelmiş durur

Bir ayak⁴⁸⁷ taşra çıkanı bî-gümân hâr incidür

4. Hânesinden taşra çıkup taşlar[a] düşse⁴⁸⁸ kişi

Bâd eser bârân yağar şanma bizi⁴⁸⁹ qar incidür

5. Şâh Tahmâsım cihânda şâh-ı şâh neslüm⁴⁹⁰ c Alî

Yâr ile yâr olmuşum dâ'im beni yâr⁴⁹¹ incidür

48.

Ġazel-i Sulţân Süleymân⁴⁹²

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Çâryârı sevmeyen kendüzin ol yâr incidür

Ehl-i şer' üñ düşmenini ' âkıbet nâr incidür

2. Taht [u] tâcın terk idüp kaçmağa yüz dutsa kişi

Vehm-i ğam irdi yüregın toğrayup zâr incidür

⁴⁸⁴ şimdi il vilâyet almağa: kim bizden vilâyet isteye SMİH.

⁴⁸⁵ qoruz yol: qoduq yollar SMİH.

⁴⁸⁶ Kim ki gelse bu cihâna yol ile: Bu cihâna kim ki geldi SMİH.

⁴⁸⁷ ayak: qadem SMİH.

⁴⁸⁸ düşse: düşen SMİH.

⁴⁸⁹ yağar şanma bizi: olur zahmet çeker SMİH.

⁴⁹⁰ neslüm: nesli SMİH.

⁴⁹¹ dâ'im beni yâr: şanma ki âğyâr SMİH.

⁴⁹² Mecmuada olduğu gibi “Söz Meydanında İki Hükümdar: Kanuni Sultan Süleyman ve Şah Tahmasb’ın Muşeresi” isimli makalede de aynı sıra ile önce Şah Tahmasb’ın mecmuada yer alan şiiri makalede yer alıyor, ardından “Sultan Süleyman” başlığıyla mecmuada yer alandan farklı bir şiir kaynaktan yer almaktadır. Kaynakta Sultan Süleyman’a atfedilen şiir, Şah Tahmasb’a verilmiş bir cevap olarak yer almaktadır. Ancak mecmuada, başlıkta “Sultan Süleymân” zikredilmesine karşın mahlas beytinde “Fünûnî” isminin kullanıldığı görülmektedir (Çırcı, 2015: 206-207).

3. Kendü yolın gizleyüp varanlara yokdur hilâf
Yoldan azmışları ya‘ nî her zamân hâr incidür
4. Şark [u] ğarbı ğayret içün gün-be-gün ‘azm eyleyen
Issı şovuk giçürür yağmur yağar kar incidür
5. İy Fünûnî Şâh Süleymân Âl-i ‘Osmân neslidür
Çâr-yârûn himmetiyle anı kim zâr incidür

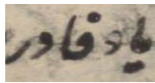
22b

49.

Ġazel-i Murâdî Sellemallâh

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Yaniña qalmaz didim cânâ cefâlar bilmiş ol
Güldi didi bâ-vefâdur⁴⁹³ dil-rubâlar bilmiş ol
2. Sünbülün çün perîşân didim şabâya⁴⁹⁴
Eksik olmaz didi başda [bu] hevâlar⁴⁹⁵ bilmiş ol⁴⁹⁶
3. Ġarq-ı deryâ baħrini hicr-i yâr[i] yâr kıd didim didi⁴⁹⁷
Baña yâr itmezler anı âşinâlar bilmiş ol

⁴⁹³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁹⁴ Mısrada, kelime eksikliği sebebiyle vezin aksamaktadır.

⁴⁹⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁴⁹⁶ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁴⁹⁷ Mısrada vezin aksamaktadır. Mısra daki “baħrini” kelimesi çıkarıldığında vezin kusuru giderilmektedir.

4. Lebūne ande_ise cānum teřnedür didim didi⁴⁹⁸

Eksik olmaz tūt̄̄ye řekker ęıdālar bilmiř ol

5. Yo durur ālemdede yārūn gibi bir ęül yūzlū yār

Geri odur iy **Murādī** mehlikālar bilmiş ol

50.

Ėazel-i Bākī Efendi Rahmetullāhi Teālā⁴⁹⁹

fāilātūn / fāilātūn / fāilātūn / fāilūn

1. Her cefā kim eylediñ geldi vefālar bilmiş ol

Rūha rāhatdur ęamuñ cāna řafālar bilmiř ol

2. Geri ser-gerdān idüp řalduñ belā gird-ābına⁵⁰⁰

Yūz evürmezler řadīmī āřinālar bilmiř ol

3. Yanuña řalur ne řılsan⁵⁰¹ pādiřāhsın⁵⁰² dūstum

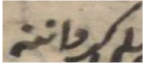
řānuña lāyık degül ammā cefālar bilmiş ol

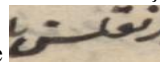
4. Cūy-ı eřkūm⁵⁰³ řöyle tuęyān eyledi⁵⁰⁴ bir ęün hemān

Āsmānuñ āsiyāsın⁵⁰⁵ yuvarlar⁵⁰⁶ bilmiş ol

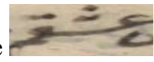
⁴⁹⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁴⁹⁹ Bu gazel, *Bākī Dīvānı*'da 8 beyitten müteşekkildir (Küük, 1994: 283-284).

⁵⁰⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁰¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁰² pādiřāh: pādiřeh BD.

⁵⁰³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁰⁴ eyledi: itdi kim BD.

⁵⁰⁵ āsiyāsın: āsiyā-sengin BD. Mısrada vezin aksamaktadır. Divandaki şekli ile yazıldığında problem ortadan kalkmaktadır.

⁵⁰⁶ Yuvarlar: yuvalar BD.

5. İltifātun **Bāk**[yi] dünyāya mahsūd eyledi
Hep senüñdür çekdügi cevr ü cefālar⁵⁰⁷ bilmiş ol⁵⁰⁸

51.

Ġazel-i Fehmī Sellemehullāhu Te‘ālā

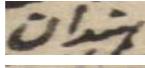
fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

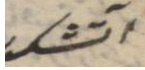
1. Leblerin zībā yaraşmış dā’im devrān üstine⁵⁰⁹
Var mı zīrā bir güher [bu] la‘l-i ḥandān⁵¹⁰ üstine
2. Sīne-i mecrūḥum üzre gül aḡar su eşk
Eylemiş ol nūr-ı dīdem ḡan olur ḡan üstine
3. Āteş⁵¹¹ ruḡsārı⁵¹² üzre ḡāle ‘anber yāre yār
Vardur ḡüyā ḡondurur tār-ı Şan‘ān üstine⁵¹³
4. Sīneye gel luṭf idüp didüm var dildāra di⁵¹⁴
Varayın iy ‘aşık-ı miskīm yūri cān üstine
5. **Fehmiyā** gördüm ṭarīḡ-i Ka‘be-i vaşlında ben
Ḥaste düşmiş [de] yatur ḡār-ı muḡaylān üstine

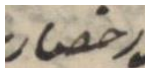
⁵⁰⁷ cevr ü cefālar: derd ü belālar BD.

⁵⁰⁸ 5.b.: 8.b. BD.

⁵⁰⁹ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁵¹⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵¹¹ Mecmuada kelime şekilde yazılıdır.

⁵¹² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵¹³ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁵¹⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

52.

Ġazel-i Feyzî Rahmetullâhi Te‘âlâ

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

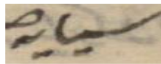
1. Şanma kâküldür düşen ruhsâr-ı kemân üstine
Sâye⁵¹⁵ şalmış dur(ur) hümâ şem‘ -i şebistân üstine
2. La‘ liñi būs eylemiş âl ile bezm-i bâğda
Jâle taş yağdursa ta‘ n mı verd-i handân üstine
3. Ġamze-i ħẗn-riziñe iy dil göñül virmek n’ola
Göz göre âdem düşer mi tîğ-i bürrân üstine
4. Cânını ‘ıyd-i vişâl-i yâre kırbân it deyü
Mûylar ħançer çeker bu cism-i ‘uryân üstine
5. Feyziyâ cânâ lebünden buse ilhsân it didim
Ġande idüp didi o⁵¹⁶ şîrñ-dehen cân üstine

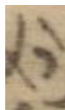
23a

53.

Tercî‘ -i Bend-i Emrî Sellemehullâhu ‘Aleyh⁵¹⁷

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ iâtün / fâ‘ ilün

⁵¹⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵¹⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵¹⁷ Bu şiir, şairin divanında “Müsemmen” başlığı altındadır. Başlık “Tercî‘ -bend” olsa da şiirin yapısı itibariyle “Terkîb-bent” olduğu kanaatine varılmıştır.

I

Dīde lāle ‘ārızuñçün jāle-bār olmuş dur[ur]

Her müje hüsnuñ gülinsiz gözde hār olmuş durur

Sīne ‘ışķuñ āteşiyle pūr-şerār olmuş dur[ur]

Cān firāķ-ı la‘l-i nābuñla figār olmuş durur

Dil hevā-yı kākülünle bī-ķarār olmuş dur[ur]

‘Aķl u fikrüm turrāñ ile tārūmār olmuş durur

Ten ğam-ı zūlf ü haķuñla hāķsār olmuş durur

Üstüñ⁵¹⁸ vān u⁵¹⁸ ser mekān-ı mūr⁵¹⁹ [u] mār olmuş durur

II

Çarķ abdāluñdur iy meh dāğlar seyyāresi

Şubķ küşteñdür ki hūn-ālūdedür ruhsāresi

Oldı Mirriķi sipihruñ ğamzeñüñ mekkāresi

Sīne-çākūñdür hilāl eksük degüldür yāresi

Gül helākiñdür ķulağınca durur her pāresi

Bir leked-kūpuñ durur sünbül ki gitmez ķaresi

Olmağ içün⁵²⁰ sāğar u⁵²¹ bāde lebüñ āvāresi

Bād ķabrinde ħabābuñ türbedār⁵²² olmuş durur

III

Ķufl-ı yāķūtuñ dilin açup yine ol nāzenīn

⁵¹⁸ Üstüñ vān u: Üstüñ vān-ı ED.

⁵¹⁹ mekān-ı mūr: mekān mūr ED.

⁵²⁰ Olmağ içün: Olduğıyçün ED.

⁵²¹ sāğar u: sāğar-ı ED.

⁵²² türbedār: türbedārı ED.

Ben fakîr üftâdeye virdi nice dürr-i⁵²³ şemîn
Zâhir olduğı nazarda gözlerüm ‘ayne’l-yakîn
Gördi müşgîm⁵²⁴ nâfeyi bir mişli yok engüşterîn
Kaddümi hâtem gibi ham itdi⁵²⁵ ol la‘l-i nigîn
Nâfe gibi bağrumı hûn eyledi bu müşg-i çîn

Geh ğam-ı kâkül gibi sevdâ-yı zülf-i ‘anberîn
‘Ayš [u] nüşî ben ğarîbün⁵²⁶ zehr-i mâr olmuş durur

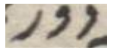
IV

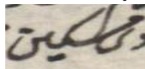
‘Aks-i kavsün çeşm-i hū[n-bā]rumda iy nâvek-fiken
Zahm-ı pür-hūnumda zerrîm hançerün iy sîm-ten
Çâk-ı sînem zâhirâ hūn içre iy şemşîr-zen
Kanlı pîrâhen içinde bu dü-tâ olmuş beden
La‘l-i mir’ât içre kaşun ‘aksi iy gonca-dehen
Rûy-ı gül-gūnuñdan⁵²⁷ nâhun zahmı iy şîrîm-sühân⁵²⁸

Didi la‘lîm câm içinde ‘aks-i engüştün gören
Mâh-ı nevdür kim şafağda âşikâr olmuş durur

V

Kâmetün bâlâdur iy servüm miyānuñdur vasat

⁵²³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵²⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵²⁵ itdi: kıldı ED.

⁵²⁶ ğarîbün: fakîrün ED.

⁵²⁷ gül-gūnuñdan: gül-gūnuñda ED.

⁵²⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

Ġonca⁵²⁹-i güldür ‘izāruñ beñlerüñ⁵³⁰ müşg̃m nuḳaṭ

Levh-i dilden bul[a]maz⁵³¹ ḥaṭṭuñ eger olursa Şaṭ

La‘ lüñ üzre yazdı Kevşer sūresün gūyā ġalaṭ

Kim ḳazıtdı iy cemālī muşḥafum ḥıfẓuñda⁵³² ḥaṭ

Ḳanına ‘āşıḳlaruñ la‘ lüñ getürdi ḳünki ḥaṭ

Bir gün ola **Emrī** için diyeler iy sebz-ḥaṭ

Bir ḥaṭı sebzüñ ġamından dil-figār olmış durur

23b

54.

Ḳaşıde-i Uşulī⁵³³

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Vücūd-ı Muṭlaḳuñ bahrı ne mevci kim ider peydā
Ene’l-Ḥaḳ nuṭḳını⁵³⁴ söyler eger maḥfī eger peydā
2. Me‘ ādin gibidür⁵³⁵ eşyā iderler⁵³⁶ kend[ü] zātından
Kimisi sīm ü zer zāhir kimi seng [ü] meder peydā
3. Bu bāġuñ ger ḥaḳıḳatde uşulī⁵³⁷ bir bāġbānı bir⁵³⁸
Velī olmuş ḥaḳāyıkda⁵³⁹ nice yüz biñ şecer peydā

⁵²⁹ Ġonca: Safha ED.

⁵³⁰ beñlerüñ: leblerüñ ED.

⁵³¹ bul[a]maz: yuyamaz ED.

⁵³² ḥıfẓuñda: şafḥanda ED. Burada “ḥaṭ” kelimesi ile uyumlu olarak “safḥanda” kelimesinin kullanılması uygundur.

⁵³³ Bu şiir, *Usûlî Dîvânı*’nda “Gazel” bölümünde yer almaktadır. (İsen, 220: 144-145).

⁵³⁴ nuṭḳını: sırrını USD.

⁵³⁵ Me‘ ādin gibidür: Me‘ ādindür ḳamu USD.

⁵³⁶ iderler: ider öz USD.

⁵³⁷ Uşulī: şuyı USD.

⁵³⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁵³⁹ ḥaḳāyıkda: ḥaḳāyıkdan USD.

4. Nazar kıl nev[ ] -i ins na kimi zehr   kimi s kker
  Aceb hikmet bir a a dan olur dürlü semer peyd 
5. D zil r nice bi  işler boz lur niçe c nbi ler
Ne k r-ı b   l-  acebd r⁵⁴⁰ kim olmaz k rger peyd 
6. [Bu]⁵⁴¹ t kuz  ubbe v   e  s  i ine⁵⁴² geld     gitd  
Ne geld      apu z hir ne gitd     mem r peyd 
7.  u serverler ki t  lar gibi ba  egmezdi efl ke
Yaturlar yirde pest olmuş ne t   u ne kemer peyd 
8. Yolumuz bir bey b na irişdi n geh n k’a a
Gider⁵⁴³ bi  k rb n olmaz birinden bir e er peyd 
9. Nice   r de       lar gezerler cümle t   ihler
Bu t h-i b -nih yetde ne reh ne r h-ber peyd 
10. Nice gündüz gice oldu niçe bi  ay u yıl geldi
Dir  a olmadı  ald   eb-i hecre seçer peyd 
11. Niçe za met  eker kesb-i kem l idince bir    arif
Vel ⁵⁴⁴ çok  an yudar k n eyleyince bir güher peyd 

⁵⁴⁰  : bu USD.

⁵⁴¹ Kelime vezin gereği *Us l  D v n *’ndan yararlanılarak yerleştirilmiştir ( sen, 2020: 144).

⁵⁴² içine: içinde USD.

⁵⁴³ Gider: Girer USD.

⁵⁴⁴ Vel : Bel  USD.

12. Nice biñ âdem oğlanı helâk olmak gerek tâ kim
Yalancı kaḥbe dünyâdan ola bir gerçek er peydâ
13. Kamu nezzârede ebkâr-ı ma‘ nî muntazırlardur
Uşûlî gibi tâ kim ola bir şâhib-naẓar peydâ

55.

Ġazel-i Ġazālî Rahmetullâh

fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilün

(fâ‘ ilâtün)

(fâ‘ lün)

1. Bir mücâhid kuluñuz terk iderüz cân u seri
Pâdişâhum soñra tıyarsun ḥaberi⁵⁴⁵
2. Kaçmañuz tîğ u teberden çalısuñ dñ yolına
Ol benüm boynuma ger var ise anuñ zararı
3. Biz de iqdâm iderüz varmağa bir gün ilerü
Girü qalmaz bu dñe her kimüñ olsa cigeri
4. Mâcerâ-yı seferüñ derdini ben şerḥ itsem
İstimâ‘ idene te’sir ide ol ğam eñeri
5. ‘Azm ider oldı **Ġazālî** sefere sultânım
Kıl aña ḥayr du‘ â ol da kuluñdur iş eri

⁵⁴⁵ Mısrada vezin aksamaktadır.

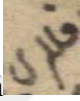
56.

Nazîre-i Firdevsî Rahmetullâh

fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilün

(fâ‘ ilâtün)

(fâ‘ lün)

1. Câme-i sürh ile olduĸda o mehveş peydâ
‘Âlemi yakmak iün oldu bir âteş peydâ
2. Gelmedi şurete ehreñ gibi naķř-ı dil-keş
İy şanem olalı bu deyr-i münakķař peydâ
3. Baĸa ma‘ řūkın ider ‘āřıĸa ‘ ayn ile ‘ ayān
Olmadı ‘ ařĸ gibi bāde-i bî-‘ ařĸ⁵⁴⁶ peydâ
4. Ne lebün gibi nükte-i maĸfî zāhir
Ne řauñ ĸaydı gibi kār-ı müşevveş peydâ
5. [...]yile eker cām-ı belā-yı ‘ arşı
Olmaz anuñ gibi bir rind-i belā-keş peydâ
6. Eyleyüp ‘ ařĸını sīnemde o mehveş peydâ
Yakmaĸa şehr-i dili itdi bir âteş peydâ
7. Ne fem-i yār gibi nokĸa-i vehmi ĸörinür
Ne ĸaĸ-ı la‘ li gibi bir ĸaĸ-ı dil-keş peydâ

⁵⁴⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

8. Dem-i şâfî aķıdur dide-i ğamdan ğüyâ
İtdi bir rind-i belâ-keş mey-i bî-ġışş peydâ
9. Ağlayup her kime kim derd-i derûnum dir isem
Gözlerinden olur iy serv-i revân yaş peydâ
10. Didi **Firdevs**⁷ görüp hâlûni iy hûr olmuş
Âdeme reh-zen olan dâneye beñzeş peydâ

24a

57.

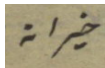
Kaşide-i Rahmî Der Hakk-ı Kâranfûl⁵⁴⁷

mef'ûlû / mefâ'îlû / mefâ'îlû / fe'ûlûn

1. Gülşende geyüp efser-i şâhâne kâranfûl
Baş egmedi tâc-ı ser-i hâkâna kâranfûl
2. Dâġ üstine dâġ urdı yaķup sinede⁵⁴⁸ ķat ķat
‘Āşık gibi bir ġonca-i ġayrâna⁵⁴⁹ kâranfûl
3. Gülgûnî firengîler ile cilveler eyler
Dilber gibi boyınca girüp ķana kâranfûl
4. Her ġoncası bir tûġme-i yâķûta dönüpdür
Dikse n’ola ger anı ġirîbâna kâranfûl

⁵⁴⁷ Bu kaside, *Rahmî Dîvânı*’nda 29 beyitten müteşekkildir (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0>).

⁵⁴⁸ sinede: sine BRD.

⁵⁴⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır. ġayrâna: ġandâna BRD.

5. Şöyle⁵⁵⁰ şokup başına bir sîm⁵⁵¹ hîlâli⁵⁵²
Hübân-ı zamân gibi zarîfâne kıranfûl
6. Geh gâh geyüp⁵⁵³ kırmızı atısları kıat kıat
Geh⁵⁵⁴ sâde geyer niteki cânâne kıranfûl⁵⁵⁵
7. Evreng-i zebercedde yine niteki Dârâ
Hükm itdi çemen mülkine mîrâne kıranfûl⁵⁵⁶
8. Her bergi yeşil kıanlı birer hançere beñzer
Taķup biline döndi Nerîmâna kıranfûl⁵⁵⁷
9. Şandûķun açup geydi seķer pîrehen al⁵⁵⁸
Ta' n itse n'ola beķcet-i cânâna⁵⁵⁹ kıranfûl⁵⁶⁰
10. Yâķût⁵⁶¹ ķadeķden pür idüp la' l-i müzâbı
Nüş itdi seķergâh ķakîmâne kıranfûl⁵⁶²

⁵⁵⁰ Şöyle: Şiveyle BRD.

⁵⁵¹ sîm: ak BRD.

⁵⁵² Mısrada vezin aksamaktadır.

⁵⁵³ geyüp: geyer BRD.

⁵⁵⁴ Geh: Ger BRD.

⁵⁵⁵ 6.b.: 7.b. BRD.

⁵⁵⁶ 7.b.: 8.b. BRD.

⁵⁵⁷ 8.b.: 9.b. BRD.

⁵⁵⁸ Mısrada vezin aksamaktadır. pîrehen al: âl firengî BRD.

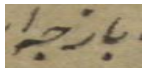
⁵⁵⁹ cânâna: hûbâna BRD.

⁵⁶⁰ 9.b.: 10.b. BRD.

⁵⁶¹ Yâķûtî: Yâķût BRD.

⁵⁶² 10.b.: 11.b. BRD.

11. Bir çöpe niçe kâse dizüp bâzîçe⁵⁶³ eyler
Hengâme kurup geldi gülistâna kıaranfûl⁵⁶⁴
12. La‘ lîn kıadehi⁵⁶⁵ bâde-i şebnemle pür itdi
Maħmûrlıġun yazmaġa mestâne kıaranfûl⁵⁶⁶
13. Bir hoşķa-i pîrûze⁵⁶⁷ midür la‘ l ile yâħûd
Yâķût ile pür eyledi peymâne kıaranfûl⁵⁶⁸
14. ‘ Ays itmege şahrâda şehir eyledi [bû]nyâd
Pîrûz-ı sûtûn üstine kâşâne kıaranfûl⁵⁶⁹
15. Hıdmet kemerin muħkem idüp bir nice yerden
Çâker geçinür⁵⁷⁰ bir şeh-i devrâne kıaranfûl
16. Hâķân-ı cihân Hâzret-i Sulķân Süleymân
El açdı gelüp cerre o sulķâne kıaranfûl
17. Kâşâne-i kıadründe⁵⁷¹ felek mihr ile hem mâh
Bir köhne sıfâl içre iki dâne kıaranfûl
18. Pâyuňa nişar itmege jâleyle getürdi

⁵⁶³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁶⁴ 11.b.: 12.b. BRD.

⁵⁶⁵ La‘ lîn kıadehi: La‘ lîn kıadehin BRD.

⁵⁶⁶ 12.b.: 13.b. BRD.

⁵⁶⁷ pîrûze: firûze BRD.

⁵⁶⁸ 13.b.: 14.b. BRD.

⁵⁶⁹ Bu beyit, *Rahmî Dîvânı*’nda bulunamamıştır.

⁵⁷⁰ geçinür: geçinüp BRD.

⁵⁷¹ kıadründe: kıudretde BRD.

[Bir]⁵⁷² la‘l ıtabakda niçe dürdâne kıaranfûl⁵⁷³

19. Alur mıyıldı üstüne⁵⁷⁴ pîrûze ‘aşâyı

Reşk itmese kıapuñdaki derbâ[na] kıaranfûl⁵⁷⁵

24b

20. Yüz sürmek için geldi şehâ ravzaña yohsa

Başmazdı kıadem ‘âlem-i imkâna kıaranfûl⁵⁷⁶

21. Şokmış başına berg-i gül-i şâne-i ‘âlî

Şunmağ için ol şâh-ı felek-şâna kıaranfûl⁵⁷⁷

22. Dâmân-ı güli cûduñ eli eyledi⁵⁷⁸ pür-zer

Rahmî gibi el açdı bu ihsâna kıaranfûl⁵⁷⁹

23. ‘Arz eyle dilâ gül bu kelâmuñ şu‘arâya

Olursa tekellûf n’ola yârâna kıaranfûl⁵⁸⁰

24. Yum ağzuñı gül ğonca gibi feth⁵⁸¹-i kelâm it

Niteki gele gülşen-i devrâna kıaranfûl⁵⁸²

⁵⁷² Kelime vezin *Rahmî Dîvânî*’ndan yararlanılarak eklenmiştir.

⁵⁷³ 18.b.: 19.b. BRD.

⁵⁷⁴ üstüne: destine BRD.

⁵⁷⁵ 19.b.: 20.b. BRD.

⁵⁷⁶ 20.b.: 21.b. BRD.

⁵⁷⁷ Bu beyit, *Rahmî Dîvânî*’nda bulunamamıştır.

⁵⁷⁸ eyledi: ideli BRD.

⁵⁷⁹ 22.b.: 25.b. BRD.

⁵⁸⁰ 23.b.: 26.b. BRD.

⁵⁸¹ feth: hatm BRD.

⁵⁸² 24.b.: 27.b. BRD.

25. Gün pertev bile⁵⁸³ nitekim kân-ı ‘ademden⁵⁸⁴

Renk ala döne la‘l-i Bedeḥşāna ḳaranfûl⁵⁸⁵

26. Ḥāk-i rehūne⁵⁸⁶ tuḥfe diyü ḳılmağa işār

Yāḳūt ḳoya ḥoḳḳa-i mercāna ḳaranfûl⁵⁸⁷

58.

Ḳaṣīde-i Necâtî Der Ḥaḳḳ-ı Benefşe⁵⁸⁸

mef‘ûlû / mefā‘îlû / mefā‘îlû / fe‘ûlûn

1. Teşbîh olalı ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı yāre benefşe

Gönlümüz icrāda çemen-ārā benefşe⁵⁸⁹

2. Bağdād-ı çemende ide da‘vā-yı ḥilāfet

‘Abbāsī‘ alemler dike gülzāra benefşe

3. Dem geldi ki gül şevḳine her ḥār ayağında⁵⁹⁰

Yüzün süre boynun çeke yalvara benefşe

4. Āhı dütüni yer yüzini ḳana⁵⁹¹ boyadı

Alındı meger bir yüzi güzāre⁵⁹² benefşe

⁵⁸³ pertev bile: pertevi n’eyleye BRD.

⁵⁸⁴ Mısra da vezin aksamaktadır.

⁵⁸⁵ 25.b.: 28.b. BRD.

⁵⁸⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁸⁷ 26.b.: 29.b. BRD.

⁵⁸⁸ Bu kaside, *Necâtî Bey Dîvânı*’nda 47 beyitten müteşekkildir (Tarlân, 1992b: 105-108).

⁵⁸⁹ Bu beyit, *Necâtî Bey Dîvânı*’nda bulunamamıştır. Mısra da vezin aksamaktadır.

⁵⁹⁰ ayağında: ayağına NBD.

⁵⁹¹ ḳana: göke NBD.

⁵⁹² güzāre: gül-nāra NBD.

5. Bu luṭf ile kim kıldı cihān⁵⁹³ şahnını Çīnī
Ṭa‘ n itse n’ola nāfe-i Tātāra benefşe
6. Hindū-beçe-i micmere-gerdān-ı çemendür
Rağbet komadı ṭabla-i ‘aṭṭāra benefşe
7. Gel ‘ayş idelüm leyl ü nehār ile ki oldı⁵⁹⁴
Rūza semen-i tāze şeb-i tāra benefşe
8. Cem‘ eylemedi bāğ-ı cihān⁵⁹⁵ beñzedüğü_içün
Ma‘ şūka gül ü ‘āşık-ı ğam-h^vāra benefşe
9. Pervāne gibi bāl ü peri kapkara yanmış
Dīvāne gibi pīreheni pāre⁵⁹⁶ benefşe
10. ‘Īsā nitekim sūzen ile çıkdı semāya
Ol resme çıkar kulle-i kühsāra benefşe⁵⁹⁷
11. Tā maḥşer-i gülşende şunuldu kara defter
Maḥzūn oluben döndi günāh-kāra benefşe⁵⁹⁸

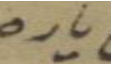
25a

12. Niçün gögerüp boynun eger serv dibinde

⁵⁹³ cihān: çemen NBD.

⁵⁹⁴ oldı: döndi NBD.

⁵⁹⁵ Cem‘ eylemedi bāğ-ı cihān: Vaşl itmedi gül-zār-ı cihān NBD.

⁵⁹⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁵⁹⁷ 10.b.: 11.b. NBD.

⁵⁹⁸ 11.b.: 12.b. NBD.

Aşmadı ise kendüzini dāra benefşe⁵⁹⁹

13. Gömmiş beline deñlü yere ki_ide siyāset⁶⁰⁰

Ne_eyledi ‘aceb çarh-ı sitemkāra benefşe⁶⁰¹

14. Deste işidür lik[in] ucuz olmamağ için

Bir kez gelür eyyāmda bāzāra benefşe⁶⁰²

15. H̄ar-gūş gibi gözi açuk uykuya varmış

İrmezse ne tañ devlet-i bīdāra benefşe⁶⁰³

16. Ditrer eli bir harf elifi toğru çekemez

Uğradı meger hāne-i hāra⁶⁰⁴ benefşe⁶⁰⁵

17. Mestāne turup h̄abbe-i nīlīsin⁶⁰⁶ ider çāk

İşbu ğazel-i h̄ub [u] güher-bāra benefşe⁶⁰⁷

18. Āşüfte olup sūnbül-i feşāra benefşe

Yüz yire qodı derd ile bīçāre benefşe⁶⁰⁸

19. Leylī saçuñuñ ‘ışkı ile tağlara düşmiş

⁵⁹⁹ 12.b.: 13.b. NBD.

⁶⁰⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁶⁰¹ 13.b.: 14.b. NBD.

⁶⁰² 14.b.: 15.b. NBD.

⁶⁰³ 15.b.: 16.b. NBD.

⁶⁰⁴ h̄āne-i h̄āra: kūçe-i h̄ammāra NBD.

⁶⁰⁵ 16.b.: 17.b. NBD. Mısrada vezin aksamaktadır.

⁶⁰⁶ h̄abbe-i nīlīsin: kürte-i nīlīsin NBD.

⁶⁰⁷ 17.b.: 18.b. NBD.

⁶⁰⁸ 18.b.: 19.b. NBD.

Mecnûn gibi âşüfte vü âvâre benefşe⁶⁰⁹

20. Zülf ile haṭa ‘ âşık olan gülşene gelsün

Tâ gönlünü⁶¹⁰ açā çemene vara⁶¹¹ benefşe⁶¹²

21. Gülzāra varup gönlümüz eglerse⁶¹³ olurdu

Sünbüllerüñe beñzese bir pāre benefşe⁶¹⁴

22. Bir ekmedügün yirde biter kıpmayasıdur

Ḳara şaṣuñā kırkıarın el kıara benefşe⁶¹⁵

23. Ben bī-dile cevı itmek için tābī‘ olupdur

Zülf-i siyeh ü çarḥ-ı nigā[n]sāra benefşe⁶¹⁶

24. Āh eyledi kim dütüni çıkıdı⁶¹⁷ depesinden

Yaḳup ciğerin⁶¹⁸ bencileyin nāra benefşe⁶¹⁹

25. Dün ḥüzn⁶²⁰ ile olmışdı kıara yire berāber

⁶⁰⁹ 19.b.: 20.b. NBD.

⁶¹⁰ gönlünü: gönli NBD.

⁶¹¹ çemene vara: çemen ara NBD.

⁶¹² 20.b.: 21.b. NBD.

⁶¹³ eglerse: eğlense NBD.

⁶¹⁴ 21.b.: 22.b. NBD.

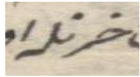
⁶¹⁵ 22.b.: 23.b. NBD.

⁶¹⁶ 23.b.: 24.b. NBD.

⁶¹⁷ dütüni çıkıdı: çıkıdı dütüni NBD.

⁶¹⁸ ciğerin: ciğeri NBD.

⁶¹⁹ 24.b.: 25.b. NBD.

⁶²⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Bir⁶²¹ gün neden irişdi bu ğaddāra⁶²² benefře⁶²³

26. adr ile şeref buldı iriřdi⁶²⁴ göge başı

řāh işigine süreli ruřsāre benefře⁶²⁵

27. Maşmd-ı cevān-başt [] cihān-başş kim⁶²⁶ anuņ

ulķ⁶²⁷ ile vire [h]āra⁶²⁸ gl  hāre⁶²⁹ benefře⁶³⁰

28. op [eyleyüp]⁶³¹ eflāķı öninde ķodı taķdr

şol vech⁶³² ile kim yār şunar yāra benefře⁶³³

29. Uğrı gibi bağlu ğetrrlər iřigne⁶³⁴

Yire baķuben geydği_ iķn ķara benefře⁶³⁵

30. Gülzār-ı sarāyuņda zih dār-ı sa‘ ādet

Kim oldı laķab⁶³⁶ ķarķ-ı perestāra benefře⁶³⁷

⁶²¹ Bir: Bu NBD.

⁶²² ğaddāra: miķdāra NBD.

⁶²³ 25.b.: 26.b. NBD.

⁶²⁴ irişdi: yetişdi NBD.

⁶²⁵ 26.b.: 27.b. NBD.

⁶²⁶ kim: ki NBD.

⁶²⁷ ulķ: ulķı NBD.

⁶²⁸ vire hāra: virür hār NBD.

⁶²⁹ Mecmuada kelime şekilde yazılıdır.

⁶³⁰ 27.b.: 28.b. NBD.

⁶³¹ Bu kelime, *Necātf Bey Dīvānı*’ndan yararlanılarak eklenmiştir.

⁶³² vech: resm NBD.

⁶³³ 28.b.: 29.b. NBD.

⁶³⁴ eşigne: nařaruņa NBD.

⁶³⁵ 29.b.: 37.b. NBD.

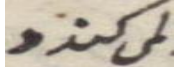
⁶³⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶³⁷ 30.b.: 39.b. NBD.

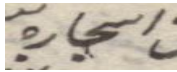
31. Şol vech iledür ıaşır-ı refî' üñ kim ider fahr
Öykündüğine sāye-i dīvāra benefşe⁶³⁸
32. Rif atde kaçan kapuña mānend ola gerdūn
Hem-ser⁶³⁹ ola mı günbed⁶⁴⁰-i devvāra benefşe⁶⁴¹
33. Bir hāme ile kāğad-ı rengin ider ihzār
Evşāfuñ ile nazm olan eşcāra⁶⁴² benefşe⁶⁴³
34. Vaşfuñ çemen[in]de yaraşur jāle yirine
Müstagrağ ola lü'lü'-i şehsüvāra⁶⁴⁴ benefşe⁶⁴⁵
35. Bu şî'r-i dil-āvizi **Necātī** yaraşur kim
Hall ile yaza şafha-i gülzāra⁶⁴⁶ benefşe⁶⁴⁷
36. Şāhā bu siyeh-baht kuluña nazar it kim
Bağmağla cilālar vire⁶⁴⁸ ebşāra benefşe⁶⁴⁹

⁶³⁸ 31.b.: 40.b. NBD.

⁶³⁹ Hem-ser: Hem-esr NBD.

⁶⁴⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁴¹ 32.b.: 41.b. NBD.

⁶⁴² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁴³ 33.b.: 42.b. NBD.

⁶⁴⁴ şehsüvāra: şeh-vāra NBD.

⁶⁴⁵ 34.b.: 43.b. NBD. Mısrada vezin aksamaktadır.

⁶⁴⁶ gülzāra: jengāra NBD.

⁶⁴⁷ 35.b.: 44.b. NBD.

⁶⁴⁸ vire: virür NBD.

⁶⁴⁹ 36.b.: 45.b. NBD.

37. Naẓm itmege sūsen gibi⁶⁵⁰ dilüm tolaşurken

Vaşfuñla getürdi beni güftāra benefşe⁶⁵¹

38. Hāḡ⁶⁵²dan dilerem devlet [ü] ‘ömrüñ ola cāvīd

Nite ki ola pīş-rev⁶⁵³ ezhāra⁶⁵⁴ benefşe⁶⁵⁵

59.

Ḳaṣīde-i Ḥayālī Der Ḥaḡḡ-ı Gül-Ḡonce⁶⁵⁶

fe‘ilātün / mefā‘ilün / fe‘ilün

1. Berg-i gülden edüp zebān ḡonca

Vaşf-ı yāra açar dehān ḡonca

2. Bildi bülbul kimüñ helākidür

Kef-i gülde görünce ḡan ḡonca

3. Baña sensüz çemende iy yüzi gül

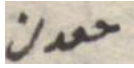
Tiḡdür sūsen ü sinān⁶⁵⁷ ḡonca

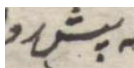
4. Bādeye la‘lden düzüp sāḡar

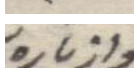
İçini kıldı zer-nişān ḡonca

⁶⁵⁰ Naẓm itmege sūsen gibi: Sūsen gibi naẓm itmege NBD.

⁶⁵¹ 37.b.: 46.b. NBD.

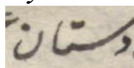
⁶⁵² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁵³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁵⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁵⁵ 38.b.: 47.b. NBD.

⁶⁵⁶ Bu kaside, *Hayālī Bey Dīvānı*’nda 21 beyitten müteşekkildir (Tarlan, 1992a: 45-47).

⁶⁵⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

5. Bülbüle h  be o udup her gün
Oldı sult n-ı k m-r n  onca
6. Berg-i g lden y r tdi sikkesini
H kmini eyledi rev n  onca
7.  ı dı taht-ı z m rr de perini⁶⁵⁸
Bülbülün  ıldı s yeb n  onca
8. Bildi kim beglere h z ne gerek
Zerini eyledi nih n  onca⁶⁵⁹
9. Elçi d zdi  ab y  gönderdi
Hüsrev-i R ma armağan  onca
10. Bir nice dürc b -bedel yığıt
Bir güzel oldu⁶⁶⁰ s rmed n  onca

26a

60.

   ide-i Fig n  Der-H   -ı Nevver[a'll hu] Mer kadeh ⁶⁶¹

mef  l  / f   il t  / mef   il  / f   ilün

1. Bir d n ki cünd-i   m ile ceng itdi  sum n

⁶⁵⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁵⁹ Bu beyit, *Hay l  Bey D v n *'nda bulunamamıştır.

⁶⁶⁰ oldu: s m HBD.

⁶⁶¹ Bu kaside, *Fig n  D v n *'nda 32 beyitten müteşekkildir. Bu  iirin aynısı mecmuada 9^b numaralı varakta yer almaktadır. Mürettip, şairin şiirini bu varakta tekrar vermiştir (Karah n, 1966: 11-14).

Oldı burūc-ı ƣal‘ a-i gerdūnda ok ƣırān

2. Aldı eline tıĝını Behrām-ı dār [ü] ĝir
Bārū-yı arĥa ıĝdı neberd itmege hemān
3. Hıfz itmege ƣılā‘ mı ƣat ƣat feleklerüñ
Ol gice bām-ı arĥa Zuĥāl oldı pās-bān
4. Eṭrāf-ı kâ ’ināta ĥaber ƣılmaĝa ĝüneş
Od yakdı evc-i ƣal‘ a-i gerdūnda⁶⁶² nāgehān
5. Ṭop almış idi ƣal‘ a-i gerdūnu ĥayl-i şām⁶⁶³
Oldı livā-yı ĥüsrev-i ĥāver hemān ‘ıyān
6. Bindi tekāvür-i felege ‘azm-i rezm idüp
Aldı eşi‘ ‘adan eline tıĝ-i zer-nişān
7. Sultān-ı şubĥ böyle yüz aĝardımaz idi
Ger olmasa penāh[1] vezīr-i şeh-i cihān⁶⁶⁴
8. Fihrist-i kār-nāme-i tekvīn nüh sipihr
Maĝşūd-ı kār ĥāne-i ibdā‘ *kūn fe-kān*^{665 666}
9. Āşaf-şaf-ı zamān-ı Süleymān-ı şarĥ u ĝarb

⁶⁶² ƣal‘ a-i gerdūnda: ƣulle-i gerdūnda FGD1.

⁶⁶³ ĥayl-i şām: cünd-i şām FGD1.

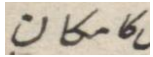
⁶⁶⁴ 7.b.: 8.b. FGD1.

⁶⁶⁵ Bu beyit, *Figānî Dîvânî*’nda bulunamamıştır.

⁶⁶⁶ kūn fe-kān: “Mutasavvıflar, ilāhî fiillerin tecellilerine dair edebî metinlerde meseleleri kūn yanında “kūn fe-yekūn, kūn fe-kān” gibi ibarelerle anlatmışlardır” (Pala, 2002: 552-553).

Ser-^ç asker-i müdebbir [ü] pāṣā-yı kām[r]ān⁶⁶⁷

10. Bu ^ç izz ü şevketi ki saña virdi zıll-i Hāk
Lāyık öñüñce yürür⁶⁶⁸ ise Erdevān devān
11. Görse mehābetüñi eyā Rüstem-i veğā
Ḳahruñdan ister idi hemān⁶⁶⁹ Ḳahramān emān
12. Hāşmuñ ḳafāsı ḳulle-i Ḳāf ola⁶⁷⁰ fi'l-meşel
Hurd ide ḍarb-i dest anı⁶⁷¹ şeş-per-i girān
13. Hindū-yı muḳbil olmağa ḳapuñda dem-be-dem
Çalışdı cān u baş ile şeşşir-i ḥūn-feşān
14. Eflāke irse zemzeme-i kebkebūñ⁶⁷² n'ola
Bir ketḥudā durur saña İskender-i zamān
15. Aldı ḳanadı altına gerdūnı beyza-vār⁶⁷³
Şeh-bāz-i himmetūñ ger ola⁶⁷⁴ ^ç Arş aña⁶⁷⁵ _āşiyān
16. Beñzetdi kendüyi var ise işigüñe kim

⁶⁶⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

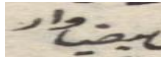
⁶⁶⁸ yürür: olur FGD1.

⁶⁶⁹ hemān: senūñ FGD1.

⁶⁷⁰ ola: olsa FGD1.

⁶⁷¹ dest anı: destūñ ile FGD1.

⁶⁷² zemzeme-i kebkebūñ: kevkebe-i ^ç izzetūñ FGD1.

⁶⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁷⁴ ger ola: ki aña FGD1.

⁶⁷⁵ aña: oldı FGD1.

Gerdün-ı dūnuñ üstine yol sürdi Kehkeşān⁶⁷⁶

17. İbrāhīm oldı nāmuñ eyā kân-ı ma^ç delet

Bu faqr âteşini baña eyle gülsitān⁶⁷⁷

18. Güلزār-ı midḥatūñde uçarken gönül kuşı

Cān bülbülü bu şi^ç r-i teri oқıdı revān⁶⁷⁸

19. Ağzuñ ḥadīşine açamaz zerrece dehān

Esrār-ı ğaybe vāqıf olan ṭab^ç -ı ḥurd[e]dān⁶⁷⁹

20. İy serv-i hoş-ḥirām şaқın yoluña gelür

Her suya şu gibi gel aқıtma yaşum revān⁶⁸⁰

21. Gözden çıқalı ^çaynuma hīç gelmedi⁶⁸¹ yaşum

Merdüm gibi ki eyleye kendü yirinde қan⁶⁸²

22. Cām-ı şafāyı şun tolu iy pīr-i dehr⁶⁸³ kim

Bir laḥza devrūñ acılığın unudam hemān⁶⁸⁴

23. Қaldum ayakda ^çarşa-i miḥnetde al elüm

⁶⁷⁶ 16.b.: 19.b. FGD1.

⁶⁷⁷ 17.b.: 20.b. FGD1.

⁶⁷⁸ 18.b.: 21.b. FGD1.

⁶⁷⁹ 19.b.: 22.b. FGD1.

⁶⁸⁰ 20.b.: 23.b. FGD1.

⁶⁸¹ ^çaynuma hīç gelmedi: gelmedi hīç ^çaynuma FGD1.

⁶⁸² 21.b.: 25.b. FGD1.

⁶⁸³ dehr: deyr FGD1.

⁶⁸⁴ 22.b.: 27.b. FGD1.

İy şeh-süvâr-i ma‘ reke-i âhîrû’z-zamân⁶⁸⁵

24. Meddâh olalı saña eyâ Müşterî-[cenâb]⁶⁸⁶

Oldı **Figânî**^c arşa-i nazm içre pehlevân⁶⁸⁷

25. Rûyuñ Kemâlidür dir idi⁶⁸⁸ baña şüphesiz [eger]⁶⁸⁹

Görse kemâl-i kudretümi ehl-i İşfahân⁶⁹⁰

26. Hâtm eyle dâsitânı şürû‘ it şenâsına⁶⁹¹

Uzatmağıl hikâyeti mânend-i kışşa-^vân⁶⁹²

27. Tâ kal‘ a-i sipihre hücum eyleye nücûm⁶⁹³

Tâ kim niyâm-ı şebde ola tîğ-i hîr⁶⁹⁴ nihân⁶⁹⁵

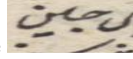
28. Dağup kemendi gerdenine darb-i dest ile

Devlet kapuña haşmı getüre keşân keşân⁶⁹⁶

61.

Kaşîde-i ‘Ulvî Rahmtullâh Der-Hakk-ı Âteş ü Âb u Hâk u Bâd⁶⁹⁷

⁶⁸⁵ 23.b.: 24.b. FGD1.

⁶⁸⁶ Vezin ve anlam gereği kelimeye müdahalede bulunulmuştur. Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁸⁷ 24.b.: 28.b. FGD1.

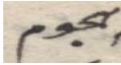
⁶⁸⁸ Rûyuñ Kemâlidür dir idi: Rûmuñ Kemâli dirdi FGD1.

⁶⁸⁹ Bu kelime, *Figânî Dîvânı*’ndan yararlanılarak eklenmiştir.

⁶⁹⁰ 25.b.: 29.b. FGD1.

⁶⁹¹ şenâsına: du‘ âsına FGD1.

⁶⁹² 26.b.: 30.b. FGD1.

⁶⁹³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁹⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁶⁹⁵ 27.b.: 31.b. FGD1.

⁶⁹⁶ 28.b.: 32.b. FGD1.

⁶⁹⁷ Bu kaside, *Ulvî Dîvânı*’nda 56 beyitten müteşekkildir (Çetin, 1993: 57-62).

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fā' lün)

1. Dil yanup âteş-i ' aşkuñla döküpdür⁶⁹⁸ gözüm âb
İmtizâc eylemeden⁶⁹⁹ âteş ü bād âb u türâb
2. Var ise âteş ü âbı bu ten-i hākīnūñ
Âteşi⁷⁰⁰ külhen-i miñnet dūr[ür] âb-ı seyl-âb⁷⁰¹
3. Âb-ı eşk âteş-i âhumla cihānı tıtdı
Şerer ol âteşe encüm felek⁷⁰² ol âba ha[bā]b⁷⁰³
4. Gūş idüp âteş-i âhumla sirişküm âbın
Ağlayup baña yanar âteş⁷⁰⁴-i ra' d âb-ı seḥâb
5. Âteşm [dāğ ile]⁷⁰⁵ gör âb-ı sirişk içre teni
Hem yanar âteşe baḥrī⁷⁰⁶ gibi hem ğarḫa-ı âb⁷⁰⁷
6. Yandugum âteşe ben⁷⁰⁸ düşdügüm âbı seyr it

⁶⁹⁸ döküpdür: dökerdi UD.

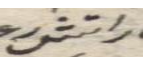
⁶⁹⁹ eylemeden: eylemedeyin UD.

⁷⁰⁰ Âteşi: Âteş-i UD.

⁷⁰¹ âb-ı seyl-âb: âb-ı sîr-âb UD.

⁷⁰² felek: yaşum UD.

⁷⁰³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁰⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁰⁵ Bu kelimele vezin gereği, *Ulvi Divânı*'ndan yararlanılarak eklenmiştir.

⁷⁰⁶ âteşe baḥrī: âteş-i baḥri UD.

⁷⁰⁷ 5.b.: 7.b. UD.

⁷⁰⁸ ben: baḫ UD.

Āteşüm âteş-i cān-sūz dur[ur] āhum⁷⁰⁹ girdāb⁷¹⁰

7. Āb-ı çeşmümle gören âteş-i sīnem didi kim

Virilüpdür ezeli âteşe tâb⁷¹¹ āba şitāb⁷¹²

8. Ābveş itme şitāb⁷¹³ âteşümi arturma

Sil gözüm ābını şalma dile âteş⁷¹⁴ gibi tâb⁷¹⁵

9. Āhumuñ âteşi sönmez gözüm ābı diñmez

Āhuma âteş-i gam āb[uma]⁷¹⁶ dirler ser-ḥāb⁷¹⁷

30a

62.

Müseddes-i Cinānī Fermāyed Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

I

Nigārā ‘aşḡ-ı pākūñ niçe bir dilde nihān olsun

Demidür ‘āleme şıdḡ-ı derūnum dāstān olsun

Bilinsün müdde‘inūñ cümle aḥvāli ‘ayān olsun

Ḳapuñda⁷¹⁸ imtiyāzum ḡalḡ içinde bī-gümān olsun

⁷⁰⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Kelime, *Ulvi Dîvânî*’nden yararlanılarak “āhum” şeklinde okunmuştur.

⁷¹⁰ 6.b.: 8.b. UD.

⁷¹¹ Virilüpdür ezeli âteşe tâb: Āteşe tâb virilmiş ezeli UD.

⁷¹² 7.b.: 9.b. UD.

⁷¹³ şitāb: şitāb-ı UD.

⁷¹⁴ dile âteş: dil-i âteş UD.

⁷¹⁵ 8.b.: 12.b. UD.

⁷¹⁶ Bu ekler, vezin gereği *Ulvi Dîvânî*’nden yararlanılarak eklenmiştir.

⁷¹⁷ 9.b.: 5.b. UD.

⁷¹⁸ Ḳapuñda: Benüm de CD.

Gerek dervîş ü dil-rîş gerek⁷¹⁹ şâh-ı cihân olsun
Saña ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

II

Kimi ṭâlib geçer vaşla kimisi [sâde]⁷²⁰ pehlûya
Ġarazsuz kimse(ne) meyl itmez şaḡın sen serv-i dil-cûya
Ḳanâ‘at eylemez il ḥaṭṭ u ḥâl [u] çeşm [ü] ebrûya
Sözüm tut i‘timâd itme beñüm⁷²¹ aġyâr-ı bed-gûya
Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

III

Seni sevdüm diyü kim bezl iderse yoluña mâlın
Reh-i ‘aşkuñda şâdık zann idüp gûş itme aḳvâlin
Zamâne ḥalkınuñ çokdur bilürsin mekr ile âlin
Eger bilmek dilerseñ ‘âşıkun⁷²² keyfıyyet-i ḥâlin
Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

IV

Şu kim eyler ḥabîbüm vaşluñ içün saña ibrâmı
Ḥazer kıl anı ‘âşık şanma ḥayr olmaz ser-encâmı
Şaḡın şayd itmesünler sen hümâyiçün ḳurup dâmı
Dil-i şūrîde gibi puḥte şanma gördüğün ḥâmı

⁷¹⁹ Gerek dervîş ü dil-rîş gerek: Gerek dervîş-i dil-rîş ü gerek CD. Bu şiirde, sonraki nakaratlarda da aynı yazım tekrar etmektedir.

⁷²⁰ Bu kelime *Cinânî Dîvânî*’nden yararlanılarak eklenmiştir.

⁷²¹ beñüm: varup CD.

⁷²² ‘âşıkun: anlarun CD.

Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

V

Aküp dîlcûy-ı gülşen gibi sen serv-i dîl-ârâya
Şafâ-yı kalb ile kâni‘ dur[ur] ancak temâşâya
Girüp meydân-ı ‘ aşka başlayup cân ile da‘ vâya
Didüm⁷²³ bî-pâk olup her ‘ âşık-ı miskîn âvâreye⁷²⁴
Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

VI

Kapuñda pâdişâhum kullaruñ çok gerçi kim ‘ âşık
Cinânîyem kanı bir baña⁷²⁵ beñzer ‘ âşık-ı şâdık
Benem akrân içinde ḥamdülillâh ‘ aşk ile fâ’ik
Melâmet tekyesinde pîr-i ‘ aşk oldum disem lâyıḳ
Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘ âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun

30b

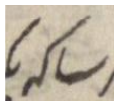
63.

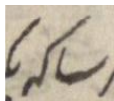
Müseddes-i Nâmî Çelebi Fermâyed Raḥmetullâhi ‘ Aleyh
fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

I

⁷²³ Didüm: Direm CD.

⁷²⁴ Mısrada vezin aksamaktadır. miskîn âvâreye: miskîn ü şeydâ CD.

⁷²⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Kelime, *Cinânî Dîvânı*’ndan yararlanılarak düzeltmiştir.

Şehsüvâr-ı ‘arşa-i hüsne bugün meydân benüm
Top-ı çevgânım durur şimdi meh-i tâbân benüm
Kullarumdan şayılur bay u gedâ sultân benüm
Ger süvâr olsam rikâbumda yürür hûbân benüm
Yedi iklim içre adum ańılur her ân benüm
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne şimdilik devrân benüm

II

‘Aklı gitdi kim ki gördi şive-i refârumı
Akdı gönli şu gibi seyr eyleyen didârumı
Kalmadı nuţka mecâli işiden güftârumı
Her kişi gâyetde taşsîn eyledi eţvârumı
Yedi iklim içre adum ańılur her ân benüm
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne şimdilik devrân benüm

III

Hüsni ü behcet kimseye virilmedi illâ baña
Vechi var dinse güzeller içre müsteşnâ baña
Var mıdur iklim-i hüsni içre ‘aceb hemtâ baña
‘Âşık-ı dîvâne olmışdur bütün dünyâ baña
Yedi iklim içre adum ańılur her ân benüm
Pâdişâh-ı mülk-i hüsne şimdilik devrân benüm

IV

Akıdur şu gibi gönlin kıdd-i dîlcümü gören
Yâ gibi kıddi dutâ olmaz mı ebrümü gören
Tağlara düşse ‘aceb mi çeşm-i âhümü gören
Şoyunup abdâl olur bir kerre pehlümü gören

Yedi iklīm içre adum añılur her ān benüm
Pādişāh-ı mülk-i hüsneşim şimdilik devrān benüm

V

‘Arz-ı reftār eylesem hayli nezāket eylerin
Şive ile ağızımı açsam zarāfet söylerin
Kānde bir tab‘ ehlini görsem ri‘āyet eylerin
Dā‘imā nāzūk müşāhiblerle ‘işret eylerin
Yedi iklīm içre adum añılur her ān benüm
Pādişāh-ı mülk-i hüsneşim şimdilik devrān benüm

VI

Hamdülillāh Hāq beni hüsneşim içre fāyik eyledi
Cümle ‘ālem halkını hüsneşime ‘āşık eyledi
Herkesi nār-ı ğam-ı ‘aşkumla yanık eyledi
Āsitānumda kulum olmağa lāyık eyledi
Yedi iklīm içre adum [añılur her ān benüm
Pādişāh-ı mülk-i hüsneşim şimdilik devrān benüm]

VII

Var mı bir kimse baña ‘ālemde tālīb olmaya
Yā ayağıme öpmege cānıyla rāğīb olmaya
Baña hiç Nāmī gibi yār-i müşāhib olmaya
Kullarum çokdur velī andan müşāhib olmaya
Yedi iklīm içre adum añılur her ān benüm
Pādişāh-ı mülk-i hüsneşim şimdilik devrān benüm

64.

Merşiye-i Bâkî Efendi Der Hakk-ı Sultân Süleymân Raḥmetullâhi ‘Aleyh⁷²⁶

mef‘ûlü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün

I

İy pây-bend⁷²⁷-i dāmgeh-i kayd u⁷²⁸ nām u neng

Tā key ḥevā-yı meşgale-i dehr-i bî-direng

Añ ol günü ki āḥir olup nev-bahār-ı ‘ömr

Berg-i ḥazāne dönse gerek rûy-ı lāle-reng

Āḥir mekânun olsa gerek cür‘a gibi ḥāk

Devrân elinden irse gerek cām-ı ‘ıyşa seng

İnsân odur ki āyîneveş ḳalbi şāf ola

Sîneñde n‘eyler âdem iseñ sîne-i peleng⁷²⁹

‘İbret gözinde niçeye dek ḡaflet uyḡusı

Baḳmaz⁷³⁰ mı saña vâḳı‘a-i Şāh-ı şîr-ceng

Ol şeh-süvār-ı mülk-i sa‘âdet ki raḡşına

Cevlân deminde ‘arsa-i ‘âlem gelürdi teng

Baş egdi âb-ı tîḡine küffâr-ı Engürüs

Şemşîr[i] gevherini pesend eyledi Freng

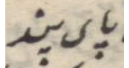
Yüz yire ḳodı luṭf ile gül-berg-i ter gibi

Şandûḳa şaldı ḥâzin-i devrân güher gibi

II

Hakkâ ki zîb ü zînet-i iḳbâl [ü] cāh idi

⁷²⁶ Bu şiir, *Bâkî Dîvân*’da 8 bentten müteşekkildir. Mecmuada 7 bent bulunmaktadır. Bu şiirin, divanda bulunan 8. bendi mecmuada yer almamaktadır (Küçük, 1994: 75-80).

⁷²⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁸ Kayd u: kayd-ı BD.

⁷²⁹ sîne-i peleng: kîne-i peleng BD.

⁷³⁰ Baḳmaz: Yitmez BD.

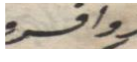
Şâh-ı Skender-efser⁷³¹ ü Dârâ-sipâh idi
Gerdûn ayağı tozına eylerdi ser-fürû
Dünyâya hâk-i bârgehi secdegâh idi
Kemter gedây[ı] az ‘ atâsı kılurdu bay
Bir lûtfi çok mürüvveti çok pâdişâh idi
Hâk-i cenâb-ı devlet[i]⁷³² dergâh-ı ‘ izzeti⁷³³
Fazl u belâgat ehline ümmîdgâh⁷³⁴ idi
Hükûm-i kazâya virdi rızâyı egerçi kim
Şâh-ı kazâ-tüvân u kader-destgâh idi
Gerdûn-ı dūna zâr u zebûn oldu şanmañuz
Maşşûd[ı] terk-i câh ile kurb-ı İlâh idi
Cân [u] cihânı gözlerümüz görmese n’ola
Rûşen cemâl[i] ‘ âleme hürşîd ü mâh idi
Hürşîde baksa gözleri halkuñ tola gelür
Zîrâ görince hâtıra ol meh-liqâ gelür

III

Döksün şehâb kaddin añup kaçre kaçre kan
İtsün nihâl-i nârveni⁷³⁵ nañl-i ergavân

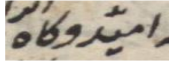
31b

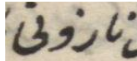
Bu acılarla çeşm-i nücûm olsun eşk-bâr
Âfâkı dutsun âteş-i dilden çıkan duñân

⁷³¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷³² devlet[i]: hâzreti BD.

⁷³³ ‘ izzeti: devleti BD.

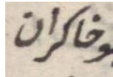
⁷³⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷³⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Ꞑılsun kebūd cāmeleriñ āsmān siyāh
Geysün libās-ı mātem-i Şāhı bütün cihān
Yaꞑsun derūn-ı sīne-i ins ü perīde dāğ
Nār-ı firāk-ı Şāh Süleymān-ı kām-rān
Ꞑıldı firāz-ı küngüre-i ‘arş[ı] cilvegāh
Lāyık degüldi şanına haꞑꞑā bu hākdān⁷³⁶
Mürğ-i revānı göklere irdi hümā gibi
Ꞑaldı hāziz-i hākde bir iki üstühān
Çāpük-süvār-ı ‘arşa-i kevn ü mekān idi
İꞑbāl [ü] ‘izzet olmış idi yār [ü] hem-‘inān
Ser-keşlik itdi tevsen-i baht-ı sitizekār
Düşdi zemīne sāye-i elṭāf-ı Kirdgār

IV

Olsun ğamuñda bencileyin zār u bī-ḑarār
Āfāḑı gezsün ağılayuraḑ ebr-i nev-bahār
Ṭutsun cihānı nāle-i mürğān subḑ-dem
Güller yolınsun āh u fiğān eylesün hezār
Sünbüllerini mātem idüp çözsün ağılasun
Dāmāne döksün eşk-i firāvānı kühşār
Anduḑça bŷ-ı ḥulḑuñı derdünle lāleveş
Olsun derūn-ı nāfe-i müşg-i Tātār tār
Gül ḥasretünle yollara ṭutsun ḑulağın
Nergis gibi ḑıyāmete dek çeksün intizār
Deryālar itse ‘ālemi çeşm-i güher-feşān

⁷³⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Gelmezse⁷³⁷ vücūda sencileyin dürr-i şāhvār
İy dil bu demde sensin ola⁷³⁸ baña hem-nefes
Gel nāy gibi inleyelüm yār⁷³⁹ zār zār
Āheng-i āh [u] nāleleri idelüm bülend
Aşhāb-ı derdi cūşa getürsün bu heft bend

V

Gün toğdı şāh-ı ʿālem uyanmaz mı h^vābdan
Kılma mı cilve hayme-i gerdīm-cenābdan
Reng-i ʿizār gitdi yatur kendi huşk-leb
Şol gül gibi ki ayru düşüpdür gül-ābdan⁷⁴⁰

32a

Yollarda kaldı göz[ler]ümüz gelmedi haber
Hāk-i cenāb-ı südde-i devlet-meʿābdan⁷⁴¹
Gāhī hicāb-ı ebre girür husrevā felek
Yād eyledükce luṭfuñı terler hicābdan
Tıfl-ı sirişki yirlere girsün duʿām odur
Her kim gamuñdan ağlamaya şeyh [u] şābdan
Yansun yağılsun [āteş-i]⁷⁴² hecrüñle āfitāb
Derdüñle kara çullara girsün seḥābdan
Yād eyledükce⁷⁴³ hünlerüñi kanlar ağlasun
Tıguñ boyınca qaraya batsun kırābdan

⁷³⁷ Gelmezse: Gelmez BD. Mısrada hece fazlalığı sebebiyle vezin aksamaktadır.

⁷³⁸ ola: olan BD.

⁷³⁹ yār: bārī BD.

⁷⁴⁰ V/2: V/3 BD.

⁷⁴¹ V/3: V/2 BD.

⁷⁴² Bu kelime, *Bâkî Dîvân*'dan yararlanılarak eklenmiştir.

⁷⁴³ eyledükce: eylesün BD. Mısrada vezin aksamaktadır, divandaki yazım vezni sağlamaktadır.

Derd [ü] ğamuñla çāk-i girībān eyleyüp⁷⁴⁴ kalem

Pīrāhenini pārelesün ğuşşadan ‘alem

VI

Tīġuñ içürdi düşmene zaĥm-ı zebānları

Baĥş itmez oldu kimse kesildi lisānları

Gördi nihāl-i serv-i ser-efrāz-ı nīzeñi

Ser-keşlik adın añmadı bir daĥı bānları

Her kıanda başsa pāy-ı semendūñ nişār için

Ĥānlar yoluñda cümle revān itdi cānları

Deşt-i fenāda mürġ-i hevā tırmayup kıonar

Tīġuñ Ĥudā yolında sebīl itdi kıanları⁷⁴⁵

Şemşīr gibi rüy-ı zemīne tıraf tıraf

Şalduñ demür kıuşaklı cihān pehlevānları

Alduñ hezār büt-ĥāne[y]i mescid eyledūñ

Nāķūs yirlerinde okutduñ ezānları

Āĥīr çalındı kūş-ı raĥīl gitdūñ⁷⁴⁶ irtihāl

Evvel kıonaġuñ oldu cinān būstānları

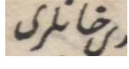
Minnet Ĥudāya iki cihānda kıılup sa‘īd

Nām-ı şerīfūñ oldu⁷⁴⁷ hem ġāzī hem şehīd

VII⁷⁴⁸

Bāķī cemāl-i Pādişeh-i dil-peżīri ġör

⁷⁴⁴ eyleyüp: idüp BD. Mısrada vezin aksamaktadır, divandaki yazım vezni sağlamaktadır.

⁷⁴⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁴⁶ gitdūñ: itdūñ BD.

⁷⁴⁷ oldu: eyledi BD. Bu kelime mısırada vezni aksatmaktadır, divandaki hāli vezni sağlamaktadır.

⁷⁴⁸ Mecmuada 7. bentte, şairin divanında yer alan 3. beyit yer almamaktadır. Mecmuada bu bent, 7 beyitten müteşekkildir.

Mir 'ât-i şun^ç -ı Hâzret-i Hayy-i Kâdir[i] gör
Pîr-i ' Azîz-i Mısr-ı vücûda⁷⁴⁹ itdi intikâl
Mîr-i cevân-ı çâpük-i Yûsuf-naẓîrî⁷⁵⁰ gör
Behrâm-ı vaḳti Gûra yitürdi bu şaydgâh
Var işigine ḥidmet-i şâha ir dest-gîri gör⁷⁵¹

33b

Ber-bâd kıldı taḥt-ı Süleymân[ı] rûzgâr
Sultân Selîm Hân-ı Sikender-serîr[i] gör⁷⁵²
Vardı peleng-i kûh-ı veḡâ ḥ'âb-ı râḡate
Kûhsâr-ı kibriyâda ṭuran nerre şîri gör⁷⁵³
Cevlâne gitdi ravzaya ṭâvûs-ı bâḡ-ı ḡuds
Ferr-i hümây-ı evc-i sa^ç âdet-mesîri gör⁷⁵⁴
İḡbâl ü baḡt-ı ḡusrev-i âfâḡ müstedâm
Rûḡ-ı revân-ı Şâha taḡiyyât ve's-selâm⁷⁵⁵

65.

Ḳaşîde-i Nizâmî Sellemallâhu ' Aleyh

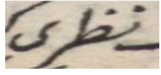
fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

(fâ' ilâtün)

(fâ' lün)

1. İtmedin seyl-i fenâ ' ömr diyârını ḡarâb

⁷⁴⁹ vücûda: vücûd BD. Mısrada vezin aksamaktadır, divandaki hâli vezni sağlamaktadır.

⁷⁵⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁵¹ VII/3: VII/4 BD. ḡidmet-i şâha ir dest-gîri gör: ḡidmet-i Şâh Erdşîri gör BD. Mısrada vezin aksamaktadır, divandaki hâli vezni sağlamaktadır.

⁷⁵² VII/4: VII/5 BD.

⁷⁵³ VII/5: VII/6 BD.

⁷⁵⁴ VII/6: VII/7 BD.

⁷⁵⁵ VII/7: VII/8 BD.

Huz mine'l-^ç ayşî naşîben ve mine'l-^ç umrî nişâb⁷⁵⁶

2. Feth-i bâb-ı harem-i ^ç ıyş zi-mey-ḥâne taleb

Raḥimallāhu li-men ^ç allemenî fetha'l-bâb⁷⁵⁷

3. ^ç Ayş it iy ^ç âşık-ı şeydâ ki bahâr ile⁷⁵⁸ yine

Zeyyene'r-ravzata ke'l-cenneti bi'l-verdi ve tâb⁷⁵⁹

4. Gönlüni bencileyin bir büte vir kim diyeler

Yesserallāhu li-men e^ç şaḳuhu ḥüsne me'âb⁷⁶⁰

5. Serv-i nâzî ki zi-ruh[s]âre-i to rûz şeved

Lev tecellâ leke fi'z-zalmeti min ḡayrı ḥicâb⁷⁶¹

6. Ez-ḡameş ân-çi be-cân-ı men-i dil-ḥaste neşet

Lev veḍa^ç nâ eşeren minhu ^ç ale's-şahri lezâb⁷⁶²

7. Baña senden ḡam u endüh u ^ç anâ oldı naşîb

Ḳısmetî minke belâ'un ve ^ç anâ'un ve ^ç itâb⁷⁶³

⁷⁵⁶ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Bu hayattan nasibinizi, kısmetinizi alın; bununla birlikte ahiretiniz için de başka şeyler yapmanız gerekir.”

⁷⁵⁷ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Bana kapıyı açmayı öğretene Allah rahmet eylesin (yani bana ilim öğreten kişiden Allah razı olsun).”

⁷⁵⁸ ile: irdi KND.

⁷⁵⁹ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Kendi bahçesini en güzel güllerle cennet gibi süsledi ve sonra tövbe etti (yani hayatında güzel işler yaptı ve ondan sonra tövbe etti).”

⁷⁶⁰ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Rabbim sevdiğime, ömrünün son nefesini en güzel şekilde vermesini kolaylaştırsın ve ona hayırlı bir karşılık nasip etsin.”

⁷⁶¹ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “O sana karanlıkta peşesiz olarak görünse...”

⁷⁶² Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Onun izinden bir parçayı kayanın üzerine koysaydık (kaya) hemen erişmiş olacaktı.”

⁷⁶³ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Senden nasibim bela, yorgunluk ve kınamadır.”

8. Genc-i sevdā-yı to der-künc-i dilem mu‘tekifest
Meskenü’l-kenzi ve me’vāhu ḥarābun ve yebāt⁷⁶⁴
9. Miḥnet ü derde⁷⁶⁵ **Nizāmī** niçe bir eyleye şabr
Şādinī eḥteraқа’l-ķalbu bi-şevķı’l-aşhāb⁷⁶⁶

66.

Қıт‘а

mef ā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ūlün

Derün-ı şehr-i İstanbul nār-est

Der-u iḥvān u yārān mūr [u] mār-est

Kenār-ı kūhsārı қoma elden

Eger ḥāhī selāmet der-kenārest

34a

67.

Müseddes-i Su‘ūdī Çelebi Raḥmetullāhi ‘Aleyh

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

I

Bu fānī ‘ālem-i ḥākīde olmaz kārger devlet

Olur mı ‘aķlı anuñ kim araya der-be-der devlet

Olur ben ‘āşıķa sensüz nigārā derd-i ser devlet

Nigāh itmem tekellüfsüz қonarsa başa ger devlet

Gerekmez baña pür olsa bu ‘ālem ser-be-ser devlet

Қapuñda bir ḥaķīr-i nā-tuvān olmaķ yiter devlet

⁷⁶⁴ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Hazinenin barındığı ve bulunduğu yer harap ve viranedir.”

⁷⁶⁵ Miḥnet ü derde: Miḥnet-i hecre KND.

⁷⁶⁶ Mısraın Türkçe karşılığı şu şekildedir: “Dost hasreti ile yüreğim yandı, yardım et!”

II

Ne ‘izzetdür senüñ gibi nigāra mübtelā olmak
Yiter ‘aşkuñ fenāsi istemem ehl-i ğınā olmak
Ne derd-i ser durur mülk-i cihāna pādişāh olmak
Bütün dünyā deger cānā kapuñda bir gedā olmak
Gerekmez baña pür olsa bu ‘ālem ser-be-ser devlet
Kapuñda bir haķır nā-tuvān olmak yiter devlet

III

Görüp gülzār-ı hüsnuñ eşk-i çeşmüm cūy-bār itdüm
Yaşum gevherlerin ayağuña bir bir nişār itdüm
Senüñ ‘aşkuñ yolında cümle vārım hākisār itdüm
Geçüp cümle cihāndan bendeñ olmak ihtiyār itdüm
Gerekmez baña pür olsa bu ‘ālem ser-be-ser devlet
Kapuñda bir haķır nā-tuvān olmak yiter devlet

IV

Baňa senden cefā ğayrıdan ihsān olmadan yegdür
Senüñçün ağlamak gül gibi handān olmadan yegdür
Devāsuz derdün ehl-i ‘aşka dermān olmadan yegdür
Senüñ bir bendeñ olmak dehre sulţān olmadan yegdür
Gerekmez baña pür olsa bu ‘ālem ser-be-ser devlet
Kapuñda bir haķır nā-tuvān olmak yiter devlet

V

Su‘ūdī bende-i dervīş olup bir lā-mekān oldu
Ġam-ı ‘aşk-ı dehānuñla nigārā bī-nişān oldu

Cihânı terk idüp kapuñda ol bir nâ-tuvân oldu
N'ider dil sensüz anı tütalum genç-i nihân oldu
Gerekmez baña pür olsa bu 'âlem ser-be-ser devlet
Kapuñda bir haķır nâ-tuvân olmaķ yiter devlet

34b

68.

Müseddes-i Su' üdî Güft Raḥmetullāhi 'Aleyh
mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

I

Sen iy cām-ı şafā maķbül-i ḥaķ-ı cümle 'âlemsin
Şafālar kesb idersin āb-ı rüy-ı 'işret-i Cemsin
Naẓirün görmemişdür dīde-i 'âlem müsellemsin
Felekde ḥālet-i cān-baḥş ile 'İsāya hem-demsin
Ḥayāt-efzā-yı 'âlem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben ḥastenün cānı degülsün cān-ı 'âlemsin

II

' Aceb āb-ı Mesīḥāsın bu cisme⁷⁶⁷ rūḥ-ı şānīsın
Ne dirlik sensiz iy rūḥum ki āb-ı zindegānīsın
Cemī'-i ehl-i 'ayş u 'işretün cisminde cānısın
Sen erbāb-ı ḥarābāta ḥayāt-ı cāvidānīsın
Ḥayāt-efzā-yı 'âlem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben ḥastenün cānı degülsün cān-ı 'âlemsin

III

⁷⁶⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Ne hâletler kômişdur zât-ı pākūñde senüñ Yezdān
Ki nūşuñdan ider kesb-i şafālar bî-dil ü bî-cān
Gedā-yı bî-ser ü pāyi idersin ‘āleme sulţān
Bulup her mürde senden cān olurlar gül gibi handān
Hayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsun
Hemān ben ḥastenüñ cānı degülsün cān-ı ‘ālemsin

IV

Berīdūr z̤ulmet-i ğamdan gören sen āb-ı ḥayvānı
Şafa devrānıñ sensin bugün mihr-i⁷⁶⁸ dıraḥşānı
Saña muḥtāc devrūñ bayı ger dervīş ü ger ḥānı
Muḥaşşal cümleten ḥalk-ı cihānuñ cānısıñ cānı
Hayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben ḥastenüñ cānı degülsün cān-ı ‘ālemsin

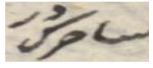
V

Su‘ūdī gerçi erbāb-ı ma‘ārif içre sāḥirdür⁷⁶⁹
Ne deñlü ol seni ta‘rīf iderse yine kâşırdur
O ḥālāt-ı şafā-āmīzūñ kim vaşfa kādirdür
Senüñ keyfiyyetüñ ta‘bīr olunmaz z̤evḳe dā’irdür
Hayāt-efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben ḥastenüñ cānı degülsün cān-ı ‘ālemsin

35a

69.

⁷⁶⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁶⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Ḳaṣīde-i Nūṣī Berāy-ı Gencer Bayındır

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fā‘ lün)

1. Virdi Bayındıra ḥaḳḳā ki leṭāfet Gencer
Görmez ol ‘ işret-i cem‘ iyyet[i] ceş-i Sencer
2. Şaḥn-ı şaḥrāya ser-ā-ser döşenüp sebz atlas
Oldı reşk-i çemenistān-ı behişt-i ezher
3. Ārzū eyler anuñ seyrini ğilmān-ı cinān
Olsa eṭrāfı güzellerle kaçan pür-zīver
4. Lezzet-i mīvesi eşcār-ı şafā-baḥş ile
Ġayret-i bāğ-ı İrem ğıbtā-i āb-ı Kevşer
5. Ol ḥalāvet ki virmiş ezeli mīvesine⁷⁷⁰
Olmaz aḳrānı meger lezzet-i la‘ l-i dil-ber
6. Şorsa bir ‘ aşık anuñ mişlini yār ağzından
Ağzı yarı(nda) bula ‘ ālemde mişālını meger
7. Böyle lezzet ki aña Bārīte‘ ālā virmiş
Unudıldı o zuhūr eyleyeli şehd [ü] şeker
8. Emmedüm la‘ l-i leb-i yāri deyü çekme emek
Çāşnīsın gör anuñ ğam yime gel şām [u] şehir

⁷⁷⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

9. Şan şekerle dolu bir güveyilik her düğülük
Yatur ol hâk-i siyâh içre mişâl-i gevher
10. Ol kavun lezzetini yâd idenüñ ağızında
Dadı gitmez niçe dem şanki dehân-ı dil-ber
11. Cennetüñ mîvesin inkâr iden ikrâr eyler
Lezzetin gördüğü dem görmedi mişlin gözler
12. Her taraftan çekilüp gelse güzeller seyre
Gülşen-i Çîne döner zînet ü ferle gencer
13. Câ-be-câ anda kıyâm üzre hıyâm-ı eşcâr
Sâyesi tâ ki ola ‘ asker-i hûbâna maķarr
14. Nice beñzetmek olur haymeye eşcârı ki_ola
Üsti pür-mîve-i [ter] her yanı biñ kelle şeker
15. Harekât itse çemen vakt-i seherde görünür
Esicek bād-ı şabâ cünbiş-i baħr-i aħḍar⁷⁷¹
16. Rûzgâr esdiği dem ‘ aksini berg-i bîdüñ
Şuda mâhîceler oynaşdı şanur ehl-i nazār
17. Alsa etrâfını Gencer günü **Nûşî** hûbân

⁷⁷¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Cümle gözler anı gözler dahı özler özler

18. At kopardukda güzeller hoşı meydânında
Şân nesîm üzre gele her yaña berg-i gül-i ter

70.

Müfred

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Şikest olsa şurâhî⁷⁷² cām-ı meclis ber-çarâr olmaz

Meşeldür sâkiyâ baş gitse ayak pâydar olmaz

71.

Kaşîde-i İbrâhîm Efendi Der Hakk-ı Gencer-i⁷⁷³ Bayındır

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

(fâ' ilâtün)

(fâ' lün)

1. Hoş şafâ menzil[i]dür Gencer-i Bâındır⁷⁷⁴
İtmeye Türk-i denî anda velî kıl ile kâl
2. Olmaya kayd-ı sefer mağlaṭa-i âmed [ü] reft
Ġam-ı dünyâ-yı denîden olasın fârî[ġ-i bâl]
3. Bulmaya meclisüñe yol k'ola dâhil eşḥâş
Ola hem-soḥbetüñ ammâ nice [...]

⁷⁷² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁷⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

4. Bâb-ı hikmetden açup her biri râz-ı [...]
Her maḳâlinden anuñ fehm ol[ına] [...]
5. Hâlvet olduḳda ola hem-nefes ü hem-dâniş
Gâh ḥadîs-i Nebevî gâh [...]
6. Geh maḳâlât-ı kibâr u geh tārîḥ-i selef
Geçe bu nev'-ile ḥâl olmaya zâ[yi'] [...]
7. Ola bir loḳmaya bir ḥırkaya ḳâni' ṭab' uñ
Âzerî itmeyesin salṭanat u [...]

35b

72.

Müseddes-i 'İlmî Sellemallâh

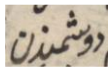
fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

I

Her murâda dest açup dâ'im Ḥudâdan isterem
Ummazam şimdi Ḥudâdan ğayrıdan aṣlâ kerem
Yâ eyü dimiş cihân ḥalkı dilâ yâ baña kem
Ḳo ne dirlerse disünler çekmezem ḳaṭ' â elem
Dōst medḥinden ne aṣṣı zemm-i düşmenden⁷⁷⁵ ne ğam
Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medḥ ü zemm

II

Ṭa' n idüp her kez uzatsa dil saña her bed-zebân

⁷⁷⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Dāniş [ü] ‘irfānuña nokşān irişmez bī-gümān
Taş atar mı mīvesiz eşcāra h̄ç halk-ı cihān
Söyleyenler söylesün sen Hālīkuñla ol hemān
Dost medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yanumda medh ü zemm

III

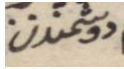
Fā’ide ne dos[t]lara her dem beni medh itseler
Zahm-ı düşmenden⁷⁷⁶ baña billāh gelmez h̄ç zarar
Hāşılı her güft ü gūdan hātırā gelmez keder
Bir kulağumdan girer ol bir kulağumdan çıkar
Dost medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yanumda medh ü zemm

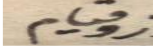
IV

Bu denī halkā kul olmadan ferāgat eyledüm
Kendüme āzādelük hulķını ‘ādet eyledüm
Hubb-ı dünyādan be-ğāyet ben kerāhet eyledüm
El çeküp halk-ı cihāndan ben kanā‘ at eyledüm
Dost medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden ne ğam
Fāriğ ü āzādeyem birdür yanumda medh ü zemm

V

‘İlm̄yā eyü dimiş yā kem senüñçün h̄aş u ‘āmm
Hasb-i hālī herkesün ma‘ lūm olur rūz-ı kıyām⁷⁷⁷

⁷⁷⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁷⁷ Mecmuada bu terkip bu şekilde işaretlenmiş vaziyettedir.

Halka dünyā-yı⁷⁷⁸ deniden ötrü kılmam iltiyām
Haḳ te‘ālā ḥazretinden ḡayrıya yokdur ricām
Dost medḥinden ne ıṣṣı zemm-i düşmenden ne ḡam
Fāriḡ ü āzādeyem birdür yanumda medḥ ü zemm

36a

73.

Tercī‘-i Bend-i Ġubārī Sellemallāhu Te‘ālā

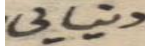
fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

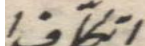
(fā‘ilātün)

(fā‘lün)

I

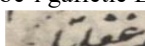
Bir gice sākin idüm ḥāniḳah-i ‘uzletde
İ‘tikāf⁷⁷⁹ itmiş idüm künc-i ḡam [u] miḥnetde⁷⁸⁰
Gözlerüm yummuş idüm ‘ālem-i pür-‘ibretde
Ġaflet uyḡusu beni almış idi ḡāyetde
Pür idi sīne-i ḡafletle⁷⁸¹ simāḥ-ı sem‘üm
Dil-i efsürde ḡacer olmuş idi şiddetde
Öyle ḡarḳ olmuş idüm ḳa‘r-ı yem-i ḡafletde⁷⁸²
‘Aḳl u fıkr ü dil ü cān ḳalmış idi ḡayretde⁷⁸³
Riṣte-i ḡaflet ile baḡlu idi her ‘użvum⁷⁸⁴
Mā-ḡaşal ḳaşır idüm ḡāyet ile ḥidmetde

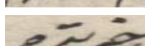
⁷⁷⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁷⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁸⁰ künc-i ḡam-ı miḥnetde: künc ü ḡam ü miḥnetde EMA.

⁷⁸¹ sīne-i ḡafletle: penbe-i ḡafletle EMA.

⁷⁸² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁸³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁸⁴ ‘użvum: a‘zām EMA.

Güş-ı hūṣa⁷⁸⁵ bu nidā erdi o dem hātifden

Didi iy ‘ âlem-i şugrâda kalan ğafletde

Ġāfil olma gözün aç ‘ âlem-i kübrâsın sen

Sidre-i Levh [ü] Kalem ‘ Arş-ı mu‘ allâsın sen

II

Sendedür mazhar-ı envâr-ı hüviyyet⁷⁸⁶ sende

Sendedür râbıta-ı rişte-i vahdet sende

Sendedür ma‘ den-i esrâr-ı İlâhî⁷⁸⁷ sende

Sendedür menba‘ -ı envâ‘ -ı kerâmet sende

Sendedür mihr-i cihân-sûz ile şem‘ -i efrûz⁷⁸⁸

Sendedür burc-ı şeref necm-i sa‘ âdet⁷⁸⁹ sende

Sendedür cām-ı Cem âyîne-i İskender hep⁷⁹⁰

Sendedür çeşme-i âb-ı hayât-ı zulmet⁷⁹¹ sende⁷⁹²

Sendedür ‘ âlem-i lâhût maķâm-ı ceberût⁷⁹³

Sendedür dūzaḥ-ı sūzân daḥı cennet sende⁷⁹⁴

Sendedür kûfl-ı tılsımât-ı haķıķat⁷⁹⁵ sende⁷⁹⁶

Sendedür her ne ki maķşûd idinürsün⁷⁹⁷ sende⁷⁹⁸

⁷⁸⁵ Güş-ı hūṣa: Güş u hūṣa EMA.

⁷⁸⁶ mazhar-ı envâr-ı hüviyyet: maḥzen-i esrâr-ı hüviyyet EMA.

⁷⁸⁷ esrâr-ı İlâhî: ‘ irfân-ı İlâhî EMA.

⁷⁸⁸ II/5: II/7 EMA. mihr-i cihân-sûz ile şem‘ -i efrûz: mihr-i cihân-sûz u meh-i şâm-ı ... EMA.

⁷⁸⁹ burc-ı şeref necm-i sa‘ âdet: necm-i şeref burc u sa‘ âdet EMA.

⁷⁹⁰ II/7: II/9 EMA. cām-ı Cem âyîne-i İskender hep: Cām-ı Cem ü Āyine-i İskender EMA.

⁷⁹¹ çeşme-i âb-ı hayât-ı zulmet: çeşme-i cân milket-i zulmet EMA.

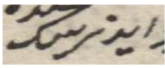
⁷⁹² II/8: II/10 EMA. Mısradâ vezin aksamaktadır.

⁷⁹³ II/9: II/5 EMA.

⁷⁹⁴ II/10: II/8 EMA.

⁷⁹⁵ kûfl-ı tılsımât-ı haķıķat: kûfl ü tılsımât-ı haķıķat EMA.

⁷⁹⁶ II/11: II/12 EMA.

⁷⁹⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁷⁹⁸ II/12: II/11 EMA.

Ġāfil olma gözüñ aç ‘ālem-i kübrāsın sen
Sidre-i Levh [ü] Kalem ‘ Arş-ı mu‘ allāsın sen

III

Sen ziyāyı felege ‘ arş-ı mu‘ allā⁷⁹⁹ şanduñ
Sen şarābın görüp içinde anuñ⁸⁰⁰ mā şanduñ
Hoḳḳa-i çarḥ ki zehr ile leb-ā-leb pürdür
Zīver-i ‘ āriyeden anı mu‘ arrā şanduñ⁸⁰¹
Sen anı toptolu tiryāk-i Mesīhā zannuñ⁸⁰²
Külhan-ı dehri görüp⁸⁰³ gülşen-i zībā şanduñ⁸⁰⁴

37b

Gözüñe pīrezen-i dehri görüñdi tāze⁸⁰⁵
Ser-be-ser aḥkerin anuñ gül-i ḥamrā şanduñ
Hem görüñdi saña eṭfāl-i şeyāṭm ğılmān
Bu cihān⁸⁰⁶ bāğını sen cennet-i Me‘vā şanduñ
Dīde-i hırş ile bu ‘ālem-i şuğrāya⁸⁰⁷ bakup
Aldanup anlamayup ‘ālem-i kübrā şanduñ

Ġāfil olma gözüñ aç ‘ālem-i kübrāsın sen

⁷⁹⁹ ziyāyı felege ‘ arş-ı mu‘ allā: ḥabāb-ı feleki cām-ı mücellā EMA.

⁸⁰⁰ şarābın görüp içinde anuñ: serābı anuñ içinde görüb EMA.

⁸⁰¹ III/4: III/6 EMA.

⁸⁰² III/5: III/4 EMA. zannuñ: şanduñ EMA.

⁸⁰³ dehri görüp: dehre bakup EMA.

⁸⁰⁴ III/6: III/7 EMA.

⁸⁰⁵ III/7: III/5 EMA.

⁸⁰⁶ cihān: fenā EMA.

⁸⁰⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır. Kelime, anlam gereği karşılaştırma yapılan kaynaktan yararlanılarak bu şekilde yazılmıştır.

Sidre-i Levh [ü] Kalem ‘ Arş-ı mu‘ allâsın sen

IV

Niçe bir bunca zer ü zîver⁸⁰⁸ [ü] zînet nice bir

Niçe bir cübbe vü destâr [u] hamâkat nice bir

Niçe bir kayd u libâs⁸⁰⁹ u niçe bir ‘ âdet-i nâs

Niçe bir şevket ile şöhet-i âfet niçe bir

Niçe bir rind ü cihân⁸¹⁰ vâlih ü şeydâlar ile⁸¹¹

Güft [ü] gûy [ü] tarab u tavır-ı zarâfet niçe bir⁸¹²

Niçe bir bâğ-ı cihânda oturup meydâna⁸¹³

Bunca yârân ile bu ‘ ayş u ‘ işret⁸¹⁴ niçe bir⁸¹⁵

Niçe bir nefs-i hevâsına⁸¹⁶ uyup leyl ü nehâr⁸¹⁷

Niçe bir zâyî‘ ola bu dem-i firkat⁸¹⁸ nice bir⁸¹⁹

Niçe bir bunca hamâkat bu fezâhat nice bir⁸²⁰

Bu şekâvet niçe bir mâl ile gaflet⁸²¹ niçe bir

Gâfil olma gözüñ aç ‘ âlem-i kübrâsın sen

Sidre-i Levh [ü] Kalem ‘ Arş-ı mu‘ allâsın sen

V

⁸⁰⁸ zer ü zîver: zemân zîver EMA.

⁸⁰⁹ kayd u libâs: kayd-ı libâs EMA.

⁸¹⁰ rind ü cihân: rind-i cihân EMA.

⁸¹¹ IV/5: IV/9 EMA.

⁸¹² IV/6: IV/10 EMA.

⁸¹³ IV/7: IV/5 EMA. bâğ-ı cihânda oturup meydâna: bâğ-ı cinânda oturup mîrâne EMA.

⁸¹⁴ ‘ ayş u ‘ işret: ‘ ayş ile ‘ işret EMA.

⁸¹⁵ IV/8: IV/6 EMA. Mısra da vezin aksamaktadır.

⁸¹⁶ nefs-i hevâsına: nefs hevâsına EMA.

⁸¹⁷ IV/9: IV/7 EMA.

⁸¹⁸ dem-i firkat: dem-i fırsat EMA.

⁸¹⁹ IV/10: IV/8 EMA.

⁸²⁰ Niçe bir bunca hamâkat bu fezâhat nice bir: Bu hamâkat nice bir bunca fezâhat nice bir EMA.

⁸²¹ mâl ile gaflet: hay bu gaflet EMA.

Cümle⁸²² zerrāt-ı cihān maṭla‘-i ‘ izzetdūr⁸²³ hep

Ehl-i idrāk olana⁸²⁴ remz [ü] işāretdür hep

Naḳş-ı zāhirde ‘ ayān cümle ‘ ulūm-ı bāṭın

Küllü şey’ mürşid-i erbāb-ı başiretdür⁸²⁵ hep

Nazar it dīde-i cān ile cihānı añla

Mazhar-ı ‘ ilm-i ledün maḥzen-i ḥikmetdür hep⁸²⁶

Ḥikmet ü ‘ ibret ile remz ü işārāt ile⁸²⁷

Hep Ḥudādan saña ta‘ līm [ü] işāretdür hep

Fehm için ‘ ālem-i kübrāy[ı] ulū’l-elbāba

Şuver-i ‘ ālem-i şuğrāya heme şuretdür hep

İy Ğubārī yūri var kendüni idrāk eyle

Pend[ümi] hūş ile gūş it ki beşāretdür hep

Ġāfil olma gözün aç ‘ ālem-i kübrāsın sen

Sidre-i Levḥ [ü] Qalem ‘ Arş-ı mu‘ allāsın sen

74.

mef’ülü / mefā’ ilü / mefā’ ilü / fe’ülün⁸²⁸

1. [İ]y zāhid-i ḥuşk elde ‘ aşāña tayanursun

Zühd evlerine anı ‘ imād ola şanursun

2. [D]urmaz şaçar ağzıña riyā zehrini misvāk

⁸²² Cümle: Bunca EMA.

⁸²³ ‘ izzetdür: ‘ ibretdür EMA.

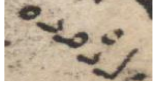
⁸²⁴ Ehl-i idrāk olana: Eger idrāk oluna EMA.

⁸²⁵ erbāb-ı başiretdür: erbāb-ı tarikatdür EMA.

⁸²⁶ Mazhar-ı ‘ ilm-i ledün maḥzen-i ḥikmetdür hep: Maḥzen-i ‘ ilm-i ledün mazhar-ı ‘ ibretdür hep EMA.

⁸²⁷ Ḥikmet ü ‘ ibret ile remz ü işārāt ile: Ḥikmet ü ‘ ibret ü her remz ü işāret ne EMA.

⁸²⁸ Bu şiir, başlıksız ve şairi belirlenmemiştir. Şiirin devamının eksik olduğu ya da şairin mahlasına yer verilmemiş olduğunu düşündürmektedir.

[S]en ancılayın başıñı inanursun

3. [T]acıñ büyüdüp hırka yükin boynuña alduñ
[Ge]r ol yüküñ altunda kalursañ utanursun

4. Rü'yāñı riyā eylediler h'ābıñı ğaflet
Bu hāl ile maḥşerde sen ancak uyanursun

5. [S]er-menzil-i 'aşka erişüp cemler idince
Har gibi tārīkiñde ne kanlar kaşanursun

38a

75.

Der Hakk-ı Nevruz Kaşide-i Nüşî Güft

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Çeküp yer yer 'alem eşcār ile nev-rüz-ı sulṭānī
Göründi leşker-i ezhār ile nev-rüz-ı sulṭānī
2. Degildür berg-i bādām ile nergisi bende-i bāġī
Olupdur dirhem ü dīnār ile nev-rüz-ı sulṭānī
3. Şitā ceysin perişān eyleyüp dünyāya gösterdi
Ālāylar 'asker-i gülzār ile nev-rüz-ı sulṭānī
4. Degildür cā-be-cā gül belki bir la' līm ṭabaḫdur kim
Pür itmişdür anı dīnār ile nev-rüz-ı sulṭānī

5. Budur maḳṣūdı kim ‘arz-ı ‘ubūdiyyet kıla anı
Ayağı tozına iṣār ile nev-rūz-ı sulṭānī
6. O naḥl-i bōstān-ı dīl ki eyler ana istiḳbāl
Bu deñlü ḥayl-i gülzār ile nev-rūz-ı sulṭānī⁸²⁹
7. Cenāb-ı Muṣṭafā Ağa ki ‘azm itdükçe gülzāra
Gelür çok tuḥfe-i dīl-dār ile nev-rūz-ı sulṭānī
8. Gelür deyü idüp bülbüllere tenbīh-i istiḳbāl
Çağırdur nağme-i eṣḥār ile nev-rūz-ı sulṭānī
9. Anı gül-geṣt-i bāğ eyler deyü gülzārı kılmışdur
Müzeyyen zīver-i ezḥār ile nev-rūz-ı sulṭānī
10. Şafā gülzārını ṭāvūs-ı ṭab‘ [1] cilvegāh itsün
Nitekim revnaḳ-ı āṣār ile nev-rūz-ı sulṭānī
11. Budur **Nūṣī** du‘āmız kim cihānı ḥurrem⁸³⁰ itdükce
Ḥıram-ı nāz ü ḥoş reftār ile nev-rūz-ı sulṭānī

76.

Ġazel-i Zātī Sellemallāhu Ta‘ālā

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Yāri görmekdür hemān kūyın temāṣādan ġaraz

⁸²⁹ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸³⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

‘ Ārife dīdārdur Firdevs-i a‘ lādan ġaraż

2. Bir kadehde keşf ider sāķī hep esrār-ı vüçüd
Şanma ancak def -i ġamdur cām-ı şahbādan ġaraż
3. Kiminūñ maķşūdı dünyā kiminūñ ‘ uķbā velī
Baña ancak yārdur dünyā vü ‘ uķbādan ġaraż
4. Çünki vā‘ ız pendini ġuş eylemez ehl-i cünūn
Yok yire bilsem nedür seyr ile ġavġādan ġaraż
5. **Zātī** hoş geçmek diler sāyeñde iy kaddi çenār
Sāye-ġüster⁸³¹ olmadur çün serv-i bālādan ġaraż

38b

77.

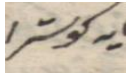
Ġazel-i Muħyī Fermāyed

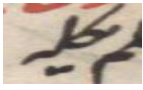
fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

1. Ben şanurdum ki kocalduķca bu ġöñlüm pekle⁸³²
Yine ġör seyri ki bir mehveş[i] sevdi pekle
2. Niçe bir ‘ aşķ-ı cüvānān ile bu rüsvāyılık
Sen de bir pāre hele iy dil-i şeydā pekle

⁸³¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

⁸³² Mecmuada kelime burada ve sonraki beyitlerde şeklinde yazılmıştır.

3. Şığa bāzūlarıñı şun⁸³³ -ı Hudāy[ı] görelüm
Şakla sā⁸³⁴ id-i sīmīnī⁸³⁵ cānā pekle
4. Dilberā t̄zce⁸³⁶ oñulsun dir iseñ yārelerüm
Maḥrem-i sīnemi sen kendi elüñle pekle
5. At bağışlar aña her kim ki nazāre dir ise
Yine bir tāze ğazel söyledi Muḥyī pekle

78.

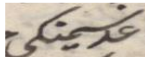
Ġazel-i Sebzī Nazāre-i Muḥyī Güft

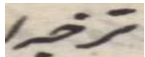
fe⁸³⁷ ilātün / fe⁸³⁸ ilātün / fe⁸³⁹ ilātün / fe⁸⁴⁰ ilün

(fā⁸⁴¹ ilātün)

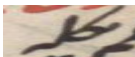
(fa⁸⁴² lün)

1. Dilberā sīneme şad dāğ-ı ğam urdum⁸³⁵ pekle⁸³⁶
Eskidi penbeleri kendi elüñle pekle
2. Bu gülistānda niçe tūṭleri lāl itdün
Sen de bir kez ne var iy bülbul-i şeydā bekle
3. Kolda olan dāğlarum ⁸³⁷ aşkıña şanma ide ⁸³⁸ aşık

⁸³³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸³⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸³⁵ urdum: urduñ SD.

⁸³⁶ Mecmuada kelime burada ve sonraki beyitlerde şeklinde yazılıdır.

⁸³⁷ aşkıña: aşkıñ SD.

⁸³⁸ aşık: fāş SD. Mısrada vezin aksamaktadır.

Kimse görmez kırasın örterem⁸³⁹ anı pekle⁸⁴⁰

4. Dâğ şanma görinen sîne-i sūzân⁸⁴¹ üzre
Şevk-i ruhsârûn ile güller açıldı pekle⁸⁴²
5. Kaldı ayakda n'ola **Sebzî**yi atlandursañ
Yine meydân-ı şehâda at çıkardun pekle⁸⁴³

79.

Gazel-i Bahtî Fermâyed

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Gel kemâl ü ma' rifet öğren dilerseñ 'izz ü baht
Mu' teber olur ne deñlü mîve-dâr olsa dıraht
2. Kim ki tahşîl itmeye⁸⁴⁴ dünyâda 'ilm ü ma' rifet
Şol hünersiz esbe beñzer kim urılmaz zîn u raht
3. 'Âlim ol kim 'âlemün aḥvâl[i] ma' lûmuñ ola
Olmayınca kuvvet-i bâzû çekilmez kıavs-i saht⁸⁴⁵
4. Pâdişâh oldur ki tâcın 'ilm ide tahtın kemâl
Şeh degüldür olmayan⁸⁴⁶ 'ilm ü kemâl[i] tâc u taht⁸⁴⁷

⁸³⁹ kıarasun örterüm: zerresin isterem SD.

⁸⁴⁰ 3.b.: 4.b. SD.

⁸⁴¹ sîne-i sūzân: sîne-i şâd-çâk SD.

⁸⁴² 4.b.: 3.b. SD.

⁸⁴³ Mısradâ vezin aksamaktadır. Bu beyit *Sebzî Dîvânî*'nda bulunamamıştır (Yekbaş, 2016: 484-485).

⁸⁴⁴ itmeye: itmedi BHD.

⁸⁴⁵ saht: raht BHD.

⁸⁴⁶ olmayan: itmeyen BHD.

⁸⁴⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

5. Tâc u tahta lâyıķ a' māl ola kâruñ her zamân

Baḥtiyâ çünkim naşīb oldı saña bu ' izz u taḥt⁸⁴⁸

39a

80.

Ġazel-i Vaḥdeti Raḥmetullâh

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

1. Senün devr-i ruḥuñ bedr[e] medâr olmaķda gitdikce
Benüm cismim hilâl-âsâ nizâr olmaķda gitdikce
2. Yoluñda kebkebün naķşın görüp âh itdügüm demde
Felekde çeşm-i encüm pür-ğubâr olmaķda gitdikce
3. Ser-i zülfün ruḥuñda fark-ı mihre sâye şalmaķda
Benüm baḥt-ı siyâhım ḥâksâr olmaķda gitdikce
4. Görüp reftâruñ ile serv-i ḳaddün iy ḳamer-ṭal' at
Göñül bî-şabr u eşkim cüybâr olmaķda gikdikce
5. Ḳalemveş darb u dest iy **Vaḥdeti** baş egdi hep a' dâ
Dem-â-dem tîğ-i nazmuñ zülfiķâr olmaķda gitdikce

81.

Naẓîre-i Ḥalîmî Fermâyed

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

⁸⁴⁸ taḥt: baḥt BHD.

1. Kaşlaruñ⁸⁴⁹ tuğrāsı cānā bī-miṣāl olmağda gikdikce
‘İzār-ı tābnākūñ turma al olmağda gitdikce
2. Yüzüñ şevķine bülbul āh [u] efgān itmelü⁸⁵⁰ iy gül
Ruḥuñ yādına gōñül⁸⁵¹ pāy-māl olmağda gitdikce
3. Zevāle iriṣür⁸⁵² [iy] mäh-ı nevḥurşide vardıkca
Senüñ ḥüsn ü cemālūñ pāy-māl⁸⁵³ olmağda gitdikce
4. Gidem gibi ‘adem iklîmine hicr-i miyānuñla
Ten-i fersüde zîrā bir ḥayāl olmağda gitdikce
5. O yār-ı bī-vefā turmaz gider seyrāna ğayr ile
Bu ğayretle **Ḥalîmî** bī-mecāl olmağda gitdikce

82.

Ġazel-i Nef’î Güft

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

1. Yāre derdim diyemem bezm-i şarāb olmayıcağ
Cürmüm ikrār idemem mest-i ḥarāb olmayıcağ
2. Cezbe-i⁸⁵⁴ ḥüsn[i] gōñül ḥaṭṭıña ta‘ lîķ eyler

⁸⁴⁹ Kaşlaruñ: Kaşın HLD. Mısra da vezin aksamaktadır, divandaki hâli vezni sağlamaktadır.

⁸⁵⁰ itmelü: itmekde HLD.

⁸⁵¹ gōñül: güllü HLD.

⁸⁵² iriṣür: yaklaşur HLD.

⁸⁵³ pāy-māl: bā-kemāl HLD. Mecmuadaki yazım muhtevâ ile örtüşmemesi sebebiyle divandaki hâli uygun görülmektedir.

⁸⁵⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Nice hall itmek olur anı kitāb olmayıcağ⁸⁵⁵

3. Tūtalım rūz-ı şumār ola⁸⁵⁶ kim eyler da‘ vā
İtdigīñ zulme senūñ ḥadd ü ḥesāb olmayıcağ⁸⁵⁷

4. Āfītāb ol ruḥ-ı pūr-tāba nazīr olsun mı
Bu yaqar ‘ālemi bir laḥza niḡāb olmayıcağ⁸⁵⁸

5. Sen bu rüsvālīgı iy **Nef’** ıḡomazsın elden
Yārdan yine saña ḡışm [u] ‘itāb olmayıcağ

83.

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Yetişdi⁸⁵⁹ nev-cüvānım serv ü bālā⁸⁶⁰ oldu gitdükce
Açıldı gül gibi ol ḡonca ra‘ nā oldu gitdükce

2. Şalınsa⁸⁶¹ cem‘ olur ol serv-ḡaddūñ serine ‘uşşāğ⁸⁶²
Dinilmez vaşf-ı reftārı temāşā oldu gitdükce

3. Gözümden ḡadre ḡadre dökilen ‘aşğ gevheridür⁸⁶³
Dirildi bir yire geldi nemi deryā⁸⁶⁴ oldu gitdükce⁸⁶⁵

⁸⁵⁵ 2.b.: 3.b. ND.

⁸⁵⁶ ola: olsa ND.

⁸⁵⁷ 3.b.: 4.b. ND.

⁸⁵⁸ 4.b.: 2.b. ND.

⁸⁵⁹ Yetişdi: İrişdi UD.

⁸⁶⁰ serv ü bālā: serv-i bālā UD.

⁸⁶¹ Şalınsa: Şalınursa UD.

⁸⁶² Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸⁶³ ‘aşğ gevheridür: ‘eşğ-i güher-bārum UD. Mısrada vezin aksamaktadır. Kaynak eserde vezin uyuyo

⁸⁶⁴ geldi nemi deryā: ırgildi deryā UD.

⁸⁶⁵ Mısrada vezin aksamaktadır.

4. Ayak taşım⁸⁶⁶ bulunmazken bî-pâyân-ı maḥabbetde⁸⁶⁷

Râh-ı ‘aşkuñ içre dâ’im baña zîbâ oldı gitdükce⁸⁶⁸

5. Ğamuñ afyûn[ı] ‘Ulvîdür şu deñlü olduĝın ‘aqlın⁸⁶⁹

Yitürdi gitdigi yolu[n] muḥerrâ oldı gitdükce

39b

84.

Ġazel-i Feyzî Fermâyed

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Sîne-i pür-dâĝa gelsün lâlezâr eyyâmıdur

Deşte çıksun ol gözi âhû şikâr eyyâmıdur

2. Zâhir olduĝca ḥaṭ-ı müşĝin ‘izâr-ı yârda

‘Âşkuñ sevdâsı artar nev-bahâr eyyâmıdur

3. Keşt-i dil baḥr-i maḥşûda yine lenger şalup

Rûzigâra munṭazır olsun niyâr eyyâmıdur

4. Bâĝda bir gül içün biñ nâle eyler ‘andelîb

Bülbüle devr eylesün sâķî-ḥavâr eyyâmıdur

5. Rişte-i taḥrîre dizseñ dürr-i pâk-i nazmuñı

⁸⁶⁶ Ayak taşım: Ayağdaşınım UD.

⁸⁶⁷ bî-pâyân-ı maḥabbetde: beyâbân-ı maḥabbetde UD. Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸⁶⁸ Mısrada vezin aksamaktadır. Râh-ı ‘aşkuñ içre dâim baña zîbâ oldu gitdükce: Reh-i ‘aşq içre sâyim baña hem-bâ oldı gitdükce UD.

⁸⁶⁹ Ğamuñ afyûn[ı] ‘Ulvî’dür şu deñlü olduĝın ‘aqlın: Ğamuñ afyûnı ‘Ulvî’nün şu deñlü aldı ‘aqlın kim UD.

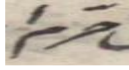
Luṭf ṭab‘ ehline **Feyzī** i‘tibār eyyāmıdır

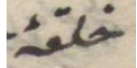
85.

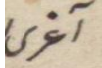
Naẓīre-i Zekātī Güft

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Kūyına bārān-ı eṣkiñ dök bahār eyyāmıdır
Bāğ-ı cānı ḥurrem⁸⁷⁰ eyle sebze-zār eyyāmıdır
2. Başladı şavt u nevāya murğ-zār içre hezār
Devr-i güldür olur ise murğzār eyyāmıdır
3. Halka-i⁸⁷¹ çeşmiñi dām it dāne-i eṣkiñ düşüp
Bekle bir şūhı gözet şayd u nigār eyyāmıdır
4. Zevrağ-ı şahbāy[1] çek sākī ḥabābın gösterüp
Bād-bānın aç nesīm esdi niyār eyyāmıdır
5. Baḥr-i ‘ışkında bugün kullāb-ı zülfin elleriz
Kıraya meyl itdi fülk-i dil kenār eyyāmıdır
6. Ağır⁸⁷² altuna şatup rıtl-ı girānı sākıyā
Müşteri çokdur şarāb-ı hoş-güvār eyyāmıdır

⁸⁷⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁷¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁷² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

7. İy **Zekâtî** dürriñi şandûka-i dilden çıkar
Hamdülillâh ehl-i nazma i‘tibâr eyyâmıdur

86.

Nazîre-i ‘Atâyî Güft⁸⁷³

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

1. Mevsim-i gül irdi gül-bang-ı hezâr eyyâmıdur
Devr-i cām⁸⁷⁴ u na‘ra-i bî-ihtiyâr eyyâmıdur
2. Tâcir-i faşl-ı bahârı açmada yarın yine⁸⁷⁵
Aķçe peydâ eylesün her şâh kâr eyyâmıdur
3. ‘İydgâh-ı sebzede⁸⁷⁶ ‘âşık görüşsin yâr ile
Tolular şun sâķiyâ būs-ı kenâr eyyâmıdur⁸⁷⁷
4. Vaķtidür sür zevraķı yandur gül-efsün[ı]⁸⁷⁸ baña
Süz-ı fırķat demleri geldi niyâr eyyâmıdur⁸⁷⁹
5. Oldı ĥatt-ı rüy-ı dil-ber gibi cān-perver çemen
Rüz-ı Hızr oldı şafâ-yı sebzear eyyâmıdur⁸⁸⁰

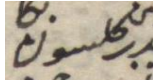
⁸⁷³ Bu gazel, *Atâyî Dîvânı*’nda 7 beyitten müteşekkildir (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734.nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>).

⁸⁷⁴ cām: âm NAD.

⁸⁷⁵ Tâcir-i faşl-ı bahârı açmada yarın yine: Tutmada sūdâ-ger-i fasl-ı bahârî bārını NAD.

⁸⁷⁶ ‘İydgâh-ı sebzede: ‘İydgâh oldı çemen NAD.

⁸⁷⁷ 3.b.: 4.b. NAD.

⁸⁷⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁷⁹ Süz-ı fırķat demleri geldi niyâr eyyâmıdur: ‘Âlem-i ‘aşkuñ dem-i hicri yanar eyyâmıdur NAD.

⁸⁸⁰ 4.b.: 3.b. NAD.

6. Leblerinden bûseye sa‘y it kirâsuñ⁸⁸¹ faşlıdur
Göñline gir dilbe[r]üñ seyr-i⁸⁸² Hîşâr eyyâmıdur⁸⁸³
7. Zaḥm-ı⁸⁸⁴ pür-ḥûn-ı dili açma ‘**Aṭāyî** gonca-vâr
Şanma bu eyyâmı şerḥ-i inkisâr eyyâmıdur

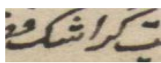
40a

87.

Ḳaṣīde-i Nūṣî Ḳuddise Sırruhû

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. İlāhî rūḥ-ı pâkiñ maḥrem-i ḥûr-ı cinân eyle
Cenâb-ı rif‘ atin sulṭân-ı ḥayl-i ḳudsiyân eyle
2. ‘İzârın cennet içre bûstân-ı dūstân eyle
Ruhın nüzhet-nümâ-yı gülsitân-ı dilsitân eyle
3. Yirin Dârü’s-selâm ü menzilin a‘lâ-yı ‘illiyyîn
Şarâbın Kevşer ü Tesnîm ü cāmın nûş-ı cân eyle
4. Sebîlin sel sebîl it ḥıl‘ atin istebrāk ü sündüs
Vücūdın kāmurân eyle zamîrin Şādumân eyle
5. Ricâm oldur ki ol genc-i sa‘âdet yerde yatdıḳca

⁸⁸¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁸² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁸⁸³ 5.b.: 6.b. NAD.

⁸⁸⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Yerinde naqd-i vaktin dā'imā kā'in-mekān eyle

6. O nāzik şāhlar kim devḥa-i ümmīdi şalmışdur
Ḥüdāyā her birin mümtāz-ı gülzār-ı cihān eyle
7. O ferzendān-ı dil-bendānı kıl ferzāne-i 'ālem
Vücūd-ı şāhvārın şeh-suvārān-ı zamān eyle
8. Nihāl-i ser-bülend-i bağ-ı āşār ü me'āşir kıl
Zamīr-i nükte-dānın ḥüsrev-i mülk-i beyān eyle
9. Ebū'l-Ḳāsim kemālinden ḳamusın ḥisse-dār eyle
Ḥüseyn ile Ḥasan ḥaḳḳı 'Alīveş mīr-i şān eyle
10. Du'āsı **Nūş**-i bī-çāreniñ oldur ki hem-vāra
Temāşāgāhını dīdār-ı Şāh-ı lā-mekān eyle
11. Ebed hem-dest idüp serv-i semensālarla Cennetde
Çemen-zār-ı na'im-i ni'met-efzāda çemān eyle
12. Ḳılup ḥuddām-ı bezm-i devletin ğilmān ile vildān
İlāhī mesned-i pākin serīr-i cāvidān eyle

88.

Ġazel-i Cinānī Raḥmetullāh

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Egnüñe nâz ile almışsın⁸⁸⁵ libās-ı sūseni⁸⁸⁶
Gökdeki mihr-i münevver⁸⁸⁷ şandum iy meh-rū seni
2. Sen put-ı hūsnī⁸⁸⁸ libās-ı sūsen ile seyr iden
Meyl idüp eşküm gibi cūyān olur her sū seni
3. Sūsenī cāmeñ degül nūr eylemiş nār-ı ruḥuñ
Kıplamış ol dem⁸⁸⁹ dehān-ı⁸⁹⁰ ḥatt-ı ‘ anber-bū seni
4. Gülleri bāguñ n’ola reşk itse şimdi sūsene
Sūsenī cāmeñ şarılmış eylemiş pehlū seni
5. Ğarḳ-i seyl-i eşk ol gerdūna⁸⁹¹ kılma i‘ timād
Alçağa meyl itme ḳo alsun **Cinānī** şū seni

40b

89.

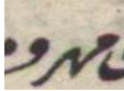
Ġazel-i Ḥasan

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Dār-ı zūlf-i dilberānıñ Manşūrveş⁸⁹² ber-dāriyuz
Ḥamdülillāh ehl-i ‘ aşḳıñ dōstlar serdāriyuz

⁸⁸⁵ Almışsın: geymişsin CD.

⁸⁸⁶ sūseni: süzeni CD.

⁸⁸⁷ Mısrada tamlama şeklinde işaret edilmiştir.

⁸⁸⁸ put-ı hūsnī: put-ı Çini CD.

⁸⁸⁹ ol dem: öldüm CD.

⁸⁹⁰ dehān-ı: duḥān-ı CD.

⁸⁹¹ Ğarḳ-i seyl-i eşk ol gerdūna: Ğarḳa-i eşk ol pil-i gerdūna CD.

⁸⁹² Bu kelimenin olduğu yerde aslında metinde “şevḳ ile” yazılıdır. Ancak kelimenin üzeri çizilerek “Manşūrveş” ibaresi yazılmıştır. Bu kullanım mısrada vezin problemi oluşturmaktadır.

2. Bu sa‘ âdet baña iy şâh-ı cihân yitmez mi kim
Âsitânîñ itleriyle bir kapu kullarıyuz
3. Dirhem ü dînâra mâlik olmadıksa ğam degül
‘ Âlem-i fakr u fenânîñ mâlik-i dînârıyuz
4. İl görüp rüsvâyılığım ta‘ n eylese cânâ ne ğam
Biz çıkardık câme-i nāmûsı andan ‘ ârıyüz
5. Böyle ‘ uşşâkı perîşân iylemezdi iy **Hasan**
Bulmayaydı ol perîniñ turra-i tarrârı yüz

90.

Nazîre-i Şânî Rahmetullâh

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Bâĝ-ı hüsn-i dilberiñ biz ‘ andelîb-i zârıyuz
Ruhları mir’âtınıñ tûṭî-i şekker-bârıyuz
2. N’ola cârî olsa eşk-i dîde-i hûm-bârımız
Ol lebi âb-ı hayâtın ‘ âşık-ı dîdârıyuz
3. Başımız aldık ele meydân-ı ‘ aşk-ı yârda
Cümle ser-bâzân-ı ‘ uşşâkıñ bugün serdârıyuz
4. Kendüyi yirden yire ursa yiridür âfıtâb

Rûyına yüz sürmüş nigârîñ bâliş-i zerkârîyuz⁸⁹³

5. Kârbân-ı râh-ı iklîm-i fenânîñ **Şâniyâ**

Baş [u] cân terkin urır kıfile-sâlârîyuz⁸⁹⁴

91.

Ġazel-i Figâni⁸⁹⁵

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Hâme-i kudretle yazdı naķş-bend-i Kâf [u] Nün

Hüsün ü hulķ ile seni ser-defter-i *mâ yenzurün*⁸⁹⁶

2. Sâkin olaldan maħalleñde raķîb-i bed-liķâ⁸⁹⁷

Reşk id[üp]dür ay u gün⁸⁹⁸ *yâ leyte kavmî ya‘ lemûn*⁸⁹⁹

3. *Len tenâlû‘l-birre hattâ tunfikû*⁹⁰⁰ dirseñ eger⁹⁰¹

Baş [u] cân terk idelüm kül ledeynâ yaħdârün

⁸⁹³ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸⁹⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁸⁹⁵ Bu gazel, *Figânî Dîvânı*’nda 5 beyitten müteşekkildir (Cankurt, 2015: 82).

⁸⁹⁶ yenzurün: yezşurün FGD2. Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Yâsin Suresi 49. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Mâ yenzurûne illâ sayhaten vâhideten tehuzuhum vehum yahissimûne*”. Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “Onlar yalnızca, çekişip dururlarken kendilerini yakalayıp yok ediverecek tek bir ses bekliyorlar” (Yazır, 2011: 444).

⁸⁹⁷ raķîb-i bed-liķâ: raķîb-i nâ-sezâ FGD2.

⁸⁹⁸ ay u gün: cân ü dil FGD2.

⁸⁹⁹ Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Yâsin Suresi 26. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Kîled hulil cennete kâle yâ leyte kavmî ya‘ lemûn*”. Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “(O zata), [Haydi, cennete gir!] denir. (Buna karşılık o), ‘Keşke hemşerilerim, Rabbimin beni bağışladığını ve beni, ikram ettiği kullarından kıldığını bilseydiler!’ dedi” (Yazır, 2011: 442).

⁹⁰⁰ Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Âl-i İmrân Suresi 92. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Len tenâlul birre hattâ tunfikû mimmâ tuhibbun ve mâ tunfikû min şey’in fe innallâhe bihi alîm*”. Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe, siz iyiliğe eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, Allah onu da bilir” (Yazır, 2011: 63).

⁹⁰¹ dirseñ eger: dirsem revâ FGD2.

4. İşıgünde her seher ‘uşşāk-ı şeydā-dillere
İrişir āvāz-ı *bi’l-esḥāri hum yestağfirūn*⁹⁰²⁹⁰³
5. Māni‘ olaldan ‘adūlar vaşlıña virdimdür
Āyet-i sūbhāne ‘ammā yeḳūlū’z-zālimūn⁹⁰⁴
6. ‘Āşık-ı şādık benem ‘aşkuñ yolında rāstī
Şıdk-ı da‘ vāma delīl *innā lenaḥnū’ş-şādıkūn*⁹⁰⁵
7. Bu **Figānī** çeşmi ḥūm-bārī⁹⁰⁶ belā-āmīz iken
Eyledi teslīm-i cān *innā ileyhi rāci‘ūn*⁹⁰⁷

92.

Ġazel-i Qabūlī

mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn / fe‘ ulūn

1. Dilā sen⁹⁰⁸ sevdigūñ dilber ne sinde
Güzellik tazelik terlik nesinde
2. Nesinde tāze-terdür tāze dil-ber⁹⁰⁹

⁹⁰² Bu beyit *Figānī Dīvānı*’nda bulunamamıştır.

⁹⁰³ Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Zâriyât Suresi 18. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Ve bil esḥāri hum yestağfirūn*”. Ayetin mealı ise şu şekilde verilmektedir: “Geceleyin az uyuyorlar, seher vakitlerinde onlar tövbe istiğfar ediyorlardı” (Yazır, 2011: 522).

⁹⁰⁴ Mısrada vezin aksamaktadır. Bu beyit, *Figānī Dīvānı*’nda bulunamamıştır.

⁹⁰⁵ 6.b.: 4.b. FGD2. *Kur’an-ı Kerim*’de “*innā lenaḥnū’ş-şādıkūn*” bu ibarenin pek çok ayetten kısmen iktibas edildiği görülmüştür (Yazır, 2011: 623).

⁹⁰⁶ ḥūm-bārī: ḥūn-rīz-i FGD2.

⁹⁰⁷ Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Bakara Suresi 156. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Ellezîne izâ esâbethum musîbetun kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi rāciûn*.” Ayetin mealı ise şu şekilde verilmektedir: “Çaresiz sizleri biraz korku, biraz açlık, biraz maldan, candan ve ürünlerden eksiklik ile imtihan edeceğiz. Müjde o sabırlılara ki başlarına bir musibet geldiği zaman ‘Biz Allah’ın ve sonunda Ona döneceğiz’ derler” (Yazır, 2011: 25).

⁹⁰⁸ sen: ol KD.

⁹⁰⁹ Nesinde tazeliterdür tāze dil-ber: Nesin sevdüñ be şūfī bu cihānuñ KD.

Nesin sevdüñ⁹¹⁰ senüñ gö[ñ]lün nesinde

3. Naẓar kıl semm-i sūzenden cihāna
Ne Hinde var ‘azm⁹¹¹ eyle ne Sinde⁹¹²

4. Ne diş ẓaldı aşınmaduẓ ne tırnaẓ
Ne sümde ẓuvveti vardur⁹¹³ ne sinde⁹¹⁴

5. **Ẓabūlī** fāriğ ol ẓul-i emelden
Saña ne bunda var rāḥat ne sinde

41a

93.

Ġazel-i Şabrī Sellemallāhu Te‘ālā

mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1. Güzel görseñ çıkar cānıñ olınca sīne-ber-sīne
‘Amel oldu saña bu ẓorẓarım iy dil sürer sine
2. Gelüp şevke şafādan yaẓasın ḥāk eyler ehl-i ‘aşẓ
Ẓaçan kim açsa meclisde o yār-ı ‘işveger sīne
3. Bilürsin degme bir kānde bulunmaz iy göñül gevher
‘Aceb midür mekân olmazsa derd-i ‘aşẓa her sīne

⁹¹⁰ Nesin sevdüñ: ‘Aceb bilsem KD.

⁹¹¹ var ‘azm: ‘azm [ü] cezm KD.

⁹¹² 3.b.: 4.b. KD.

⁹¹³ ẓuvveti vardur: ẓūta ẓuvvet var KD.

⁹¹⁴ 4.b.: 3.b. KD.

4. Revāne kılmāğa cānın yoluñda bir ʔarīk ister
Dil-i dīvānem anıñ-çün çeker şerḥa keser sīne
5. Ben ol merd-i dilīr-i ʔarṣa-i nazmım ki iy **Şabrī**
ʔAdūnuñ yüzine bir sille urdum döndi tersine

94.

Nazīre-i Sipāhī

mefāʔ ilün / mefāʔ ilün / mefāʔ ilün / mefāʔ ilün

1. Ne dem ki neş'em ile açar ol sīm-ber sīne⁹¹⁵
Yağalar çāk idüp ehl-i muḥabbet pāreler sīne
2. Yeşil cāmeyle raqş itdükce ol āşüb-devrānım
Döner ser-sebz ü ter mevzī ser-āmed naḥl-i mersīne
3. Beni pīrāhen-i cānāne bezdirdi hele cāndan
Kıomaz ol gül bedenle bir dem olam sīne-ber-sīne
4. Benümdür tekye-i ğam gideli Mecnūn zīrā-kim
Çerāğı mürşīd-i pīr-i muḥabbetden yağar sīne
5. Ğam u miḥnet kıonup göçmekdedür şahrā-yı kıalbimde
Muḥabbet kıārbānına olupdur şān memmer sīne
6. Münevver ola kıabrim içi ʔaşı nūr-ı raḥmetle
Cenāzemle gele ger bile ol nūr-ı başar sine

⁹¹⁵ Mısrada vezin aksamaktadır.

7. **Sipāhī**veş olup abdāl-ı ‘ aşkıñ ƙan doker gerdūn
Şafaƙ şanma firākıñla çeker şerha keser sīne

95.

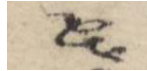
Ġazel-i Ƙabūlī⁹¹⁶

mef‘ ūlū / fā‘ ilātū / mefā‘ ilū / fā‘ ilūn

1. Ƙaşdıñ egerçi cān u dilūñ birisinedür
İkisi de fedā yoluña birisi nedür
2. Senden bir iki maṭlabımız var iki gözüm⁹¹⁷
Būs-ı lebūñ dūr[ūr] birisi⁹¹⁸ biri sīnedür
3. Ol görinenler iy perī dendān u leb degül⁹¹⁹
Biri anuñ ‘ aƙıƙ-i Yemen birisi ne dūr
4. Hicr ü vişāl dirler iki nesne var imiş
Gördük anuñ birisini yā birisi nedür⁹²⁰
5. Ƙaşdı **Ƙabūlī** ol ƙıya baƙışlu āfetūñ
Cān ile dilden ikisinūñ birisinedür

96.

Ġazel-i Şabrī

⁹¹⁶ Bu gazel, *Kabūlī Dīvānı*’nda 6 beyitten müteşekkildir (Erdoğan, 2008: 585).

⁹¹⁷ Senden bir iki maṭlabımız var iki gözüm: Senden murādum ikidür iki gözüm iki KD.

⁹¹⁸ Būs-ı lebūñ dūr[ūr] birisi: Birisi būs-ı la‘ l-i lebūñ KD.

⁹¹⁹ Ol görünenler iy perī dendān u leb degül: Dendān u leb degül görinen ol güherlerūñ KD.

⁹²⁰ 4.b.: 5.b. KD.

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fa' lün)

1. ' Aşk her dilde bulunmaz dil-i dānāda olur
Şeb-çerāğı aramañ cūyda deryāda olu[r]
2. ' Aşk tursun ço mecāzī ise de albūñd[e]
Ab-ı engūr hum içre turaarak bāde olu[r]
3. Hıylı demdür ıkalı hātır-ı vīrānemden
Şimdi dīvāne gōñül kūy-ı dil-ārāda olu[r]
4. Gerçi kim ' aql gider varılacak meyledeye
Hele bir pāre kişi kayddan āzāde olu[r]
5. Şi' r-i Şabri'de n'ola jeng ü tekellūf yoğis[e]
Böyle pākīze azel āyineveş sāde olu[r]

41b

97.

azel-i Revānī

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

(fā' ilātün)

(fa' lün)

1. N'ola dirlerse saña dil-ber-i ra' nādur bu
Hele dirler baña da ' āşı-ı şeydādur bu
2. H bakılmaz ki⁹²¹ güneş yüzüne gözler amaşur

⁹²¹ H bakılmaz ki: Bakamaz kimse RD.

Kişinüñ ‘ aklı gider özge temâşâdur bu⁹²²

3. Her raķībün⁹²³ sözine uyma beni itme helāk
Olma mağrūr güzelüm⁹²⁴ ħüsnüñe dünyâdur bu⁹²⁵
4. Kimi ağlar kimi iñler kimi feryâd eyler
Bilmezem kūy-ı ħabībümde ne ġavġâdur bu
5. Vaşf-ı ħaţţuñla⁹²⁶ gören şi‘ r-i **Revānī**[i] didi
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i zībâdur bu

98.

Naẓīre-i Rūḫī Fermāyed

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

1. Qaddüñe irmek diler⁹²⁷ dil ne temennâdur bu
İremez kimse buña ‘ âlem-i bālâdur bu
2. Dil-i şūrıdeyi men‘ itme ruḥuñ seyrinden
Gül-i ra‘ nâ ise ol bülbul-i ġüyâdur bu
3. Doyamaz kimse tecellâ-yı cemâl-i yâra
Özge ħâl özge cemâl özge temâşâdur bu⁹²⁸

⁹²² 2.b.: 3.b. RD.

⁹²³ raķībün: denīnūñ RD.

⁹²⁴ güzelüm: begüm RD.

⁹²⁵ 3.b.: 4.b. RD.

⁹²⁶ ħaţţuñla: haddūñle RD. İkinci mısradaki yer alan “gül-i zībâ” benzetmesi sebebiyle bu kelimenin aslında “haddūñle” olmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

⁹²⁷ diler: umar RHD. Bu kelimedeki vezin aksamaktadır, divandaki kullanım vezni sağlamaktadır.

⁹²⁸ 3.b.: 4.b. RHD.

4. Rindler meygedede ehl-i vera‘ mescidde
Hāy hūy itmede bilmen ki ne ğavġādur bu⁹²⁹

5. İstemezsin koyasın bir dem elūnden⁹³⁰ zūlfīn
Koya iy **Rūḥī**-i şūrīde ne sevdādur bu

99.

Nazīre-i ‘Ulvī Güft

mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn / mefā‘ ilūn

1. Ğurūr itme libās-ı faḥr ile ‘ömrüm cihāndur bu
Kābā-yı cismini qor bunda herkes cāmekāndur bu

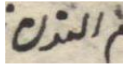
2. Meh-i ruḥsāruñı cānā ihāṭa eyler āḥir ḥaṭ
Güzellik bāḳī qalmaz kimseye devr-i zamāndur bu

3. Bir adı şanı nā-peydā ġarīb olmaḳ diler göñlüm⁹³¹
Ṭotalum baña dimişler fūlān ibni fūlāndur bu

4. Görüp seng-i mezārum ehl-i diller iy kemān-ebrū
Didiler tır-i ḥasret irdügi yire nişāndur bu

5. Dimişler nāfe-i ḥoş-būya teşbīh eylemiş ḥālūñ
Şaḳın gercek şanup ‘Ulvīye cevır itme yalandur⁹³² bu

⁹²⁹ Bu beyit, *Rûhî Dîvânî*’nda bulunamamıştır (Erten, 2018: 386).

⁹³⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹³¹ göñlüm: gönül UD.

⁹³² yalandur: belāndur UD.

100.

Ġazel-i Nādirī Raḥmetullāh**fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün**

1. Şimdi olmaz dem-i ḥumār derd ü miḥnetden⁹³³ şikest
İşkuña cām-ı belā nūş itmesem rūz-ı elest
2. Gerçi kim bāzūlaruñ öpmek deger cān naḳdine
Neylesün girmez ele bī-çāre ' aşık teng-dest
3. Kible-i cān itdiler āvāreler meyhāneyi
Bādeye raġbet kılaldan dil-berān-ı mey-perest
4. Baḥr-ı ġamda ḥaṇçerüñ mähisini şayd itmege
Kadd-i ḥam-geşte tınāb-ı āh ile bir dāne şest
5. Dide-i dil-ber kızarmış var ise iy **Nādirī**
Bāde-i ḥūn-ı dilüñ⁹³⁴ nūşından olmuş ḳan mest

101.

Ġazel-i Feridī Sellemallāh**fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün**

1. Günde biñ kerre sitem sengin urur ol şūḥ-ı mest
Şiše-i ḥāṭır bu deñlü nice olmasun şikest

⁹³³ miḥnetden: hecrüñden GND.

⁹³⁴ diliñ: ciger GND.

2. Ehl-i ʿaṣb uñ sevdigi ser-keş gerekmez dūstum

Hāşılı ʿāşık-perest olmak gerek ʿāşık-perest

3. Dāmen-i vaşlı o şūhuñ n'ola girmezse ele

Gitdi elden naḳd-i dil ḡāyet de oldum teng-dest

4. Yadlar gibi cūdālīk idi çünkim niyyetūñ

Niçün olurduñ bizimle āşinā rūz-ı elest

5. Şād olup Mecnūn-ı maḥzūnuñ yapıldı ḥāṭırı

İy **Ferīdī** eylemekle kāsesin Leylī şikest

102.

Ġazel-i Necātī⁹³⁵

fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilūn

1. Bezm-i ḡamda ʿaḳl u cānı eyledi ol yār mest⁹³⁶

Cām iki oldu ne var olsa ḳamu hūşyār mest

2. Dilde sırr-ı ʿaşkıñı şaḳladuḡum ayb eyleme

Oligelmişdür ider keyfiyyetin inkār mest⁹³⁷

3. Gözlerūñ ile deḡışdim göñlümü bir būseye

Aldamak āsān olur çünkim ola aḡyār mest⁹³⁸

⁹³⁵ Bu gazel, *Necātī Dīvânı*'nda 6 beyitten müteşekkildir (Tarlan, 1992b: 163).

⁹³⁶ eyledi ol yār mest: itdi lā' l-i yār mest NBD.

⁹³⁷ Bu beyit, *Necātī Dīvânı*'nda bulunamamıştır.

⁹³⁸ Bu beyit, *Necātī Dīvânı*'nda bulunamamıştır.

4. Çeşm-i maḥmūruñ şarāb-ı nāb için ʔanlar⁹³⁹ doker
Cenge⁹⁴⁰ bünyād eylemez olmayıcaḡ küffār mest⁹⁴¹
5. N'ola la^c lünden⁹⁴² **Necātī** olsa bī-ḡoş iy şanem
Būy-ı güldendür dem-ā-dem bülbül-i gülzār mest⁹⁴³

42b

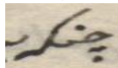
103.

Ġazel-i Bākī Raḥmetullāh⁹⁴⁴

fā^c ilātün / fā^c ilātün / fā^c ilātün / fā^c ilün

1. Gül yüzüñ vaşında bülbül kılsa elḡanı dürüst
Bāḡda bir goncanuñ ʔalmaz girībānı dürüst
2. Dil-berüñ ‘ahdi bütün ammā vefāsı az⁹⁴⁵ olur
‘Āşıḡuñ göñli şikeste ‘ahd ü peymānı dürüst⁹⁴⁶
3. Cevşen-i pülād-ı çarḡı çāk çāk itdüm velī⁹⁴⁷
Tīg-i⁹⁴⁸ āteş-bārumuñ şemşīr-i bürrānı dürüst⁹⁴⁹
4. Āteş-i sūz-ı firāḡuñ bir ḡarāret virdi kim

⁹³⁹ şarāb-ı nāb için ʔanlar: şarāb-ı nāz içüb ʔanum NBD.

⁹⁴⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁴¹ 4.b.: 5.b. NBD.

⁹⁴² la^c lünden: ḡüsnüñden NBD.

⁹⁴³ 5.b.: 6.b. NBD.

⁹⁴⁴ Bu gazel, *Bākī Dīvānı*'nda 6 beyitten müteşekkildir (Küçük, 1994: 114).

⁹⁴⁵ az: süst BD.

⁹⁴⁶ 2.b.: 3.b. BD.

⁹⁴⁷ velī: dahı BD.

⁹⁴⁸ Tīg-i: Āh-ı BD.

⁹⁴⁹ 3.b.: 4.b. BD.

Nüş ider bir demde dil deryâ-yı ‘ummânı dürüst⁹⁵⁰

5. **Bâki**yâ fennünde tutmaz kimse nokşânuñ senün

Hamdülillâh tab‘ mevzûn ‘ akl mîzânı dürüst⁹⁵¹

104.

Ėazel-i Murâdî Rağmetullâh

mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün

1. Oturdum mekteb-i ‘irfâna cânâ bir kitâb açdum

Ki ya‘ nî ders-i ‘aşk için ulü’l-elbâb bâb açdum

2. Ėabîbün rûy-ı dil-cûsın şu deñlü eyledüm ta‘ rîf

Ėicâb-ı zûlfîni ref‘ itdügümce bir niķâb açdum

3. Şu deñlü kıldı müstağrak gönül fülkin yem-i vağdet

Temevvüc eyleyüp çalkandugumca gözde Ė‘âb (âb) açdum

4. Arayup kevkebin buldum çün ıztırâb kılmada⁹⁵²

Ben anuñ irtifâ‘ için niçe yüz biñ Ėisâb açdum

5. **Murâdî** kendümi âyîne-i vağdetde bir gördüm

‘Avâlimden geçüp keşret yüzinden çok Ėicâb açdum

105.

Naẓîre-i Bâkî Efendi

⁹⁵⁰ 4.b.: 5.b. BD.

⁹⁵¹ 5.b.: 6.b. BD.

⁹⁵² Mısra da vezin aksamaktadır.

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Cemāl-i 'ālem-ārāsından ol māhuñ niķāb açdum
' Aceb ferhunde geldi fāl-i aḥvālüm kitāb açdum
2. Yaşam çāk eyledüm ' aşkuñ bilindi⁹⁵³ dāğ-ı sīnemde
İçinde[n] genc peydā oldu bir künc-i ḥarāb açdum
3. Letā'if söyledüm güldi açıldı ḥoḳḳa-i la' li
Yine seyr eylesün yārān ne⁹⁵⁴ dürc-i dürr-i nāb açdum
4. Hevā-yı ' aşkuñ içre⁹⁵⁵ ben kaçurdum Kāfa sīmurḡu
Cenāḥ-ı himmeti ol dem ki mānend-i ' uḳāb açdum
5. Şalup şemşīr-i naẓm-ı āb-dārı dehre iy Bākī⁹⁵⁶
Belāḡat kişverin(de) iy pādīşāh-ı kām-yāb açdum

43a

106.

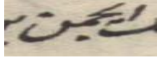
Ġazel-i Nesīmī Raḥmetullāh⁹⁵⁷

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Hırāmān mī-reved dilber be-bostān vaḳt-i gül gül gül
Be-ruḡ gül gül be-leb mül mül be-ḳad çün serv sünbül bül
2. ' Araḳ ber-' ārīzeş nem nem be-medḥeş dem-be-dem dem dem

⁹⁵³ bilindi: yolında BD.

⁹⁵⁴ yārān ne: yārāne BD.

⁹⁵⁵ Mısradaki kelime şeklinde yazılmıştır. Karşılaştırma yapılan metindeki kelime tercih edilmiştir.

⁹⁵⁶ iy Bākī: Bākīveş BD.

⁹⁵⁷ Bu gazel, *Nesīmī Dīvānı*'nda bulunamamıştır.

Kemendeş kerde hem hem hem semendeş hem çü Döldül döl

3. Semendervār gec gec gec be-şūh-ı rāst çün ‘ar‘ar‘ar
Dileş çün seng-i mermer mer zebāneş hem çü Bābil bil
4. Be-sengīnī çü kuh kuh kuh bi-cestī bād şarşar şar
Der-āmed der-çemen Cem Cem (Cem) çemen pür-şod zi-ğulğul gul
5. Ne-dānistī tu hō hōyeş ne-reftī sū-be-sū sūyeş
Nesīmī dīde-i rūyeş nihāde der-selāsil sil

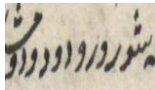
107.

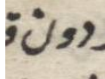
Ġazel-i Sa‘dī

fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

(fā‘ ilātün)

(fa‘ lün)

1. Menem ‘āşık şık u Vāmık mık-ı bī-dil dil-i dil
Ki şo dem mest zi-cām-i şeh-i ān zil zil-i zil
2. Be-kireş reş mkeşed men men-i ğam ğam-zede-rā
Çeşm-i āhū hūy-i cādū du-yı⁹⁵⁸ kātıl til-i til
3. Yār-i ferruḡ-ruḡ u mehveş veş-i sīmān-ten-i ten
 Meh-i müşkil kil-i kil
4. Çi konem ger ne-dihed rāh merā reh reh-i reh

⁹⁵⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Be revān zülf-i müselsel sel u münzel zel-i zel

5. Dil-i bîçāre-i **Sa‘ dī** heme şeb-tā-be-seher
Çü kebūter ter ü bî-per (ü) per ü bismil mil-i mil

108.

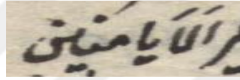
Tercî‘ -i Bend-i Vahîdî⁹⁵⁹

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

I

Feyz-i Hâkdan rûh buldı ser-be-ser rûy-ı zemîn
Ebr-i rahmetden taķındı her çemen gevher nigîn

Gülbün üzre andelib eyler

*Hâzihi cennâti ‘adnin fedhulûhâ hâlidîn*⁹⁶⁰

II

Vaķt-i gülzâr irdi hây iy dil leţâfet çağıdır
Cür‘ a-i cām-ı şafâ baķş it yürü ğam dâğıdır
Fâhte eyler nevâ aldanma dünyâ bâğıdır
Hâzihi cennâti ‘adnin fedhulûhâ hâlidîn

III

Men ‘aref sırrın bilen ‘ârif çeker derd ü belâ
Her ne taķdîr-i ezeldür cân ile virmiş rızâ

⁹⁵⁹ Şiir, başlıkta “Tercî‘-bend” olarak zikredilmesine rağmen vezin ve kafiye düzeni itibariyle Haluk İpekten’in “*Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*” isimli çalışmasından faydalanılarak “mütekerrir murabbâ” olduğu kanaatine varılmıştır (İpekten, 2018: 86).

⁹⁶⁰ Bu, başına “hâzihi” getirip Tâhâ Sûresi 76. ayette geçen “*cennatü adnin*” (adn cennetleri vardır) ifadesinin yanına, Zümer Sûresi 73. ayetinde geçen “*fedhulûhâ hâlidîn*” (...ebedî olarak kalmak üzere oraya girin) ayetini de eklemek suretiyle oluşturulmuş divan şiirinde kullanılan bir terkiptir (Yazır, 2011: 623).

Cennet içre görme misin kumrı eyler eş-şalā

Hāzihi cennāti ‘adnin fedhulūhā hālidīn

43b

IV

İy Hudāyā baħr-i ğamda kaldım uş ben nā-tamām

Yüz sürüp irsem n’ola ser-menzile her şubh u şām

Bezm-i ‘uşşāk içre bir ‘ārif okur gördüm müdām

Hāzihi cennāti ‘adnin fedhulūhā hālidīn

V

İy **Vahīdī** gör ne kıldı başa çarh-ı bī-vefā

Baħr-i vahdetde⁹⁶¹ ğarīk ü vaşl-ı yāre mübtelā

Hātif-i ğayb okudı bu mışrā [1] iy bī-nevā

Hāzihi cennāti ‘adnin fedhulūhā hālidīn

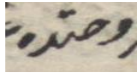
109.

Kaşīde-i Şems-i Tebrîzî Raḥmetullāhi ‘Aleyh⁹⁶²

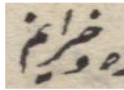
mef’ ūlū / mefā’ ilün / mef’ ūlū / mefā’ ilün

1. Men bende-i sultānem sultān-ı cihān-bānem

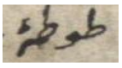
Zān dem ki ruḥeş dīdem şūrīde vü ḥayrānem⁹⁶³

⁹⁶¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁶² Bu kaside, *Şems-i Tebrîzî Dîvânı*’nda bulunamamıştır (Füruzanfer, 1363: 1570).

⁹⁶³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

2. Tūtī-i⁹⁶⁴ hōş-ḥālem sīmurğ-ı suḥen-dānem⁹⁶⁵
Hem revḥam [u] hem rāḥat hem raḥmet ü raḥmānem
3. Hem sāye-i ḥurşīdem hem zāde-i Cemşīdem
Hem cennet-i ḥürem men hem ravza-i Rıdvānem
4. Hem hūy u hem[c] suflem hem ‘arşem [ü] hem ferşem
Hem ṭā’ir-i eflākem hem ḳābil-i erkānem
5. Yek nīme zi-lāhūtem yek nīme zi-nāsūtem
Hem gevher [ü] hem baḥrem hem lü’lū’ [ü] mercānem
6. Hem nūrem [ü] hem nārem hem ḥırḳa-i zünnārem
Hem dīn ü hem İslāmem hem küfr [ü] hem ĩmānem
7. Hem nūrem [ü] (hem) nūrānī hem ḫulmet-i ḫulmānī
Hem ḫāhir [ü] hem bātın hem ĩnem [ü] hem ānem
8. Hem māhem [ü] hem mihrem hem gülşen ü hem çehrem
Hem Zühre-i Behrāmem hem ḳabrem ü Keyvānem
9. Hem nūr-ı şehinşāhem [hem] ‘āşık-ı dergāhem
Hem ṭālib-i Allāhem hem şāḥib-i ‘irfānem
10. Hem vālih-i ervāhem hem maşrıḳ-ı eşbāhem

⁹⁶⁴Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁶⁵Mısrada vezin aksamaktadır.

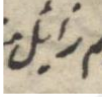
Hem ‘aklem [ü] hem nefsem hem rûhem [ü] hem cânem

11. Hem ‘aşkem ü hem ‘âşık hem ‘aklem u hem ‘âkil
Hem reh-ber u hem reh-bân hem âyetem (ü hem) âyînem⁹⁶⁶

12. Hem mu‘ciz-i şu‘bânem (ü) hem kıabil ü burhânem
Hem düşmen-i fir‘avnem hem Mûsâ vü ‘İmrânem

13. Hem şem‘ u pervânem hem şâhib-i dîvânem
Hem dâmem [ü] hem dânem hem genc [ü] vîrânem⁹⁶⁷

44a

14. Hem münâcâtem hem ehl-i harâbâtem
Hem kıabil-i tâ‘âtem hem kıabil-i ‘işyânem

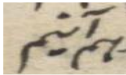
15. Hem mün‘im [ü] hem dervîş hem merhem [ü] hem rîşem
Hem nûşem [ü] hem nişînem hem derdem [ü] hem dermânem⁹⁶⁸

16. Şemsü’l-hağ-i Tebrîzî Maşûr şodem âhîr
Hem merd-i cefâ-bînem hem merd-i cefâ-dânem

110.

Şaşıde-i Kâsım Raḥmetullâhi ‘Aleyh

müfte‘ilün / mefâ‘ilün / müfte‘ilün / mefâ‘ilün

⁹⁶⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁶⁷ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁹⁶⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

1. Nāvek-i ğamze mī-zened dil-[ber]-i men nigār-i men
Şadre eger cefā koned şıdķ şıfāt-ı kār men
2. Hüsrev-i bī-naẓīr-i men hākīm-i men emīr-i men
Dil-ber-i nā-güzīr-i men bāğ-ı men ü bahār-i men
3. Nūr-i men ü sürūr-i men hāzır men ü huzūr-i men
Māye-i şekker ü şūr men şebr-i men ü qarār-i men
4. Evvel-i men āhır-i men zāhır-i men zamīr-i men
Yār-i mürīd ü pīr-i men mūnis-i ğam-gūsār-i men
5. Nāşır-ı bī-naşīr-i men nāẓır-ı bī-naẓīr-i men
Dil-ber-i dest-gīr-i men ez-heme ihtiyār-i men
6. Rāfi^c men refi^c -i men şem^c -i men ü şemī^c -i men
Cāmi^c -i men cemī^c -i men hāşıl-ı kār u bār-ı men
7. ‘Āşık-ı men habīb-i men tıbb-ı men ü tabīb-i men
Nāşib-i bī-naşīb-i men tālīb-i inkisār-i men
8. Cümle tu dāde-i merā merhem-i miḥnet [ü] şifā
Cān-i men ü cihān-i men maḥfī-yi āşikār-i men
9. Kem-şodeem be-derd ü ğam der-ṭaleb-i tu ‘ömr-hā
Hiç negofteiki k’ü **Ḳāsım** u dil-fikār-i men

Kaşide-i Şems-i Tebrîzî Raḥmetullāh⁹⁶⁹

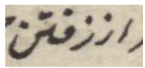
fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Sārbānā üştürān-bām ser-be-ser kaṭār mest⁹⁷⁰
Mîr mest ü ḥāce mest ü yār mest aḡyār mest
2. Bā ḡubār-i 'add-i muṭrib ebr-i sākî küşte şod
Bāḡ mest ü rāḡ mest ü ḡonca mest ü ḡār mest
3. Āsumānā çend kerdî gerdiş 'unşur bibîn
Āb mest ü bād mest ü ḡāk mest ü nār mest
4. Ḥāl-i şūret incunām [ü] ḡāl-i ma' nî ḡōd mepors
Rūḡ mest ü 'aql mest ü vehm mest esrār mest
5. Rev tu cebbārî rehākon tā-bingerî⁹⁷¹
Zerre zerre ḡāk-rā ez-Ḥālîḡ-ı cebbār mest
6. Tā-negūyî der-zemistān bāḡ-rā mestî nemāned
Müddetî penhā[n] şodest ez-dīde-i mekkār mest
7. Ger tu-rā ḡuyî resed ez-reften⁹⁷² mestān-ı merîḡ
Yā cünān sākî-i muṭrib key reved hem-vār mest

⁹⁶⁹ Bu kaside, *Şems-i Tebrîzî Dîvânı*'nda 14 beyitten müteşekkildir. Bu şiir, şairin Farsça divanında bulunmaktadır. Şiir, *Şems-i Tebrîzî Dîvânı*'nda “gazeliyât” bölümünde yer almaktadır (Füruzanfer, 1363:186-187).

⁹⁷⁰ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁹⁷¹ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁹⁷² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

8. Sâḫiyâ bâde yekî kon çend bâṣî ‘arbede⁹⁷³
Dûstân z’iḳrâr mest [ü] düşmenân z’inkâr mest
9. Bâde-râ fûsûn bi-dih târ güṣāyed m̄ kere⁹⁷⁴
Bâde tâ der-ser neufted key dehed destâr mest
10. Buḥl-i sâḳî bâṣed ancâ bâ-fesâd-ı bād-hâ
Her du nâ-hemvâr bâ-ṣed key reved⁹⁷⁵ hemvâr mest
11. Rûyhâ-yi zerd⁹⁷⁶ bibîn ü bâde-i gülgûn-bidih
Z’ân ki zeyn gülgûn nedâred ber-ruḥ [u] ruḥsâr mest
12. Bâde-i dârî Hüdâyî bās-sebûk ḥvâr u laṭîf
Z’ân eger ḥvâ-hed ne-nûṣed⁹⁷⁷ rev zi ṣed-devvâr⁹⁷⁸ mest
13. Şems-i Tebrîzî be-devret hiç kes hüṣyâr nîst
Kâfir ü mü’min ḥarâb u zâhid ü ḥammâr mest

112.

Ġazel-i Ferîdî Raḥmetullâh

fâ‘ilâtûn / fâ‘lâtûn / fâ‘ilâtûn / fâ‘ilûn

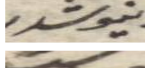
1. Hây u hû-yı şûfiyân ez-âh-ı pür-te’şîr mâst

⁹⁷³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁷⁴ Mısırada vezin aksamaktadır.

⁹⁷⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁷⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁷⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁷⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

Na‘ra-i sāgar-keşān ez-nāle-i şeb-gīr-i māst

2. Kāh der-dāru’ş-şifā vü kāh ender-kūh u deşt

Ġulġul-i dīvānegān ez-cünbiş-i zencīr māst

3. İy süvār-ı ħunuk-i ‘irfānem ki ender⁹⁷⁹ deşt-i nazm

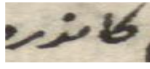
Düşmen-i rūbāh-sīret kemter̄m naĥcīr-i māst

4. Dūr-mānden ez-temāşā-yı ruĥ-ı zībā-yı tū

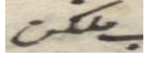
Ez-ķuşūr-ı çarĥ-ı gerdīm şod ne-ez⁹⁸⁰ taķşīr-i māst

5. Ger be-pāyeş ser-nihem ez-şevķ-i ‘ayb me-kon⁹⁸¹

Mey-fürüş-ı bezm-i rindān iy **Ferīdī** pīr-i māst

⁹⁷⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁸⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

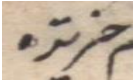
⁹⁸¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Mısrada vezin aksamaktadır.

4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY 743 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (1b-44b)'NİN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Yer Nu.: TY 743 Numarada Kayıtlı Mecmua-i Eş'âr							
vr.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Ġazālī	Vefā meyini içem diyü cām-ı 'ālemden İñende mest-i gurūr olma 'ibret al Cemden Hevā-yı āb-ı vişāl itme teşne-dil geçüben Kül itmeden ten-i hākini āteş-i ġamdan Beriyye çekmeyince hācīlar ⁹⁸² İçer mi Ka' bedde bir kıtre āb-ı zemzemden	Zamāne rif' ati olur çü 'ākıbet zā'ıl Ne vecħi var aña 'ākıl olan ola mā'ıl Bugünki rif' atıñ iy h'āce zilletin göresin Çü yarın ola berāber senüñle her sā'ıl Cihāna cān gözi ile iñen nazar kıılma Ki bakıcaķ ruħ-ı cānāna olmaya hā'ıl Ġazālī dār-ı fenādan beķā sarāyına göç	Tercî-i Bend / 5 bent		<i>Mefā' ilün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Mefā' ilün</i> <i>Fe' ilün</i>	

⁹⁸² Mısrada vezin aksamaktadır.

		Rumûz-ı hâl-i Süleymâna vakıf olduñ ise Gel imdi adını maḥv it nigîn-i ḥâtemden Nesin yâḥûd nicesin dime kimseye hergiz Münezzeh olmağa sa'y eyle keyf ile kemden Qo rāh-ı kibri sülûk it fenâ memâlikine Bu yol durur seni ilten beḳâ memâlikine	Bu köhne ḥânede olma iḳâmete mâil Şarâb-ı ḡaflet içüp ḳalma bezm-i ḥayretde⁹⁸³ İñende mest-i ḡurûr olma gözüñ aç ayıl Qo rāh-ı kibri sülûk it fenâ memâlikine Bu yol durur seni ilten beḳâ maḥâline				
2a	Rindî	Maḳdemüñden şahn-ı gülşende şabâ çün urdı dem Gülşen oldu bülbul-i destân-serâ itdi naḡam	Sensün ol burc-ı şerefde gün gibi rüşen-zamîr Müşterî-tedbîr Keyvân-rif'at u gerdûn-serîr	Tercî-i Bend / 5 bent	Medhiye	<i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlün</i>	

⁹⁸³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Bu şafâdan şah-n-ı gülzâra irişdi dem- kadem Haydarîler gibi servî çekdi ‘ Abbâs-ı ‘ âlem Çıkıdı istikbâl idüp erbâb-ı gülşen bî- şikem Her taraftan goncalar ağız açup der dem-be-dem Hayra maḳdem merḥabâ hoş geldün iy şâh-ı kerem İy gül-i gülzâr-ı devlet gülbin-i bâğ-ı İrem	Şâhid-i re ’yüñe bulunmaz cihân içre nazîr Yazamaz evşâfıñı bir yire gelse biñde bir Eyledi mihr-i maḥabbetle cihân halkın esîr Halk-ı ‘ âlem cân u dilden çağırup dir yâ emîr Hayra maḳdem merḥabâ hoş geldin iy şâh-ı kerem Dâr-ı dünyâda sa‘ âdet birle ol şâğ u selem				
3a	Şıdkî	Zamânıñda olursañ devlet ile ger şeh-i ‘ âlem	Şoñunda zehr-i ğam nûş itdirir âhîr ecel müşkil	Tercî-i Bend	2 bent	<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i>	Şiirde başlık bulunmamaktadır. Mecmuda, şiirin son iki bendi yer almakta olup baş kısmı eksiktir.

		İneñde ğırıra olma bir iki gün olup ğurrem⁹⁸⁴ Beķası yoķ bilürsin ‘āķıbet var āķirinde ğam Şunup cām ğüm oldı ‘ibret alġıl niķe biñ Cem⁹⁸⁵ Ṭayanma lezzet-i dehre şoñunda şunusardur sem Kimini ğüldürür birķaķ ğün ider ķeşmüñ yine pür-nem⁹⁸⁶ Yaturlar bī-nişāñ ħāk iķre niķe Ḥüsrev ü Rüstem Cihānda bir iki ğün şād olursuñ āķir mātem	Libāsıñ bir kefen şāhım saña tābūt olur maķmil Gider benlik hevāsın cān u dilden eylegil zā’ıl Sürseñ şöhret-i dünyāyı gerķi kim eyā ğāfil Hevā-yı nefis terk it olma dünyā semtine mā’ıl Bu remzi fehmi ider añlar cihān iķre olan ‘āķil Bilürsin ķurtuluş yoķ zīr-i ħāk olur saña menzil Nidersin manşıb-ı dehri sözüm tüt olma lā-ya’ķil			<i>Mefā’ılün</i> <i>Mefā’ılün</i>	Bununla birlikte bu iki bend şiire dāhil edilmiştir.

⁹⁸⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁵ Mısrada hece eksikliğinden kaynaklı vezin problemi bulunmaktadır.

⁹⁸⁶ Mısrada vezin aksamaktadır.

		Fenâsını añup ağlar cihānuñ her seher şebnem Göñül virmez aña meyl eylemez ‘âķil olan âdem Tekebbürlük Hudāya yaraşur sen ademîdensün Vücûdñ aña iy ġâfil ñe bir kıatre menîdensin	Bu dünyâ-yı denîye aldanur mu Şıdkıyâ kâmil Baña va‘z⁹⁸⁷ u naşîhat kıldı ġuş itdüm bir ehl-i dil Tekebbürlük Hudāya yaraşur sen ademîdensün Vücûdñ aña iy ġâfil ñe bir kıatre menîdensin				
3a	Veysî	Yiter iy dil heves-i zülf-i siyekâr yiter Yiter iy cân u belâ-dîde⁹⁸⁸ bu efkâr yiter	Yâ İlâhî şeref-i Hâzret-i Peyġamber içün Siper-i⁹⁹⁴ mâhı iki pâre iden Server içün	Terkîb-i Bend / 9 bent	Tevhid	<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	Şiirde başlık “Tercî- bend” olarak verilmiş olsa da yapı özelliġi sebebiyle şiirin “Tekîb- bend” olduġu kanaatine varılmıştır.

⁹⁸⁷ Mecmuada kelimenin altında “pend” yazmaktadır.

⁹⁸⁸ cân u belâ-dîde: cân-ı belâ-dîde VD.

⁹⁹⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Ceyb-i endişeye çek başın[1] fikr eyle⁹⁸⁹ hâlün Halk ile eyledüğün bî-hüde güftâr yiter Rişte-i fikr[e] dür-i eşk-i nedâmet nazm it⁹⁹⁰ Ârzû-yı dil için didigün eş‘âr yiter Murğ-ı ‘anķā-per-i ‘azmün yitür ol yirlere kim Şâh-bâz-ı nażar-ı himmet-i ebrâr yiter Der-i Mevlâya yüzün sür yiter itdün kendün	Şeb-i İsrâda⁹⁹⁵ olan sırr-ı muḳaddes⁹⁹⁶ hakkı Leyle-i ḳadrdeki vakt-i şafâ-güster içün Ḥande-i ḥüsn-i cihān-sûzı içün Şıddıḳuñ⁹⁹⁷ Girye-i⁹⁹⁸ Ḥazret-i Ya‘ḳûb-ı⁹⁹⁹ belâ- perver içün Nûr-ı Şıddıḳ-ı Nebî¹⁰⁰⁰ ma‘delet-i Fârûḳî				

⁹⁸⁹ eyle: it VD.

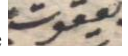
⁹⁹⁰ nedâmet nazm it: nedâmet-i nazm it VD.

⁹⁹⁵ Şeb-i İsrâda: Şeb-i esrâra VD.

⁹⁹⁶ muḳaddes: muḳaddesi VD.

⁹⁹⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁹⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

⁹⁹⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁰⁰ nebî: beni VD.

		Bende-i ḥalka-be-güş-ı der-i esrâr yiter Yiter oldu bu hevâ vü hevesi terk idelüm Yönelüp Ḥaḳḳa rāh-ı⁹⁹¹ [şıdḳ-ı]⁹⁹² sedâda gidelüm⁹⁹³	Ḥilm-i ‘Oṣmân u kerem-güsteri-i Ḥayder için Ol iki dürr-i dil-efrûz-ı benâgüş-ı felek Ya‘ nî ol ḳurretü’l-‘ayn-i şeh-i Ḥayber için Luṭf idüp itdügi cürm-i fesâdâta¹⁰⁰¹ baḳma¹⁰⁰² Veysî-i rû-siyehi¹⁰⁰³ nâr-ı ceḥîme yaḳma				
4b	Nüşî	Ḥad mi var bâdiye-i ḡaflete girdüklerime	Cânına mesken idüp fışḳ ile zindân-ı hevâ	Tercî-i Bend / 8 bent	Münacat	<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i>	

⁹⁹¹ rāh: reh VD.

⁹⁹² Bu kelimeler *Veysî Dîvânı*’ndan yararlanılarak vezin aksaklığını gidermek amacıyla eklenmiştir.

⁹⁹³ Mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁰⁰¹ itdügi cürm-i fesâdâta: eyledügi cürm ü fesâda VD.

¹⁰⁰² Mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁰⁰³ rû-siyehi: rûbehiyi VD.

		Fısk ile menzil-i maşşūduma yitdüklerime Var mı ğāyet bu beyābānda yitdüklerime Cānı vādī-i sehinnāke iletüdüklerime Tevbe yā Rabb[i] ḥaṭā yoluna gıtdüklerime Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime	Nūşī-i zārı zebūn eyledi zencīr-i belā Pāy-māl-i ğam olup derd ile gönüm derdgā Nice_olur ḥīle-i şeyṭān ile ḥālüm ‘acabā Tevbe yā Rabb[i] ḥaṭā yoluna gıtdüklerime Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime			<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	
5b	Ġaybī	Eşigün Mescid-i Aḫṣā kapuñdur Ka‘be-i ‘ulyā Saṇa hep bende [vü] efgendedür dünyā vü māfihā	Ne mümkündür ide vaşfuñ senün Ġaybī-i bīçāre Ġarāz ‘arz-ı ‘ubūdiyyetdür iy kân-ı kerem maḥzā	Kaside / 21 beyit	Na’t	<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	

6a	‘Ulvī	İy zāt-ı şerīfūñ şeh-i şāhān-ı risālet Nāmuñla ʔolu defter [ü] dīvān-ı risālet	İy ‘Ulvī-i miñnetzede Hāḡdan umarum ¹⁰⁰⁴ kim Maḡşerde şefī‘ üñ ola Sulṡān-ı risālet ¹⁰⁰⁵	Kaside / 22 beyit	Na’t	<i>Mef‘ūlü</i> <i>Mefā‘ilü</i> <i>Mefā‘ilü</i> <i>Fe‘ülün</i>	
8a	Mesīḡī	Medḡūñ oḡuduḡıçün kürsi-i eşcār üzre Muḡrı[ʔ]-i ḡumrı[y]ı el üzre ʔutar serv [ü] çenār ¹⁰⁰⁶	Devḡa-i ‘ömrüñi ser-be-ser ser- firāz ¹⁰⁰⁷ idüben ¹⁰⁰⁸ Eyleye körpe budāḡlaruñı Hāḡ berḡırdār ¹⁰⁰⁹	Kaside / 26 beyit	Medhiye	<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	Şiirde başlık bulunmamaktadır. Şiirin mecmuada, şairin divanındaki 27. beytinden itibaren başlandığı görülmektedir.
8b	Bāḡī	Rūḡ-baḡş oldu Mesīḡā-şıfat enfās-ı bahār	Gül gibi ḡurrem [ü] ḡandān ola rūy-ı baḡtuñ	Kaside / 52 beyit	Medhiye	<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	

¹⁰⁰⁴ umarum: dilerüm UD.

¹⁰⁰⁵ 22.b: 23.b UD.

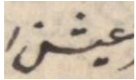
¹⁰⁰⁶ 1.b: 27.b MD.

¹⁰⁰⁷ ser-be-ser ser-firāz: ser-sebz ü ser-firāz MD.

¹⁰⁰⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁰⁰⁹ 26.b: 54.b MD.

		Açdılar dīdelerin h ^v āb-ı ʿademden ezhār	Sāgar-ı ʿayşuñ ¹⁰¹⁰ ola lāle-şifat cevherdār ¹⁰¹¹				
9b	Fiğānī	Bir dün ki cünd-i şām ile ceng itdi āsumān Oldı burūc-ı ʿāl ^ʿ a-i gerdzīnda çok ķıran	Țaķup kemendi gerdenine Țarb-i dest ile Devlet ķapuña ĥaşmı getüre keşān keşān ¹⁰¹²	Kaside / 31 beyit	Medhiye	<i>Meʿūlū</i> <i>Fāʿilātū</i> <i>Meʿāʿilū</i> <i>Fāʿilūn</i>	
10a	Bāķī	Hengām-ı şeb [ki] kūngüre-i ķaşr-ı āsmān Zeyn olmış idi şuʿlelenüp şemʿ-i aķterān ¹⁰¹³	Bezmünde baĥt sākī vū iķbāl hem- nişīn Cām-ı sipihr sāgar-ı pūlād-ı zer- nişān ¹⁰¹⁴	Kaside / 40 beyit	Medhiye	<i>Meʿūlū</i> <i>Fāʿilātū</i> <i>Meʿāʿilū</i> <i>Fāʿilūn</i>	

¹⁰¹⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰¹¹ 52.b: 55.b BD.

¹⁰¹² 31.b: 32.b FGD.

¹⁰¹³ Bu mısradaki son kelimenin kenarında kelimenin Türkçe anlamı olan “yıldızlar” kelimesi yazılıdır.

¹⁰¹⁴ 40.b: 42.b BD.

10b	Bākī	Haṭ-ı müşgfāmuñla iy gōnca-i ter Şekerdür o lebler mümessek mükerrer	Ümīdin revā eyleye ¹⁰¹⁵ ömrin ziyād[e] Mühimmin müheyyā murādın müyesser ¹⁰¹⁶	Kaside / 32 beyit	Medhiye	<i>Fa'ülün</i> <i>Fa'ülün</i> <i>Fa'ülün</i> <i>Fa'ülün</i>	
11a	Cinānī	Ol sīm-ber virmez ḥaber tenhā gezer kılmaz ḥader Kıl bir nazar dirsem eger biñ nāz ider bakmaz baḥr ¹⁰¹⁷	Rengīn edā olur ¹⁰¹⁸ şehā rūḥa ğidā cāna şafā Dirsem revā bu ḥōş-nevā kılsun Cinānī den eşer ¹⁰¹⁹	Kaside / 19 beyit	Medhiye	<i>Müstef'il</i> <i>ün</i> <i>Müstef'il</i> <i>ün</i> <i>Müstef'il</i> <i>ün</i> <i>Müstef'il</i> <i>ün</i>	
12b	Şehīdī	Kākül-i yāre dil-i dīvāne bend olmış yine	Ṭutuşup yer yer yanarken nār-ı hecr-i yār ile	Gazel / 5 beyit		<i>Fā'ilātün</i> <i>Fā'ilātün</i>	

¹⁰¹⁵ eyleye: eyle BD. Bu kelime sebebiyle vezin aksamaktadır.

¹⁰¹⁶ 32.b: 33.b BD.

¹⁰¹⁷ baḥr: geçer CD. Mısra da vezin aksamaktadır.

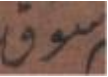
¹⁰¹⁸ olur: oldur CD.

¹⁰¹⁹ 18.b: 21.b CD.

		Bağlamalı oldu bîçâre levend olmuş yine	Cân virüp dâğ-ı Şehîdî müstmend olmuş yine			<i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilün</i>	
12b	Şem'î	Şamer devrinde her fettân 'acâyib şivekâr olmuş Kimine nâz fenn olmuş kimine şive kâr olmuş	Nice bir künc-i gamda Şem'iyâ beñzûñ hâzân itmek Göziñ aç gül gibi mey iç cihân bâğ u bahâr olmuş	Gazel / 7 beyit		<i>Mefâ' ilün</i> <i>Mefâ' ilün</i> <i>Mefâ' ilün</i> <i>Mefâ' ilün</i>	
12b	Müdâmî	Câme-i sürh ile dildâr görünsün yürüsün Pertev-i şems ayağına sürünsün yürüsün	Bu Müdâmî gibi ¹⁰²⁰ her 'âşık-ı dîdâr olan Taşlarla şu gibi durma döğünsün yürüsün	Gazel / 5 beyit		<i>Fe' ilâtün</i> <i>Fe' ilâtün</i> <i>Fe' ilâtün</i> <i>Fe' ilün</i>	
12b	Berkî	Serv [ü] 'ar'ar kâmet-i dil-cûña beñzer beñzemez	Haţtuña 'anber dimiş Berkî haţâlar söylemiş	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilâtün</i>	

¹⁰²⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Sünbül-i ter kākül-i hoş-būña beñzer beñzemez	Meh cebinüñ pertev-i hūrşide beñzer beñzemez			<i>Fā' ilātün</i> <i>Fā' ilün</i>	
13a	‘Ālī	İy dil esir-i şevk-i ¹⁰²¹ ruḥ-ı yār olam gibi Aḳar şu gibi mā'il-i didār olam gibi Fırḳat şebinde hecr ile bīdār olam gibi Bend-i belāya yine giriftār olam gibi Bir ḡonce gördüm anuñ içün zār olam gibi Bir serv sevdüm aña hevādār olam gibi	İrmiş degül dāmen-i pākine çün dest- i hār ¹⁰²² Gören olurdu şu gibi ol serv[i] bī- ḳarār ‘Ālī şadeḫ ṭolu dürr-i şāhvār Bāḡ-ı cihānda bülbul-i şūrīdesi hezār Bir ḡonce gördüm anuñ içün zār olam gibi Bir serv sevdüm aña hevādār olam gibi	Müseddes / 5 bent		<i>Mef' ūlū</i> <i>Fā' ilātū</i> <i>Mefā' ilū</i> <i>Fā' ilün</i>	

¹⁰²¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰²² Mısrada vezin aksamaktadır.

13b	Bâkî	İy cemālūñ pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem- yezel Berter olsa menzilūñ ḥūrşīd-i enverden maḥal Sende göstermiş kemāl-i şun‘ ın Üstād- ı ezel Ḳudretin izhār idüp Ḥaḳ Ḥazreti ‘azze ve cel Cümle ḥübān içre sen cānānı [kılmış] ¹⁰²³ bî-bedel	Bâkî yā kūy-ı ḥarābātı nişimen kılduğum Bezm-i ‘aşkı şem‘ -i āhumla müzeyyen kılduğum Ser-nüviştüm ḥālidür ¹⁰²⁴ āfāḳa rüşen kılduğum İy Selīmī ¹⁰²⁵ ebrū diyü ¹⁰²⁶ çeşm üzre mesken kılduğum ¹⁰²⁷ Alnuma ‘aşk ile yazılan yazulardur ezel	Tahmis / 7 bent		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	Şiir, Selîmî’nin gazeline tahmistir.
14a	Hilālî	Çāk iden sînemi tîğ-i ğam-ı cānānumdur	Sāyeveş ḥāk ile yeksān iden üftādelerin ¹⁰²⁹	Gazel / 5 beyit		<i>Fe‘ilātūn</i> <i>Fe‘ilātūn</i>	

¹⁰²³ Bu kelime, *Bâkî Divânı*’ndan alınarak çeviri yazılı metne dâhil edilmiştir. Anlam gereği yardımcı eyleme ihtiyaç olması sebebiyle eklenmesi icap etmiştir.

¹⁰²⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰²⁵ Selīmî: Selīm BD.

¹⁰²⁶ diyü: diyüp BD.

¹⁰²⁷ Mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁰²⁹ üftādelerin: üftādeleri HD.

		Fâş iden rāzımı āh-ı dil-i nālānumdur ¹⁰²⁸	İy Hilālî benüm ol serv-i hırāmānumdur			<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilün</i>	
14a	Murādî	‘Āşıkā luṭf ile raḥm idici yâri severin Hüsine hulk-ı muvâfıkca nigârî severin	Serv-ḳaddın ḳoşa sen incinegör dildāruñ İy Murādî dime kim buse kenârî severin	Gazel / 5 beyit		<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilün</i>	
14a	Bākî	Bâğ pür-naḳş [u] nigâr oldı bahârî severin Mâ'ilem naḳşına ğāyet de nigârî severin	‘Āşıkuñ raḳşda hem-pâlarıdır dest- efşân Bākî yâ anuñ içün serv [ü] çenârî severin	Gazel / 5 beyit		<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilün</i>	
14b	Murādî	Acuyup şabr itdügüm ol yâre ğāyet hoş gelür	‘Ālemüñ ḳaydında olmaḳdan Murādî bu dile	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ' ilātün</i> <i>Fâ' ilātün</i>	

¹⁰²⁸ rāzımı āh-ı dil-i nālānumdur: sırrımı sūz-ı dil-i pinhānumdur HD.

		Yār elinden ger ola ol yāre ġāyet hoş gelür	Zülf-i yār ile ola āvāre ġāyet hoş gelür			<i>Fā' ilātün</i> <i>Fā' ilün</i>	
14b	Bākī	Zahm-ı sīnem ol gözi mekkāre ġāyet hoş gelür Yāreler çeksem ¹⁰³⁰ revādur yāre ġāyet hoş gelür	Cāna rāhatdur ser-i kūyuñda āh itdükleri Ol hevālar Bākī -i bīmāra ġāyet hoş gelür	Gazel / 5 beyit		<i>Fā' ilātün</i> <i>Fā' ilātün</i> <i>Fā' ilātün</i> <i>Fā' ilün</i>	
14b	Emrī	Şi' rüm ki anda vaşf-ı ruḥ-ı dil- güşāsı ¹⁰³¹ var Beñzer şu yār-ı nev-ḥaṭa rengin edāsı var	Misk-i Ḥoten ¹⁰³² dimiş şu' arā çin-i zülfüne Emrī işitdi didi ki bunuñ ḥaṭāsı var	Gazel / 5 beyit		<i>Meḥ' ulü</i> <i>Fā' ilātü</i> <i>Meḥ' ilü</i> <i>Fā' ilün</i>	

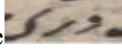
¹⁰³⁰ Yāreler çeksem: Yare açarsam BD.

¹⁰³¹ dil-güşāsı: dil-rübāsı ED.

¹⁰³² Misk-i Ḥoten: Senün Ḥıṭā ED.

15a	Nüşî	Ne feyz eyler ‘azîzûñ hâtır-ı meyyâle bilmezsin Sözin tût ırgürür ¹⁰³³ ol gevher-i âmâle bilmezsin Tecerrüd itmesen ‘ummân-ı dilde kalabilmezsin Gönül ğavvâşını deryâ-yı şevke şalabilmezsin Seri pây itmeyince baħr-i ‘ışka talabilmezsin Nefes tıtmaz iseñ dürr-i ¹⁰³⁴ murâdı alabilmezsin	Yitişmek menzil-i maşşûda iy Nüşî degül âsân Meger elťâf-ı Yezdân eyleye iħsân-ı bî-pâyân Olursañ pîr-i taħķîķüñ yolında bî-ser ü samân Bulursın ħâksâr-ı dilde bir gencîne-i ‘irfân Seri pây itmeyince baħr-ı ‘ışka talabilmezsin Nefes tıtmaz iseñ dürr-i murâdı alabilmezsin	Müseddes / 5 bent	Tevhid	<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i>	
15b	Nüşî	Var mı bir rûz-ı şafâ kim derdle şâm olmaya	Nüşîyâ kalmar güzellik yâre çün her şubħ u şâm	Tesdis / 5 bent		<i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilâtün</i>	Şiir başlıkta “Müseddes-i Nüşî Efendi” şeklinde yazılıdır. Başlıkta

¹⁰³³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰³⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Bezm-i miḥnetde dil-i şeydā ğam-āṣām olmaya Var mı bir vuṣlat ki hicrān ile encām olmaya Cān-ı ‘uṣṣāḫ anda ālām ile nā-kām¹⁰³⁵ olmaya Var mı bir ruḥsāre kim ḥaṭṭ-ı siyehfām olmaya Devr içinde ḫanḫı gün gördük ki aḥṣām olmaya	İltifāt itsün dil-i şeydāya bāḫī ve’s- selām Ḳıymetin bilsün cemāl-i ‘ālem- efrūzuñ tamām Zıll-ı zā’ildür bu ‘ālem mihri olmaz ber-devām Var mı bir ruḥsāre kim ḥaṭṭ-ı siyehfām olmaya Devr içinde ḫanḫı gün gördük ki aḥṣām olmaya			<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	“müseddes” olarak zikredilmesine rağmen vezin ve kafiye düzeni itibariyle Haluk İpekten’in “Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz“ isimli çalışmasından faydalanılarak “tesdis” olduğu kanaatine varılmıştır.
15b- 16a	Fuzūlī	Beni cāndan uşandurdu cefādan yār uşanmaz mı	Fuzūlī rind-i şeydādur hemīşe ḫalka rüs vādur	Gazel / 7 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	

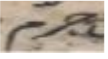
¹⁰³⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

		Felekler yandı āhumdan murādum şem‘i yanmaz mı	Şoruñ kim bu ne sevdādur ¹⁰³⁶ o sevdādan ¹⁰³⁷ uşanmaz mı			<i>Mefā‘ilün</i>	
16a	Nūşī	Ne rāz-ı ‘ıyş ü nūşa duñter-i rez gibi maḥrem var Ne faşl-ı mevsim-i ‘ışret gibi ferḥunde bir dem var Ne mānend-i şafā-yı bezm-i mey bir ‘ıyş ü ‘ālem var Ne cām-ı bāde-i gül-gūna beñzer yār-ı hem-dem var Ne şadr-ı şuffa-i mey-ḥāne ¹⁰³⁸ gibi cāy-ı ḥurrem ¹⁰³⁹ var	Olur bezm-i belāgatde ṭabī‘ at Nūşīyā sākī Pey-ā-pey sāgar-ı ‘irfān ider mestāne ‘uşşākı Ne ḥācet ğayra güftaruñ hoş egler cān-ı müştākı Şafā-yı şafvet-i ṭab‘ uñ yiter eglence iy Bākī Bi-ḥamdillāh ne ğam yirsin elünde sāgar-ı Cem var	Tahmis / 5 bent		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	Şiir, Bākī’nin gazeline tahmistir.

¹⁰³⁶ sevdādur: ğavgādır FD.

¹⁰³⁷ o sevdādan: bu ğavgādan FD.

¹⁰³⁸ şuffa-i mey-ḥāne: gūşe-i mey-ḥāne BD.

¹⁰³⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

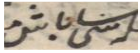
16a	Nūṣī	La‘l-i ṣīrīnūndür el-ḥaḳ şehd-i şekkerden lezīz ¹⁰⁴⁰ Ağzuñ olmışdur senüñ senbūse-i terden lezīz	Gerçi telḥ itmīş dimāğın şūfī-i nā- puḥtenüñ Var mıdur Nūṣī ‘aceb ‘ālemde sāğardan lezīz	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	
16b	Nūṣī	Göñül bir kıldur anı dergeh-i sulṭāna ṭapşurdum Yāḥūd bir mübtelā dil-ḥastedür Loḳmāna ṭapşurdum Revān-ı nā-tüvānı şāh-ı mülk-i cāna ṭapşurdum Dil-i pür-derd-i mecrūḥı der-i cānāna ṭapşurdum	Bu meydān-ı maḥabbetde semend-i himmeti sürdüm Vücūdum Nūṣīyā ser-menzil-i maḳşūda irgürdüm Bu sevdā-y-ile çıḳmaḳ[lıḳ] başa mümkin degül gördüm Ser-i zülfi ucından ¹⁰⁴¹ ‘āḳıbet cān ¹⁰⁴² terki[ni] urdum	Tahmis / 5 bent		<i>Mefā‘ilūn</i> <i>Mefā‘ilūn</i> <i>Mefā‘ilūn</i> <i>Mefā‘ilūn</i>	Şiir, Bâkî’nin gazeline tahmistir.

¹⁰⁴⁰ Bu gazeldeki redif kelimesi olan “lezīz”, mecmuuda gazel boyunca şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁴¹ ucundan: ucunda BD.

¹⁰⁴² cān: ser BD.

		Varup dārū’ş-şifāya yine bir dīvāne taşşurdum	Girüp meydāna Bākī tōpumu çevgāna taşşurdum				
16b	Nūṣī	Kaçan yollarda illerle o tıfl-ı dilsitān oynar Gönül lertzān olur mekr-i ‘adūdan belki cān oynar	Kılıç çekse semendin depredüp ol bī- vefā Nūṣī Ciger pür-ḥūn olur dil āh ider rūḥ-ı revān oynar	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	
17a	Nūṣī	Cümle luṭfı Ḥaḫdan aña iy dil-i nāzūk-şinās Zātınuñ müstağraḫ-ı elṭāfidur hep cinn ü nās Çünkü vācibdür aña her dem sipās-ı bī- kıyās	Raḫş-ı medḫi gerçi erbāb-ı suḫan çok yordılar Şanma kim ser-menzil-i maḫşūda ammā irdiler Cümlesi şābāş ¹⁰⁴³ meydānında Nūṣī turdılar	Tahmis / 5 bent	Tevhid	<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	

¹⁰⁴³ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

		Ḥazret-i Mevlāya olsun bī-nihāyet kim sipās Virdi maḳṣūdum ne deñlü eyledümse iltimās	Ol perīveş yār ḥaḳḳında bu şi‘ rūñ gördiler Saña taḥsīn itdiler iy dil cemī‘ an cinn ü nās				
17a	Nūṣī	Ol dil-ber-i nev-reste cüvānān arasında Bir ğonceye beñzer gül-i ḥandān arasında	Nūṣīyi zebūn itdi iki düşmen-i mel‘ ūn Qaldı yalıñuz nefis ile şeyṭān arasında	Gazel / 5 beyit		<i>Meṣ‘ ūlū</i> <i>Mefā‘ ilū</i> <i>Mefā‘ ilū</i> <i>Fe‘ ūlūn</i>	
17b	Nūṣī	Tāzelendi bu cihānuñ yüzi bih-rūz oldı Şanasın devlet-i devr-i Cem ü Şeh-rūz oldı ‘ Ālemūñ ṭālī‘ -i ber-geştesi fīrūz oldı ‘ Andelībūñ yine şīvenleri dil-sūz oldı	Tāze cāñ buldı cihān eyle ḥurūş iy Nūṣī Saña şāyeste mi endīşe ile ḥāmūşī Naḥl-i dildārı kenār eyle pūr it āġūşı Düşmesün bir dem elüñden ḳadeḥ-i bī-hūşı	Müseddes / 5 bent		<i>Fe‘ ilātūn</i> <i>Fe‘ ilātūn</i> <i>Fe‘ ilātūn</i> <i>Fe‘ ilūn</i>	

		Köhne ‘âlem yeñilendi yine nev-rûz oldı Gül gibi sāğar-ı mey encümen-efrûz oldı	Köhne ‘âlem yeñilendi yine nev-rûz oldı Gül gibi sāğar-ı mey encümen-efrûz oldı				
17b- 18a	Cinânî	Baňa bir sâde zehîr eyledi bu çarh-ı felek Görmedi ancılayın sâde zehîr ins ü melek	İy Cinânî niçe bir geşt ü güzâr eyleyesün Taşra çıqma küpe gir tâ bulunınca giyecek	Gazel / 9 beyit		<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	Şiir, <i>Cinânî Dîvânî</i> ’nda bulunamamıştır.
18a	Nûşî	Saňa şâyeste mi şâhum beni giryân idesin Düşmeni luţfuñ ile hurrem ü hândân idesin Ne revâdur bizi hicrân ile nâlân idesin	Var iken sencileyin şâh-ı kerîmü’ş- şânum Bende olmak ile Nûşî niçe kâbil hânum El çeküp cümle güzellerden efendi cânum	Tahmis / 5 bent	Hicviye	<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	

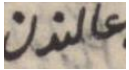
		Pādişāhā ile ihsānuñı her ān idesin Saña lāyık mı baña cev-r-i firāvān idesin	Cān u dilden saña kul oldu gönül sulṭānum Ya cefā eyleyesin ya aña ihsān idesin				
18a	Nūṣī	Cānumı dil-ḥaste itdi hecr-i cānānum meded Gelsün ol bīmāra tīmār eylesün cānum meded	Bāde-i la‘ lūñ şifā-sāz eyle bezm-i cānda Ḥastedür Nūṣī kuluñ iy şāh-ı devrānum meded	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	
18b	Nūṣī	Luṭf olsa bendesine o şāh-ı celālden İtsem ḥabīr ḥāl-i dil-i pūr-melālden İnşāf olaydı belki o kaşı hilālden Dā ‘im geçerdı böyle fikirler ḥayālden Yāri görince ḳaldı gönül ‘arz-ı ḥālden El degmedi şikāyete şükr-i vişālden	‘Azm eyledüm ki görsem şāh-ı mürüvvetüm ¹⁰⁴⁴ ‘Arz eyleyem cenābına Nūṣī şikāyetüm Nuṭḳı tutildı dil ṭolaşup gitdi ṭāḳatüm	Müseddes / 5 bent		<i>Meḥ‘ülü</i> <i>Fā‘ilātü</i> <i>Meḥ‘ilü</i> <i>Fā‘ilün</i>	

¹⁰⁴⁴ Mısrada vezin aksamaktadır.

			Kalmadı tende t�b u rev�numda kuvvet�m Y�ri görince kaldı gönül ‘arz-ı h�lden El degmedi Őik�yete Şükr-i viŐ�lden				
18b- 19a	�ks�z ‘Ali	�dem� ins�n iken h�yv�n olur tiry�k�ler Zehr-i za���m yimegi olur tiry�k�ler	�ks�z ‘Al�m dil-keş olur afy�n ile başı hoş olur Ka�an ho���as� boş olur Őey��n olur tiry�k�ler	7 beyit		<i>�l��s�z</i> <i>�iir</i>	�iir, başlıkta ‘‘Tekerleme- i Tiry�k�ler’’ Şeklinde yazılıdır. Bu Şiir, başlıkta ‘‘tekerleme’’ nazım Şekli adıyla yer almakta olup �l��s�z kaleme alınmıştır.
19a	N�Ő�	Dil z�r olur ol na�l-i semen-s�nu� ucından C�n n�le �ılur sünbül-i c�n�nu� ucından	Dil virse ‘ad� h�ke düşer kellesi N�Ő� Başdan çıkar ol �urre-i c�n�nu� ucından	Gazel / 10 beyit		<i>Mef��l�</i> <i>Mef��il�</i> <i>Mef��il�</i> <i>Fe��l�n</i>	

19a	Nūṣī	Beni ḥāk itmesün hecr ile ḥavf itsün ğubārumdan Şımasun şışe-i ṭab‘um şaḳınsun inkisārumdan	Ölürsem bunca ālām ile ol hoş ḥaṭ fırāḳında Oḳınsun bār-ı geştüm Nūṣī ‘ā seng-i mezārumdan	Gazel / 7 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	
19b	‘Ahdī	Bu cihānuñ kıl ü ḳālın ¹⁰⁴⁵ iy göñül ğavğā gözet İşbu keşret ‘āleminden ¹⁰⁴⁶ ḳıl ḥaz̄er tenhā gözet Hem özüñ her zerre-i nā-çizden ednā gözet Kendü miḳdāruñdan iy dil herkesi a‘lā gözet	‘Āḳil olan kimse añlar ‘ālemi künc-i fenā Pes ¹⁰⁴⁷ nesine yetmeye örtü döşek bir būriyā Ḥusrev-i nazm-ı cihān-ārā demişdür ‘ Ahdiyā ‘Işḳ içinde <i>kenz-i lā-yefnā</i> ¹⁰⁴⁸ dilerseñ Fevriyā	Tahmis / 5 bent	Pendname	<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	Şiir, Fevrī’nin gazeline tahmistir.

¹⁰⁴⁵ ḳıl ü ḳālün: ḳāl ü ḳılın ABD.

¹⁰⁴⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. ‘āleminden: ‘āleminde ABD.

¹⁰⁴⁷ Pes: Ya ABD.

¹⁰⁴⁸ kenz-i lā-yefnā: genc-i lā-yefnā ABD. kenz-i lā-yefnā: (Kanā’t), tükenmez bir hazinedir (Yılmaz,1992).

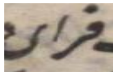
		Zerreyi mihr-i münevver atreyi deryā gözet	Her neye olsa anā‘at eyle istignā gözet				
19b	‘Avnī	Tezevvüc ¹⁰⁴⁹ aşdın itdüm iy ¹⁰⁵⁰ dirīgā telh-kām oldum Daıldı boynuma oz torbası rüsvā-yı ‘ām oldum	Cenābetden açup amlar çekerdüm iẖtilām olsam Cünübler zümresine ¹⁰⁵¹ ‘Avniyā şimdi imām oldum	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Şiirin başlıı bulunmamaktadır.
20a	Nüşī	N’eyledün iy rūzgār-ı zūr-kār [u] cām- şikār Nal-i ‘Ayşuñ eyledün berg-i vücūdın aqsār Zehr-i mār-ı şadme-i ayş-ı ecelle āh kim	a te‘ālā abrini dūnyāya manzūr eylesün āne-i ibālını hem-vāre ma‘mūr eylesün	Tercī-i Bend / 7 bent	Medhiye	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Şiir başlıkta “aşıde-i Merşiyye-i Nüşī Efendi Der-a-ı ‘Ayşī Efendi Eş-Şīrvī? Rametullāhi ‘Aleyh” şeklinde yazılıdır. Bu şiirin başlıı “Kaside” olarak yazılsa da şekil özellii itibarıyla “Tercī‘-bend” olduu kanaatine varılmıştır.

¹⁰⁴⁹ Tezevvüc: Te’ehhül AV.

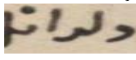
¹⁰⁵⁰ iy: - AV.

¹⁰⁵¹ zümresine: zümresinde AV.

		Eyledüñ tār-ı şafā-yı cān-ı dehri tār- mār Tünd-bād-ı şavlet-i miḥnet-fezā¹⁰⁵²-yı derd ile Şarşar olduñ ‘ālemüñ maḫşūresin hey rūzgār Hāke şalduñ ‘āḫıbet ol gevher-i pākīzeyi Her zamān efser-nişān iken o dürr-i ābdār Zā’ıl itdüñ cismīn ammā defter-i eyyāmdan	Hurrem¹⁰⁵³ itsün ḥāṭırın rūḥ-ı revānın şād idüp Göñlini iy Nūş-i bī-çāre mesrūr eylesün Hem-nişīnin ‘ān diyārın fırka-i ḡılmān idüp Ġam-güsārın zümre-i vildān¹⁰⁵⁴ ile ḥūr¹⁰⁵⁵ eylesün Müstaḥaḫdur luṭfa çün ol pīre iḥsān-ı Ḥudā Şuçların ‘afv eyleyüp peyveste maḡfūr eylesün				

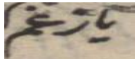
¹⁰⁵² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁵³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

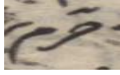
¹⁰⁵⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

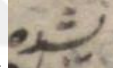
¹⁰⁵⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Şafha-i ‘ âlemde qalmışdur kemâli yâdigâr Gülşen içre lâleler yansun yaqılsun derd ile Ağlasun cû-bâr tâ rûz-ı kıyâmet zâr zâr İñlesün bûlbüller itsün sînesin şad-çâk gül Şaçların bozsun giyüp mâtem tönin zülf-i nigâr Hâzret-i ‘ Aysî ki olmışdı ‘ aceb şâhib- hüner Hâk te‘ âlâ rûhını şâd eylesün şâm u seher	Yazuğı¹⁰⁵⁶ gitsün dilinden şu‘ le-i luţf-ı Hüdâ Qaşr-ı iqbâlin anuñ her lahzâ pür-nûr eylesün Kim iderse qabrine çeşm-i haqâretle nazâr Sînesin¹⁰⁵⁷ miñnet gözin şâm [u] seher kûr eylesün Sebzezâr-ı hâtırın hurrem¹⁰⁵⁸ bahâr itsün tamâm Hâk te‘ âlâ gönlini hem-vâre mesrûr eylesün				

¹⁰⁵⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılı olmasına rağmen anlam gereği “Yazuğı” yazılması daha uygun görülmüştür.

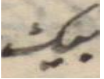
¹⁰⁵⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

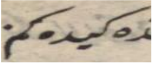
¹⁰⁵⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

			Ḥazret-i ‘Ayšī ki olmışdı ‘aceb şāhib-naẓar Ḥaḳ te‘ālā rūḥını şād eylesün şām u seḫer				
21b	‘Azmi	Biḥamdillāh ne bed şuġlūm ne emvāl-i medīdūm var Ne imr[ū]zındayum dehrūn ne ferdinde ba‘īdūm var Ne ta‘mīr-i der-i köhne ne bünyād-ı cedīdūm var Ne fīkr-i manşīb-ı ‘ālī ne ğavġādan ba‘īdūm var Ḥarīf-i fāriġ-i bālem ne şeyḫūm ne mürīdūm var	Dimeñ şevḳ ile şem‘ āsā derūnum¹⁰⁶⁰ yok Sarāy-ı maḥrem[e] ḫurrem-serīrem keşf-i rāzum yok Naşībe rāzıyam māl ehline nāz [u] niyāzum yok Kimesne pāyesine (bil) ‘Azmiyā hırş ile āzum yok Ḥarīf-i fāriġ-i bālem ne şeyḫūm ne mürīdūm var Ne beg yanında maḳşūdum ne pāşādan ümīdūm var	Müseddes / 5 bent		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	

¹⁰⁶⁰ Bu kelime kafiyei bozmaktadır.

		Ne big ¹⁰⁵⁹ yanında maşşūdum ne pāşādan ümīdim var					
22a	Şāh Ṭahmās	Şāh-ı merdān devletinde geydügüm ¹⁰⁶¹ nārencidür Nāra karşı ṭurmaz[uz] ¹⁰⁶² zīrā beni nār incidür	Şāh Ṭahmās ım cihānda şāh-ı şāh neslüm ¹⁰⁶³ ‘Alī Yār ile yār olmışum dā’im beni yār ¹⁰⁶⁴ incidür	Gazel / 5 beyit		<i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilün</i>	
22a	Fünūnī	Çäryārı sevmeyen kendüzin ol yār incidür	İy Fünūnī Şāh Süleymān Āl-i ‘Oşmān neslidür	Gazel / 5 beyit		<i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilātün</i> <i>Fā’ ilün</i>	Şiir, başlıkta “Gazel-i Sultān Süleymān” şeklinde yazılıdır. Başlıkta “Sultan Süleymān” zikredilmesine karşın

¹⁰⁵⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Şiir boyunca bu kelime nakaratlarda aynı yazımla tekrar edilmiştir.

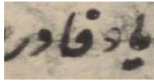
¹⁰⁶¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁶² ṭurmaz[uz]: varmazam ŞT.

¹⁰⁶³ neslüm: nesli ŞT.

¹⁰⁶⁴ dā’im beni yār: şanma ki āgyār ŞT.

		Ehl-i şer‘ üñ düşmenini ‘ âkıbet nâr incidür	Çâr-yârüñ himmetiyle anı kim zâr incidür				mahlas beytinde “Fünûnî” isminin kullanıldığı görülmektedir.
22b	Murādī	Yanıña qalmaz didim cānā cefālar bilmiş ol Güldi didi bā-vefādur ¹⁰⁶⁵ dil-rubālar bilmiş ol	Yok durur ‘ âlemde yârüñ gibi bir gül yüzlü yâr Gerçi çokdur iy Murādī mehlikālar bilmiş ol	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	
22b	Bākī	Her cefā kim eylediñ geldi vefālar bilmiş ol Rūḥa rāḥatdur ğamuñ cāna şafālar bilmiş ol	İltifatuñ Bākī [yī] dünyāya maḥsūd eyledi Hep senüñdür çekdügi cevır ü cefālar ¹⁰⁶⁶ bilmiş ol	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	

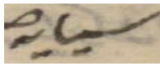
¹⁰⁶⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁶⁶ cevır ü cefālar: derd ü belālar BD.

22b	Fehmī	Leblerin zībā yaraşmış dā'im devrān üstine ¹⁰⁶⁷ Var mı zīrā bir güher [bu] la' l-i ḥandān ¹⁰⁶⁸ üstine	Fehmiyā gördüm ṭarīḳ-i Ka' be-i vaşlunda ben Ḥaste düşmüş [de] yatur ḥār-ı muğaylān üstine	Gazel / 5 beyit		<i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilūn</i>	
22b	Feyzī	Şanma kāküldür düşen ruḥsār-ı kemān üstine Sāye ¹⁰⁶⁹ şalmış dur(ur) hü mā şem' -i şebistān üstine	Feyziyā cānā lebūnden buse iḥsān it didim Ḥande idüp didi o ¹⁰⁷⁰ şīr m-dehen cān üstine	Gazel / 5 beyit		<i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilātūn</i> <i>Fā' ilūn</i>	

¹⁰⁶⁷ Mısrada vezin aksamaktadır.

¹⁰⁶⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁶⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁷⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

23a	Emrî	Dīde lāle ‘ārızuñçün jāle-bār olmuş dur[ur] Her müje hüsnuñ gülinsiz gözde hār olmuş durur Sīne ‘ışkuñ āteşiyle pür-şerār olmuş dur[ur] Cān firāk-ı la‘l-i nābuñla figār olmuş durur Dil hevā-yı kākülünle bī-çarār olmuş dur[ur] ‘Aql u fikrüm turrāñ ile tārūmār olmuş durur Ten ğam-ı zülf ü haṭuñla hāḡsār olmuş durur	Qāmetüñ bālādur iy servüm miyānuñdur vasaṭ Ġonca¹⁰⁷³-i güldür ‘izāruñ beñlerüñ¹⁰⁷⁴ müşğm nuḡaṭ Levh-i dilden bul[a]maz¹⁰⁷⁵ haṭṭuñ eger olursa Şaṭ La‘lün üzre yazdı Kevşer sūresin gūyā ğalaṭ Kim qazıtdı iy cemāli muşḡafum hıfzuñda¹⁰⁷⁶ haṭ Qanına ‘āşıqlaruñ la‘lün getürdi çünki haṭ Bir gün ola Emrî içün diyeler iy sebz-haṭ	Terkîb-i Bend / 5 bent	Na’t	<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	Şiir, başlıkta “Tercî‘ -i Bend-i Emrî Sellemeḡullāhu ‘Aleyh” şeklinde yazılıdır. Başlık “Tercî‘ -bend” olsa da şiirin yapısı itibariyle “Terkîb-bend” olduğı kanaatine varılmıştır.

¹⁰⁷³ Ġonca: Safha ED.

¹⁰⁷⁴ beñlerüñ: leblerüñ ED.

¹⁰⁷⁵ bul[a]maz: yuyamaz ED.

¹⁰⁷⁶ hıfzuñda: şafḡanda ED. Burada “hat” kelimesi ile uyumlu olarak “safḡanda” kelimesinin kullanılması uygundur.

		Üstüh ^v ân u ¹⁰⁷¹ ser mekân-ı mür ¹⁰⁷² [u] mâr olmuş durur	Bir haṭı sebzûñ ğamından dil-figār olmuş durur				
23b	Uşûlî	Vücûd-ı Muṭlaquñ bahri ne mevci kim ider peydâ Ene'l-Ḥaḡ nuṭḡını ¹⁰⁷⁷ söyler eger maḥfî eger peydâ	Ḳamu nezzârede ebkâr-ı ma' nî muntazırlardur Uşûlî gibi tâ kim ola bir şâhib-naẓar peydâ	Gazel / 13 beyit	Tevhid	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	Şiir, başlıkta “Ḳaşıde-i Uşûlî” şeklinde yazılıdır. Başlık “Kasîde” olsa da şiir, <i>Usûlî Dîvânı</i> ’nda “Gazel” bölümünde yer almaktadır.
23b	Ġazālî	Bir mücâhid ḡuluñuz terk iderüz cân u seri Pâdişâhum şoñra ṭuyarsun ḡaberi ¹⁰⁷⁸	‘ Azm ider oldı Ġazālî sefere sulṭānum Ḳıl aña ḡayr du' â ol da ḡuluñdur iş eri	Gazel / 5 beyit		Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün	

¹⁰⁷¹ Üstühân u: Üstühân-ı ED.

¹⁰⁷² mekân-ı mür: mekân mür ED.

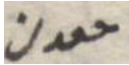
¹⁰⁷⁷ nuṭḡını: sırrını USD.

¹⁰⁷⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

23b	Firdevsî	Câme-i sürh ile olduğda o mehveş peydâ ‘Âlemi yakmak içün oldu bir âteş peydâ	Didi Firdevsî görüp Ėâlûnî iy Ėûr olmış Âdeme reh-zen olan dâneye beñzeř peydâ	Kaside / 10 beyit		<i>Fe‘ilâtûn</i> <i>Fe‘ilâtûn</i> <i>Fe‘ilâtûn</i> <i>Fe‘ilûn</i>	
24a	Rağmî	Gülşende geyüp efser-i şâğâne ķaranfûl Baş egmedi tâc-ı ser-i Ėâķâna ķaranfûl	Ėâk-i rehûne ¹⁰⁷⁹ tuğfe diyü ķılmaĖa îşâr Yâķût ķoya Ėoķķa-i mercâna ķaranfûl ¹⁰⁸⁰	Kaside / 26 beyit	Medhiye	<i>Meş‘ûlû</i> <i>Meşa‘îlû</i> <i>Meşa‘îlû</i> <i>Fe‘ûlûn</i>	
24b	Necâtî	Teşbîğ olalı ĖaĖĖ-ı ruğ-ı yâre benefşe	Ėâķ ¹⁰⁸² dan dilerem devlet [ü] ‘ömrûñ ola câvîd	Kaside / 38 beyit	Medhiye	<i>Meş‘ûlû</i> <i>Meşa‘îlû</i> <i>Meşa‘îlû</i> <i>Fe‘ûlûn</i>	

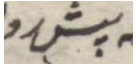
¹⁰⁷⁹ Mısrada kelime şeklinde yazılıdır.

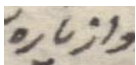
¹⁰⁸⁰ 26.b: 29.b BRD.

¹⁰⁸² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Gönlümüz icrâda çemen-ârâ benefşe ¹⁰⁸¹	Nite ki ola pîş-rev ¹⁰⁸³ ezhâra ¹⁰⁸⁴ benefşe ¹⁰⁸⁵				
25b	Hayâlî	Berg-i gülden edüp zebân gonca Vaşf-ı yâra açar dehân gonca	Bir nice dürc bî-bedel yâkût Bir güzel oldı ¹⁰⁸⁶ sürmedân gonca	Kaside / 10 beyit	Medhiye	<i>Me'îlâtün</i> <i>Mefâ'ilün</i> <i>Fe'ilün</i>	
26a	Figânî	Bir dün ki cünd-i şâm ile ceng itdi âsumân Oldı burûc-ı kal' a-i gerdzında çok kırân	Dağup kemendi gerdene darb-i dest ile Devlet kapuña haşmı getüre keşân keşân ¹⁰⁸⁷	Kaside / 28 beyit	Medhiye	<i>Me'ûlû</i> <i>Fâ'ilâtü</i> <i>Mefâ'ilü</i> <i>Fâ'ilün</i>	Bu şiirin aynısı mecmuada 9 ^b numaralı varakta yer almaktadır. Mürettip, şairin şiirini bu varakta tekrar vermiştir.

¹⁰⁸¹ Bu beyit, *Necâtî Bey Dîvânı*'nda bulunamamıştır. Mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁰⁸³ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁸⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁸⁵ 38.b: 47.b NBD.

¹⁰⁸⁶ oldı: sîm HBD.

¹⁰⁸⁷ 28.b: 32.b FGD.

29b	‘Ulvī	Dil yanup āteş-i ‘aşkuñla döküpdür ¹⁰⁸⁸ gözüm āb İmtizāc eylemeden ¹⁰⁸⁹ āteş ü bād āb u tūrāb	Āhumuñ āteşi sönmez gözüm ābı diñmez Āhuma āteş-i ğam āb[uma] ¹⁰⁹⁰ dirler ser-ḥāb ¹⁰⁹¹	Kaside / 9 beyit		<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	
30a	Cinānī	Nigārā ‘aşq-ı pākūñ niçe bir dilde nihān olsun Demidür ‘āleme şıdķ-ı derūnum dāstān olsun Bilinsün müdde‘ inūñ cümle aḥvāli ‘ayān olsun Ḳapuñda ¹⁰⁹² imtiyāzum ḥalk içinde bī- gümān olsun	Ḳapuñda pādişāhum ḳullaruñ çok gerçi kim ‘āşık Cinānī yem ḳanı bir baña ¹⁰⁹⁴ beñzer ‘āşık-ı şādık Benem aḳrān içinde ḥamdülillāh ‘aşq ile fā’ik Melāmet tekyesinde pīr-i ‘aşq oldum disem lāyık	Müseddes / 6 bent		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	

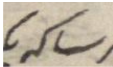
¹⁰⁸⁸ döküpdür: dokerdi UD.

¹⁰⁸⁹ eylemeden: eylemedeyin UD.

¹⁰⁹⁰ Bu ekler, vezin gereği *Ulvī Dîvânı*’ndan yararlanılarak eklenmiştir.

¹⁰⁹¹ 9.b: 5.b UD.

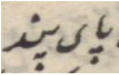
¹⁰⁹² Ḳapuñda: Benüm de CD.

¹⁰⁹⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Kelime, *Cinānî Dîvânı*’ndan yararlanılarak düzeltirmiştir.

		Gerek dervîş ü dil-rîş gerek ¹⁰⁹³ şâh-ı cihân olsun Saña ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun	Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun Saña ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥân olsun				
30b	Nāmî	Şehsüvâr-ı ‘arşa-i ḥüsne bugün meydân benüm Ṭop-ı çevgânım durur şimdi meh-i tâbân benüm Kullarumdan sayılır bay u gedâ sulṭân benüm Ger süvâr olsam rikâbumda yürür ḥübân benüm Yedi iklim içre adum añılır her ân benüm	Var mı bir kimse baña ‘âlemde tâlib olmaya Yâ ayağum öpmege cânıyla râğib olmaya Baña hîç Nāmî gibi yâr-i muşâhib olmaya Kullarum çokdur velî andan muşâhib olmaya Yedi iklim içre adum añılır her ân benüm	Müseddes / 7 bent	Fahriye	<i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilün</i>	

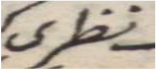
¹⁰⁹³ Gerek dervîş ü dil-rîş gerek: Gerek dervîş-i dil-rîş ü gerek CD. Bu şiirde, sonraki nakaratlarda da aynı yazım tekrar etmektedir.

		Pādişāh-ı mülk-i hüsne şimdi devrân benüm	Pādişāh-ı mülk-i hüsne şimdi devrân benüm				
31a	Bâkî	İy pây-bend ¹⁰⁹⁵ -i dāngeh-i kayd u ¹⁰⁹⁶ nām u neng Tā key hevā-yı meşgale-i dehr-i bî- direng Añ ol günü ki āhîr olup nev-bahār-ı ‘ömr Berg-i hazāne dönse gerek rûy-ı lāle- reng Āhîr mekānuñ olsa gerek cür‘a gibi hāk	Bâkî cemāl-i Pādişeh-i dil-pezirî gör Mir‘āt-i şun‘-ı Hāzret-i Hayy-i Kādîr[i] gör Pîr-i ‘Azîz-i Mısr-ı vücûda ¹⁰⁹⁹ itdi intiḳāl Mîr-i cevân-ı çâpük-i Yûsuf- nazîrî ¹¹⁰⁰ gör Behrām-ı vakti Gûra yitürdi bu şaydgâh	Terkîb-i Bend / 7 bent	Mersiye	<i>Mef‘ûlû</i> <i>Fā‘ilâtü</i> <i>Mefā‘ilû</i> <i>Fā‘ilün</i>	Bu şiir, <i>Bâkî Dîvân</i> ’da 8 bentten müteşekkildir. Mecmuada 7 bent bulunmaktadır. Bu şiirin, divanda bulunan 8. bendi mecmuada yer almamaktadır.

¹⁰⁹⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹⁰⁹⁶ Kayd u: kayd-ı BD.

¹⁰⁹⁹ vücûda: vücûd BD. Mısra da vezin aksamaktadır, divandaki hâli vezni sağlamaktadır.

¹¹⁰⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Devrân elinden irse gerek cām-ı ‘ıyşa seng İnsân odur ki âyîneveş kalbi şâf ola Sîneñde n’eyler âdem iseñ sîne-i peleng¹⁰⁹⁷ ‘İbret gözinde niçeye dek ğaflet uyhuşu Bağmaz¹⁰⁹⁸ mı saña vâkı‘ a-i Şâh-ı şîr- ceng Ol şeh-süvâr-ı mülk-i sa‘ âdet ki rahşına Cevlân deminde ‘arsa-i ‘âlem gelürdi teng Baş egdi âb-ı tîğine küffâr-ı Engürüs	Var işigine hîdmet-i şâha ir dest-gîri gör¹¹⁰¹ Ber-bâd kıldı taht-ı Süleymân[ı] rûzgâr Sulţân Selîm Hân-ı Sikender-serîr[i] gör¹¹⁰² Vardı peleng-i kûh-ı veğâ ẖvâb-ı râhate Kühsâr-ı kibriyâda turan nerre şîri gör¹¹⁰³ Cevlâne gitdi ravzaya tāvûs-ı bâğ-ı kuds Ferr-i hümây-ı evc-i sa‘ âdet-mesîri gör¹¹⁰⁴				

¹⁰⁹⁷ sîne-i peleng: kîne-i peleng BD.

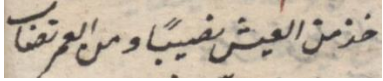
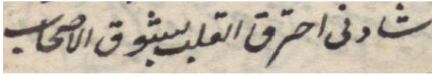
¹⁰⁹⁸ Bağmaz: Yitmez BD.

¹¹⁰¹ VII/3: VII/4 BD. hîdmet-i şâha ir dest-gîri gör: hîdmet-i Şâh Erdşîri gör BD. Mısradaki vezin aksamaktadır, divandaki hâli vezni sağlamaktadır.

¹¹⁰² VII/4: VII/5 BD.

¹¹⁰³ VII/5: VII/6 BD.

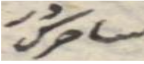
¹¹⁰⁴ VII/6: VII/7 BD.

		Şemşir[i] gevherini pesend cyledi Freng Yüz yire qodı luṭf ile gül-berg-i ter gibi Şandūka şaldı ḥāzin-i devrān güher gibi	İkbāl ü baḥt-ı ḥusrev-i āfāk müstedām Rūḥ-ı revān-ı Şāha taḥiyyāt ve's- selām¹¹⁰⁵				
33b	Nizāmī	İtmedin seyl-i fenā ' ömr diyārını ḥarāb 	Miḥnet ü derde¹¹⁰⁶ Nizāmī niçe bir eyleye şabr 	Kaside / 9 beyit		<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilün</i>	Mülemma gazel.
33b	?	Derün-ı şehr-i İstanbul nār-est Der-u iḥvān u yārān mūr [u] mār-est Kenār-ı kūhsarı ḫoma elden Eger ḥāhī selāmet der-kenārest		Kıt'a / 2 beyit		<i>Mefā' ilün</i> <i>Mefā' ilün</i> <i>Fe' ulün</i>	

¹¹⁰⁵ VII/7: VII/8 BD.

¹¹⁰⁶ Miḥnet ü derde: Miḥnet-i hecre KND.

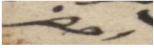
34a	Su'ūdī	Bu fānī 'ālem-i hākīde olmaz kārger devlet Olur mı 'aqlı anuñ kim araya der-be-der devlet Olur ben 'aşıka sensüz nigārā derd-i ser devlet Nigāh itmem tekellüfsüz qonarsa başa ger devlet Gerekmez baña pür olsa bu 'ālem ser-be-ser devlet Qapuñda bir haqır-i nā-tuvān olmağ yiter devlet	Su'ūdī bende-i dervīş olup bir lā-mekān oldı Ġam-ı 'aşq-ı dehānuñla nigārā bī-niṣān oldı Cihānı terk idüp qapuñda ol bir nā-tuvān oldı N'ider dil sensüz anı tūtalum genç-i nihān oldı Gerekmez baña pür olsa bu 'ālem ser-be-ser devlet Qapuñda bir haqır nā-tuvān olmağ yiter devlet	Müseddes / 5 bent		<i>Mefā'ilün</i> <i>Mefā'ilün</i> <i>Mefā'ilün</i> <i>Mefā'ilün</i>	
34b	Su'ūdī	Sen iy cām-ı şafā maqbūl-i haq-ı cümle 'ālemsin	Su'ūdī gerçi erbāb-ı ma'ārif içre sāhirdür¹¹⁰⁷	Müseddes / 5 bent		<i>Mefā'ilün</i> <i>Mefā'ilün</i> <i>Mefā'ilün</i>	

¹¹⁰⁷ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

		Şafâlar kesb idersin âb-ı rûy-ı ‘işret-i Cemsin Nazîrûñ görmemişdür dîde-i ‘âlem müsellemsin Felekde hâlet-i cân-bağış ile ‘Îsâya hem-demsin Hayât-efzâ-yı ‘âlem rûh-bağış-ı mürde- i ğamsın Hemân ben hastenûñ cânı degülsün cân-ı ‘âlemsin	Ne deñlü ol seni ta‘rîf iderse yine kâşırdur O hâlât-ı şafâ-âmizüñi kim vaşfa kâdirdür Senûñ keyfiyyetüñ ta‘bîr olunmaz zevke dâ’irdür Hayât-efzâ-yı ‘âlem rûh-bağış-ı mürde-i ğamsın Hemân ben hastenûñ cânı degülsün cân-ı ‘âlemsin			<i>Mefâ‘ilün</i>	
35a	Nüşî	Virdi Bayındıra haqqâ ki leâfâfet Gencer Görmez ol ‘işret-i cem‘iyyet[i] ceşş-i Sencer Şahñ-ı şahırâya ser-â-ser döşenüp sebz atlas	Câ-be-câ anda kıyâm üzre hıyâm-ı eşcâr Sâyesi tâ ki ola ‘asker-i hûbâna mağarr Nice beñzetmek olur haymeye eşcârı ki_ola	Kaside / 18 beyit	Medhiye	<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	

		Oldı reşk-i çemenistân-ı behişt-i ezher Ârzû eyler anuñ seyrini ğilmân-ı cinân Olsa eṭrâfı güzellerle kaçan pür-zîver Lezzet-i mîvesi eşcâr-ı şafâ-baḥş ile Ğayret-i bâğ-ı İrem ğıbtâ-i âb-ı Kevşer Ol ḥalâvet ki virmiş ezeli mîvesine¹¹⁰⁸ Olmaz akrâni meger lezzet-i la‘l-i dil- ber Şorsa bir ‘âşık anuñ mişlini yâr ağızından Ağızı yarı(nda) bula ‘âlemde mişâlini meger	Üsti pür-mîve-i [ter] her yanı biñ kelle şeker Harekât itse çemen vaḳt-i seḫerde görünür Esicek bād-ı şabâ cünbiş-i baḫr-i aḫḍar¹¹⁰⁹ Rûzgâr esdigi dem ‘aksini berg-i bîdûñ Şuda mâhiceler oynaşdı şanur ehl-i nazâr Alsa eṭrâfını Gencer günü Nûşî ḥubân Cümle gözler anı gözler daḫı özler özler At kıoparduḳda güzeller kıoşı meydânında				

¹¹⁰⁸ Mısrada vezin aksamaktadır.

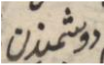
¹¹⁰⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

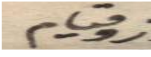
			Şân nesîm üzre gele her yaña berg-i gül-i ter				
35a	?	Şikest olsa şurâhî ¹¹¹⁰ cām-ı meclis ber- karâr olmaz Meşeldür sâkiyâ baş gitse ayak pâydar olmaz		Müfred / 1 beyit		<i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i>	Şiirin şairi bilinmemektedir.
35a	Āzerî	Hoş şafâ menzil[i]dür Gencer-i Bâyındır ¹¹¹¹ İtmeye Türk-i denî anda velî kıl ile kâl	Ola bir loğmaya bir hırkaya kânî' tab' uñ Āzerî itmeyesin salţanat u [...]	Kaside / 7 beyit		<i>Fe'îlâtün</i> <i>Fe'îlâtün</i> <i>Fe'îlâtün</i> <i>Fe'îlün</i>	
35b	‘İlmî	Her murâda dest açup dâ'im Hüdâdan isterem	‘İlmîyâ eyü dimiş yâ kem senüñçün hâş u ‘âmm	Müseddes / 5 bent	Fahriye	<i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlâtün</i>	

¹¹¹⁰ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹¹¹ Mısırada vezin aksamaktadır.

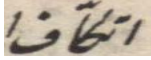
		Ummazam şimdi Hüdâdan ğayrıdan aşlâ kerem Yâ eyü dimiş cihân halkı dilâ yâ baña kem Ko ne dirlerse disünler çekmezem kaṭ' â elem Döst medhinden ne aşşı zemm-i düşmenden¹¹¹² ne ğam Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zemm	Hasb-i hâli herkesün ma' lûm olur rûz-ı kıyâm¹¹¹³ Halka dünyâ-yı¹¹¹⁴ deniden ötrü kılmam iltiyâm Hak te' âlâ hazretinden ğayrıya yokdur ricâm Dost medhinden ne ısshı zemm-i düşmenden ne ğam Fâriğ ü âzâdeyem birdür yanumda medh ü zemm			<i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilün</i>	

¹¹¹² Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹¹³ Mecmuada bu terkip bu şekilde işaretlenmiş vaziyettedir.

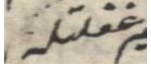
¹¹¹⁴ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

36a	Ġubārī	Bir gice sākin idüm ħāniḳāh-i ‘uzletde İ‘tikāf¹¹¹⁵ itmiş idüm künc-i ġam [u] miḥnetde¹¹¹⁶ Gözlerüm yummuş idüm ‘ālem-i pür- ‘ibretde Ġaflet uyḥusı beni almış idi ġāyetde Pür idi sīne-i ġafletle¹¹¹⁷ simāḥ-ı sem‘üm Dil-i efsürde ḥacer olmuş idi şiddetde Öyle ġarḳ olmuş idüm ḳa‘r-ı yem-i ġafletde¹¹¹⁸	Cümle¹¹²² zerrāt-ı cihān maṭla‘-i ‘izzetdür¹¹²³ hep Ehl-i idrāk olana¹¹²⁴ remz [ü] işāretdür hep Naḳş-ı zāhirde ‘ayān cümle ‘ulūm-ı bāṭın Küllü şey’ mürşid-i erbāb-ı başiretdür¹¹²⁵ hep Naẓar it dīde-i cān ile cihānı aıla Mazḥar-ı ‘ilm-i ledün maḥzen-i ḥikmetdür hep¹¹²⁶	Tercî-i Bend / 5 bent	Pendname	<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	

¹¹¹⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹¹⁶ künc-i ġam-ı miḥnetde: künc ü ġam ü miḥnetde G.

¹¹¹⁷ sīne-i ġafletle: penbe-i ġafletle G.

¹¹¹⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹²² Cümle: Bunca G.

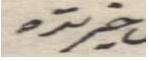
¹¹²³ ‘izzetdür: ‘ibretdür G.

¹¹²⁴ Ehl-i idrāk olana: Eger idrāk oluna G.

¹¹²⁵ erbāb-ı başiretdür: erbāb-ı ṭarīḳatdür G.

¹¹²⁶ Mazḥar-ı ‘ilm-i ledün maḥzen-i ḥikmetdür hep: Maḥzen-i ‘ilm-i ledün mazḥar-ı ‘ibretdür hep G.

		‘Aql u fkr ü dil ü cān qalmıř idi hayretde¹¹¹⁹ Riřte-i ğaflet ile baęlu idi her ‘użvum¹¹²⁰ Mā-ħaşal kâşır idüm ğāyet ile ħidmetde Gūř-ı hūřa¹¹²¹ bu nidā erdi o dem hātifden Didi iy ‘ālem-i şuğrāda qalan ğafletde Ĝāfil olma gözün aç ‘ālem-i kübrāsın sen Sidre-i Levħ [ü] Kalem ‘Arř-ı mu‘allāsın sen	Ėikmet ü ‘ibret ile remz ü işārāt ile¹¹²⁷ Hep Ėudādan saña ta‘līm [ü] işāretdür hep Fehm içün ‘ālem-i kübrāy[ı] ulü’l- elbāba Şuver-i ‘ālem-i şuğrāya heme şūretdür hep İy Ėubārī yūri var kendüñi idrāk eyle Pend[ümi] hūř ile gūř it ki beşāretdür hep Ĝāfil olma gözün aç ‘ālem-i kübrāsın sen				

¹¹¹⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹²⁰ ‘użvum: a‘zām G.

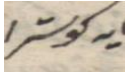
¹¹²¹ Gūř-ı hūřa: Gūř u hūřa G.

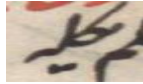
¹¹²⁷ Ėikmet ü ‘ibret ile remz ü işārāt ile: Ėikmet ü ‘ibret ü her remz ü işāret ne G.

			Sidre-i Levh [ü] Kalem ‘ Arş-ı mu‘ allâsın sen				
37b	?	[İ]y zâhid-i huşk elde ‘ aşâña tayanursun Zühd evlerine anı ‘ imâd ola şanursun	[S]er-menzil-i ‘ aşka erişüp cemler idince Har gibi tarîkiñde ne kanlar kaşanursun	Gazel / 5 beyit		<i>Mef‘ûlû</i> <i>Mefâ‘ilû</i> <i>Mefâ‘ilû</i> <i>Fe‘ûlûn</i>	Şiirde başlık bulunmamakta ve şairi bilinmemektedir.
38a	Nüşî	Çeküp yer yer ‘ alem eşcâr ile nev-rûz-ı sulţânî Göründi leşker-i ezhâr ile nev-rûz-ı sulţânî	Budur Nüşî du‘ âmız kim cihânı hurrem ¹¹²⁸ itdükce Hırâm-ı nâz ü hoş reftâr ile nev-rûz-ı sulţânî	Kaside / 11 beyit	Medhiye	<i>Mefâ‘ilûn</i> <i>Mefâ‘ilûn</i> <i>Mefâ‘ilûn</i> <i>Mefâ‘ilûn</i>	
38a	Zâtî	Yâri görmekdür hemân kûyın temâşâdan ğaraż	Zâtî hoş geçmek diler sâyeñde iy kaddi çenâr	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ‘ilâtûn</i> <i>Fâ‘ilâtûn</i>	

¹¹²⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılmıştır.

		‘ Ārife dīdārdur Firdevs-i a‘ lādan ġaraż	Sāye-güster ¹¹²⁹ olmadur çün serv-i bālādan ġaraż			<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	
38b	Muhyī	Ben şanurdum ki qocalduqca bu gönlüm pekle ¹¹³⁰ Yine gör seyri ki bir mehveş[i] sevdi pekle	At bağışlar aña her kim ki nazīre dir ise Yine bir tāze ġazel söyledi Muhyī pekle	Gazel /5 beyit		<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	Şiir, Muhyī’nin gazeline naziredir.
38b	Sebzī	Dilberā sīneme şad dāğ-ı ġam urdum ¹¹³¹ pekle ¹¹³² Eskidi penbeleri kendi elünle pekle	Qaldı ayaqda n’ola Sebzī yi atlandursañ Yine meydān-ı şehāda at çıkarduñ pekle ¹¹³³	Gazel / 5 beyit		<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	

¹¹²⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹³⁰ Mecmuada kelime burada ve sonraki beyitlerde şeklinde yazılıdır.

¹¹³¹ urdum: urduñ SD.

¹¹³² Mecmuada kelime burada ve sonraki beyitlerde şeklinde yazılıdır.

¹¹³³ Mısraada vezin aksamaktadır. Bu beyit *Sebzī Dîvânı*’nda bulunamamıştır.

38b	Baḥtī	Gel kemāl ü ma‘ rifet öğren dilerseñ ‘ izz ü baḥt Mu‘ teber olur ne deñlü mīve-dār olsa dıraḥt	Tāc u taḥta lāyık a‘ māl ola kārūñ her zamān Baḥtiyā çünkim naşīb oldı saña bu ‘ izz u taḥt ¹¹³⁴	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ ilātün</i> <i>Fā‘ ilātün</i> <i>Fā‘ ilātün</i> <i>Fā‘ ilün</i>	
39a	Vaḥdetī	Senüñ devr-i ruḥuñ bedr[e] medār olmaḥda gitdikce Benüm cismim hilāl-āsā nizār olmaḥda gitdikce	Qalemveş ḍarb u dest iy Vaḥdetī baş egdi hep a‘ dā Dem-ā-dem tīg-i naẓmuñ zūlfıḳār olmaḥda gitdikce	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ ilün</i> <i>Mefā‘ ilün</i> <i>Mefā‘ ilün</i> <i>Mefā‘ ilün</i>	
39a	Ḥalīmī	Qaşlaruñ ¹¹³⁵ tuğrāsı cānā bī-mişāl olmaḥda gikdikce	O yār-ı bī-vefā tırmaz gider seyrāna ğayr ile	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ ilün</i> <i>Mefā‘ ilün</i> <i>Mefā‘ ilün</i>	

¹¹³⁴ taḥt: baḥt BHD.

¹¹³⁵ Qaşlaruñ: Kaşın HLD. Mısrada vezin aksamaktadır, divandaki hâli sağlamaktadır.

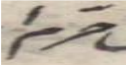
		‘İzār-ı tābnākūñ tırma al olmağda gitdikce	Bu ğayretle Ḥalīmī bī-mecāl olmağda gitdikce			<i>Mefā‘ilün</i>	
39a	Nef‘ī	Yāre derdim diyemem bezm-i şarāb olmayıcağ Cürmüm ikrār idemem mest-i ḥarāb olmayıcağ	Sen bu rüsvālıǵı iy Nef‘ī kıomazsın elden Yārdan yine saña ḥışm [u] ‘itāb olmayıcağ	Gazel / 5 beyit		<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	
39a	‘Ulvī	Yetiştī ¹¹³⁶ nev-cüvānım serv ü bālā ¹¹³⁷ oldı gitdükce Açıldı gül gibi ol ğonca ra‘nā oldı gitdükce	Ġamuñ afyōn[ı] ‘ Ulvī dür şu deñlü olduğın ‘aqlın ¹¹³⁸ Yitürdi gitdigi yolu[n] muḥerrā oldı gitdükce	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	Şiirde başlık bulunmamaktadır.
39b	Feyzī	Sīne-i pür-dāğa gelsün lālezār eyyāmıdur	Rište-i taḥrīre dizseñ dürr-i pāk-i naẓmuñı	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i>	

¹¹³⁶ Yetiştī: İriştī UD.

¹¹³⁷ serv ü bālā: serv-i bālā UD.

¹¹³⁸ Ġamuñ afyōn[ı] ‘Ulvī’dür şu deñlü olduğın ‘aqlın: Ġamuñ afyūnı ‘Ulvī’nün şu deñlü aldı ‘aqlın kim UD.

		Deşte çıksun ol gözi āhū şikār eyyāmıdır	Luṭf ṭab ^ϕ ehline Feyzī i ^ϕ tibār eyyāmıdır			<i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilūn</i>	
39b	Zekātī	Kūyına bārān-ı eşkiñ dök bahār eyyāmıdır Bāğ-ı cāmī ḥurrem ¹¹³⁹ eyle sebze-zār eyyāmıdır	İy Zekātī dürrini şandūka-i dilden çıkar Ḥamdülillāh ehl-i nazma i ^ϕ tibār eyyāmıdır	Gazel / 7 beyit		<i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilūn</i>	
39b	‘Aṭāyī	Mevsim-i gül irdi gül-bang-ı hezār eyyāmıdır Devr-i cām ¹¹⁴⁰ u na ^ϕ ra-i bī-iḥtiyār eyyāmıdır	Zaḥm-ı ¹¹⁴¹ pūr-ḥūn-ı dili açma ‘ Aṭāyī gonca-vār Şanma bu eyyāmı şerḥ-i inkisār eyyāmıdır	Gazel / 7 beyit		<i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilātūn</i> <i>Fā^ϕilūn</i>	

¹¹³⁹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹⁴⁰ cām: ām NAD.

¹¹⁴¹ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

40a	Nüşî	İlâhî rûḥ-ı pâkiñ maḥrem-i ḥûr-ı cinân eyle Cenâb-ı rif'atın sulṭân-ı ḥayl-i ḳudsiyân eyle	Ḳılup ḥuddâm-ı bezm-i devletin ḡilmân ile vildân İlâhî mesned-i pâkin serîr-i câvidân eyle	Kaside / 12 beyit	Münacat	<i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i> <i>Mefâ'îlün</i>	
40a	Cinânî	Egnüñe nâz ile almışsın ¹¹⁴² libâs-ı sûseni ¹¹⁴³ Gökdeki mihr-i münevver ¹¹⁴⁴ şandum iy meh-rû seni	Ġarḳ-i seyl-i eşk ol gerdûna ¹¹⁴⁵ ḳılma i' timâd Alçağa meyl itme ḳo alsun Cinânî şû seni	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlâtün</i> <i>Fâ'îlün</i>	

¹¹⁴² Almışsın: geymişsin CD.

¹¹⁴³ sûseni: sūzeni CD.

¹¹⁴⁴ Mısra da tamlama şeklinde işaret edilmiştir.

¹¹⁴⁵ Ġarḳ-i seyl-i eşk ol gerdûna: Ġarḳa-i eşk ol pil-i gerdûna CD.

40b	Hasan	Dār-ı zülf-i dilberānīn Manşūrveş ¹¹⁴⁶ ber-dāriyuz Ḥamdülillāh ehl-i ‘aşkıñ dōstlar serdāriyuz	Böyle ‘uşşākı perīşān iylemezdi iy Hasan Bulmayaydı ol perīnīn ṭurra-i ṭarrārı yüz	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	
40b	Şānī	Bāğ-ı ḥüsn-i dilberīn biz ‘andelīb-i zāriyuz Ruḥları mir’ātınīn ṭūṭī-i şekker-bāriyuz	Kārbān-ı rāh-ı iklīm-i fenānīn Şāniyā Baş [u] cān terkin urır kâfile- sālāriyuz ¹¹⁴⁷	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	
40b	Figānī	Ḥāme-i kudretle yazdı naqş-bend-i Kāf [u] Nūn Ḥüsn ü ḥulḳ ile seni ser-defter-i <i>mā</i> <i>yenżurūn</i> ¹¹⁴⁸	Bu Figānī çeşmi ḥūn-bārı ¹¹⁴⁹ belā- āmīz iken	Gazel / 7 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	

¹¹⁴⁶ Bu kelimenin olduğu yerde aslında metinde “şevk ile” yazılıdır. Ancak kelimenin üzeri çizilerek “Manşūrveş” ibaresi yazılmıştır. Bu kullanım mısra da vezin problemi oluşturmaktadır.

¹¹⁴⁷ Mısra da vezin aksamaktadır.

¹¹⁴⁸ yenżurūn: yeşürūn FGD. Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Yâsin Suresi 49. ayetten kısmen ıktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Mâ yenzurûne illâ sayhaten vâhideten tehuzuhum vehum yahissimûne*”. Ayetin Türkçe karşılığı ise şu şekilde verilmektedir: “Onlar yalnızca, çekişip dururlarken kendilerini yakalayıp yok ediverecek tek bir ses bekliyorlar” (Yazır, 2011: 444).

¹¹⁴⁹ ḥūn-bārı: ḥūn-rîz-i FGD.

			Eyledi teslim-i cān <i>innâ ileyhi</i> <i>râci‘ün</i> ¹¹⁵⁰				
40b	Ḳabûlî	Dilâ sen ¹¹⁵¹ sevdigün dilber ne sinde Güzellik tâzelik terlik nesinde	Ḳabûlî fâriğ ol tûl-i emelden Saña ne bunda var rāḥat ne sinde	Gazel / 5 beyit		<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Fe‘ülün</i>	
41a	Şabrî	Güzel görseñ çıkar cānıñ olınca sîne- ber-sîne ‘Amel oldu saña bu qorqarım iy dil sürer sine	Ben ol merd-i dilîr-i ‘arşa-i nazmım ki iy Şabrî ‘Adūnuñ yüzine bir sille urdum döndi tersine	Gazel / 5 beyit		<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i>	

¹¹⁵⁰ Bu ibare, *Kur’an-ı Kerim*, Bakara Suresi 156. ayetten kısmen iktibas edilmiştir. Ayetin tamamı şu şekildedir: “*Ellezîne izâ esâbethum musîbetun kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.*” Ayetin meali ise şu şekilde verilmektedir: “Çaresiz sizleri biraz korku, biraz açlık, biraz maldan, candan ve ürünlerden eksiklik ile imtihan edeceğiz. Müjde o sabırlılara ki başlarına bir musibet geldiği zaman ‘Biz Allah’ınız ve sonunda Ona döneceğiz’ derler” (Yazır, 2011:25).

¹¹⁵¹ sen: ol KD.

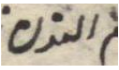
41a	Sipāhī	Ne dem ki neş'em ile açar ol sīm-ber sīne ¹¹⁵² Yağalar çāk idüp ehl-i muḥabbet pāreler sīne	Sipāhī veş olup abdāl-ı 'aşkıñ ḳan döker gerdūn Şafaḳ şanma firāḳıñla çeker şerḥa keser sīne	Gazel / 7 beyit		<i>Mefā' ilün</i> <i>Mefā' ilün</i> <i>Mefā' ilün</i> <i>Mefā' ilün</i>	
41a	Ḳābūlī	Ḳaşdıñ egerçi cān u dilūñ birisinedür İkisi de fedā yoluña birisi nedür	Ḳaşdı Ḳabūlī ol ḳıya baḳışlu āfetūñ Cān ile dilden ikisinūñ birisinedür	Gazel / 5 beyit		<i>Meḥ' ulū</i> <i>Fā' ilātū</i> <i>Mefā' ilū</i> <i>Fā' ilün</i>	
41a	Şabrī	'Aşḳ her dilde bulunmaz dil-i dānāda olur Şeb-çerāḡı aramañ cūyda deryāda olu[r]	Şi' r-i Şabrī de n'ola jeng ü tekellūf yoḡis[e] Böyle pākīze ḡazel āyineveş sāde olu[r]	Gazel / 5 beyit		<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilün</i>	
41b	Revānī	N'ola dirlerse saña dil-ber-i ra' nādur bu	Vaşf-ı ḥaṭṭuñla ¹¹⁵³ gören şi' r-i Revānī y[i] didi	Gazel / 5 beyit		<i>Fe' ilātün</i> <i>Fe' ilātün</i>	

¹¹⁵² Mısrada vezin aksamaktadır.

¹¹⁵³ ḥaṭṭuñla: haddūñle RD. İkinci mısra da yer alan “göl-i zibā” benzetmesi sebebiyle bu kelimenin aslında “haddūñle” olmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

		Hele dirler baña da ‘āşık-ı şeydādur bu	Bâğ-ı cennetde açılmış gül-i zîbādur bu			<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	
41b	Rûhî	Çaddüñe irmek diler ¹¹⁵⁴ dil ne temennādur bu İremez kimse buña ‘âlem-i bālādur bu	İstemezsin kıyasın bir dem elünden ¹¹⁵⁵ zülfin Koya iy Rûhî -i şūrîde ne sevdādur bu	Gazel / 5 beyit		<i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilâtün</i> <i>Fe‘ilün</i>	
41b	‘Ulvî	Ğurūr itme libās-ı faħr ile ‘ömrüm cihāndur bu Çabā-yı cismîni kıor bunda herkes cāmekāndur bu	Dimişler nāfe-i hoş-būya teşbîh eylemiş hālün Şakın gerçek şanup ‘Ulvîye cevır itme yalandur ¹¹⁵⁶ bu	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	

¹¹⁵⁴ diler: umar RHD. Bu kelime de vezin aksamaktadır, divandaki kullanım vezni sağlamaktadır.

¹¹⁵⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

¹¹⁵⁶ yalandur: belāndur UD.

42a	Nādirī	Şimdi olmaz dem-i humār derd ü miḥnetden ¹¹⁵⁷ şikest ‘Işkuña cām-ı belā nūş itmesem rūz-ı elest	Dīde-i dil-ber kızarmış var ise iy Nādirī Bāde-i hūn-ı dilūñ ¹¹⁵⁸ nūşından olmuş қан mest	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	
42a	Ferīdī	Günde biñ kerre sitem sengin urur ol şūḥ mest Şīşe-i ḥāṭır bu deñlü nice olmasun şikest	Şād olup Mecnūn-ı maḥzūnuñ yapıldı ḥāṭır İy Ferīdī eylemekle kâsesin Leylī şikest	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	
42a	Necātī	Bezm-i ğamda ‘aql u cāmı eyledi ol yār mest ¹¹⁵⁹ Cām iki oldu ne var olsa қamu hūşyār mest	N’ola la‘ liñden ¹¹⁶⁰ Necātī olsa bī-ḥoş iy şanem Būy-ı güldendür dem-ā-dem bülbul-i gülzār mest ¹¹⁶¹	Gazel / 5 beyit		<i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilātūn</i> <i>Fā‘ilūn</i>	

¹¹⁵⁷ miḥnetden: hecrūñden GND.

¹¹⁵⁸ diliñ: ciger GND.

¹¹⁵⁹ eyledi ol yār mest: itdi lā‘ l-i yār mest NBD.

¹¹⁶⁰ la‘ liñden: ḥüsnūñden NBD.

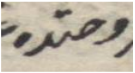
¹¹⁶¹ 5.b: 6.b NBD.

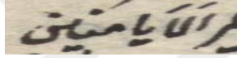
42b	Bâkî	Gül yüzün vaşfinda bülbül kılsa elhânı dürüst Bâğda bir goncanun kalmaz giribânı dürüst	Bâkî yâ fennünde tutmaz kimse noğşânun senün Hamdülillâh tab‘ mevzûm ‘aql mîzânı dürüst ¹¹⁶²	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilâtün</i> <i>Fâ‘ilün</i>	
42b	Murâdî	Oturdum mekteb-i ‘irfâna cânâ bir kitâb açdum Ki ya‘nî ders-i ‘aşk için ulü’l-elbâb bâb açdum	Murâdî kendümi âyine-i vaḥdetde bir gördüm ‘Avâlimden geçüp keşret yüzinden çok hicâb açdum	Gazel / 5 beyit		<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i>	
42b	Bâkî	Cemâl-i ‘âlem-ârâsından ol mâhuñ niḳâb açdum ‘Aceb ferḥunde geldi fâl-i aḥvâlüm kitâb açdum	Şalup şemşîr-i nazm-ı âb-dârı dehre iy Bâkî ¹¹⁶³ Belâgat kişverin(de) iy pâdişâh-ı kâm-yâb açdum	Gazel / 5 beyit		<i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i> <i>Mefâ‘ilün</i>	

¹¹⁶² 5.b: 6.b BD.

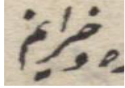
¹¹⁶³ iy Bâkî: Bâkîveş BD.

43a	Nesīmī	Ḥirāmān mī-reved dilber be-bostān vaḡt-i gül gül gül Be-ruḡ gül gül be-leb mül mül be-ḡad ḡün serv sünbül bül	Ne-dānistī tu ḡō ḡöyeş ne-reftī sū-be- sū sūyeş Nesīmī dīde-i rüyeş nihāde der- selāsil sil	Gazel / 5 beyit		<i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i> <i>Mefā‘ilün</i>	Şiir, <i>Nesīmī Dīvānı</i> ’nda bulunamamıştır. Şiir, Farsça’dır.
43a	Sa‘dī	Menem ‘āşık şık u Vāmık mık-ı bī-dil dil-i dil Ki şo dem mest zi-cām-i şeh-i ān zil zil-i zil	Dil-i biḡāre-i Sa‘dī heme şeb-tā-be- seḡer Ḣü kebüter ter ü bī-per (ü) per ü bismil mil-i mil	Gazel / 5 beyit		<i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilātün</i> <i>Fe‘ilün</i>	Şiir, Farsça’dır.
43a	Vahīdī	Feyz-i Ḥaḡdan rūḡ buldı ser-be-ser rüy-ı zemīn Ebr-i raḡmetden ṡaḡındı her ḡemen gevher nigīn	İy Vahīdī gör ne ḡıldı başa ḡarḡ-ı bī- vefā Baḡr-i vaḡdetde¹¹⁶⁵ ḡarīḡ ü vaşl-ı yāre mübtelā	Murabba / 5 bent	Tevhid	<i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilātün</i> <i>Fā‘ilün</i>	Şiir, başlıkta “Tercī‘ -i Bend-i Vahīdī” şeklinde yazılıdır. Şiir, “Tercī‘ -bend” olarak zikredilmesine rağmen vezin ve kafiye düzeni itibariyle Haluk

¹¹⁶⁵ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

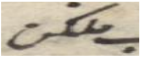
		Gülbün üzre andelîb eyler <i>Hâzihi cennâti 'adnin fedhulûhâ</i> <i>hâlidîn</i> ¹¹⁶⁴	Hâtif-i ğayb okudu bu mısrâ [ı] iy bî- nevâ <i>Hâzihi cennâti 'adnin fedhulûhâ</i> <i>hâlidîn</i>				İpekten'in " <i>Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz</i> " isimli çalışmasından faydalanılarak "mütekerrir murabbâ" olduğu kanaatine varılmıştır.
43b	Şems-i Tebrîzî	Men bende-i sultânem sultân-ı cihân- bânem <i>Zân dem ki ruheş dîdem şūrîde vü</i> <i>hayrânem</i> ¹¹⁶⁶	Şemsü'l-ḥaḳ-i Tebrîzî Manşûr şodem âḫîr Hem merd-i cefâ-bînem hem merd-i cefâ-dânem	Kaside / 16 beyit	Fahriye	<i>Meḥ'ulû</i> <i>Mefâ'ilûn</i> <i>Meḥ'ulû</i> <i>Mefâ'ilûn</i>	Şiir, <i>Şems-i Tebrîzî Dîvânı</i> 'nda bulunamamıştır. Şiir, Farsça'dır.
44a	Ḳâsım	Nâvek-i ğamze mî-zened dil-[ber]-i men nigâr-i men	Kem-şodeem be-derd ü ğam der- ṭaleb-i tu 'ömr-hâ	Kaside / 9 beyit	Fahriye	<i>müfte'ilü</i> <i>n</i> <i>mefâ'ilûn</i> <i>müfte'ilü</i>	Şiir, Farsça'dır.

¹¹⁶⁴ Bu, başına "hâzihi" getirip Tâhâ Sûresi 76. ayette geçen "*cennatü adnin*" (adn cennetleri vardır) ifadesinin yanına, Zümer Sûresi 73. ayetinde geçen "*fedhulûhâ hâlidîn*" (...ebedî olarak kalmak üzere oraya girin) ayetini de eklemek suretiyle oluşturulmuş divan şiirinde kullanılan bir terkiptir (Yazır, 2011: 623).

¹¹⁶⁶ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır.

		Şadre eger cefâ koned şıdk şıfât-ı kâr men	Hîç negoŧteiki k'û Qâsım u dil-fikâr-i men			<i>n</i> <i>mefâ' ilün</i>	
44a	Şems-i Tebrîzî	Sârbânâ üştürân-bî ser-be-ser kaçâr mest ¹¹⁶⁷ Mîr mest ü h'âce mest ü yâr mest ağyâr mest	Şems-i Tebrîzî be-devret hîç kes hüşyâr nîst Kâfir ü mü'min hârâb u zâhid ü hammâr mest	Kaside / 13 beyit		<i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilün</i>	Bu kaside, <i>Şems-i Tebrîzî Dîvânî</i> 'nda 14 beyitten müteşekkildir. Bu şiir, şairin Farsça divanında bulunmaktadır. Şiir, <i>Şems-i Tebrîzî Dîvânî</i> 'nda “gazeliyât” bölümünde yer almaktadır.
44b	Ferîdî	Hây u hû-yı şûfiyân ez-âh-ı pür-te'sîr mâst Na'ra-i sâgar-keşân ez-nâle-i şeb-gîr-i mâst	Ger be-pâyeş ser-nihem ez-şevk-i 'ayb me-kon ¹¹⁶⁸ Mey-fürûş-ı bezm-i rindân iy Ferîdî pîr-i mâst	Gazel / 5 beyit		<i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilâtün</i> <i>Fâ' ilün</i>	

¹¹⁶⁷ Mısrada vezin aksamaktadır.

¹¹⁶⁸ Mecmuada kelime şeklinde yazılıdır. Mısrada vezin aksamaktadır.

5. SONUÇ

Mecmua geleneği, klasik şiirimizde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren yazılı kaynaklarımızın en mühimlerindenidir. Mecmualar edebî bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihî belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır. Farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, farklı nazım şekillerinde değişik dillerde kaleme alınmış eserlerini içeren şiir mecmualarında; kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Ayrıca bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirleri de şiir mecmualarında karşımıza çıkabilmektedir.

Bugün pek çoğumuzun adını duymuş olduğumuz ya da şiirlerine aşina olduğumuz şairlerin daha önce rastlanmamış türde eserlerine şiir mecmualarında denk gelinip bu şairlerin haklarında yeni malumatlar edinilebilmektedir. Bazense daha önce ismine muhtelif kaynaklarda rastlanmamış olan şahsiyetlerle karşılaşılabilir. Böylelikle mecmuanın tertip edilmiş olduğu devrin koşulları ve edebî zevkine mecmualar vasıtasıyla ulaşmak mümkün olabilmektedir.

Çalışmamızda topla Mecmuada toplamda 65 şair yer almakta olup toplam sayıya dâhil olan 3 şairin ismine mecmuada rastlanamamıştır. Toplam 65 şairin 112 şiiri incelememizde yer almaktadır. Mecmuada yer alan 112 şiirden yalnızca 1 tanesinin ölçüsüz yazıldığı dikkat çekmektedir. Mecmuada hâkim olan klasik dönem şairleridir, yalnızca bir şair halk şairidir. Halk şairi olan Öksüz Ali'nin, "Tekerleme" başlığı altında verilen şiiri ölçüsüz kaleme aldığı saptanmıştır.

Bu araştırmanın amacı; mecmualar üzerine yapılan çalışmalara bir yenisini eklemek; biyografik kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin ilim âlemine tanıtılması ve bu şairler üzerinde çalışmalar yapmaya teşvik etmek; adı daha önce muhtelif kaynaklarda anılan fakat eserlerine rastlanmamış şairlerin şiirlerine ulaşmak; adı daha önce edebiyatımızda çok anılmış ve üzerine çalışmalar yapılmış olan şairlerin daha önce kaynaklarda rastlanmamış olan şiirlerine ulaşmak; doğum tarihi ya da ölüm tarihi net olarak bilinmeyen şairler hakkında daha fazla malzeme ortaya çıkarabilmek; bugüne kadar Klasik Türk şiiri sahasında bilinen yaygın kanıları desteklemek ya da farklı bilgilerin gün yüzüne çıkarılmasına ön ayak olmak; mecmuadaki mevcut şiirlerin

içerisinde geçen konuların yardımıyla din, coğrafya, astronomi, tarih gibi bilim dallarına da katkı sunmaktır. Bu doğrultuda öncelikli olarak İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 numarada kayıtlı şiir mecmuasının 1b-44b sayfaları arasında yer alan şiirlerin çeviri yazılı metin hâlinde sunumu yapılarak mecmuadaki şiir ve şair varlığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılması olarak belirlenmiş olan MESTAP'a göre bu şiirlerin ve onların şairlerinin sistematik bir şekilde tablo hâlinde tasnif ve dökümü yapılarak mecmua birikiminin dijital ortamda araştırmacıların hizmetine sunulması amaçlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 numarada kayıtlı şiir mecmuasının çeviri yazılı metninin ilk defa hazırlanarak MESTAP'a göre detaylı olarak ilk defa incelenmiştir. Bu eser daha önce üzerinde çalışma yapılmamış bir şiir mecmuasıdır. Eserin, incelemeler sonucu farklı bir nüshasına rastlanmamıştır. Eserde, hem kendisi hem de şiirleri hakkında biyografik kaynakların son derece sınırlı bilgiler verdiği Şeyh Nûşî Efendi gibi şairlerin şiirlerinin bulunduğu görülmüştür. Mecmuada, tanınmış şairlerin yayınlanmış divanlarında yer almayan şiirlerle karşılaşma imkânı da bulunmaktadır. Dolayısıyla bu mecmua üzerinde yapılan çalışma sayesinde; hem Şeyh Nûşî Efendi gibi hakkında pek malumat olmayan şairlerin şiirlerini hem de Zâtî, Cinânî, Âlî, Nesîmî, Şems-i Tebrîzî vd. gibi ismine ve şiirlerine aşina olduğumuz şairlerin, yayımlanmış eserlerinde bulunmayan yeni şiirlerini tespit etme imkânımız olmuştur. Aynı zamanda MESTAP kapsamında hazırlanan tablo vasıtasıyla, çalışmada elde edilen bilgiler sistematik ve pratik bir şekilde elektronik sistem üzerinden erişime açılmıştır. Söz konusu şiir mecmuası üzerinde yapılacak çalışma ile göz önüne serilecek olan her bilginin, klasik şiirimiz için yeni bir araştırma alanı açabileceği düşünülmektedir. Böylelikle Klasik Türk şiiri üzerinde süregelen bilimsel çalışmalara yenilerinin eklenmesi mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akkuş, M. (1993). *Nef'î Dîvânı*. Akçağ Yayınları: Ankara, 311-312 s.
- Aydemir, Y. (2007). Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3*, 122-137.
- Bedestani, A. (2018). XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı. *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul*, 46-47 s.
- Boynukalın, M. (2002). Tespih. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 40, İstanbul: TDV Yayınları. s.529.
- Cankurt, G.Ç. (2015). Figanî Divanı Gramatikal İndeksi. *ADÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Aydın*, 82 s.
- Çetin, İ. (1993). Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni). *Yüksek Lisans Tezi, FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ*, 626 s.
- Çınarcı, M.N. (2015). Söz Meydanında İki Hükümdar: Kanuni Sultan Süleyman ve Şah Tahmasb'ın Müşâ'aresi. *Tarih Okulu Dergisi*, 18: 206-207.
- Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Otuz Birinci Basım, Aydın Kitabevi Yayınları: Aydın Yayıncılık, Ankara, 689 s.
- Erdoğan, M. (2008). Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin). *Doktora Tezi, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara*, 899 s.
- Erten, S.R. (2018). Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme). *Yüksek Lisans Tezi, YOBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yozgat*, 386 s.
- Füruzanfer, B. (1363). Külliyyât-ı Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî. Müessese-i İntişarat-ı Emir Kebir Yayınevi: Tahran, 186-187 s.
- Gölpınarlı, A. (2016). *Fuzûlî Dîvânı*. İnkılâp Yayıncılık: İstanbul, 141 s.
- Gündoğdu, R., Adıgüzel N. ve Önal, E. (2018). *Kamûs-ı Türki: Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*. İdeal Kültür Yayıncılık: İstanbul, 999 s.

- İpekten, H. (2018). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. Dergâh Yayınları: İstanbul, 346 s.
- İsen, M., İpekten, H., Toparlı, R., Okçu, N. ve Karabet, T. (1998). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara, 579 s.
- İsen, M. (2020). *Usûlî Dîvânı*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: İstanbul, 144-145 s.
- Kaplan, Y. (2020). Mecmualardan Hareketle Bir Dîvânçe Teşkil Denemesi: Edirneli Misâlî (Hasan Çelebi) ve Dîvânçesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. 2, 35-152.
- Karahan, A. (1966). *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden: Figanî ve Divançesi*. Edebiyat Fakültesi Basımevi: İstanbul, 214 s.
- Karavelioğlu, M. (2014). *Şem 'î Dîvânı*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: İstanbul, 179 s.
- Kılıç, A. (2012). Mecmua Tasnifine Dair. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz: İstanbul, 81-96.
- Köksal, M.F. (2012). Şiir Mecmûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru. Turkuaz Yayınları: İstanbul, 409-431.
- Kut, G. (1986). Mecmûa. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c. 6, İstanbul: Dergâh Yayınları. s.170-173.
- Küçük, S. (1994). *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*. TDK Yayınları: Ankara, 472 s.
- Külekçi, N. (1985). Gani-zâde Nâdirî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserler Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni. *Doktora Tezi, ATAÜNİ Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum*, 230 s.
- Levend, A.S. (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları: Ankara, 166-167 s.
- Mecmû'a-i Eş'âr (trs.). İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743, 186 vr.
- Mengi, M. (2014). *Mesîhî Dîvânı*. Atatürk Kültür Merkezi Yayıncılık: Ankara, 38-41 s.

- Okuyucu, C. (1994). *Cinânî (Hayâtı-Eserleri-Dîvânın Tenkidli Metni)*. TDK Yayınları: Ankara, 770 s.
- Pala, İ. (2002). Kün. *İslam Ansiklopedisi*, c. 26, İstanbul: TDV Yayınları. s.552-553.
- Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. Kapı Yayınları: İstanbul, 300 s.
- Savatlı, T. (2021). Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06. Mil. Yz. A. 7521 Numaralı Mecmua-i Eş'ar (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme-Seçilen Gazellerin Şerhi). *Yüksek Lisans Tezi. NEVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Nevşehir, 84 s.*
- Sevgi, A. ve Özcan, M. (1996). *Ali Canip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri*. Sözler Yayınları: İstanbul, 487-488 s.
- Tarlan, A.N. (1992a). *Hayâlî Divanı*. Akçağ Yayınları: Ankara, 45-47 s.
- Tarlan, A.N. (1992b). *Necâtî Beg Dîvânı*. Akçağ Yayınları: Ankara, 528 s.
- Tarlan, A.N. (2012). Eski Mecmualar Arasında. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1: 127-129.
- Top, Y. (2019). Bir Şiir Mecmuası Vasıtasıyla Şiirlerinden ve Şairliğinden Haberdar Olduğumuz Şeyh Nûşî Efendi. *VI. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı* (12-13 Aralık 2019). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası, 2074-2114.
- Top, Y. (2021). *Şeyh Nûşî Efendi ve Şiirleri*. Birinci Basım, Gece Kitaplığı Yayınları: Gece Kitaplığı Matbaası, Ankara, 210 s.
- Toska, Z. (1985). Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği). *Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bölümü, İstanbul, 163-168 s.*
- Tulum, M. (2013). *Osmanlı Türkçesi-Büyük El Sözlüğü*. Kapı Yayınları: İstanbul, 519 s.
- URL-1 (2004). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (25.09.2021).
- URL-2 (2017). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (10.12.2021).

- URL-3 (2017). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (08.01.2022).
- URL-4 (2017). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (13.10.2021).
- URL-5 (2019). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64301,bahtisultan-i-ahmed-divanipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (10.12.2021).
- URL-6 (2020). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73032,karamanli-nizami-divanipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (29.10.2021).
- URL-7. (2017). <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, (18.02.2021).
- URL-8. <https://mestap.com/mestap/>, Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi, (25.02.2022).
- URL-9 <https://teis.yesevi.edu.tr/> Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (25.09.2022).
- Ünver, İ. (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Türkoloji Dergisi*, 11:51-89.
- Yağmur, B. (1998). Hilâlî Divânı: İnceleme-Metin. *Yüksek Lisans Tezi, HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara*, 89 s.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Âl-i İmrân Suresi. Ayet 92, Asır Media Yayınevi.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Bakara Suresi. Ayet 156, Asır Media Yayınevi.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, İsra Suresi. Ayet 1, Asır Media Yayınevi.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Necm Suresi. Ayet 9, Asır Media Yayınevi.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Tâhâ Sûresi. Ayet 76, Asır Media Yayınevi.
- Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Yâsin Suresi. Ayet 26, Asır Media Yayınevi.

Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Yâsin Suresi. Ayet 49, Asır Media Yayınevi.

Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Zâriyât Suresi. Ayet 18, Asır Media Yayınevi.

Yazır, E.H. (2011). *Kur'an*, Zümer Sûresi. Ayet 73, Asır Media Yayınevi.

Yekbaş, H. (2016). *Sebzî Dîvânı*. Akçağ Yayınları: Ankara, 484-485 s.

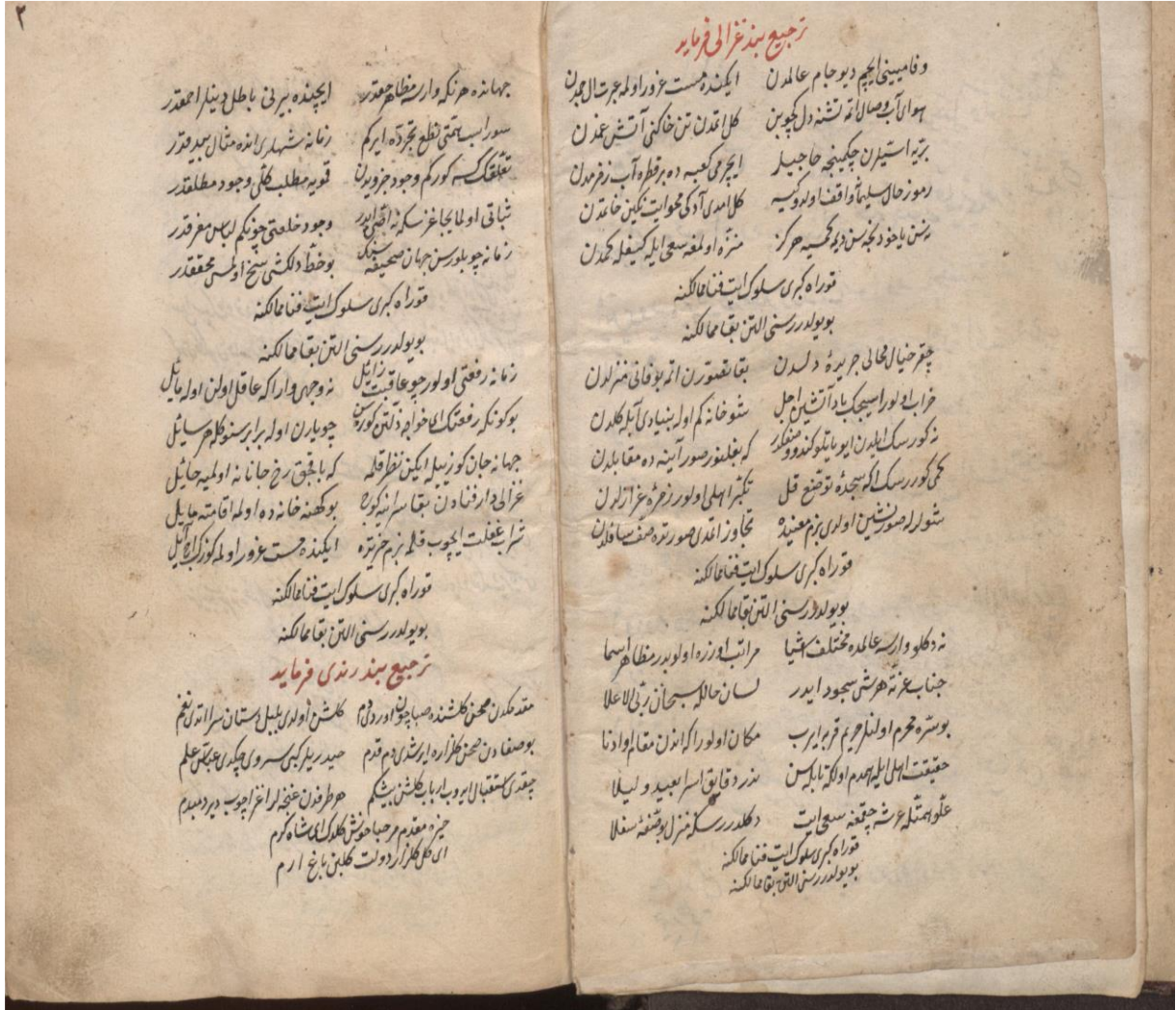
Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*. Enderun Kitabevi: İstanbul, 91 s.

TİPKİBASIM

EK 1: İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi TY 743 Numaralı Şiir Mecmuası (1b-44b)'nın Tıpkıbasımını.

1b-2a

توبه یارب کرختار هوا اولر و غمه توبه یارب طلبکار بلا اولر و غمه
توبه یارب اسیر طرک اولوب بنده پیغمبر عشقنا اولر و غمه
ارزوی صنم ماه لقا ایتدو کجه مبتلا یوس هر وفا اولر و غمه
توبه یارب عبادت صانوب تکریمه دامن آلوده چرکاب ریا اولر و غمه
پیر و اولرم او سخن پروانه اترم توبه دایما رجب جهد و خطا اولر و غمه
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بکوت اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
یا الهی شرف حضرت پیغمبر ایچون سیر ما یی اکی پاره این سر و ایچون
شب اسرا ده اولان ستر مقدس لیل قدر دی وقت صفای کس ایچون
خنده حیرت جان سوزی یو یقین کر حضرت یعقوب بلا بر و ایچون
نور صدیق بنی معدلت فاروقی حلم عثمان و گرم کستره خدیو ایچون
اول اکی درد لغو و زین کوش فلک یعنی اول قوت کیمینه چیر ایچون
لطیفه یارب اتر و کی جرم فدا توبه
دلیس روی سهر نازیم یاقه
ترجمه بند مناجات نوش محمد علیه
حدی و ارباب غفلت کند کلیمه فضیله نزل مقصوده بند کلیمه
وار می خایت بویا بانده بند کلیمه جانی وادی سمنه کماله بند کلیمه
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
بنی

بنی یولر ان چتر و سالی لایق کلاه اتر اعلی وادی ضلالتده سباه
اولر کشتی خطایونه طامون هوا ده راه بجه اولور حالم او ملعون ایله لایق
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
باک انک کیم معاصی کر فنا اولرم غصه ایته قیامتده سزاوار اولرم
راه نکشته خطایونه سر اولرم جمله نسق اهلن بن قافله سالار اولرم
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
مکر تکبیل ایلان لیل عمر اجه دل جان اولری بیابان ملاده کراه
اتر کشتی خطایونه اویور نفس اوقدر جرم کنا واریجی تجریم بدن ایره استکراه
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
بنی اضلال ایره مکر کشتی طیان لعین کجه کونوز در جان امله آه این
ایلیوب جان کیمینه ایمانه امین صو کشفده بکه قل حضرت قرآن قرین
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه
جان خر و غم اولوب آتش جرمه حریق نفس دون اولور دلا بجر بلا حریق
چونکه عقبا یر عذبت قلم جام حقیقی دله تلقین قرین ایتدو حق تو یقین
توبه یارب خطایونه کند کلیمه
بلیوب اتر کلیمه بلیوب اتر کلیمه

اولی نفسه هوا بود که از راهی بختی
 با مال را بدید از این ششم غم جان و تنی
 حرفی بود راه فدا و راه کفر
 جانی نشسته زبون اثری حاصل بر تنی
 تو به بار بست خطای بود که کفر
 بود با تر کلام بدیوب اثر کلام
 جاننده معنی بود و به شعله زدن هوا
 نوشتن زاری بدید از این ششم غم
 با مال غم اولوب در دل کلام در دا
 نیجه اولوب جیل و شیطانی کلام عجیب
 تو به بار بست خطای بود که کفر
 بود با تر کلام بدیوب اثر کلام
قصیده عیبی سلم الله در حق کائنات
 این شکست مسجد اقصی بود که کعبه علیا
 سحاب بند و انگنده در دنیا و با و با
 سر کوبیده در جویان کلمه طاهره کعبه
 ربانی و صفات شکر حرم جنت اعلا
 زلال ملکوتی دشت سید رحمت کعبه
 نهال نور کوه انگنده سید رحمت و طوبی
 جناب حضرت ملک جبرئیل و جی جیون
 حرم کویک زار بود در زمره حورا
 رسالت در نه ذات شریفه کعبه بی پایان
 نبوت کو حرمینه کان زانکه کلمه لا یقنا
 بکا کند مدون اولوب بو اعلی دانی آدم
 قبول اولکله ذات پاک لایحون تو به حوا
 جاکن نور نه عیش اولوب یوسف اسماعیل
 نوکتم با کوه طاهره جهان طاهره خضا
 الاله شد که عالم ارواحه مسکن
 انجیون حضرت موسی و جبرئیل و جیون
 خضر نور کلام ابدی غلظت ابرو جیوانه
 یوزک صوبه کعبه جوی و جبرئیل و جیون
 دیو عیبی و فاکدر از فیض اولکله کرم
 نه جانی و ارباب جانا ایری برده ایما

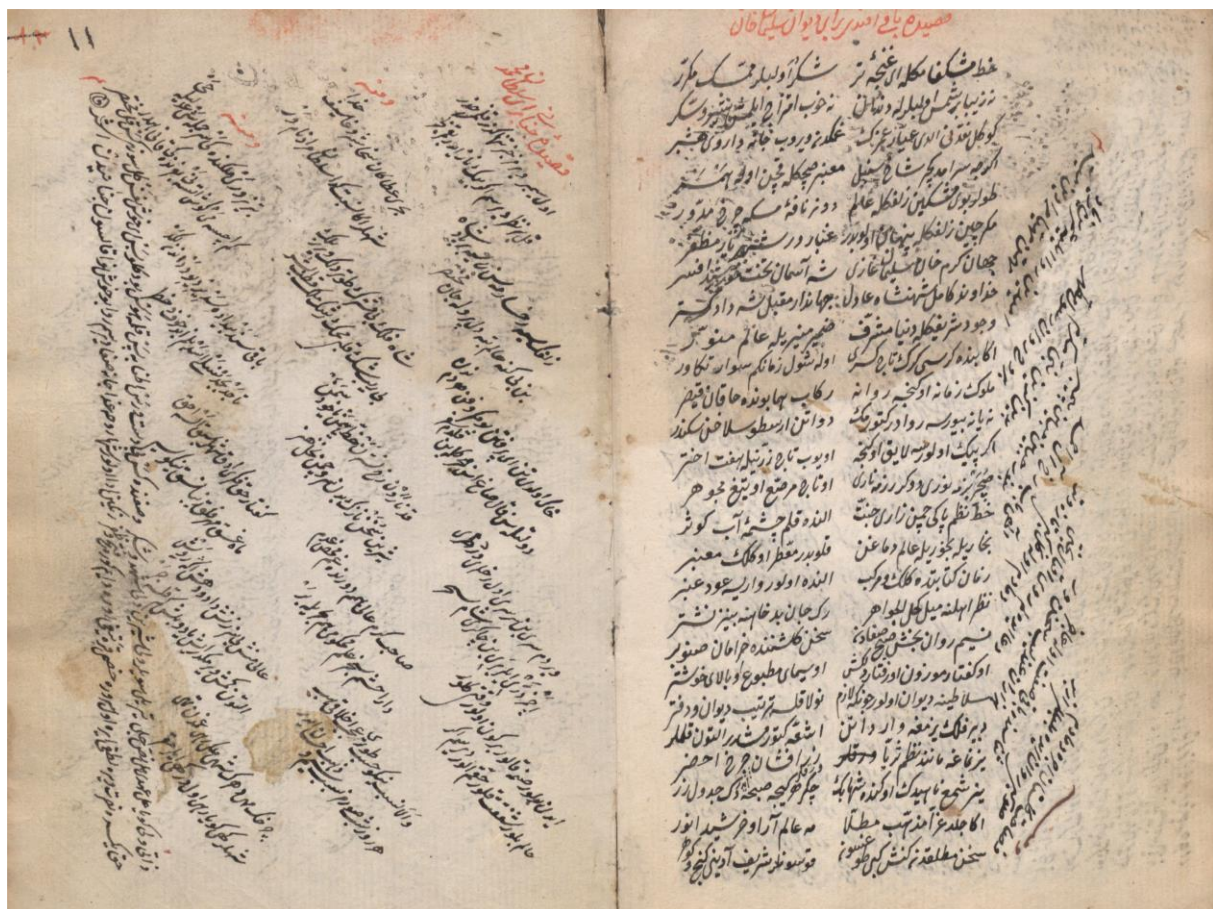
خلیل الله کجا جدا و لرغین خیر حیات
 کراتی الکام و نایب خیر کلام
 غبار معصوم که طاهره طاهره
 جاکن مهر کلمه کشته سید طاهره
 سنک ذات شریفه حقیقت انوار
 وجوده کلک باحث عدل جلیه اشیا
 بویا کجاست ساطع سنک طاهره
 خطای سوره یکس بیان آیه طاهره
 امام حسین پیشوای انبیا سکن
 حقیقت ظاهر و باطن وجوده جلیه
 نبوت سنده ختم اولوب سنک
 سکا عرض ادبی بی پروه جلیه حقیقت
 عجمی سیر صالک نهال نور و نور
 او سرو کجا خیر رحمت نور بر در سیر
 شوا کشف تنگی نخل طاهره کعبه
 امت را تلای کشفی ادبی بر کن جانا
 ای که معراج خط لعل پاک کعبه
 هلال بر کرد و کشف و طاهره
 سنک ای ماه و ابرو سیر کعبه
 نقطه در شین شمشیر سنده افروز جهان
 نه نمک زاریده و صفات کعبه بیچاره
 عرض رضی عبودیت در کان کرم خضا

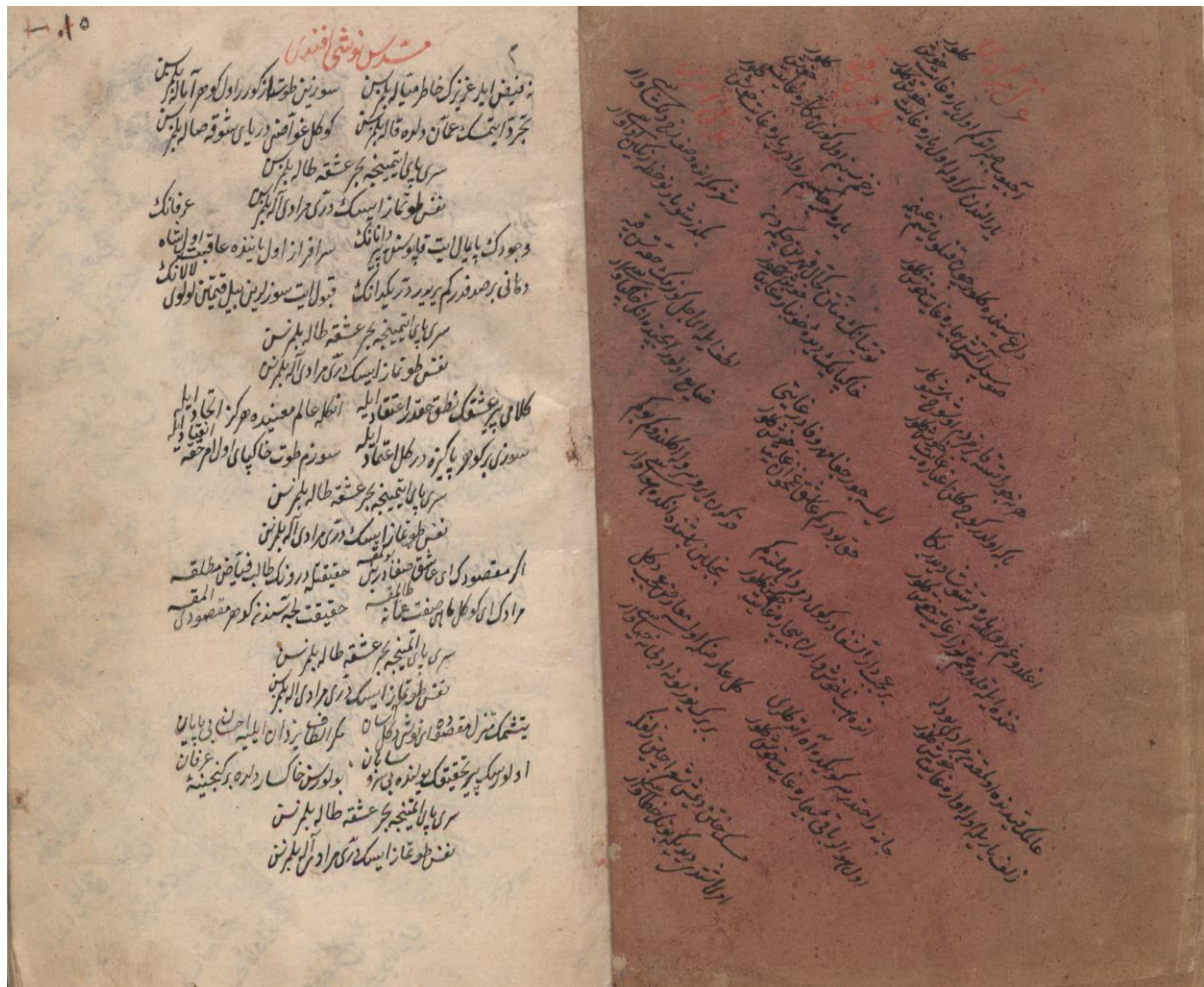
قصیده علوی در حق سید کائنات محمد مصطفی صلی الله علیه و آله
 ای ذات شریفه شاکان رسالت
 نامکله طلود فر دیوان رسالت
 ای مرتبه کعبه کعبه شریفه
 ای شمس رخ شریفه ایوان رسالت
 سر نامه حشمت که شاکا ایدار
 طفرای نبوی یا عنوان رسالت
 ای خاتم جهور رسل صاحب خاتم
 ای خیر جهان زنده ایوان رسالت
 ای کعبه عشق قیامت که اول طاهره
 کوزم دیدر با کلمه کار رسالت
 یا کعبه به تو نشین حجر الاسود اولوب
 خلد راول طاهره شاکا رسالت

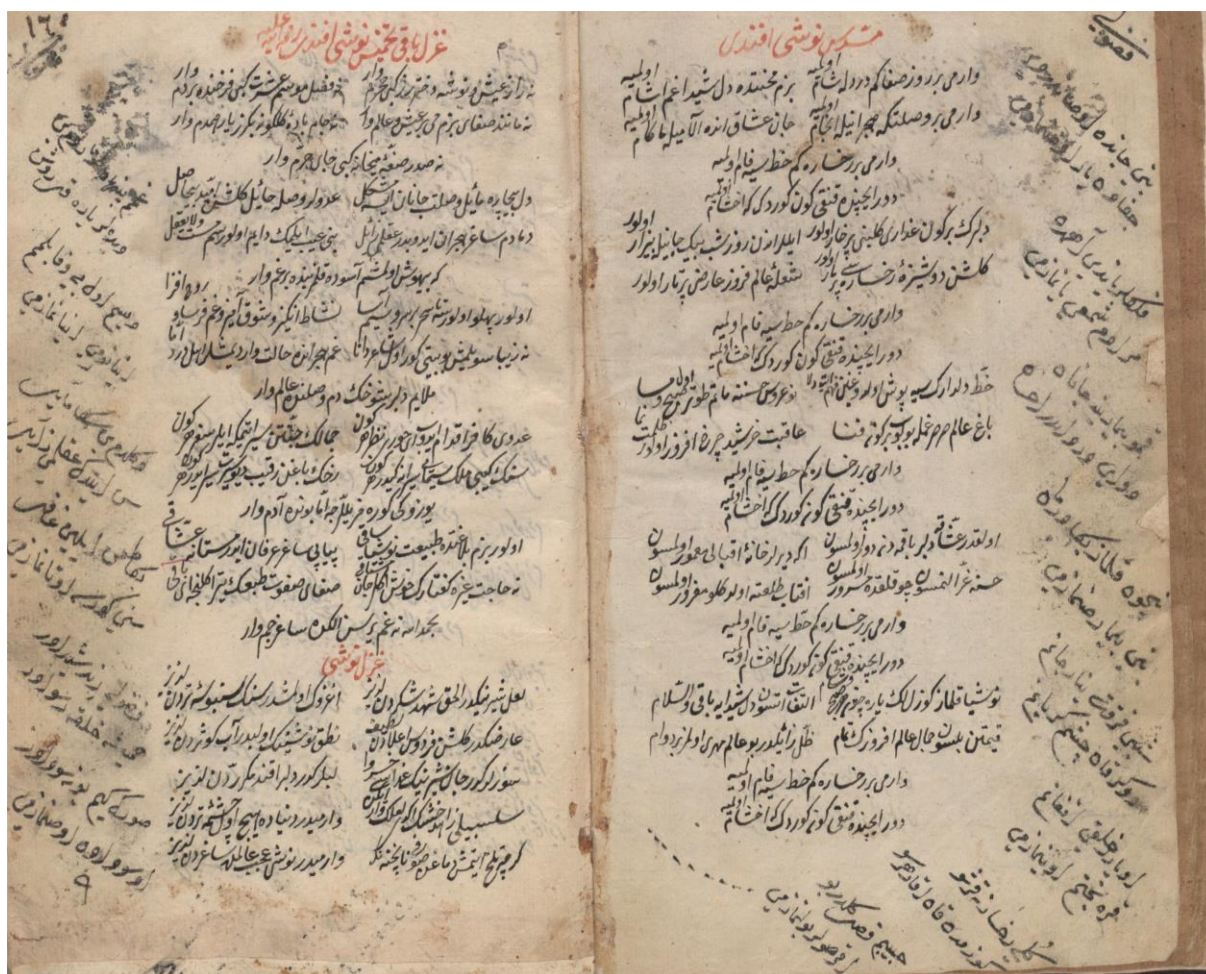
خلیل الله

یادانه است هیچ در رشته یه کجش یادگر نایز عیان رسالت
 باقوت دایه جان یا باقوت با اکیس یا معل مصفا بر چشمان رسالت
 کشتن ایدیه که عالم را بهر برانگشت ابرو کردی سنی حضرت دیوان رسالت
 ای چلق که کشتی است اقلیم غریب ایاصل بخینه عرفان رسالت
 توتیر احادیث ابرو اصحاب کا کشت اچلدی صبا دین کل زندان رسالت
 مهر آوردی بر تو در تلخای پیچون ختم اولدوغی نامده عنوان رسالت
 دعوائی بنویتن ایام سرور عالم فغان خدا و کسک بر فغان رسالت
 بو معجون تخری که معراج سبزه بر خطه ده طغی اولدیه بیان رسالت
 اچدی قیه سر پرده یعنی بر قدرت کشف تو طلسم فزادین رسالت
 الفاظ صفا بخشد اراده خدا در انجیل حدیثک شکرستان رسالت
 خدکن خطک سینه بدان شفاست جبهک اولا قیظ دیش رسالت
 ان فخر کونین و شره شرب و بطحا الانجیل تباع کونین خلد رسالت
 شکر کنی صلابت شوق و آرزویم ختم رسالت اندی سنی فزان رسالت
 عالم کسک عاشق و سر عالم مستوق عالم کسک بر فغان رسالت
 حق بو کسک سلطان زماکن شکر کنی عالمین قیظ رسالت
 ای علوی تحت زده حذران او مر کم
 عیسه شفیعک اولد سلطان رسالت

مدحک او قدر و عیونم کسک انبشار اوزره متوی فغان ال اوزره طوطی سر و چنار
 قوشک و علم و قانر نه ادب اولر نه سوطیک کجشی یکصدلر ذکی کجشی
 بر بالک پوز کوزلر و قیظکم انک یوزنی کوزیک با نه کلور چوق کفار
 زاله دمه آبلر دوتی با نین چنسه سوسن باغ سنک مدحک او قدر دایه بار
 طاس بر فغان فلک پادشاه رفعتک ایا الله در زینیه کوشش زر کار
 بحر کفله نولا اعدان اتسه تا جن خانک چو کله اولدر ملک در با یار
 چارینچ آنکچون دست قضا و شکرک هر سونی اولدر بر بند مسکار
 خوف نکران اگر قاجر عدلک طاعن ارمه کند آتک اکل خفته مار
 شکره نظمن الوقیه شوقا دلایه سچی اولدر هر بر نیک استغفار
 ابر کاه مان باغی سیر ایلک نیکت خنک اولدر اوزره زنده جو سوار
 یمنی اولغله نعت حس نلدن از قدیک طبع کوزنی کورایده بخار
 خشت سیم و زر که پیچ کوه طیفن کلبه عالم طغش کبی هر کز معار
 وصفک القونله عزیز ایدر دم بایز فاقه دین وسعتم اولدی اگر میندار
 مدحتک کولاره ابر کورسچی نوچون نر دبان اولدی ایا هست سوطی انبشار
 کاشن مدحتک ایا و تان و طغشک انک بکرام کورسوی کلکی رنگین رحمت
 دلم بو کوزم اویله شوق شخص کا کاشن شنبو طلیحی معانی کوزنیه کورنه خار
 آنرم اخیر بن معنی عیاده هرج و مرج کل طفل که خاییده ایدریم اوطار
 تنم اچنده کی جان عیادتی اولد و عیون دیم کله نر ایدر ایا کورنه بر خیزت و عار
 سرور اگر چه عیدم شرف خندندز لیک دیم یوقلر دعا کوا و لیه دله تکرار
 غم و اندوه و بلایا ییضالی اولدوغر سکاه حق اقل کلدر بر خیشلر گفتار
 بن سنک نیده کرک و کجش ایلکن نرو ادر یکا یابنده اولد و فانی تیمار
 بو قدر و نسله بن ایاغش طبع غنیه صدق طبعان ایدم بخه کوه ایشار
 بحر کله کج عیون اولد و یونین قیظک نرسیده آن فک کونله قدر شهوار

غزل باقی تخمیس نوشتی و علامه

کوه طعن و قرار وانی در کوه سلاطین
روان ناموای شاه و کجایان پادشاه
واروب و دارالشفا برین پادشاه پادشاه
بلخ غنی و سواد کوه ابو موسی و سواد کوه
مقام خضر و سواد آقاییه و سواد کوه
سواد کوه و سواد کوه و سواد کوه
بودل کجین و سواد کوه و سواد کوه
عجب کوه طایفه اندم و سواد کوه و سواد کوه
خیان لغنی چون بودل و سواد کوه
بوزال کوه و سواد کوه و سواد کوه
شاه کوه و سواد کوه و سواد کوه
ارمن پسته و سواد کوه و سواد کوه
بومیدان و سواد کوه و سواد کوه
بوسودا و سواد کوه و سواد کوه
کوه و سواد کوه و سواد کوه

غزل اول
 جان او نیز
 کوهل لرزان او تو را که عرو دل
 عجب در بگو ای پهلوان بشیر زان او نیز
 بی جان او نیز که او را چنان جاست او
 اندوه زده خانه و رفیع خوش او نیز
 جگر خروان او و دل او ای هر روز

تجربہ نوشتہ افندہ در علم

جمله الطغی غعدن الکلائی ذل نازک
 چونیکه و اجید را که در میان من
 ویرد از مقصودم نظر کایم از کاش
 زانکه شکله و هر سراسر فایم
 قانع بشیند اولمش خجسته صلوکم
 ادا شد کشت لاحت نایک بس در کاش
 دل را در دامنک لای کور و بیم
 حق تازیدن دلم را از انوش الهیم
 بر جوانی استر بیعتکم اول عاشق شناس
 وار و میل است دلم را نوق کور کاش
 غرق ایروب در دل کور کاش
 کوز لرم بایشه جانان پیشط اول کاش
 رخش مری کور است حسن حق کاش
 جلا کاشین جلا کاشین غور کاش
 سار کاشین از لور کاشین غور کاش

اولم بر نور سیر جو مان ارکسده
برنجیم که ز دل خندان ارکسده
خساره کلزارانی بی غما ارکسده
برشیر بنور سیر خوارکسده
خون دل خردم صغیر گویم دما
بولم نه نیم ای که کوزم قان ارکسده
با سیرین دلم سخا تیر فرز آفت
بیجان غم قدر داجان ارکسده
نوشی به زبون آتیر ای که شمع
قدر با کز نیکوستان ارکسده

[illegible]

قاپے

سحاب چلاد فلک طوق کمالی کار
 منزل مقصود دایره ایست کمالی کار
 طول در دنیا ایست سمنه روز و شب
 سن و دلو کار بسکن عالم اولور
 فانی اول مردور که یاز عالم بر رویان
 حضرت عیسیٰ اول مندر عیسیٰ حیدر
 حق تعالی و حق تعالی است و مسخر
 کلشن اجزه خاطر کمالی کار
 دود آید سینه تن لعل خار
 اشک کلکون ایلمر در استخوان
 قدری دال الیب در دیشان
 خاک در دست خورک اول و عیار
 عمرتی جنم الیب کدر چون اولور
 روح پاک در خان اولور و عیار
 حضرت عیسیٰ اول مندر عیسیٰ حیدر
 حق تعالی و حق تعالی است و مسخر
 حق تعالی در دنیا به منظور الیب
 حرم تصور خاطرین روان عیار
 بهشت عین دایره یز و خان
 خاندان اقبال همواره معقول الیب
 کلکون ایلمر در استخوان
 غلب بر دانه اولور و عیار

شوال و جماد در قمر و قمر که ایدر قمر
 از یکدیگر نیکو سپایه دیواره بنفشه
 رفته چنان قایم مانده و اول گردون
 همراهِ او کند و آره بنفشه
 برخایه کاه رنگین ایدر احضار
 او صاف کله نظم اولن اسجاره بنفشه
 و صندک چیده بر اشور زاله برینه
 مستغرق اوله لولوشه سواره
 پوشش دلا ویزی بخانی بر اشور کم
 حلیله زه صفحه کلزاره بنفشه
 شایه بوسیه بخت فوقه نظر است کم
 بقعه جلار ویر و ایداره بنفشه
 نظم آنکه سوسن کی دیلم لوشور کن
 و صندک کتوری بختی کتاره بنفشه
 حعدن دیلم دولت عرک اوله جاوید

قصیده خیالی نته که اوله پیش و آره بنفشه در حق کل عتبه
 برک کلان ایوب زمان عتبه ⑤ وصف یاره اجم دغان عتبه
 بلدی بلیل ملک هلا کیدر کف کله کور عتبه فان عتبه
 باک سوسن چنده ای یوزی کل تیغدر سوسن دستان عتبه
 مایه لعلدن دوز پیکر اغر ایچینی قلدی زرشان عتبه
 بلیله خطبه او قروپ حرکون اولوی سلطان کاهران عتبه
 برک کلان یورتر کسکه سنی حکمی ایلدی روان عتبه
 چقدی بخت زمرده یرسنه بلیک قلدی سایه عتبه
 بلدی کم بکله غرنیه کرکث دوزنی ایلدی نهان عتبه
 ایچی دوزنی صبا کونردی خند و روم افغان عتبه
 برنجیه درج بی برل یا قوت برکوزل اولوی سمران عتبه

بر دوزن که جندش ملک جنگ ایدر آسمان
 اولوی بروج قلعه کرد و دوزن جوق
 الدی الله شغنی بهرام داد کیم ⑥ باروی چ خجقدی بزرگانک جهان
 حفظ آنکه قلعای قوت فتلک کیم اول کیم بام چ خضر خلد اولر یک جهان
 اطراف کاینات جبر قلعه کشش اود یقوی اوج قلعه کرد و دوزن کیم
 طوبی لشیدر قلعه کرد و فی خیل شام اولوی لوی خسر و خاور همان عیان
 بند کاه و فلک عزم رزم اربوب الدی الله درن الله شیخ زرشان
 سلطان صبح بویل یوزاغده مازدی کراولس پناه وزیر شایه جهان
 فهرست کارنامه کلون نم سپهر مقصود کارخانه ایدر آن کیم کلان
 انصاف ناهنایا شمر قد غریب عسکر کیم پایش کامکان
 یوزغوشو کیم کیم کیم وردن خلل لایق او کیم یوزر سر اردوان و آن
 کورسهای کیم ابرسم و غنا ⑦ قهر کون کیم بری جهان قهرمان امان
 خضی که قفاس قلعه قافا وارن کیم خزاویده غریب استانی ششیر کیم
 هند و قیقل اولمغه قاپکده دیم چالشی جان بدین کیم ششیر خورشید
 افلاک ابرسم زمره کیم کیم نولا برکت خدادر رسکا اسکندر زمان
 الدی قنادی الله کرد و فی بقیار شهبا زهنگ کراولد عرشه کیم آسمان
 بکرتی کند و فی وارسم کیم کیم کردون دوزنک اوسته یوزر کیم
 ابراهیم اولوی نامک ایاکانه عتبه یوزقر استینی کیم ایلد کستان
 کلزاره حمله اوج کیم کیم کیم کلزاره حمله اوج کیم کیم کیم
 انحرک حدیثه اچم درجه دغان اسرار غیبه واقف اولن طبع خردان

۳۱

مسند نامی جلین فرماید رحمة الله

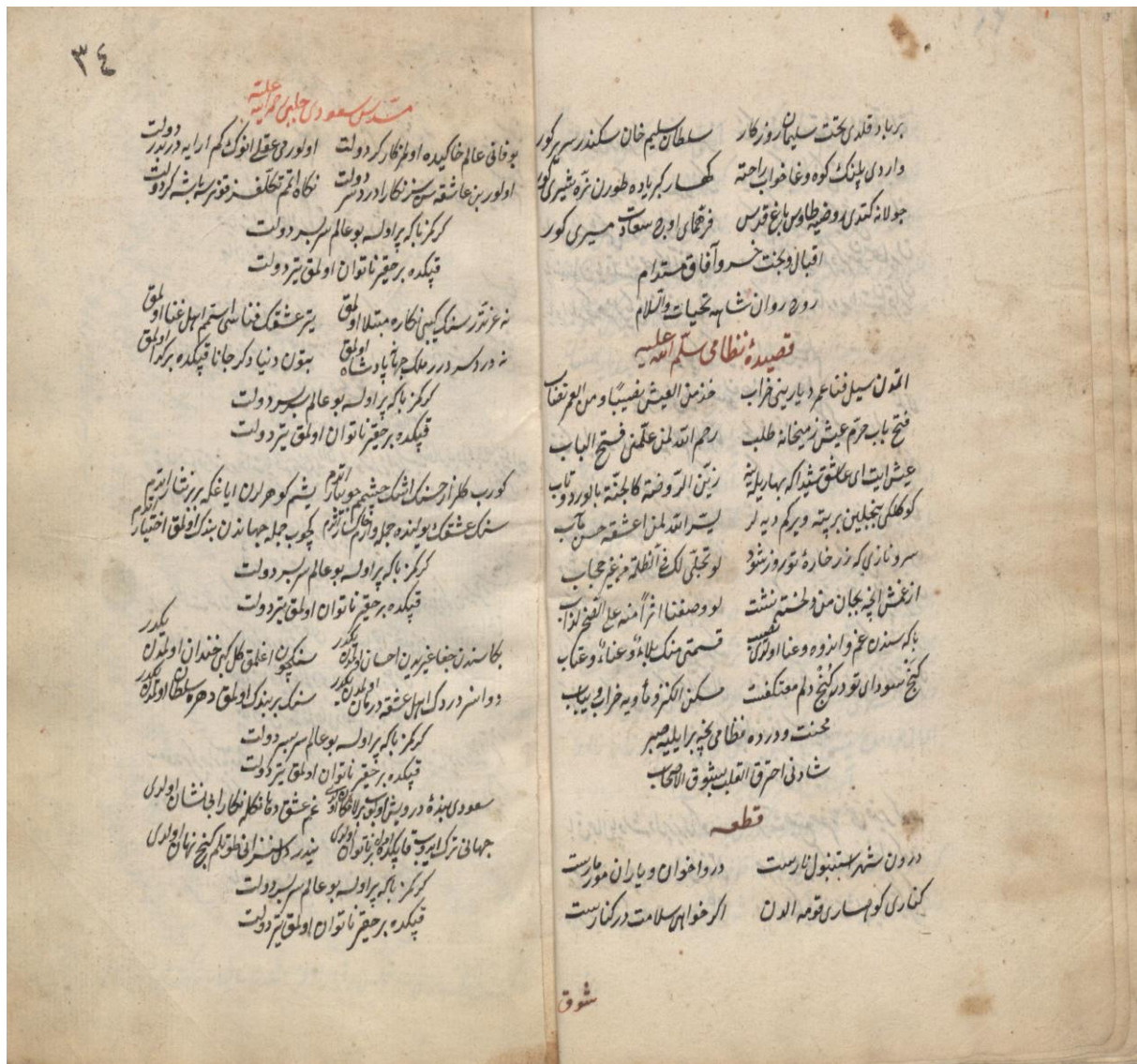
شهر سوار عرصه حسن مکنون میدان طوبی چون عذر رشیدی به تابان بنم
 تو آرمون صابور بان و کوا سطا بنم کرسوار اولسم رکابده نور خوار بنم
 بیدر اقلیم بجز آدم اکیلور هر آن بنم
 پادشاه ملک حسن شد که دوران بنم
 عقل کنده کور دی نشود رفتاری اقدی کو کلی صوبی یلین دیداری
 قلندر لطفه عالی ایشدن گفتاری هر کشی غایتد تختین ایلدی الطواری
 بیدر اقلیم بجز آدم اکیلور هر آن بنم
 پادشاه ملک حسن شد که دوران بنم
 حسن و بخت کسبه ویرودی آلا بکا و جی واردنه کوزلر بجز مستجابکا
 و ارمدر اقلیم حسن بجز عجب بکا عاشق دیوانه اولمشدر ستون دنیا بکا
 بیدر اقلیم بجز آدم اکیلور هر آن بنم
 پادشاه ملک حسن شد که دوران بنم
 اقدیر صوبی کو کلین قدر دلمی کورن یا کبی قدر دنا اولمقی ام و کورن
 طغاره دوشنه عجب چشم آهون کورن صوبینب بال اولور بکره پهلوی
 بیدر اقلیم بجز آدم اکیلور هر آن بنم
 پادشاه ملک حسن شد که دوران بنم
 عرض و قار ایسم خیل نرکت ایلرل شیوه ایل اغوی اچسم طرافت سولر
 قندره بر طبع اهلنی کورسم رحمت ایلرل دایمانا کرم صاحب رحمت ایلرل
 بیدر اقلیم بجز آدم اکیلور هر آن بنم
 پادشاه ملک حسن شد که دوران بنم

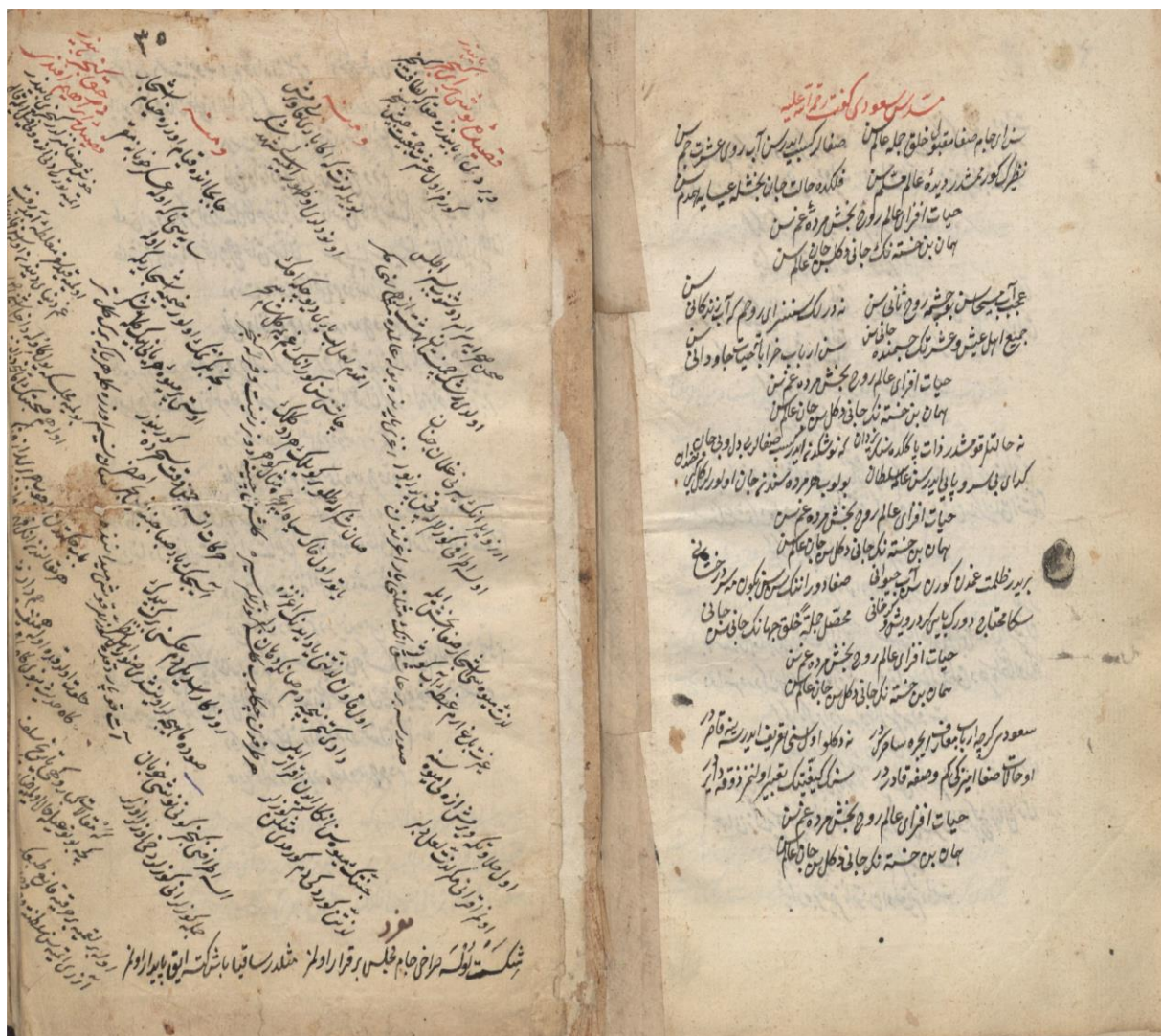
مرثیه باقی افندی در سلطه سلیمان رحمة الله

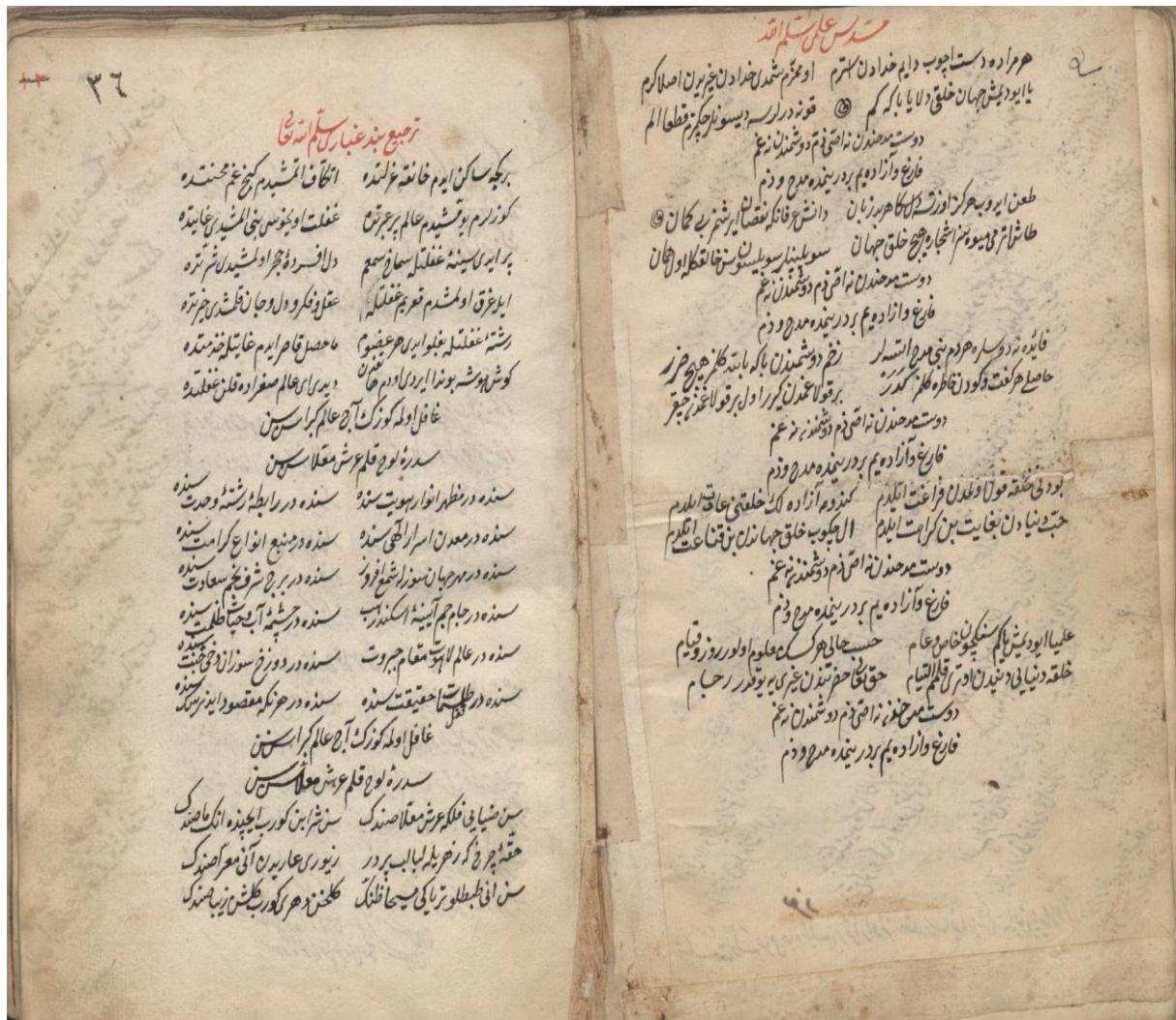
ای بای بند دایم که قید و نام نیک نامی توانی شعله دهر بی درنگ
 اک اول کونی که آخر اولوب نوبهار برکت خوانه دوشنه کرک و لال نیک
 آخر ملکاتک اولسمه کرک چرخ نیک دوران النذن ابرسر کرک حاج نیک
 است او در که آینه و شرف صفا اول سینکن نیکر آدم سیک سینه نیک
 عبرت کوزنر نجه به دیک غدا و بخت بقرق سب که واقع شاه شیره نیک
 اول شهر سوار ملک سعادت کز نشنه جولان منزه عرصه عالم کلور دی نیک
 باش اکر ای بیغنه لغز انکروس شمشیر کورنی پسند ایلدی نیک
 بوزیره تودی اطفعلر کلر کتر کبی
 صندوق صنادیر خان دوران نیک
 حاکم نوب و زینت اقبال جامه ایل شاه سکندر و افسر و دار اسبیه
 کردون ایغی نرینه ایلرل سر فرو دنیا به خاک یا رکبی سجده کاه ایلرل
 کخر کورای از خطاسی فلور دی بای بر لطفی جوق و قوتی جوق پادشاه ایلرل
 خاک جناب دولت درگاه عوفی فضل و بلاغت اهلنه امید و کاه ایلرل
 حکم قضایه ویردی رضایی اگر حکم شاه قضا توان و قدر مستی ایلرل
 کردون دونه زار و زبون اولورل مقصود کز جاهله قرب آله ایلرل
 جان جهانی کوز لیم کورمه نوله روشن جمال عالمه خورشید و ماه ایلرل
 خورشیدین بقعه کوزلری خلق طولا کلور
 زیر کور خیر خاطر اول مملکت کلور
 دو کسبو سخا قهرین اکوبه قطره قطره انسون نهال مارونی نخل انشوان

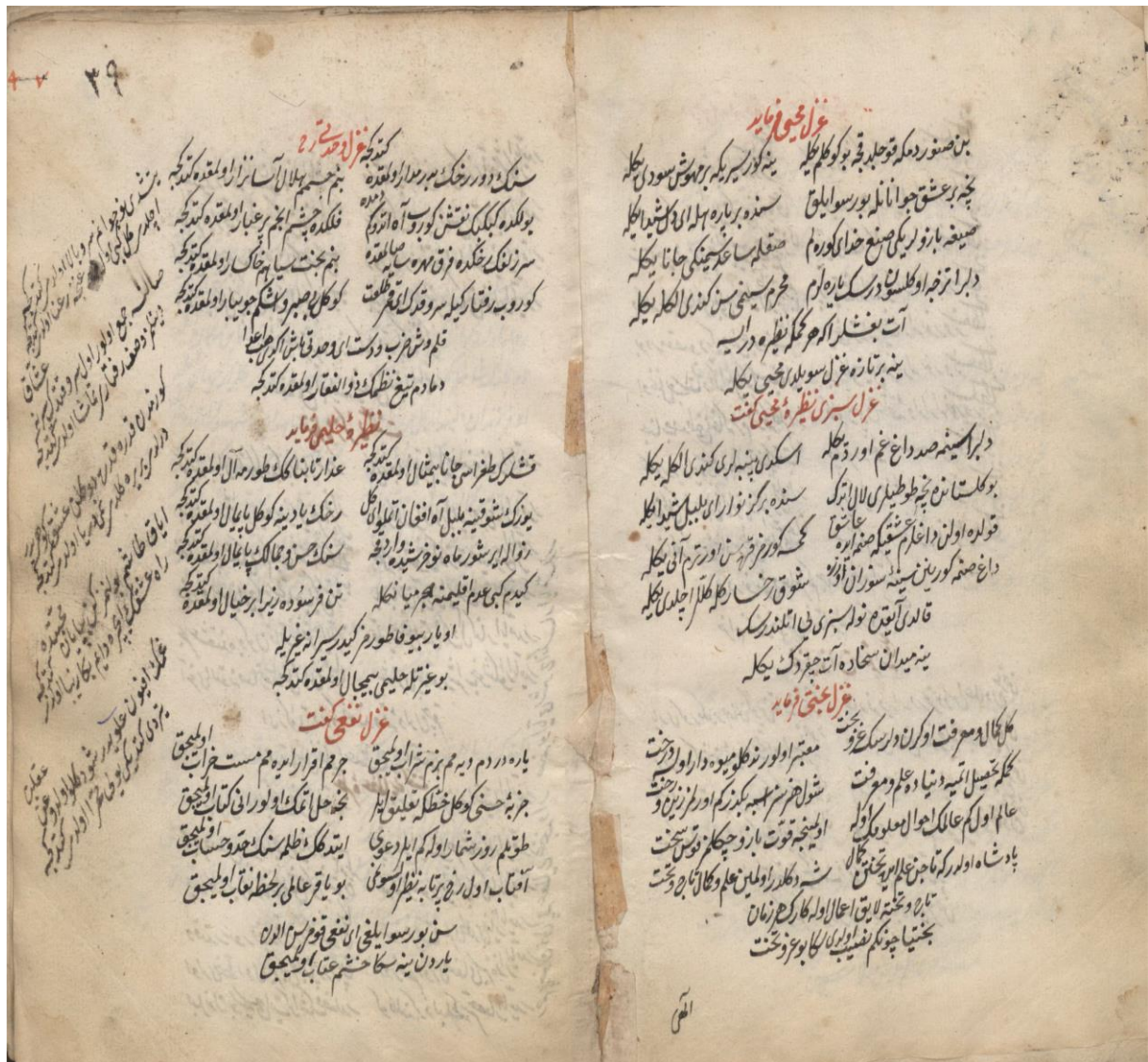
۲۶
 بر آید که چشم بزم اولسون کنار
 آفاق و آسمان آتش درون چرخ
 فلسون که بود جامه درک آسمان
 کیسون ایلم نامش ابروین جهان
 با قسطن درون سینه آتش پر دماغ
 ناز و فراقش سلسله کمان
 قلدن فراز کنگره عرش جلوه گاه
 لایق دکلش نه حجاب خاکران
 مرغ روانی کو طره ابروی عجبی
 قلدن جعفری خاک بر لب کمان
 چایکی سوار عرصه کون و مکان
 اقبال عرش او مشید یار محمد
 سرکش کلاه تو سنجی سینه کار
 دوشی زینت سایه افکار
 اولسون نخله بخیلین ناز و سیر
 آفاق کرسون اعلی و رفیع
 طوسون جهانی ناله مرغان صبح
 کلیم بوسه آه و فغان ایلم
 سنبلیله ایلم ابروین سوز اعلی
 دامنه دکلش آتش افروزی
 اگر چه بوی خلت در دکل لاله
 اولسون درون تا و توش ناز
 کل حیرت کل بولده طوسون تو لغی
 ز کس که قیامت دکل کینست انتقام
 در بار ارات عالم چشم کینشان
 کلیم وجوده سنجی در شاد
 اول بود من سنجی با کینش
 کل نای کبی اکلیم لم یار زار
 آهنگ آه ناله ای ابره لم بلند
 احتیاج دردی چو کینست بوجفت بند
 کون طوسون شاه عالم او نم غنایان
 قلمر جلوه خیمه کردون جنابان
 زنگ عذار کون سوز کینش
 شول کل کبی ابروین شدر کلان
 بولده

بر آید که کوز دکلش خسر
 خاک جناب سنده دولت مآبرن
 کاهی حجاب ابره کیر و خسروانک
 یاد ایلد که طغی تر جبارن
 طفل سرشکی بر ره کرسون عالم اود
 هر کیم عکدن اعلی که شجر مبارن
 یاسون یا قسطن هجر کل آفتاب
 در دکل قاره چو لاله کرسون سحران
 یاد ایلد که هر لری کین قان اعلی
 تیغ ک بوجفت قاره یه با سون قارن
 در دکل حاکم کین ایلم
 میرا هندی یارده سون عفته دن علم
 تیغ ک ایچوردی دوشنه نغم زبانه
 بحث انز اولون کین کینست
 کوردی نعل سرو سر فراز نره ک
 سرکش آدین اکلد بر دخی نایان
 هر قنده بوسه پان سمنک ناز ایلم
 خانر بولدن جمله روان انز جانلر
 دشت فناده حرا هوا طوسون
 تیغ ک خدا بولنده بسیل انز جانلر
 شمشیر کبی روی زینت طوسون
 صلور ک مورث قلمر جانلر
 اگر کینزار بوت خانه مسجی ایلد
 ناقوس لرزن او تو تیک آذینلر
 آفریندن کوس جیل کین ارمال
 اول قوناق اولون جانلر
 منت خدا یه ایلم جانده قلمر سعید
 نامش نیک اولون هم غار کینش
 باقی جمال پادشاه دل پیری کور
 حرارت صنع حضرت حق قیر کور
 بر هر نر زمره وجوده انز انتعال
 میر جوان چاپک یوسف نظر کور
 بهرام وقتی کوره بتور دی بوسید
 دارا کین خنزه شاد ابر کین کور

حرفی فیضی نماید
 حسینه را داخل کن تا از ارامد
 دشت جیستو اول کون آه کون
 غلام اول و قه خطاش کن غلام
 حلقن سودا و سب از نون را نماید
 کشت دل برج مقصود نیز کنار
 روز که منتظر اولست و نیا نماید
 باغده رکلا چون یک نایم از عید
 بلبل و در ایست و سق و خوار نماید
 رشته خرخره در نسک زربان لعلی
 لطف طبع اهلین فیضی اعتبار نماید

نظیرہ زکوٰۃ گفت

کوشه داران اشک و دگر بار ایامد
 باغ جانای خرم ایامد سبزه زرا ایامد
 بشکریه متوایه بر عجز ایامد
 دو گلدار و لولای سرخ زرا ایامد
 خلقه چشمه که دام است از نه ایامد
 بگلزار شیوه کوزه صید و کار ایامد
 فوارق صفا و پاکیزگی ایامد
 باد باغ آرزو ایامد
 بزم خشنود و کون قایم از نعل ایامد
 باد باغ آرزو ایامد
 آغز ایامد و صاعقه طالع ایامد
 باد باغ آرزو ایامد
 ای زکونی رتی که صد وقت در آن بزم
 مشغول بودی چو در شرف خوشامد
 همه است ناظم اعتبار ایامد
 باد باغ آرزو ایامد

فرار ایا میزد نظیره عطا یی کن

تاج و فصل چهار آید و در این سن
عیدگاه برده حلقه کش شود
و قدر سوز و زرقین کش شود
او را زنده و در کج جان و در
بجز آن بپوشی آید تراشک فصد

قصیده نوشتی **مهرشاه**
 الهی و جان محمد حور جهان الیه
 عذارین جنت پیچ و بویست و دستان الیه
 برین دال السلام و مفرزین اعلا الیه
 سبکین سبیل شعلتین بهشتی الیه
 رجاء او در کبر اول کبریا جنت باز الیه
 او نازک حکم و دهر متین الیه
 او فرزان اول دنیا فزانه عالم الیه
 نهال سربند مانع آثار و عاقل الیه
 ابواق سم کاخ نازن قوس صده الیه
 و عاصی و بی شجری و نکر او در کبر الیه
 ابر همت است و یوسف سبوت از کبر الیه

غزل جتنا غم

انگو که زایل المشهد انبل سوختی
 کوه که کاه و منور صاندن ان کوه سوختی
 سمن حسن ان سوخته سیر
 سوزن جمل که دوز ایشین نارخت
 کلک ز انک نر شکت سمن سوختی
 سوزن جمل که دوز ایشین نارخت
 قبلش اولم دکان خط عین سوختی
 میل ایدو که کیم جویان اولور سوختی
 عرق سیرین اولور نه قلم عقد
 الجغم میل نه نواس سوختی

